

potissime curati debent istum libellum por-
tare in manibus ut videant ea que circa sui
officium sunt agenda *Incipit libellus qui dicitur
manipulus curatorum qui habet tres partes*

Dividitur ergo per opustula in tres
partes In quaz prima agit de sacramentis
Et de hijs que pertinent ad sacramentorum
administrationem In secunda de penitentibus
et hijs que pertinent ad confessionis audien-
tiam et penitentiarum impositionem In tertia
de fidei articulis et hijs que pertinent ad po-
puli informationem *Incipit prima pars libri*

Quanto ad prima partem primo videtur
Qualiqua de sacramentis in generali Secundo
de quolibet eorum in particulari Tertio de sa-
cramento Eucharistie Quarto de sacramento
primi Quinto de sacramento ordinis Sexto
de sacramento extreme unctionis Septimo
de sacramento matrimonij *Tractatus primus*

Quanto ad sacramentum de sacramentis
in generali primo videndum est de eorum
institutione Secundo de eorum efficacia et
virtute Tertio de eorum numero et distinctione
Capitulum de primo de institutione sacramentorum

Sciendum ergo quod omnia sacramenta nove
legis fuerunt immediate instituta
a christo Sed operantur doctoribus sic Illud
est sacramenta alicuius legis institueret

Quis est legem dare et ~~condere~~ Sed
Xpus fuit inmediate conditor. statutor
et dator noue legis ut diffuse probat
ap[osto]lus in Epla ad Galath[as] xxiij. c. Et habet
ab ysaia dicente Dns rex in dns legifer
noster ip[s]e ueniet et saluabit nos Ergo
ad solum xpm p[ro]mittit institue[n]s noue
legis sacramenta. **¶** Unde sacramentum Bap-
tismi instituit quod baptismum a Iohanne in
Jordane suscepit Iunc enim ut dicit Beda
Tactu sue mundissime carnis Ein regna
ru[m] contulit aquis. licet aut tunc sacra-
mentum baptismi instituit Tame[n] nullus
ad suscepcionem baptismi erat obligatus
usq[ue] post resurrectione[m]. quod in die Ascen-
sionis dixit ap[osto]lis et alijs discipulis
Marci ult. Qui t[er]rib[ile] in mundum Quicumq[ue]
p[ro]dicare euangelium omni creature qui
crediderit et baptizatus fuerit saluus
erit Qui uero non crediderit condempna-
bitur **¶** Sacram[en]t[um] aut[em] confirmationis insti-
tuit quod ip[s]e posuit manus sup[er] capita par-
uulorum et ap[osto]lis p[ro]hibentibus dixit Dimi-
te pueros venire ad me Matth. x. licet
rent aliqui doctores dicat q[uod] q[uod] sacra-
mentum confirmationis instituit in die
pentecostes quod misit copulato[rum] sp[iritu]m
sanctum sup[er] ap[osto]los. quod t[er]rib[ile] reputo benigno

Sacramentū autē Eucharistie instituit in die Cene quā post cōmestione agni pasta-
 lis panē et vinū in suū corpus et sanguīe
 suū sua ineffabili potestate conuertit dicens
 Accipite et manducate hoc est corpus
 meū Et sumpto calice dixit Bibite ex
 hoc omēs hic est calyx sanguinis mei

Sacramentū autē pnie instituit quō exordiu
 sue saluberrime p̄dicationis assumpsit
 dicens Penitentiam agite appropinquabit
 eud regnū celoꝝ Quod autē peccā eue
 rofitenda sacerdotibus figuratim instituit
 quō decem leprosis ab ipso mundatis p̄-
 cepit dicens Ite ostendite vos sacerdo-
 tibus. licet eud teste p̄pha Ezechielē
 qui dicit in p̄sona dei Quatuor hora
 i genuerit peccor om̄i iniquitatū eius
 non recordabor. licet peccā in contrita
 dimittant. Tame peccā p̄ sacerdotibus
 nichilominus q̄fitenda si possibilitas occur-
 rat **S**acramentū ordinis instituit die
 Cene quā coitavit aplos dixit eis hoc
 facite in mea cōmemoratione Tūc enī
 sedm̄ doctores aplos ordinavit **S**acra-
 mentū autē extreme unctionis instituit
 quā aplos misit cūgere et sanare infir-
 mos Unde id. q̄ dicit aliqui doctores
 q̄ beatus iacobus instituit hō sacramentū

Luc. 9. 10
Ezechielē

1. iacobus

Quando in canonicis suis dicitur Infirmum
quis in vobis induat phibos ecclesie et onet
sup. ad videntes eum oleo scd. salua corp
reuerentia non reputo veru ppter rati
one supius in p'dicpio huius capli dictam
Credo em qd illud dcm bti iacobi no fuit
institutio sacm'ti s; ei qd mulgatio. Sed
bti iacobi non fuit institutor h; sacm'ti
s; qd mulgator. De sacramento aut matri
monij qd fuit institutum Et utq; fuit insti
tutum a xpo incarnato s; dubiu. Cuius matri
monij fuerit statu. duodecim et i tempore
qd fuit ante incarnatione. Et id ad huius
dubij solutione sciendum qd minimo p
trib; modis considerat. Primo qd ut est
officiu nature. Alio modo qd ut s; remediū
carnalis concupiscentie. Tertio modo qd ut est
signū alie rei coniunctionis s; xpi et ecc
clie quā significat coniunctio aoz; dmi
et oporis et coniunctio quadie nature in
p'ona filij dei quā significat coniunctio
corpni. Primo modo s; scdo modo consi
deratū non ē sacramentū qd ut loquimur
hic de sacro minimo. Tertio modo qd de
ratū ē sacm'tū s; sic fuit institutum a xpo qd
in b'to uiginti voluit namq; manū diuine
nature emere in unitate suppositi sui seu
p'one quā emone significat matrimonij

Secundum enim actu minimali sui et exor sit
 Duo in carne sua ipse dicitur natus s. natura
 humana et divina sunt in una persona eide
 licet in persona filii Et sufficiat istud de
 institutione sacramentorum *cap. 2. de officio*

De officio autem et virtute et virtute sacerdotis
 sacramentorum sciendum quod dicitur sacerdos
 in generali quod postea dicitur de virtute cuiuslibet
 in speciali Conspicitur in duobus scilicet in auferendo
 culpam et conferendo gratiam Omne enim sacramentum
 noue legis nisi sit obex. i. impedimentum
 ex parte recipientis auferit culpam si ducuntur
 eam et confert ut auget gratiam Et per hoc dicitur
 sacra noue legis a sacramentis antiquae legis
 Quia sacra veteris legis sacramenta erant
 suspensionis exceptis quatinus erat ex parte
 operis operati nulla virtute habebat quatinus
 ad abluendam culpam et collationem gratiae
 si tota parte virtute et efficacia sua habebat
 ex parte operis operantis Sacra autem noue
 legis non solum habet efficaciam ex parte
 operis operantis ymo et ex parte operis operati
 Opus operans vocatur. dicitur suscipiens
 sacramentum opus operatum vocatur actus exercitus
 circa sacramentum sicut opus operatum in
 baptismo est appellatio vel immersio aquae
 vel placatio verborum Et quod sacra noue legis

quandz ex pte opis operantis conferant
gracia et sint causa gr̄e. patet p̄ diffinīo
nem sac̄menti posita a maḡo s̄m̄az̄ in q̄to
libro que est talis **Sacramentū** ē īvisi
bilis gr̄e visibilis forma. et eius similitudines
ḡat et causa existat **Utz** aut̄ sint cau
sa gr̄e sicut causa sine qua ul̄ sicut ca
p̄pter quā indigeret maiorē consideratō
nis quā p̄tinet ad p̄ns opusculū **Est**
etia alia virtus sacramentoz̄ noue legis
Quia quedā corp̄ d̄p̄mūt caracterē in
suscipientibz ea scilicet baptis̄m̄. sac̄m̄
cōfirmatōis et p̄m̄ ordinis **Et** est ca
racter p̄tās quedā sp̄ualis p̄ quā susci
piens sacramētū q̄t̄ aliquid fac̄e uel
d̄t̄pe q̄ nō poterat ante sicut bapti
satus p̄t̄ d̄t̄pe alia sac̄m̄ta ecclesie
quod nō p̄t non baptisatus **Et** ordinat̄
p̄t exercere officiū sui ordinis q̄d̄ nō
p̄t fac̄e nō ordinat̄ **Et** cōfirmat̄ tene
audacter q̄fici fidei p̄p̄ d̄t̄pe p̄se
cuciois fidei ad q̄d̄ nō tene nō q̄fir
mat̄ nisi forte ip̄e in sp̄ali iquireret
De fide **Alia** aut̄ p̄t̄a. s̄. **Eucharistia**
Quia **Extrema unctio** **Et** **memorid**
nō imp̄mūt talem caracterē **possunt**
t̄ multotiens iterari sicut homo
p̄t multotiens cadere et multotiens

p̄ 3 caracter

confiteri et multationis inungi et mor-
 tua sua vponere cum alia contrahere.
¶ Sacramenta q̄ impmunt caracterem nō
 debent nec p̄nt iterari Sicut nullq̄ debz
 bis baptizari Et ratio 3̄ quia virtus corp̄
 sp̄ manet. scilicet caracter qui 2̄ in deli-
 bilis Et sufficiat istud de virtute sacramentoze
 De mus et distinctione sacrorū Ep̄lū h̄ud
Quantū autem ad sacramentoze numerū
 sciendū q̄ sacmēta sūt septem scilicet
 Baptismus Confirmatio Eucharistia Pe-
 nitentia Extrema vntio Ordo et matri-
 moniū **¶** Distinctio horū sacmētoze dat̄
 et sufficiētia a quibusdā doctoribz calis
 Sicut 3̄ in vita corpali Sic suo modo d̄z
 esse in vita sp̄uali In vita aut corpali
 sic videmq̄ q̄ p̄mognātur hōi s̄do auge-
 tercio nutritur. q̄to venit ad tantam
 p̄fionē virtutis q̄ p̄t sibi plenū gaudē
 Et sic genus hūmānū multiplicat̄ Et quia
 sanitas hōis p̄t impedi p̄ infirmitate
 Ideo q̄to indiget medicā duplici Una
 contra infirmitate alia contra reliquas
 infirmitates Et sic in vita corpali quāz
 nētia sūt scilicet Inācio augmentū nutri-
 mentū. multiplicatio et medicina **¶** Sic
 de vita sp̄uali qualis est in vita fidelū
 viuendū in fide et v̄tate ecclesie

sunt quibus scilicet spiritualis gratia que fit
 in baptismo quod quia homo regnat christo
 spiritualis augmentum quod fit in confirmacione
 in qua gratia baptismalis augetur. Spirituale
 nutrimentum quod datur in Eucharistia que
 est cibum anime. Et quia fideles indigent
 multiplicari spiritualiter et corporaliter quantum
 ad multiplicacionem spiritualem accipiunt
 sacramentum ordinis per quod minister ecclesie
 multiplicatur quantum ad multiplicacionem
 corporalem accipit sacramentum matrimonij
 quod ordinatur ad multiplicacionem corporalem
 fidelium. Spirituales medicina contra infir-
 mitate spiritualis est duplex. Una est contra
 spiritualis infirmitate que est peccatum. est
 sacramentum penitentiae. Alia est contra reliquas
 peccatorum est extrema unctio. Et sic patet
 numerus et sufficiencia septem sacramentorum
 Et ista sufficiat de sacramentis in generali.

incipit tractatus de primis partibus de baptismo
Nunc dicendum est de sacramento in generali et
 primo de baptismo. Circa quod consi-
 deranda sunt octo. Primo quid est baptisimus
 Secundo de materia eiusdem. Tertio de forma
 Quarto de ministro baptismi. Quinto de
 suscipiendis baptismi. Sexto de ritu bap-
 tismi. Septimo de effectu baptismi. Octa-
 uo de amplexibus baptismi. *Capitulum primum de baptismo*

Baptismus est ablucio corporalis ex
 rior cu pscripta **¶** est taxata
 forma uboz sed ita q illa ablucio mate-
 rialis que fit extius in corpore e signum
 ablucionis spualis qua deus facit intus
 in mente **¶** **Capitulum 2^m de materia baptismi**

Materia baptismi e aqua simplex ele-
 mentalis **¶** Sed aut aqua sit ppria
 materia patet ex institucioe xpi. qui
 instituit baptismum fieri in aqua **¶** Si aut
 instituisset fieri baptismum in vino ut in
 oleo ut alio liquore. **¶** Vinum ut alius liq-
 uor ppria materia baptismi **¶** Alique tamen
 congruencie assignant a doctoribz qre
 xpus magis instituit baptismum fieri in aqua
 q in alio liquore **¶** Quamvna e **¶** Sed sa-
 cramentu maxime necessitat debet hre
 materia maxime comune ne ppt de fide
 materie aliquis impediat a susceptioe
 baptismi **¶** Sed baptismus e sac^m maxime
 necessitat quia sine baptismo nullus ppt
 saluari **¶** Ideo baptismus debet habere
 materia maxime comune **¶** Talis aute
 materia e aqua que invenit^r in omni
 tra et e facili ppt haberi **¶** Ideo nullus
 ppt se excusare a susceptioe baptismi
 ppter de fide ul caritatem materie eius
 sicut posset se excusare si materia eius
 esset vinum vel oleum vel lac ut aliquis

alius liquor p̄ciosus qui non inuenit̄ in
terra nec posset ita & facili haberi Alia
congruentia quae aqua est p̄pria materia
baptismi assignat̄ a doctoribus talis Quia
p̄prietas aque maxime ē communis baptis-
mo Est enim aqua m̄dificatiua sordidū
refrigeratiua estuatiua. Quia id ē luada
oculis intueriū Similiter baptisimus m̄d-
dat sordes aie Ideo vocat̄ baptisimus Et
baptisimus grece Idem ē q̄ lotio latine
Vnde baptisus idem ē q̄ lauac̄ Baptis-
mus refrigerat estū carnalis corrupsiō
Illuat oculos metis repperit̄ noticiē diui-
ne Arguit̄ q̄ sic Illud ē p̄pria materia
baptismi cuius p̄prietates maxie queniunt
baptismo Et in aqua p̄t̄ quod ut dicit̄
q̄ aqua ē p̄pria mā baptisimi **U**trum aut
aqua p̄t̄ benedicta ut non. Nichil facit ad
baptisimū Quia ita p̄t̄ fieri baptisimus in
aqua nō benedicta sicut in benedicta Et aq̄
baptisimalis in ecclia benedicit̄ p̄t̄ solemp-
nitate et maiore reuēntia circa baptisimū
Et nūquid in aqua rosacea ut in aq̄ ardite
ut aquas alijs distillat̄ p̄t̄ fieri baptisimus
si aqua elementalib̄ ducuntur non possit
Dicendum q̄ nō q̄ tales aquae non sunt
p̄prie aquae s̄ humores illoz̄ corporis a
quibz̄ distillant̄ In lexico aut̄ nisi aqua

laque possit inherere possit fieri baptisimus tū
 huiusmodi nihil aliud sit q̄ aqua colata per
 cineres. Et p̄pter eandem rationem dicunt
 aliqui doctores qd̄ in Urina p̄pter defecū
 aque possit baptisari. **Edo** tū non credo
 ē verū. Quia Urina non est aqua sed
 humor resolutus a cibis comestis. Et id
 duo de salina. **¶** Sed nōne in brodio car-
 minū p̄t fieri baptisimus dicendū q̄ aut
 tanta resolutio est facta in brodio illo
 q̄ desinit ibi p̄tes aque et ē alia p̄tes
 de nouo generata et tūc nō p̄t ibi fieri
 baptisimus. Aut non est tanta resolutio
 facta. Et tūc fieri possit in tali brodio
 baptisimus. Quando aut̄ est tanta resolu-
 tio facta uel non p̄t p̄pendi in spissitudine.
¶ Si em̄ sit spissitudo tanta illiq̄ brodij
 quanta ē in melleo ul̄ aliquotulū mior nō
 credo q̄ possit in illo brodio baptisari.
¶ Si aut̄ non sit ibi tanta spissitudo q̄ bro-
 diū sit pingue. Tūc credo q̄ in illo bro-
 dio possit fieri baptisimus. Et id̄ dico
 de luto. **¶** Sed si aqua exp̄merit̄ de illo
 luto in aqua illa impressa possit fieri
 baptisimus. Si mix̄ est liquefiet̄ in illa
 aqua liquefacta possit fieri baptisimus.
¶ Vult aut̄ ab aliquibz talis fieri questio
 Si esset Eng p̄ior baptisandū inyota

Quid putent et illi qui debet eum baptizare
non haberet eum quo extraheret aquam
de puteo nec posset alie aliunde aquam
habeat. Et puer est in periculo mortis. Unde
debet eum in puteum precipere dicendo bap-
tizo te in nomine patris et filii. **Dicendum** quod non
Nam secundum quod dicit beatus Paulus non sit
facienda mala ut eveniant bona. licet ergo
istud bonum eveniat quod aia istius pueri
salvaretur. Tamen ille qui precipit eum faceret
illud malum quod peccaret mortaliter. Et sic
quod in se est dampnaret aiam suam.
Et quilibet secundum eorum dicitur tantum plus
debet diligere aiam suam quam aiam cuiusvis
aliorum. Et si dicatur quod talis potest confiteri
de illo peccato et sic non dampnaret aiam
suam. **Dicendum** quod istud est factum dicere
quod nullus est certus de vita sua. Unde
iste non est certus si statim postquam precipit
puerum ut est in ipso actu precipitationis mor-
tetur. Unde habet tale periculum et perire tem-
tare deum quod certum est quod talis si precipit
puerum peccat mortaliter. Incertum est autem
si deus dabit sibi periculum confitendi. Quare
faciendum est secundum consilium beati Augustini
dicentis. Tene certum dimitte incertum.
Notandum autem quod aut aqua sit calida vel
frigida nihil facit ad baptismum sed semper
vitandum est periculum baptizandi.
Capitulum Tertium de forma baptismi

Quia formam baptismi sciendum est
 quod alia forma videtur greci dicitur bapti-
 sando Et alia forma videtur latini Nam
 greci videtur tali forma baptizet seruus
 xpi in nomine patris et filii et Spiritus
 sancti Latini autem videtur
 tali forma baptizo te in nomine patris et
 filii et Spiritus sancti Quodvis ex forma utraque scitur
 baptismus nam greci ita baptizati sunt sicut
 latini Sed propter quia quod videtur ad unitatem
 ecclesie Romane non videtur baptizantur Tamen
 forma latinoze conuenientior est quam forma
 grecoze quod propter quod ad nunc ex duobus pro
 quia illa forma baptismi conuenientior
 est quam magis conformatur cum uerbis xpi in sti-
 tuente baptismum Sed Christus instituens
 baptismum dixit ut recitat seruus mattheus
in euangelio suo Ite docete omnes gentes et
 Et ad ista uerba magis concordat hoc uerbum
 baptizo quam hoc uerbum baptizet Quia hoc
 uerbum baptizo est actiuum baptizet autem est
 passiuum Et illud principium baptismi des-
 cendit ab actiuo non a passiuo quare quene-
 rior est forma latinoze que dicitur baptizo
 quam grecoze que dicitur baptizet **S**ecundo
 potest idem patere sic illa forma est quene-
 rior forma baptismi quam quod magis exprimitur
 ea que per necessaria in baptismo scilicet talis est
 forma latinoze quam quod ad formam

grecorū Quia in baptismo dicitur **Quia**
dicitur conferuntur efficacia baptismi Et istud
tangit in utraque forma cum dicitur **In nomine**
patris et filii etc. Est enim ibi nomina persona sus-
cipientis baptismi Et ista exprimitur in forma
grecorū cum dicitur **seruus prope dei** in forma
latinoꝝ exprimitur cum dicitur **te**. Etiam est
ibi nomina persona ministri baptisantis quo
non exprimitur ad minus in forma grecorū ex-
plicitate In forma autem latinoꝝ exprimitur
explicitate **pro** hoc quod dicitur **baptizo** quae con-
uenientior est forma latinoꝝ quam grecorū
Verū est simile quod forma qua utitur Roma-
na ecclesia que omni ecclesiarū caput est et
magistra quacūque alia ex dicitur **baptizo**
et eius efficacia est maior Est ergo debita
forma baptismi **Baptizo te** etc. Quod ad
nōietur persona baptisanda. ut quod ponatur
ego et amē **Ducendo** petre vel maria
ego baptizo te in nomine patris etc. non fit
de cōtra forme. quoniam sine ipis possit
fieri baptisus tamen debent poni in
forma propter maiorem expressionem non
de cōtra utrum quod ponatur Ista autem for-
ma potest perferri in latino vel in quocūque
p̄domante **Utrum** autem possit aliquid mu-
tari circa istam formam sciendum quod ille
qui aliquid mutaret circa istam formam
aut intendit mutare ritum ecclesie Et sic

non esset baptisus. Aut intendit facere
 illud qd facit ecclesia s; ex quada ignorantia
 uel inadvertentia aliquid circa ista formam
 immutaret. **E**t tunc circa hoc sciendum
 qd talis mutatio potest fieri quibus modis. Uno
 modo mutando taliter uerba ipsius forme.
Et tunc non fit baptisus ex tali forma
 sicut si diceretur In nomine genitorum et geniti
 et procedens ab utroque. licet enim ex co-
 muni usu loquendi. genitor significet
 patrem. et genitus significet filium. et pro-
 cedens ab utroque personam suam. Tamen proprie
 loquendo in diuinis genitor et genitus
 et procedens expressius significat actus
 racionales personarum que ipsas personas in
 forma aut baptismi de fieri merito ex
 persona de personis. Alio modo potest fieri mutatio
 circa formam baptismi supponendo uerba ipsius
 forme sicut si diceretur sic Baptizo te ego
 In nomine patris et ut quolibet aliter supponen-
 do. et tunc cum maneat ipse sensus uerborum
 ex tali mutacione non impeditur baptismus.
 Alio modo potest fieri mutatio circa ipsam formam
 baptismi addendo aliquid ad ipsam formam
 et tunc talis additio aut corrumpit sensum
 uerborum forme sicut mutat forma Arrius
 dicendo sic Baptizo te in nomine patris
 maioris et filii minoris et spiritus sancti.
Et talis additio corrumpit sensum uerborum

forme cui tollat equalitatem personarum. Aut
talis additio non corrumpit sensum uerborum
sed non obstante tali additio manet sensus
uero et tunc si ille qui addit aliquid inter
dat mutat nihil facit cui non baptizant
in fide ecclesie. Si autem non interdat mu-
tationem formam ecclesie sed ex quadam deuotione
addit aliquid sic dicens Baptizo te in
et beate uirginis uel beate uirgo adiuuet te uel
aliquid aliud tale. Talis additio non impedit
baptismum. // Alio modo potest mutari forma bap-
tismi diminuendo aliquid de ea. et tunc si dimi-
nuat dictio integra quocumque sit illa de
subiecto. Baptizo te in nomine patris et nihil
fit quia omnia ista uerba sunt de essentia forme.
Si autem non dictio integra sed pars dictio-
nis tunc aut diminutio talis fit in principio dic-
tionis. sicut de ista dictione patris uel quatuor
alia subtrahat. Quia licet uel prima uel
Talis diminutio non tollat sensum uerborum
impedit baptismum. Si autem fiat diminutio
talis de fine dictionis sicut de ista dictione
patris remoueat. s. uel aliquid tale. talis
diminutio non impedit baptismum cui ma-
neat idem sensus uerborum sicut narratur
in decretis in tractatu de g. d. iij. Petrus
Lorius quod quidam sacerdos ignarus lingue
latine baptizabat sub ista forma. Bap-
tizo te in nomine patris et et dicit ipse in de-

certo illo q̄ uere baptizabat. **¶** Alio
 p̄ fieri mutacio circa ip̄am formam
 baptismi intruendo uerba ip̄ius forme
 et tunc si tanta sit intruicio q̄ impedit
 intentione baptizantis sicut si de mane
 dicit Ego baptizo te et postea int̄ ad
 expediendū negotia sua et q̄m rediret
 dicit In noue p̄ris res nihil facit. Si
 aut̄ non sit tanta intruicio q̄ mutet
 intentione baptizantis sicut si diceret
 baptizo te in noue p̄ris et hoc dicto
 dicat astantibz tacete ul̄ orate Deū ul̄
 aliquid tale. Ex h̄o nō impedit baptizans.

Capitulum quartū de ministro baptismi et

Minister baptismi est duplex. Vnus
 extra casum n̄tatis. Et iste 3
 sacerdos. Ad plū tantū sacerdotū opt̄
 casū n̄tatis p̄tinet baptizad. Cuius rō
 que assignatur a doctoribz 3 ista illi
 3 p̄rius ordinarius minister sacrore
 qui habet p̄tate sup̄ corpus x̄p̄i uerū
 3 solus sacerdos 3 p̄rius ordinarius
 sup̄ corpus x̄i uerū. 15o sacerdos est
 p̄rius ordinarius minister. **¶** Sed aut̄ ad
 illū p̄tate dispensacio sacrore qui h̄z
 p̄tate sup̄ corpus x̄i uerū p̄batu
 sit. Quia ad illū p̄tate ordinacio cor
 pus x̄p̄i minister q̄d 3 ecclia 13 con
 gregacio fidelū qui habet p̄tatem sup̄
 corpus x̄p̄i uerū 3 dispensacio sacrore

ptinet ad ordinationem corporis ppd mistici
Ergo dispensat pccra ptinet ad illud qui habet
ptate sup xpi corpus nec s; talis e solus
sacerdos. quae ad solu sacerdoti ptinet dis
pensat sacramenta **A**lius e mstr bap^m
in casu necessitat Et iste pt ee tam vir q
mulier. tam fidelis q infidelis **H**oc eni
est m bap^m et alia sacra qz mstr bap
tismi pt ee alius q sacerdos no aut mstr
ter aliom sacerdoti Et ro istud e qz bap^m
e sacramentum maxie necessitat **N**on aut alia
sacra **Q**uia s; bap^m no pt ee salus
Nulli eni sine bap^m saluari pt. sine
aut alijs sacm^t saluari. multi **A**rguit qd
doctores sic **I**tem sac^m qd e tante necessitat
q sine eis suscipiatur nulli saluari potest
dicente xpo saluatus no in Johanne
Nisi quis renatus fuit ex aqua et sp^su s^co
non pt intrare in regnum di **I**do sac^m
bap^m debet hab^e mstr ita comun^e
qz nemo ppter defm mstri exopt^r
a suscipiatur bap^m Et idcirco d casu
necessitat quilibet tam vir q mulier. fidelis
vel infidelis sicut **J**udeus. paganus. her
eticus bap^m pt d dno bap^m in
aqua et debet pferat uerba forme bap
tismi et habeat intentione facendi illud
qz fit etia licet infidelis credat illud
nichil uale **I**ta tamen q semp defertur

3. reter. patribus digniori. Unde infidelis
 in p̄cia fidelis non potest baptizari. Mulier
 in p̄cia viri non debet baptizari. Nō p̄motus
 ad sacros ordines in p̄cia p̄moti nō debet
 baptizari. Laycus in p̄cia clerici temporari
 non debet baptizari. Et rō istorū ē q̄ ille
 qui baptizat. baptizat ip̄sona x̄p̄i et ip̄se
 sentat eis ip̄sona que p̄fectis ip̄sonat per
 fidele q̄ p̄ infidelem. p̄ virū q̄ p̄ mulierē
 p̄ p̄motū q̄ p̄ nō p̄motū. p̄ temporariū q̄
 p̄ non temporariū. **O**sciendum tamē q̄ d̄ illo
 qui baptizat requiritur intentio baptizandi
 scilicet faciēdi illud q̄ d̄ intentio seu factio etia
 aliās non ē. Baptizans quātūvis alia n̄cia
 sint. Nūc autē non requiritur q̄ sit talis int̄
 q̄ baptizans intendat baptismū valēdū bap̄ti
 sando ad vitā et̄nā. Vno tū intencionē co
 traria s̄ scilicet tū intencioē q̄ baptismus
 nihil valet solū q̄ baptizans intendat faciē
 illud q̄ factio etia quodcumq̄ sit illud valet
 baptismus. **S**ed magis si aliquis m̄m̄us ul
 quidvis ludendo appergat aqua sup̄ aliq̄s
 nō baptizatos dicendo. In nom̄e x̄p̄i et̄
 talis erit baptizati. Dicendū q̄ talis aut
 intendit baptizari intendendo faciē quod
 factio etia. licet de hoc facit trifas et
 d̄ r̄pones quas et tūc talis q̄nis q̄nis
 ḡnter potest faciēdo m̄m̄us fac
 m̄to. Tamē v̄re confert baptismū.

aut non intendit facere quod intendit etiam
nichil facit. **N**amque etiam in causa necessitatis
aliquis potest baptizare proprium. **D**icendum quod iste
casus ponitur in quodam decretali episcopi de baptismo
et eius effectus ibi narratur de quodam Iudaeo
qui propter Iudeorum metum non erat ausus locum
aliquem fidelem. Accipiens aquam dixit bap-
tizans me. **I**n nomine patris etc. **A**d huius evidentiam
videndum est quod triplex est baptismus scilicet flammis
flammis et sanguinis flammis sed quod aliquis
baptizatur in aqua et iste est sacramentum ecclesie
et de isto loquitur hic et loquendo de tali bap-
tismo nullus potest baptizare proprium. **E**t respondetur
a ipsa in illa decretali. **Q**uia baptismus est
quedam generatio spiritualis. **E**t ideo sicut proprium nullus
potest generare corporale dicitur **Beatus Augustinus**
In libro de Trinitate. sicut nullus generat se
ipsum. Ita nullus potest se generare spiritualiter bap-
tizando scilicet proprium. **E**st alius baptismus
scilicet flammis quod spiritus sanctus mundat et abluat
animam alicuius invisibiliter a peccato. **E**t tali bap-
tismo potest aliquis baptizare proprium disponen-
do se ad gratiam. **E**t ideo baptizatus adultus
habendo devotionem ad baptismum in corde
in proposito quod si habet oportunitatem suscipiet
sacramentum baptismi si moriatur in tali proposito
salvatur quod est contra verbum allegatum nisi
quis renatus est. **E**t intelligendum est quod ex aqua
in parvulis in re. **I**n adultis autem in re vel in

voto. licet iste nō sit rinatus epaq̄ in re est
 tamen renatus in voto. **Est** alius baptisus
 scilicet baptisus sanguinis scilicet q̄ aliquis non
 baptisus suscipit morte p̄ fide xpi. Et
 talis baptisus p̄ficat ad salute. Inj̄ t̄j
 habeat. baptisus aque in voto. si ille qui
 sustinet sit adultus sicut h̄ctm̄ d̄ legēda
ste haterme & illis **Perforibz** q̄ ad eis
 p̄dicatione comisi fuerūt quos impator
 fecit q̄biri. Si aut nō sit adultus nō re-
 quiritur tale votū s̄ sufficit ad salute
 mors tollerata pro xpo sicut fuit de
Imocetibus. Et tali baptisus nullus p̄ se
 ipsū baptizare. Quia nulli licitū ē n̄
 fice p̄p̄m̄ p̄ quādam causa. Nec d̄ cōt̄
 hoc de **Sampson** et **Asa** qui n̄ p̄
 cerūt p̄p̄os quia ut dicit **Iherōm̄** quia
 factū corē non ē trahendū ad q̄rquētia
 Quia p̄uilegia paucorū non faciūt com-
 mune legem. **Unde** est in m̄stro bap̄mi
 requirit bonitas vite q̄ sit sine peccato
 mortali. Dicendū ē q̄ ista questio n̄ d̄
 legēda ē de sacerdote qui ut dicitur ē
 p̄p̄ius in p̄ter baptisus. **Ad** huius plu-
 rionē sciendū q̄ quātū ad effend bap̄m̄
 nihil facit bonitas nec malicia m̄stri
 id ē sine sit bonus sine sit malus cōfite-
 ut dicitur ē vere baptisus. Et quātū ad

missum utrum peccet in baptizando ut no
Dicendum qd aut sacerdos baptizat in cau
nitatis sine solemnitate aliqua sicut
facet una heretice et tunc no peccat mor
taliter si baptizat exiens in peccato mor
tali. Aut baptizat extra casu necessitatis
et cu solemnitate et tunc peccat mortali
si baptizat exiens in peccato mortali qd fecit
in reuerentia sacra^{to}. **U**erz qd dicit **Du**
randus quondam epus Amiceni qui fuit
Doctor sacri palatii. dicit in quarto suo
q quicunq sacerdos exiens in peccato mortali
baptizat peccat mortaliter et uerz eius
opinio sit uera nescio. scio q bene est
dina. **S**ciendum est qd minister bap^m
debet ee unus et ro assignat^r a doctoribz
quoniam qd baptizans baptizat in p^osa
xpi qui e una p^ona. Et idcirco p^ona
baptizans debet ee una. **N**ud plures
no possunt baptizare eund. Et si dica^r
q unus pot baptizare plures dicendo
Baptizo uos. In noue p^oris. **E**rgo
cōsimili plures p^ont baptizare eund
dicendo. Nos baptizamus te in nomine
p^oris. **D**icendum qd no e simile qd
q dicit^r baptizo uos idem e ac si di
ceret^r baptizo te et te qd nihil mu
tat^r in forma. **Q**uid aut dicitur bap^m
zamus te. **I**dem e ac si dicit^r Ego et

tu baptisama Quia dicitur et me et vos
 Quia nos idem est quod ego et tu Vos autem idem
 est quod te et te Ideo dicendo Vos. nichil muta-
 in forma sed dicendo nos mutat. **U**olet ad
 ponit ab aliquibus talis casus ponatur quod sint
 hic duo quorum unus sit mutus et alius mancus
 et sit ibi unus puer baptisandus. et mutus
 aspergat eum aqua. et mancus proferat uerba
 que utrum talis sit baptisatus. **D**icendum quod
 isti baptisant in forma grecorum aut bapti-
 zant in forma latinorum. **S**i baptisat in forma
 latinorum. **T**unc dicit aliqui doctores quod iste
 puer non est baptisatus. **Q**uia ut dicitur est
 supra baptisans in quacumque forma bap-
 tiset baptisat in persona christi ut dicit
iohannes baptista dicens de christo. **E**ui-
 me misit baptisare ipse michi dixit. super
 quem uideris spiritum descendente. hic est qui
 baptisat. **P**ersona autem christi est una quare
 oportet quod ille qui baptisat sit eius in quacumque
 forma baptiset. **A**lij autem doctores dicunt
 quod si baptisent in forma grecorum quod est
 baptisatus quia ut dicitur licet ille qui
 baptisat baptiset in persona christi cuius
 persona est una baptisat tamen in persona
 unitatis in qua persone sunt plures quia
 non contrariatur baptismo secundum formam
 grecorum si baptisantes sunt plures. **Q**uia
 ista opinio sit uera. hoc nescio. **B**

meo iudicio ipse et consulendus super hoc
Si autem baptizant in forma Latinoꝝ dicunt
con quasi omnes doctores qd non baptizantur
propter ratione sup facta. De nos et vos que et
ro sci Thome de Aquino in ultia pte p dme
Assignat talis ro a magro hermo q in sacro
maximè veritat' nichil debet ee falsitatis
si baptismus et sacm maxime videtur Ergo d
baptismo no dicitur ee aliquid falsitatis. Et si
isti crederent forma Latinoꝝ saluet for
qua vni ecclia et pbi adherentes eet i bap
tismo talis falsitas. quia mancus i ducendo
ego baptizo .i. abluo te i Noie patris et
metuer' qd ipse no baptizat id et no abluat
vmo hoc facit mutus qd baptismus talis max
ime et qd est nullus. Hanc autem ratione cond
plurimè dicentes qd iste mutus no potest dicere
ego baptizo te si dicit nos baptizamus te
et sic no dicit falsum vmo verum qd ista oio
nos baptizamus te vera et p synodochey
sicut si cent duo scriptores qui scripsisset
vnu libru ista qd unus scripsisset vna medic
tate. et alius alia. unus possit vere dicere
nos scripsimus istu libru. A simili et mutus
i baptismo tali apparet sine confundat aqua
et mancus pferat illa verum possit vere
dicere nos baptizamus hoc autem nichil valz
quia ad hoc qd aliqua ipse qd synodochey
verificet. et duobz oportet qd faciant
actus eiusdem rationis quia si faceret actus

diversarum rationum sua oppositas non possunt veri-
ficari de eis sicut si sua rapisset pergamenum
de quo est factus liber. et alius scripserit
libro ista opposita nos scripsimus istud libro nullo
posset verificari de eis. quare cum in funde
aqua et proferre uerba sunt actus diversarum
rationum nullo modo posset verificari de istis nos
baptisamus. Et hoc sufficiat de nostro bap^m.

Capitulum quintum de suscipientibus baptismum.

Baptismus debent suscipere tam viri quam
mulieres quia sine baptismo ut in re
ut in voto ut dicitur 3 super nullo potest salvari.
Et aliter 3 de adultis et aliter de pueris
quod in adulto qui suscipit baptismum requiritur
intencio propria suscipiendi illud quod confert
ecclesie. In puero sufficit fides et intencio
corpe qui eum offerunt ad baptismum. Et
indique potest aliquis in ventre baptisari sicut
si per sua mulier pregnantis de vicino et
per periculo mortis indique in ventre debet
baptisari. Dicendum quod non cuius appropinquat
ratio ad octiduum talis. quia ille qui recipit
baptismum debet suscipi manibus ministro
ecclesie et aspergi aqua ut immergi in aqua
si ista non potest fieri circa exitum in
utero matris ergo non potest baptisari. Et
ponatur quod aliqua potest apparere ex parte. Indique
talis potest per baptisari si timetur
de periculo ita quod non potest expectari.
Dicendum quod ista potest que apparat ex parte.

Aut 3 caput aut aliq^d alia ps corpis. p illa
ps que apparz 3 caput tue caput dz affgi
aq^d dicendo **B**aptizo te et 3 ne baptizatus
Et si nascat^r postea no dz amplius baptizari
Et no 3 q^d caput 3 p^rincip^l ps corpis 2 i
co mergit^r oib^z sensib^z corporis. Si aut illa
ps q^d apparz 3 alia q^d caput. Tunc aliqui
doctores dicunt q^d illa ps dz affgi aqua et
baptizari et ne 3 baptizatus nec p^r nascat^r
postea dz amplius baptizari. Et no 3 q^d
baptizatus fit p^r aⁿim^z 2 no p^r corp^z.
Aⁿia ad quatu^r 3 ad centu^m sua 3 tota in
qualibet p^rte corpis. Et no quatu^r p^rte
corpis baptizata totu^m 3 baptizatu^m. **A**liq^d
aut dicunt q^d talis ps que affgi apparz
dz affgi aqua et baptizari. Et si puer
nascatur postea dz baptizari sub ista for^m
Si tu es baptizatus non te baptizo si si no
es baptizatus ego te baptizo. In no^e p^r p^r 2^a
Quis istoz^z ueris dicat nescio. si credo q^d
illud ultimu^m 3 p^ronig. **E**t indiq^d si aliq^d
et sificatus in b^ro^e nris dz baptizari
Dicend^z q^d sic non quid p^r culpa qua
h^rat si assumbetur nro^e fidelit^z in suscep
tione characteris baptismalis et ut adimple
ret p^rceptu^m x^pi de suscepcione baptismi
Et indiq^d filij **I**udeoz^z sic baptizandi
in iⁿitis parentib^z. **D**icend^z q^d aliqui doc
tores sicut **J**oh^z et **scotus** et **doming**

Imandus epus Amiciens et sui sequaces di-
 cunt qd p^r dicit eund qd p^rncipes et d^m ter-
 raru in quibz habitat iudei p^r eis auferre
 filios suos et eis iuribus eos facere baptizare
 cu iudei p^r corp sui sint. s^m leges filij seruoꝝ
 p^r res d^moꝝ quoz p^r seruitales ita qd d^m
 p^rnt eos vendere ul impingnorat. Arguit
 igit p^r Waimo qd aliqui posse obligare
 ul adducari s^mituti alicuius d^m t^ralis qd ser-
 uituti d^m cui oib homo de iure nali tenet.
 s^mre. Et d^m terraru in quibz habitat iudei
 p^rnt vend^r filios iudeoz et trad^r in seruos
 alteri d^mo eis iuribus. Ergo p^rnt eos p^rntibz
 iuribus trad^r s^mituti x^pi qd fit p^r sustenoz
 baptismi. Alij v^o doctoz s^mit seus Thomas
 de Aquino 2 sui sequaces dicit qd filij iudeoz
 p^ruili no p^rnt iuribus p^rntibz baptizandi. Et
 hoc p^r p^riculu qd p^rasset conting^r qd ista p^ruili
 iuribus p^rntibz q^r cent baptizati cent adul-
 ti cu p^rolis naturalit^r sequat^r p^rem ip^r forte
 abnegant baptismu et rediret ad iuday^s.
 nu. Veru et simile qd p^r iudeoz filij
 p^ruili cent iuribus p^rntibz baptizandi x^pi
 amissim Impatores 2 reges qui p^resserunt
 et fuerunt tanti zelatores fidei iudeoz
 filios frasserunt baptizari. Et et p^rmi po-
 tifices inducent reges et p^rncipes i q^r
 terris habitat iudei ad hoc faciendu. qd
 istoz curis dicit l^roris iudayo relinquo.
 Et in quid s^mios amicos debent baptizari

Dicendum q̄ isti furiosi aut fuerunt furiosi
a natiuitate Ita q̄ nunq̄ habuerunt cōsm
rōnis Aut habuerunt aliquociens. s̄ amisse-
runt ipsum p̄pter aliquā causā **S**i fuerit
furiosi a natiuitate non sūt baptizandi
Quia ut dicitur s̄ in adulto qui debet bap-
tizari. requiritur fides et intentio suscipiendi
illud q̄d̄ confert ecclesia **E**t tales nō p̄nt
h̄re fidem nec intentionē **E**t tū ponat
nūq̄ habuisse ep̄d̄ rōnis **E**rgo tales nō
p̄nt suscipere baptismū **S**i aut furiosi nō
fuerunt a natiuitate s̄ habuerunt aliquies
ep̄d̄ rōnis. uel habent aliquociens lucida
mentalla. et non habebat fidem nec de-
uotionē ad baptismū nec petebat ipsum
non debent baptisari **E**t de dicitur d. d.
moniaci qui anq̄ cont̄ d̄moniaci 2 h̄e-
bant fidem et deuotionē ad baptismū
et petebat baptisari. debent baptizari
Si aut non habebat non debet baptizari
p̄ iudiciū **E**t de frenetico **E**t tū autē
aliquis dormiens debeat baptisari **D**i-
cendum q̄ si p̄t excitari non debet bap-
tizari in sompno **E**t si nō p̄t excitari
tūc distingūdendum s̄ p̄cut sup̄ **Q**uia
aut tpe vigilie habebat deuotioz ad bap-
tismū et petiuit ipsum **E**t tūc d̄ baptisari
Aut nō habuit fidē et deuotionē ad bap-
tismū **E**t tūc non debz baptizari dormiens
Et quid si p̄t b̄m monstrū q̄d̄ habeat

Duo corpora cōiuncta debz baptizari ut una
 p̄sona uel ut due Dico qđ ad baptizandū
 fiat p̄pter animā non p̄pter corp̄is quāritatē
 autē duo corpora si plū cōt̄ una aīa debet
 baptizari in una p̄sona Et si cōt̄ due
 aīe debent baptizari ut due Et quomō
 sciēt̄ utp̄ sit una aīa uel due Dico qđ
 si sint duo corpora sūt due aīe s̄ si sit
 unū corpus et una aīa Et ideo si sint
 duo pectora et duo capita supponēdu
 et cōt̄ duas aīas Si autē cōt̄ unū pecto
 et unū caput quāritatē alia mēbra
 essent duplicata esset una aīa rōf

Capitulum sextum de ritu baptismi

Baptismus fit duobus modis Unomō
 in mergendo in aq̄ Aliomō in apper
 gendo aquā Quid autē fiat melius Di
 cōndū qđ si non timeat̄ de piculo uel
 p̄pter debilitatē baptizant̄ uel pueri
 uel aliqđ aliud Melius fit in mergendo
 qđ in appgendo Cuius rō assignat̄ a
 doctoribz Quia baptismus sigt̄ sepulcrā
 xpo Vnde dicit ap̄t̄lus Sepulcrū estis
 xpo p̄ baptismū Et melius figurat̄
 sepulcrū qđ fit in mergendo qđ quando
 fit in appgendo Sciendū qđ unusquisq̄
 debet suarū ritū ecclie sue Not̄ debet
 ip̄m mutare Utū autē requirat̄ trina
 inmersio ul̄ app̄io ul̄ sufficiat̄ una.
 Dicendū qđ sufficit una s̄ ceteris p̄ibus

melius fit per trina Quia baptisimus da^r
in nomine totius trinitatis quod trinitas melius
reputatur quod trina immersione vel aspersione
quod per unum Ita tamen quod verba non finiantur antequam
omnes tres sint complete In hoc autem quod
fiat una vel trina quilibet debet servare
ritum ecclesie sue ut dicitur super de alio

Capitulum septimum de effectu baptismi

Affectus baptismi est delere omnes culpas
tam originale quam actualem et conferre
gratiam et aperire ianuam regni celestis In
quo differt a circumcisione Quia licet ante
passionem christi circumcisio deleret culpam
originalem et conferret gratiam tamen ianuam
regni celestis aperire non poterat
Et ista est sententia **Beatus** qui dicit in Omelia
de circumcisione dicitur **Beatus** debet firmiter
vestra quod salutifere curacionis remedium
olim circumcisio in lege contra originale peccatum
quod tunc tempore revelante gratia baptismi agere
possunt excepto quod ianuam regni celestis aperire
non poterat **¶** Sciendum autem quod baptismus
aliter operatur in pueris et aliter in adultis
Quia in pueris nihil requiritur a parte ipsorum
sed in adultis requiritur a parte ipsorum quod non po-
nant obicem et quod non habeant contrarium dispo-
sitionem saltem quod non credant ficti ad bap-
tismum sed credant cum debita devotione Non
solum autem baptismus confert gratiam immo
etiam omnibus ipsi suscipientibus confert qui

non ponit obicem omnes virtutes tam Theo-
 loygas q̄ morales et si non quā ad opum
 adminū quātū ad habitū Et ista ē finis
 complij gūalis et habet in constituōibz
 dñi Clementis quā extra de sūma trinitate
 et fide catho. ca. fidei catholice Est aut
 alius effectus baptismi qz p ipm contrit^z
 cognatio spūalis que impedit matrimonij
 contrahendū et dirimit iā contractum
 De hoc tamē dicit infra quā age^z de mū-
 nio p baptismū est impōit^z caracter
 ut dñm 3 supra Et ideo baptismus non
 debet iterari. pmo pena illiq̄ qui iterant
 scdm leges est decapitatio. C. nec bap-
 tismū iteret. l. ij. scdm canones uerō 3
 q̄ non posset p̄moueri ad sacros ordines
Capitū octauū de annexis baptismo

Baptismus quā fit ad debita solēpnitate
 p̄cedunt Catherismus et Exorcismus
 Catherismus 3 id qd instructio Quia in bap-
 tismo instruit^z baptizandū de fide et merito
 fidei Unde a baptizando petit sacerdos qd
 petis et ip̄ si est adultū r̄ndet fidem Si
 aut si p̄uulgū respondet in p̄pna cis patm
 Et tūc sacerdos petit fides quid tibi p̄rabit
 Et ille r̄ndet vita etna Et tūc dicit hec
 est vita etna Et in isto Catherismo facit
 tria sacerdos baptizando q̄mo mittit digitū
 in aures et ponit de salua in ore cis et
 p̄ffrat q̄ baptizandū debet h̄re aptas aures

ad audiendum uerba dei et documenta fidei. po-
stio saluē in ore significat q̄ debet cōpmp-
tus ad respondendum et ad loquendum de fide
quia locutio fit mediante salina. **1°** facit
ei cruce in fronte et in pectore et significat
q̄ baptisandus debet h̄re et r̄p̄e fidem
xpi in corde q̄ significat crux f̄da in pectore
et in ore. **2°** debet erubescere confiteri fidem
xpi q̄ significat crux f̄da in fronte q̄ in f̄o-
te statim appet vidētia. **3°** Quia s̄m q̄ dicit
ap̄tus ad Ro. x. c. Corde creditur ad iusticiā
ore aut confessio fit ad salutē. **4°** Tertio ponit
de sale in ore et significat q̄ iuxta doctrinā
ap̄li om̄is sermo eius debet cō sale diuine
sapie conditus. **5°** Exortamus e id q̄ ad iura-
tio q̄ adiurat de mon. ut r̄cedat de ad bap-
tisandi et det locū p̄p̄ū s̄cō aduementi. Et
facit ea sacerdos baptisando. **6°** Quia p̄mo facit
ei cruce cū pollice in fronte et significat q̄
baptisandus consignat̄ ut sit templū s̄m
habitaclū sp̄ritū sancti. **7°** Sedo facit ei cruce
de p̄p̄to et ad os et f̄t q̄ baptisandus debet
h̄re os clausū ne loquatur mala uerba et ad
ames et p̄ḡt q̄ debet h̄re ames cordis clau-
sas ne audiat suggestiones dyaboli. Et debet
s̄e s̄m̄ ut sit s̄cūm doctrinā ap̄li long odor
xpi in vita. **8°** Vel istud p̄ḡt q̄ talis debet
emittere fumū de uote orōnis q̄ quā effugat
de moriū. **9°** Iuxta uerū **Raphaēlis** in **Thobia**
dicentis fumū effugat om̄e genū d̄moniorū

Et ista fuit cum pputo **Id est** virtute cristi
que significatur p pputu Nam scdm qd d
glosa sup illud vbu **Iohans** lutid fecit ex
pputo sicut pputu emittit ab interioribus
cordis Ita filius dei gignit ex sba dei pa
tris **Tercio** facit ei cruce de oleo exor
zifato in scapulis et in pectore **Et fit** q
baptisandus debet esse fortis ad luctadid
contra dyabolu ad portandu onera pe
nitentie **Et ista fuit** mediante oleo diuine
grie **Post** baptismu aut sacerdos fit tria
baptisando **Quia** qmo iungit eu csmate
Et fit unctiones grie ppub pta qua suscipit
in baptisimo **Secundo** tradit ei veste albam
et pgt inocencia baptismale **Tercio** e
dit ei cereu utensu et fit limne fidei qdo
datur in baptisimo **Sciendum** q aut q ista
non sut de cencia baptism q sine istis
pe dni baptismu in ead necessitat s in tali
casu si baptisatus supuixerit debet por
tan ad ecclesiaz et ibid catechizari z exor
zizari ppe ritu ecclesie suandu **Non aut**
debet baptisari itez si sit certu q sit rite
baptisatus s si non est certu q sit rite
baptisatus debet baptisad sub ista forma
Si es baptisatus ego non te baptizo **Et**
si non es baptisatus Ego te baptizo **In noue**
pne **Et** her sufficiant breuiter de bap
tismo **capit** tractatu riu p e pte de confirmaco

Quia ad gradatione spuale sequit' augme-
ntu spuale Ideo postq' de spuali gra-
datione que fit in baptismo dictu est
desinat dicendum de spuali augmēto qd fit
in confirmatioe **C**irca quā consideranda sūt
septem **P**rimo quid ē confirmatio **S**ecundo de mā-
teriali confirmatioe **T**ercio de eius forma **Q**uarto
de ministro **Q**uinto de susceptibilib' **S**exto de
ritu eius **S**eptimo de eius effectu **C**ap' p'm

Confirmatio **Q**uid ē confirmatio
potest sic notificari Confirmatio est
consignatio facta cum crismate in fronte bap-
tizati ab epō cum certa forma uerborū ad au-
dacter confitendum nomen p'risti **C**ap'

Materia **2^a De materia confirmatioe**
sacramenti confirmationis ut p' patet
ex d'ca diffinitioe. est crisma in quo quid
crismate sūt duo. scilicet oleū oliuaz et balsa-
m' Et rō quare ista duo sūt materia huius sacri-
mentis institutio p'p' q' instituit ista duo ē ma-
teria huius sacramenti. licet eū nō duciat
in euangelijs qz xpc illud instituit **T**ame-
n **beatus petrus** q' fuit uicari' p'p' et pastor
et rector vniuersalis ecclie. docuit r'p'dicat'
et p'mulgauit p'p' instituisse **E**t licet ista
p'mulgatio nō duciat' in canonic' **Q**uid est
in eplis beati **petri** **T**ame' dñs papa h'c
in p'p' ecclie **Roman** et p' haberi ex
obseruatiā vniuersali totius ecclie a t'p'e beati
petri usq' nūc **Q**ue quid obseruatiā p'e

minet auctoritati cuiuslibet ad vniuersal' ecclia
 regat' a spū scto et errare nō possit. **Et** si
 querat' quae euāgeliste nō posuerūt in euā
 gelijs mat'ias et formas sacrorū. **Ad** h' rōndet
 beatus **Thomās** in libro de ecclesiastica hierarchia
 ra dicens q' euāgeliste noluerūt hoc fac' ne
 mē et forme sacrorū veniret in d'riptionē infi
 deliū. Quia scdm qd' dicit saluator. Margare
 non p'nt p'one de ante portas. Secus aut' est
 de baptismo q' baptisimus ē sacrum max' n'ca.
 q' sine baptismo nō p' ē homo salus. Et ideo
 oportuit q' forma illi ea cēt omibz nota. Et
 ideo euāgeliste posuerūt eā expresse in
 euāgelijb. **A**ssignat' aut' a doctoibz tal' rō
 Quia crisma ē ppria mat'ia huius sacramenti
 Quia in crismate ut dicit' p'nt duo s'z oleū
 oliuaz et balsamū. Et pprietates istoz maxie
 conueniūt huic sacro. Quia oleū oliuaz ē mē
 metū splendor. Et ideo ponit' in lampade
 ut lūmē possit ibi durare. Et id' oleū ē signū
 maior' noticiē lūis fidei quā d'z h'c p' alijs
 q'firmat' Quia ipse tenet' exp' p' obied
 p'prietatibz fidei et confiteri fidei. etia absq'
 hoc q' r'quirat'. **U**nde de q'firmato d'z in ps
 Inuicem dauid seruid meū in cap' suscepit
 oleo scto meo. Cūq' eū in confirmatōe aring
 mea auxiliabit' ei in fidei p'prietatē. Bal
 samū aut' rōne sue figuratiue designat' odore
 bone fame et opinione q' debet ē d'firmato
Uñ in ecc' Sicut cyamomū et balsamū
 aromatizans odore d'edi. **A**rguit q' docto' sic

Illud 3 pna materia facimenti cuius ppetates
maxime conueniunt effectui facimenti qfmaco
nis Ergo ista pnt pna ma pnti qfmacion
Sciendum aut q ista oportet ad satisfacta suo
benedicta ab epō anq ^{int} pna materia
istius facimenti Et id assignat a venerabili
doctore s^{to} Thoma de Aquino in qnto suo
Quia in illis facimentis que xpus recepit in
corpore Non requiritur satisfactio matie corp q ipse
tactu sui pssimi corpis satisfactio ad Et id
q xpus fuit baptizatus no requiritur de ne
cessitate fieri q pna lndica aqua anq pnt
materia baptismi Quia ut dicit Beda xpus
tactu suo nudasse carnis vim requiritur ad
tulit aqua Quia et xpus suscepit facimentu
eucharistie in serpo no requiritur q pna 2 dnm
pus lndicant anteq sint materia facimenti
eucharistie Et in illis facimentis que xpus no
suscepit in serpo requiritur q pcedat matie
satisfactio Et id quia xpus no suscepit
facimentu qfmacionis in serpo Idem d qfmacione
requiritur matie qfmacio Et id dicitur de fac
mento ordinis et de facimento exime eucharistie
Alia id assignatur ab eode doctore in alia
pte Quia in illis facimentis in quibus requiritur
mister specialiter qfmacio requiritur pnt
materia confecta ut sic ma facimenti confectio
se habeat ad misteru fieri Et in facimento
confirmacionis requiritur mister specialiter

qfmacio

consecratus. videlicet Epus Quod in sacro
confirmacionis requiritur materia p[ro]p[ri]e g[ra]t[ia]
In alia materia non potest fieri hoc sacramentum.

Capitulum tertium de forma confirmacionis etc

Hoc sacramentum dicitur quod fit cruce in fronte
confirmandi cum crismate que verba sunt ista
Consigno te signo crucis Confirmo te cris-
mate salutis In nomine patris et filii et spiritus
sancti Amen Et quod ista forma potest convenire
huius sacramenti pro quod et in qua
exprimitur ea que sunt necessaria ad sacramentum
Et in ista forma exprimitur ea que sunt necessaria
ad sacramentum confirmacionis quod dicitur confirmacione et necessaria
persona minister conferens sacramentum Et ista exp[ri]-
mitur cum dicitur Consigno. confirmo Est etiam
ibi necessaria persona suscipiens sacramentum que exprimitur
cum dicitur. Est etiam ibi necessaria materia sacramenti que
exprimitur cum dicitur crismate Est etiam ibi
necessaria virtus dei conferens efficaciam sacramenti
que exprimitur cum dicitur In nomine patris et filii et
spiritus sancti Amen Effectus autem sacramenti exprimitur
in ista forma sed istud videbitur infra quod
agetur de effectu istius sacramenti. quod man-
festum est quod ista forma est convenientis forma
huius sacramenti

Capitulum quartum de ministro confirmacionis

Minister huius sacramenti sicut habetur de
iure et quod dicitur in libro de sacramentis
iterum ut non solum Epus sed etiam presbiter
a doctoribus talis sunt et in publicis compari-

bene ordinata ut suo modo debet et in po-
litica ppuali. Et sic est in politica corpali
bene ordinata qd p moue aliquo ad statum
et gradum excellencie sup alios pmet ad
illud qui habz curam cordat. s. ad principem
Quod ad confirmat qd facta confirmatōis
ponat. in statu excellencie sup alios quia
confirmatō efficit miles xpi. Ado conferre
sacram confirmatōis pmet ad Epum qui h
curam totius cordat in sua dyoc. Et sic
in casu necessitate alius qd Epus possit confirmare
Dicendum qd in ma usibus contrariant sibi
adhibere doctores. Dicunt eund qd posse con-
mittere cuiusqz suo fidei qd ministrat sa-
cramentum confirmatōis. Et assignat tale rōne
Ille qui tenet locum xpi in tē et habet
plenitudinem potatis in eccia potest dispe-
sare in sacro in omnibz que nō fuerunt in-
stituta a xpo s. non legit in toto canone
nouo testamēti qd xps instituit sacramentum
confirmatōis dari a solis Epis. Ergo
papa qui h plenitudinem potatis in eccia
et tenet locum xpi in tē pot ordinare
qd sacram confirmatōis ab alio qd ab epō co-
ferat. **A**lij aut doctores dicunt contrariū
dicunt eund qd ppa non possit committere alicui
nisi eēt epus qd conferret sacramentum con-
firmatōis et assignant tale rōne. Quia
in illis qd s. de necessitate sacri qd nō pē

aliquid p̄ p̄am mutat Et Ep̄us de ueritate
 te sac̄menti ē minister sac̄ri q̄firmacionis
 et ideo nō p̄t q̄ aliquis fieri q̄ aliḡ p̄ ep̄b
 conferat istud sacramentū Maior istiq̄ rōis
 concedit̄ ab omnibz. mōre aut ip̄i p̄bant
 sic q̄ p̄cut de ueritate sac̄ri ē q̄ eiq̄ manū
 sit sacrificata nec aliquis possit istud mu-
 tad̄ ita de ueritate sac̄menti ē q̄ eiq̄ miss̄
 sit sacrificat̄ q̄ sacrificatio sit in ep̄ali con-
 secratioe. quāe solus ep̄us de ueritate sa-
 cramenti est minister huius **A**lij aut̄ doc-
 tores tenet̄ hāc mēdā Et dicit̄ q̄ dñs
 p̄p̄a nō p̄t q̄mittē cuiusq̄ fideli indiffe-
 rent̄ q̄ offerret sac̄ri q̄firmacionis s̄ oī
 sacerdoti p̄t q̄mittē Et rōne p̄mi dicit̄ as-
 signat̄ q̄ nulli p̄t cōmitti q̄ h̄cat p̄tate
 sup̄ corpus xp̄i mysticū ad unū quo ad
 dispensacionē sacerdot̄ nisi h̄cat potestate
 sup̄ corpus xp̄i **U**er̄ Et ideo soli sacerdoti
 p̄t cōmitti q̄ h̄cat p̄tate sup̄ corpus xp̄i
 mysticū et hoc in dispensado sac̄ri s̄ mis-
 trando sac̄ri q̄firmacionis h̄etur p̄tas super
 corpus xp̄i mysticū. quāe soli sacerdoti p̄t
 q̄mitti q̄ sit minister sac̄ri q̄firmacionis **C**a-
 rone sc̄d̄ dicit̄ assignat̄ ex quoda d̄cto
 in quo legit̄ q̄ **G**regorio p̄p̄a q̄misit qu-
 busda sacerdotibz Anglie q̄ d̄gerent
 baptizatos in fronte ad c̄nsuetudē s̄ in
 tali cōsecratioe conferunt sac̄ri q̄firmacionis

Quae patet q̄ sacerdotibz p̄ comiti a p̄pa
q̄ conferat huiusmodi sac̄m̄ Et istud ultimu
reputo scribit *Cam̄ quid d̄ r̄cipiētibz cōfir*

Sacramentum confirmacionis debet *mariorz*
d̄cipē bap̄isati tam viri q̄ mulieres
q̄ p̄us d̄ de militia seculari et de mili
tia p̄uali Quia militia secularis nō debet
r̄cipē mulierē s̄ viri soli Quia mulierē
nō p̄t apte ad pugnandu corpali mili
tia aut p̄uale p̄cipē r̄cipē indm̄ om̄es
tam viri q̄ mulierē q̄ tam viri q̄ mulierē
p̄t apti ad pugnandu p̄uale cont̄ p̄p̄u
torē fidei Et militia p̄ualis datur in
sacramento confirmacionis q̄ p̄m̄ confirmacionis
p̄t r̄cipere tā viri q̄ mulierē et hoc est
q̄ dicit ap̄tus In xpo ih̄u n̄q̄ masculus
n̄q̄ fem̄a q̄ quo ad xpm̄ nō d̄ d̄m̄ de mas
culo et fem̄a Et n̄quid p̄m̄ p̄ confirmacionis
Dicendum q̄ sic statim ut incipit
h̄re sp̄ r̄m̄s q̄ tūc p̄t apti ad cōfiteudu
fidei xpi Et in sac̄m̄to isto d̄ sp̄s s̄m̄s
ad robur ut fides xpi audacter cōfiteat̄
Et n̄q̄ sine p̄cō p̄ aliquis obmittē ne cūq̄
r̄cipiat sac̄m̄ confirmacionis Dicendum q̄ sine
isto sac̄m̄to p̄ salus e q̄ multi nō confir
mati saluati Et si occurrat oportunitas
suscipiendi istud sacramentū. quilibz ip̄m̄ debz
r̄cipē et si sine r̄nabili causa obmittat
ip̄m̄ suscipē peccat mortalit̄ nisi suscipiat

ipm Et hinc id est ista quia quilibet quantum
in se debet se disponere ad suscipiendam gratiam
uel eius augmentum si sit capax eius pro quod
conferretur gratia uel eius augmentum si in sacramento
confirmacionis si digne suscipiatur conferretur gratia
uel augetur ergo quilibet habita oportunitate
debet istud suscipere sacrum Et ideo sacerdotes
habentes curam animarum debent instruere proxima
nos suos ut quod spiritus erit quibus in sua pro-
prietate suscipiant istud sacramentum *Capitulum*

Rest quod quod aliquis confirmatur in unguentum
per modum crucis ab episcopo in fronte uidentis
mate sub forma uerborum super posita Conspicuo
te uel Et iste ritus est conueniens cuius ratio
est quod in ritu sacri debet significari uirtus
et effectus sacri modo effectus istius sacri est
quod pro ipso datur spiritus sanctus ad audacter
confitendum fide pro pro et pro ipso confirmatus
efficitur pugil pro Et ista significantur in ritu
istius sacramenti Nam per suctionem significatur
quod confirmatus in confirmacione efficitur pugil pro
Nam antiquitus pugiles unctione ungebantur per alia
signatur quod confirmatus debet audacter confiteri
fidem pro Nam a confessione fidei posset
aliquis impediri propter duo scilicet propter uere-
cundiam uel propter timorem Contra primum sic
confirmato crux in crismate in fronte ut
non erubescat confiteri fide pro quia in
fronte primo apparet uerecundia quia quod homo

Concedat^r frons incipit rubescere. Ideo cont^r
rubore concedit^r ibugit^r frons. Et cont^r
timore sic etiam erupit in fronte quia per homo
timet incipit frons et tota facies pallescere.
Et ideo cont^r timore confirmatio munitur
signo crucis. Alapa aut^m que dat^r confir-
matio non est de necessitate sacramenti sed solum
datur propter memoriam. *Capitulum septimum*

Affectus sacramenti de effectu confirmationis
confirmationis est ut dicitur est super in co
datum propter frons ad robur ad audacter con-
fitenda fidem christi. Unde nisi sit obex id est
impedimentum ex parte suscipientis in isto sacramento
datum nova gratia vel antiqua augetur. Est et
alius effectus huius sacramenti quod per ipsum si digne
suscipiatur peccata oblita mortalia et venialia
dimittuntur. Per istud est sacramentum imprimatur
caracter ut dicitur est super. Ideo istud sacra-
mentum non debet iterum per se suscipi. Vnde quod fuerit
ipsum se suscipiet meretur sedum leges dicta
putari. Et quod dicitur est supra de baptismo.
Sciendum autem quod caracter confirmationis per
supponit caracterem baptismi quod nullus potest
suscipere istud sacramentum nisi fuerit baptizatus.
Per istud etiam sacramentum contrahitur cognatio spiri-
tualis sicut per baptismum quod impedit matrimo-
nium. De hoc tamen dicitur infra quod agitur de
matrimonio. Et hoc de sacramentis confirmatio-
nis dicta sufficiant. *Dequit^r totus et*
Tractatus quartus prime parte de sacra-
mento Eucharistie

Postquam datum est de gradatione specialiter
 que fit in baptismo et augmento
 specialiter quod fit in confirmacione
 Dicendum est de specialiter ministerio
 quod datur in sacramento Eucharistie. Circa
 quod consideranda sunt viderimus. Primum quod
 est Eucharistia. Secundo de ministro missae quibus
 et qualibus deest. Tertio de materia facienda
 missae que et qualibus debet esse. Quarto de
 forma. Quinto de loco in quo debet celebrari
 missa. Sexto de tempore quo debet celebrari missa.
 Septimo quoties in die debet celebrari missa.
 Octavo de vestibus quibus debet indui sacerdos
 in missa. Nono cum debet dari sacrificium
 missae. Decimo de ritu missae. Undecimo
 et ultimo de defectibus qui possunt occurrere
 in missa. **Capitulum primum quod est de Eucharistia**
Eucharistia potest sic notificari Eucharistia
 est sacrificium corporis et sanguinis christi con-
 tentorum sub speciebus panis et vini virtute
 ubi a sacerdote celebratur. Et dicitur ab Eu-
 charisto bonum et carum quod est gratia quod in eo con-
 tinetur ille qui est fons gratie salutis populi.
 De cuius plenitudine omnes accipimus gratiam
 et gratiam. Ut dicitur **1° Joh^{is} 1° 7°** **Capitulum secundum**
Minister sacramenti de ministro Eucharistie
 Eucharistie. i. minister qui potest et debet ce-
 lebrare missam est sacerdos rite et legitime
 ordinatus sine mortali peccato existens et

cu non 3 phibit celebrare. **D**ico qui potest et
debet quia multi possunt qui non debent cele-
brare missam prout sacerdotes heretici excoi-
cati uel schismatici uel de gradibus non debent
celebrare. tamen possunt. si celebrent ueraciter
constituit corpus christi. peccant tamen mortaliter
in dicendo missam. Et non solum ipse celebrans
ymmo omnes qui audiunt missam eorum si sint no-
torij tales et audientes sciunt. **D**ico rite
et legitime ordinatus in sacerdote potest celebrare
missam. **I**nterduendum tamen est aliquem non rite
et non legitime ordinatum potest esse duobus
modis. **U**no modo quod in ordinacione sua obmit-
tat aliquid quod sit de essencia ordinis uel
ordinacionis prout quod non ordinetur ab episcopo
uel quod quando ordinatur non contingant ei manus
uel quod non tradatur sibi calix. **U**el quod ordinans
non dicat uerba debita et statuta. **U**el non
habeat intentionem ordinandi. **T**alis nullomodo
debet celebrare quia talis non est sacerdos.
Aliomodo quod in ordinacione sua peruat om-
nibus que sunt de essencia ordinis siue ordi-
nacionis obmittat aliquid eorum quod sit de sollemp-
nitate ordinis uel ordinacionis. **E**t talis
sacerdos potest celebrare. **T**ame credo quod non debeat
possidere si ex negligencia fuerit aliquid ille
omissum quod sit de essencia ordinis siue or-
dinacionis. **E**t quid de sollempnitate deter-
minat non est potest speculationis quia sine
istud magis spectat ad episcopum quam ad simplicem

sacerdotem. **D**ico etiā sine peccō mortali cōm
Quia nullū in peccō mortali existens debet ce
 lebrare missam. **N**otandū tamē q̄ aliquē cō
 in peccō mortali q̄t duobz modis cō. **U**no mō
 q̄ sit in peccō mortali notorio. **A**lio q̄ sit in
 peccō mortali occulto. **S**i p̄^o mō q̄ sit notorie
 hereticus uel schismaticus uel excommunicatus uel
 fornicarij nō solum ip̄ peccat in celebrando
 ut dicitur 3° v̄mo orb̄ qui audiunt missam eij
Et rō 3° ista q̄m̄ dicitur magis repugnat
 huic sacramento. **N**am in hoc sacramento ē secretū
 fidei. **A**deo repellunt^r heretici. **V**inculū cadat
Adeo repellunt^r schismatici et excommunicati. **E**st
 etiā vis gratie. **V**nde vocat^r subdiaconus
 repelluntur. **S**ymoniaci qui gratia emitt
 et vendit. **E**st et elevat^r hōr̄ ad statum
 sp̄ualem. **A**deo repellunt^r notorii fornicarij
 qui s̄mo sunt carnales. **E**t dicit^r notorii for
 nicarij qui p̄pter suspitionē ul̄ aliqua signa
 pbabilia. sed qui sit s̄dū ordine s̄m̄ con
 demnati. **D**e tali dicitur ul̄ p̄p̄te iudicis
 q̄s̄p̄ ul̄ canone cōiuncti ul̄ p̄p̄t evidenciā
 sed et voto evidenciā facti q̄n̄ s̄m̄ 3° ita
 notoriū q̄d nō indiget testibus. cū nulla
 possit tergi uersatione celari. **S**i sit in
 peccō occulto. **T**unc sciendū 3° q̄ aliquē cō
 in peccō mortali occulto p̄t cō tribz modis
Unomō quia iā q̄m̄t actu ul̄ se cōm
 esse t̄p̄e p̄terito aliquod peccō mortale
 de quo nō dolet nec penitet nec gerit^r

Et talis p celebrans non solum peccat mortali
ymmo mortalissime Et de tali dicit apulus q qui
manducat et bibit indigne iudicium s iudicium
mortis eter ne sibi manducat et bibit. Alio
aliquis peccat in peccato mortali q scilicet quisit
aliquod peccatum mortale qd non fuit confessus tunc
non recolat de illo peccato Et tunc. aut talis dili
genter examinauit conscientiam suam anq ponet
se ad celebrandum et nullomodo potuit recor
dare de illo peccato et est i proposito q si recor
daretur confiteretur illud peccatum et faceret penitentiam
de ipso et i equali ceteris de omnibus peccatis
oblitus Et iste non solum peccat in celebra
do. ymo in tute sacramenti misse. meretur
venia et absoluitur de illo peccato Et ita intel
ligitur illud uerbum eximij doctoris Augustini
qd sacramentum illud communitur mortuos Id est
illos qui isto modo existeres in peccato mortali ce
lebrant Tamen si postea recorderetur de illo
tenetur ipse confiteri Et ideo sibi tenetur
anq ponat se ad celebrandum Diligenter
examinat conscientiam suam si sit in peccato mor
tali uel ne Et ita precepit beatus paulus
dicens qbet i. examinet seipsum homo
et sic de pane illo edat et de calice bi
bat. Si aut aliquis episcopus episcopus i peccato
mortali de quo non recordatur exponat se
ad celebrandum anq examinauit aliquo modo
conscientiam suam Credo q peccat qz d rursus
per precepti apostolici iam dicti. s illius qbet
se ipsum homo i. Tercio modo peccat aliquis et

in peccato mortali s. q. recordat^r se deinde aliquid
 peccatum mortale commississe Et tunc aut iste habet
 iam copiam in p^{ri}ncipi confessionis aut non habet Si
 habet copiam confessor tene^r an^{te} celebraret co-
 fiteri Et nisi confiteatur peccatum mortale nec
 sufficit sibi confessio qualis que fit ip^so missa
 Quia illa confessio extendit se solum ad peccata ve-
 nialia et non ad mortalia et maxime ad illa de
 quibus homo recordatur Si autem talis non habeat
 copiam confessor aut imminet sibi necessitas cele-
 brandi aut non Si imminet sibi necessitas cele-
 brandi puta q^{uod} est curatus et est dies dominica
 vel aliqua dies plenaria et ipse sibi commissis
 vult audire missam et erit scandalum in populo
 si iste non celebraret vel forte aliquis prochiuus
 suus est infirmus periculose et requirit istam
 ut det sibi corpus populi Et iste non habet
 hospitem operatum quia det sibi Vel imminet sibi
 aliqua alia necessitas licet celebrandi sicut
 putat impie vel aliquid tale in istis casibus iste
 tene^r contenti et penite^r de peccato suo et ad
 iⁿstituto ipse confiteri qui habet oportunitate
 et dicat missam suam in novem diebus Quia ipse
 qui est sumus sacerdos absoluit eum et confiteatur
 postea qui habet copiam confessor Si autem iste
 qui sit ut deus est existit in peccato mortali non
 imminet necessitas aliqua legitima celebrandi
 nullomodo ponat se ad celebrandum q^{uod} absque du-
 bio si celebraret mortalissime peccaret
 Et ponit aliquis sacerdos accepit pecuniam
 ab aliquo ut dicat missam de Requie Nullum

talis sacerdos est necessitate legitima celebrandi
ita qd possit celebrare eons in p[ro]mo mortali
absq[ue] hoc qd confiteat[ur] qm no[n] heat copiam
confessor[um]. **Dico** saluo melio[rum] iudicio q[ui]ntu[m] no[n]
videt[ur] qd nullu[s] sacerdos d[icit] qd dicendo missa[m]
accipit pecunia[m] ita qd sit merito sua qd missa
equiparet p[ro]cio pecunie. **Tame[n] s[ic]u[m] qd dicit**
ap[osto]lus cor[inthios] 16. Si sp[irit]ualia nob[is] seruiamus. No[n]
est p[ro]hibitu[m] quid sacerdos qd sustentat[ur] vite
sue. no[n] p[ro] p[ro]cio missa[m] accipiat pecunia[m] ab
eo qd qd dicit missa[m]. **Et maxime quid sacerdos**
non h[ab]et sufficientes redditus qd sustentat[ur] vite
qd magis talis d[icit] p[ro]cio pecunie est necessitas le-
gitima celebrandi. **corruptus** istud. qd existens
in p[ro]mo mortali possit d[icit] missa[m] absq[ue] p[ro]cio
sine hoc qd confiteat[ur] si no[n] heat copia con-
fessor[um]. **Dico** saluo iudicio melio[rum] **Aut** iste
sacerdos est obligatu[s] r[ati]o[n]e b[en]eficij sui collati
q[ui]d superiore[n]t[ur] ul[tra] p[ro] illu[m] qui est ius p[ro]natus
in illo b[en]eficio ad d[icit] missa[m] qualib[et] die missa[m]
sicut p[ro] illi qui h[ab]ent vicarias p[er]petuas quali-
qua eccl[esi]a. **Et de tali id[em] videt[ur] d[icit] missa[m] sicut**
dixi supra de curato cui dimittit necessitas
celebrandi. s[ed] qd contemnat[ur] et peniteat de p[ro]cio
suo et sit p[ro]p[ri]o confitendi et celebrat in
no[m]i[n]e d[omi]ni et q[ui]ntu[m] qd occurrat sibi q[ui]ntu[m] p[ro]p[ri]o
Aut iste sacerdos recepit pecunias qd d[icit] missa[m]
aliqua missa[m] singula[m] sicut p[ro] multi qui
recepit pecunias qd missis rogat[ur] sicut p[ro]
sua missa ul[tra] p[ro] plurib[us] de Requie ul[tra]

de Ep[iscop]o sc[ilicet] et de b[e]n[e]d[ic]t[i]o[n]e varia vel de in-
 firmis et de alijs et de isto dicit q[uod] nullo
 ex[em]plo i[n] p[ar]te mortali an[im]e conficitur debet
 se exponere ad dicendum missa Quia peccat[ur]
 mortalit[er] i[n] d[ic]e[n]do ut ex[em]plo i[n] tali statu
 debet corpe peccat[ur] q[uod] d[ic]e[n]do missa statim
 vno d[ie] se expiare d[ic]e[n]do Amice ego
 no[n] su[m] b[e]n[e]d[ic]t[i]o[n]is q[uod] me ad d[ic]e[n]d[u]m missa
 s[ed] q[uod] d[ic]e[n]s vult q[uod] ego su[m] b[e]n[e]d[ic]t[i]o[n]is libent[er]
 facia[m] q[uod] petis interim parcat[ur] i[n] Et si
 alius instans petat q[uod] statim dicat missa si
 recepit peccat[ur] istuat statim Et nullo modo
 exponat se ad celebrandu[m] Dixi etia[m] supra
 d[ic]e[n]s quib[us] et qualis debet ee[m] minister
 missae. cui non e[st] prohibitu[m] celebrare. q[uod] d[ic]i
 p[ro]pter aliquos religio[so]s quib[us] sc[ilicet] i[n] statuta
 sue religionis i[n]hibet[ur] q[uod] non celebrent q[uod] d[ic]i
 su[n]t i[n] aliquib[us] penitentijs pro quibusd[am] p[ar]t[ic]i-
 p[ar]t[ic]ipat[ur] **E**t i[n] quib[us]d[am] angel[is] p[otes]t ee[m] minister
 istius sacramenti **A**d q[uod] i[n] quib[us]d[am] angel[is] p[otes]t con-
 sacrare **D**icendu[m] q[uod] angel[is] neq[ue] bon[is] neq[ue]
 malis p[otes]t consecrare quia no[n] e[st] susceptibil[is]
 caracter[is] sacerdotalis Cui[us] r[ati]o e[st] q[uod] caracter
 sacerdotalis p[re]supponit caracter[is] baptismale
No[n] null[us] p[otes]t ordinari i[n] sacerdot[us] nisi sit
 baptisatus **A**rguit[ur] g[en]o[ralit]er doctores sic nullus
 p[otes]t suscipere caracter[is] sacerdotale[m] nisi sit
 baptisatus **E**t angel[is] no[n] p[otes]t baptisari et
 p[ro] q[ui]bus no[n] p[otes]t i[n] sacerdot[us] ordinari **E**t
 si dicat[ur] q[uod] licet angel[is] no[n] sit res corp[or]ea

Sanctus potest assumere corpus Et si poterit in illo
corpore baptizari sicut anima rationalis non est res
corporata et tamen baptizatur in corpore. **Ad**
dum quod non est sicut quod aliter dicitur ad corpus et
aliter angelus. Quia anima dicitur corpus ut for-
matrice Angelus autem non dicitur sic sed solum
ut motor mobili. Et ideo anima baptizata corpe
baptizatur non autem angelus. Quia anima et
corpus faciunt unum suppositum non sic angelus
et corpus questum assumit. Et ideo tunc secundum philosophum
in philosophia metaphysica. Actio est sui suppositorum anima
baptizata corpe baptizatur non autem angelus
quod angelus consecratur non potest. **Ad** Sed quod si
angelus putaret unam hostiam ducendo eam
et operata. Numquid illa hostia debet adorari.
Ad dicendum quod si angelus malus putaret eam
non esse adoranda nisi operata quod certo quod est
rite operata. Et si angelus bonus putaret
eam esse adoranda. Et ideo est quod angelus malus
recte salvator mundum et et pater medicum
et semper mittit deus quod nunquam dicit
sibi credi. Angelus autem bonus est semper verax
et veritas aliquid et semper mittit ad hominum
salvationem. Et ideo semper debet sibi credi.
De quod ut dicit apostolus 1. cor. 13. c. Angelus
malus sepe transfiguratur se in angelum lucis.
semper hostia ab angelis putata et adoranda
sub conditione scilicet si est rite operata nisi co-
staret quod certo quod esset angelus bonus.
Secundum capitulum in Capitulum Tertium de
materia Eukharistie etc.

Materia sacramenti missæ & duplex videtur
 licet panis et vini Et ratio quare ista duo
 sunt materia huius sacramenti & Quia quod sacramentum
 ordinatur ad spirituales nutritiones Nunc autem
 sicut nutritio corporalis consistit in cibo et potu
 corporalibus. et panis est materia ratione cibi. et
 vinum est ratione potus Ita nutritio spiritualis consistit
 in cibo et potu spiritualibus Et ideo in isto sacro
 danti corpus christi sub specie panis et in calice
 et sanguis christi sub specie vini in partem
 Et ita dicit ipse in evangelio Johis vi. ubi dicit
 sic Caro mea est et calicis et sanguis meus
 est et potus ¶ Sciendum autem quod panis qui
 est materia huius sacramenti est panis de tritico aqua
 elementaliter confectus Dico panis quod si pasta
 non possit fieri corpus christi Dico etiam de tritico
 quod in alio pane sicut in pane de pligine vel
 de ordo vel de quocumque alio grano nisi de tri-
 tico non possit celebrari missa Dico etiam
 aqua elementaliter confectus quia esto quod panis
 est de tritico. si est confectus ad aliam aquam
 vel ad alium liquorem sicut ad vinum vel ad lactem
 vel ad aquam rosatam et sic de aliis herbis
 Et nisi est confectus ad aquam simplicem ex tunc
 pane non possit fieri corpus christi ¶ Sciendum
 etiam quod ex precepto et consuetudine ecclesie
 que disponit duo omnia ecclesiarum mater et
 et magram Et ideo omnes ecclesie sibi tanquam
 matri et magram debent in omnibus obedire
Panis de quo conficitur corpus christi dicitur esse

azimus quia si ex hi sacramenti in pane fer-
mentato posset confici corpus xpi nichiloz
Sicut in pane fermentato celebrat mortali-
petanz et cet gravit pumidus **M**oñd
ctia quod emd qd e materia huius sacmēti
debet ee emd de vite quia in alio vno sicut
in vno maloz granatoz ul moroz ul po-
moz vel in quocunqz alio vno nisi in vno
de vite non pō celebrat **N**otandum etia q
in aceto ul in agresta non pō gferat **E**t
intelligo de aceto qd e vno aceto **Q**uia
vno aliquotulu acetosa possi bñ gferari
sicut non debet qñ posset hñ aliud emd
Et rō e quia nō sūt eiusdē spēs sed emd
eō habeant gferas virtutes **A**n musto
eōd possit consecrari **T**ameñ credo q melius
e q expetet q sit bene dperatū eō musto
vone sue humositate vno possit bene euelli
quy aliquid de eo remanet in vase **F**acio
quod ista duo sūt panis de tritico 2 emd
de vite sūt magis materia huius sacramenti q aliq
alia duo e ista potissima **Q**uia scilz xpūs
instituit istud sacramētū in ista materia
celebrari **S**i emd in alia mā instituisset illa
materia eet gpra mā istius sacmēti **S**z agruet
xpūs in ista materia magis instituit istud sacmē
celebrari q in alia **Q**uia effectus corporales
panis et vni maxie spūaliter commemorat hinc
facit panis emd hē corporaliter confortat
huxta illud psalmi panis cor hoīs confirmat

Vinū etiā habet letificac̄ qupta illud eiusdē
 Vinū letificat cor hoīb Et istud sacramētū
 digne sumente spūali confortat ac in via
 huius mundi deficiat Ido vocat̄ viaticū
q̄z viatoreb confortans et letificans Et
 ido vocatur Eucharistia ab eu. q̄z ē bonū
 et caris grā quasi bona grā q̄ sume ha-
 bente letificat Sicut enī panis ex mult̄
 granib conficit̄ et vinū ex mult̄ fracc̄m̄
 gfluit Sic in p̄p̄acō corp̄ et sanguis
 xpi fideles ad m̄dicē spūaliter vinūm
 vocatur communio a com. q̄z ē simul 2 vno
 quasi simul vno xpi etiā xpus compauit
 se grano frumētū dicens Mat̄ 26. 26.
 An̄i granū frumētū cadens in terra et
compauit se etiā citi dicens Jo. 13. 10.
Ego sum vitis Et ido congrue sacramētū
 corp̄ et sanguis xpi in vno d. vite
 et in pane d. tritico celebrat̄ ¶ Etiam
 sciendū q̄ licet aqua nō sit d. cōtra
 mat̄e huius sac̄ti Tamen debet adm̄st̄ri
 vno in calice s̄ in modica quātitate quia
 aqua siḡt̄ gplm̄ Qupta illud 1. Cor. 10. Aque
 multe ppli multa Ido mixtio aque cum
 vno in calice significat vniōē spūalē xpi
 et ppli que fit v̄tute huius sacramēti
¶ Sz nūq̄ sacerdos possit de quacūq̄ quā-
titate d. ista materia ḡerare dicit̄
 aliqui doctores q̄ non s̄ solum quātit̄ sufficit

sibi et populo sibi commisso quoz ro 3 Quia cum
istud sacramentum ordinet ad usum fidelium sa-
cerdos non potest plus consecrare nisi quantum suffi-
ciat usui fidelium. Alii autem doctores dicunt
quod non est determinata quantitas. Gloria quod sacer-
dos non potest consecrare de pane et vino
vino in quacumque quantitate putaret sibi
panem et vinum in tanta quantitate potest consecrare
Cum enim in forma consecrationis ponatur istud
verbum demonstrativum hic habet hoc oportet
quod materia consecranda obiciatur oculis sacerdotis
Unde dicitur quod sacerdos exiens in altari non
possit consecrare totum panem qui est in platea
vel totum vinum quod est in cellario sed totum pa-
nem et totum vinum quod sibi offerretur in quanta
cumque quantitate esse potest consecrare Et ro 3
quia si prima opinio esset vera sequeretur quod sacer-
dos exiens in altari non posset totas hostias
consecrare quod quot posset existens in magna
civitate Nec etiam sacerdos simplex posset
tot consecrare quot posset sacerdos curatus
quod omnia sunt absque absque ratione dicta Et
respondet ad rationem aliorum et dicitur quod dicitur
nunc istud sacramentum et alia sacramenta non
essentia aliorum sacramentorum consistit in differencia
et usu materie. sicut essentia baptismi consistit
in approposione aque et placatione forme Et ita
est de aliis sacramentis. Sed essentia sacri-
mentum Eucharisticum consistit in consecratione materie
et non in usu eius Quia posito quod in his

tia consecrata sumetur Ad hoc verum esset
 sacramentum Et ideo licet sacerdos non debeat
 operari nisi tot hostias quot sunt sibi et populo
 suo necessarie Tamen si consecratur mille
 milia omnes eorum consecrate **S**olet etiam
 ab aliquibus circa istam materiam talis questio
 moveri Si centum hic viginti hostie consecrande
 et sacerdos non credit esse nisi viginti. **Q**uod
 omnes credimus centum consecrate **A**d hoc
 videtur **brunus** Burgarius Archiepiscopus Com-
postellanus magister in Theologia in quodam
 quodlibeto suo Et dicit quod aut iste sacer-
 dos intendit consecrare omnes hostias que sunt
 ante se quotquot sunt tunc non credit quod sunt
 nisi duodecim. et tunc dicit quod omnes sunt
 consecrate Aut intendit presumere consecrare
 duodecim et non plures et non determinat
 que sunt ille duodecim et tunc dicit quod nulla
 est consecrata quia ad quolibet potest consecrari
 ita sua sicut alia et sacerdos non determinat
 nec se magis ad istam quam ad aliam Quia ratio
 tunc dicitur quod ista non est consecrata **E**adem ratione
 ego dicam quod nec illa Et sic potest dici de
 quolibet. quare neutra est consecrata **U**nde quod
 sacerdos habet consecrare plures hostias
 non debet se determinare ad certum numerum
 sed debet habere intentionem ut consecret quod
 est ante se Et ista sufficit de materia **E**ubani
Capitulum quartum de forma Eucharistie
Quius sacramentorum forme consistunt in verbis

certis et determinatis Et ideo forma sacramenti
eubranstie in aliquibus uerbis limitatis consistit
Ad sciendum autem in quibus uerbis consistit for-
malius istius sacramenti. Sciendum quod in
missa sunt quedam uerba que sunt de solempni-
tate tantum et quedam que sunt de ueritate
Verba que sunt de solempnitate sunt illa que
solum faciunt adornatum et ad quedam de-
corum missae sicut sunt prope et aliqui usus
quod dicitur infra Gloria in excelsis de et
infra Cuius et infra Agnus dei Et ista nichil
faciunt ad ueritatem missae. primo credo quod quod dicitur
est sermo debet dimitti totaliter ut admi-
nis abbreviatur quia plus perficit sermo quam illa
cerimonia cui ista multiplicat amorem cordis per
mo mediat^r languoribus cordis. Verba que
sunt de ueritate sunt illa que directe sunt de
officio missae. Sciendum autem quod duplex est ne-
cessitas quia quedam est ueritas sacramenti et
quedam est ueritas precepti. In missa ergo quedam
uerba sunt de ueritate precepti. Quedam sunt
de ueritate sacramenti. De ueritate precepti
sunt illa uerba que a beato petro apostolo et ab
alijs summis pontificibus successoribus suis
suorum instituta dicitur in missa. De uerita-
te uero sacramenti sunt illa que christus ipse
non prolixi quod facit instituit. Est dicendum
ista uerba. Quia si quis dimitteret illa
uerba que sunt tunc de ueritate precepti et dicit

illa que put de necessitate sacmēti 2 habent
 intencione operandi. consecret. si tñ mor-
 talisq̄ peccaret 2 cōt̄ ḡuissie puniēdab
Si aut dicit oīa illa ūa que put de necessitate
p̄cepti et dimittet illa q̄ p̄t de nōtate sac̄ti
 quāndūz intēdit ḡerac nullo tñ nō ḡerāz
Cum gō 2 s̄m̄plm̄ forma sit q̄ dat ea rei
 et sine qua res eē nō p̄t manifestū ē
 q̄ illa sola ūa que put de necessitate sacmēti
 put for̄ h̄z sac̄ti **Ista ac ūa quā ad formā**
consecrationis corporis put h̄t. Hoc ē em cor-
pus meum **Veniendū aut q̄ h̄z eū nō ē**
de necessitate sacmēti Quia p̄tōto q̄ aliquis
 sacerdos eū intencione operandi p̄ferret
 ista ūa **Hoc ē corpus meū** Et nō dicit
 eū h̄z ḡerret **Unde aut oporteat q̄ p̄re-**
dant aliqua ūa que sint de integritate forme
Monndūz m̄gr̄ Jo scotus in quarto suo dicit
 q̄ oīa illa ūa ab illo loco **Qui p̄ndic q̄**
 pateret̄ et inclusivē ad illud locū similit̄ nō est
 exclusivē nōtā p̄t ad formā ḡeracōis cor-
 poris **Et id̄ sua ē quia sacerdos ḡerans**
p̄fert ūa ḡeracōis i p̄sona v̄ oportet
gō q̄ ūa ḡeracōis p̄cedunt aliqua ūa
q̄ que dem̄dūm q̄ sacerdos loquit̄ in p̄p̄o
pp̄o illa autē sunt illa ūa **Qui p̄ndic**
Ergo de necessitate oportet q̄ illa ūa p̄ce-
dant **Et istud declarat ip̄e per tale exm̄**
Si aliquis dicit Dico v̄ p̄nd̄ ih̄m ministrū

fuisse circumfusions **A**ncertu & utp illud uerbu
fuisse dicit a beo paulo **S**z si ipse dicit. paulus
dixit. dico ihm xpm **T**unc est certu au
dicentibz certu q illud uerbu est dicitu a beo
paulo **S**imilit' in pposito ad ho q denotet q sa
cerdos dicit uerba ista s. hoc & corpus **I**n
ppona xpi. oportet q pcedant aliqua uerba
p que dnm intelligi q p dicit illa uerba
Hoc & corpus **I**sta aut uerba p **T**u p
dic **A**ly aut doctores dicit ut dnm e
q duplex & ueritas s. necessitas sacri **u**eritas
sitas pcepti dicit qo q de ueritate sacmēti
s. tū ista quatuor uerba **H**oc & corpus **M**o
Quia cu istis quatuor uerbis fuerit consensio
si sacerdos dicit ea cu interior qserendi **Q**u
aut alia s. tū de ueritate pcepti q si si
enter obmitterz aliquod corp mortaliu
peract nihilominus qserit **E**t uidet
ad romē pua qn dicit q sacerdos qseras
loquit' in ppna xpi **E**t ideo oportz q dicit
aliqua uerba p que denote q loquit' p
xpi **D**ico q istud de ueritate sacmēti non
requirit **S**z sufficit merito sacerdoti mte
dicit loqui in ppna xi **E**t pced ista uerba
Hoc & **S**atis ostendit q sacerdos non
loquit' in ppna xpi quia nullus credit
q sacerdos uelut dicit q illud sit pūpū
corps s. loquit' in ppna xpi cuius illud
e corpus **D**icendum & qo q forma co
secrationis corporis xpi p se consistit

in his verbis **Hoc est** **et** De hoc aut quid d
 mostret illud p^onome d^ominatium hoc d^omon
 trat corpus xpi cu dicitur hoc **et** **et** magna
 dubitatio Ad hoc aut dixerunt aliqui docto
 res q^o istud p^onome hoc d^ominat corpus xpi
 Alij dixerunt s^olam panis s^o istud salua reue
 renia dicentiu no **et** **et** **et** Et arguo sic
 contra eos s^odm s^olam om^o doctoru^o **et** s^odm
 veritate Verba sacramentalia efficiunt illud
 quod significant **Et** uba p^odicta scilicet **Hoc**
et corpus meu non efficiunt q^o corpus xpi
 non sit corpus xpi quia anq^o illa uba p^ofer
 rentur corpus xpi erat corpus xpi **Hoc** **et**
 efficiunt q^o panis sit corpus xpi quia ista
et falsa Panis **et** corpus xpi ergo istud
 p^onome hoc non d^ominat corpus xpi nec s^olam
 panis Et p^oter hoc dicitur alij q^o istud p^ono
 hoc nichil d^ominat quia d^o recitatur a sa
 dote Et id^o h^o p^onome hoc no^o tene^o d^omina
 tione s^o malit^o tantu^o s^o istud nichil **et** dicitur
 q^o no^o tollit difficultate Quia licet ista uba
 dicant^o modo recitatur a sacerdote q^oerente
 Tame^o xpus q^oerens in die cone no^o dixit
 ista uba recitatur Et id^o q^o dixit ista
 uba istud p^onome hoc aliquid d^ominat
 Et id^o quero quid d^ominat tunc **et** **et** **et**
 eadem difficultas que p^ous Et id^o dicitur
 aliqui q^o istud p^onome hoc nichil d^ominat
 d^ominat s^o d^ominat aliqd^o ind^otratu^o Vnde
 quado dicit^o **Hoc** **et** corpus meu est p^ous

Hoc quod continetur sub istis speciebus quid sit aliud
est corpus meum Et si obicitur quod illud quod continetur
sub istis speciebus pro toto tempore quo dicitur illud
est panis Quia corpus christi non incipit ibi esse
nisi per translationem ultime syllabe scilicet **in** Ergo
si quod dicitur sic hoc est verum sit sensus quod illud quod
continetur sub illis speciebus sit corpus christi quod est
falsum **Dicendum** quod ista pro hoc verum sicut et
quolibet alia dicitur tota profertur non est profertur
nec profertur tempore quod in auro audiret Et idcirco
non est iudicandum de eius veritate quousque sit totum
plata Constat autem secundum fidem quod illud quod continetur
sub illis speciebus post translationem ultime syllabe est cor-
pus christi Et idcirco dicitur quod illud quod nomine hoc
dicitur illud quod continetur sub illis speciebus quod sit
illud Et ista sufficiunt de forma consecrationis
corpore **¶** Circa formam consecrationis sanguinis
sciendum quod in quibuslibet verbis consistit forma consecra-
tionis sanguinis est duplex opinio **Nam** sanctus
Thomas de Aquino et sui sequaces dicunt
quod forma consecrationis sanguinis consistit in his
verbis **Hic est calix sanguinis mei novi et eterni**
testamenti misterium fidei qui pro vobis et pro multis
effundetur in remissionem peccatorum Ita quod omnia ista
verba sunt de essentia forme Et si aliquid istorum
dimittitur nihil facit Et idcirco sua est ista Quia
de essentia integritate alicuius operis non solus est
subiectum et predicatum sed etiam ea que sunt de ac-
tionibus subiecti et predicati sed ista verba nomi et
eterni testamenti **¶** usque peccatorum sunt de ac-
tionibus

Ysaiah

no

istis predicati

Inus predicari sanguinis mei Quae oia sunt
 de essentia forme Magister aut Henricus de
Guandano et sui sequaces dicunt qd in istis
 uerbis tantu Hic est calix sanguinis mei consistit
 forma consecrationis sanguinis et in istis uerbis
 dictis statim est ibi sanguis xpi Alia aut
 uerba que sequuntur scilicet noui et etni testam^{ti}
 non sunt solum de essentia forme sicut de ueritate
 sacramenti s; s; de ueritate precepti Unde
 qui dimittet aliquis istoz uerborum noui et etni testam^{ti}
 licet peccaret tñ nihilominus qd peccaret
 et raso istoz est ista quia p formas p^{ri}me
 tales non importat^{ur} de ueritate nisi illud qd
 efficit s; essentia sanguinis xpi in isto sa-
 cramento directe et explicito significatur
 p ista uerba p^{ri}ste Hic est calix sanguinis mei
Quae in istis uerbis p^{ri}ste consistit forma con-
 secrationis sanguinis Quae istaz opinio
 sit uerior fateor me nescire Quia tamen
 reputo p^{ri}uorem et ad ea qd sumenda addu-
 cit frater Brud de graduato p^{ri}lecta clara
 montes bacalariis in Theologia in comen-
 torio suo contra mag^{ist}ru Emichu talia duo
 ponit signa Primo qd sacerdos in missa no
 addit ipso sanguine adorandu quousq; co-
 pleuit omnia uerba p^{ri}dicta Hic est calix etc
 usq; in admissione p^{ri}ore Et statim dictis hys
 uerbis eleuat calice ostendens sanguine xpi
 et ipso adorandu in signu qd tunc est completa
 consecratio sanguinis et non ante Et dicitur

signū q̄ beatus Ambrosius qui est unus
de quatuor doctoribus principalibus ecclesie
in missali suo scripsit omnia uerba predicta amens
liber ergo de intentione beati Ambrosii fuit
q̄ omnia uerba sunt de consecratione sanguinis
Iudicio autē meo quod istud uidetur esse de intentione
illius decretalis de celebratione missarum Quid
uero Casus omni decretalis est iste Quidam
em episcopus attendens et uidentis q̄ in nullo
euangelioz tenentur q̄ aliquis euangelistarum
posuerit ista uerba misterium fidei mirabilia quibus
fuerit tante audacie q̄ ausus fuerit illis
sacramentalibus imponere uerba ista Et super hoc con-
sulit dominum papam Et constat q̄ intentio sua
erat q̄ illud esset de integritate forme aliter
questio sua esset nulla Quia eodem modo possit
querere de quolibet uerbo totius canonis Et ipse
non reprehendit eum de questione illa immo con-
mendat Ergo uidetur q̄ omnia uerba illa sunt
de integritate forme Et quidquid sit de ueritate
istarum opinionum consulo tibi cuiuscumq̄ celebrati
q̄ dicat omnia sub eodem contextu et eisdem actua-
li intentione quanta potest consecrandi Hinc
dum autē q̄ ista uerba istius forme tangunt
quatuor beneficia que recipiuntur a passio-
ne christi Cuius passionis istud sacramentum est
rememoratiuum secundum uerba apostoli prima ad corinthios
xi. c. dicentis Quotiescumq̄ manducabitis
panem hunc et calicem bibetis morte domini
annuntiabitis Primum effectus siue primum bene-
ficiū passionis est q̄ per ipsum sumus a

potestate dyaboli liberati Et istud tangit in
 forma sacramenti cu dicitur Calix sanguinis
 sicut enim filij israel fuerunt de potestate et
 fuitute pharaonis p sanguine agni pas-
 calis Ita pplus fidelis e a potestate demonis
 liberatus p sanguine xpi. fm p cofitetur
 Verus solus in apokalipsi v. c. dicens de
 xpo Redemisti nos deus sanguine tuo
Secundus effectus sine scdm bnficium qd recipi-
 mus p passionem xpi est q papam sumus
 relictis glorie heredes facti Et illud tangit
 in forma illa cu dicit Noui et eterni testa-
 menti sicut enim pd condens testamentum
 filios heredes instituit Sic xps nouit
 tamen ordinans fideles instituit heredes glie
 paradisi Et istud testamentum fuit in sua pas-
 sione confirmatum quia testamentum morte
 testatoris confirmatur Et go e q dicit
 Verus paulus in epla ad hebreos ix. c. de po
 dicens Noui testamenti mediator est ut
 morte interueniente ipmissione capiat qui
 uocati sut supne hereditate **S**ecundum
 q lex euangelica dicit nouum et eternum
 testamentum ad dram legis moyses q fuit
 testamentum veteris et tnsitoriu Et dicit nouum
 quia noua pmittit videlicet bona celestia q
 nupq leguntur fuisse pmissa in veteri testa-
 mento s plu bona tpalia Et id q bona
 tpalia tnsitoria sut **I**deo testamentum veteris

fuit iustorum Et quia bona celestia eterna sunt
Iste testamentum nouum vocatur eternum Dicitur
etiam nouum quod fuit nouo modo institutum. Lex
enim mosaica fuit instituta ad sanguinem aliud
secundum quod legitur et recitat apostolus in epistola ad he-
breos 10. 1. Dicens quod postquam moyses suscep-
erat legem in libro et legerat eam ad populum
appetit librum et populum sanguine dicens hic
est sanguinis testamenti. **¶** Sed lex evangelica
fuit instituta mediante sanguine christi secundum quod
dicit idem apostolus dicens hic calix nouum
testamentum est in meo sanguine. Et ista ratio
tangit apostolus ad hebreos 10. 10. Non enim
per sanguinem hircorum aut vitulorum sed per
proprium sanguinem introiuit semel in sancta eterna
redecoratio inuenta. Et ideo noui testamenti
mediator est. **¶** Tertius effectus huius tantum
edificium quod per passionem christi proprius est quod
per ipsam sumus de fide catholica formati.
Et istud tangit in forma sacramenti ad dicitur
mysterium fidei. Sicut enim secundum quod dicit beatus
Ambrosius in libro qui vocatur Exameron
sanguis extractus de ala dextra colubae
ualet ad illuminandos oculos corporales. Ita
sanguis christi qui exiit de latere dextro eius
pendens in cruce ualet ad illuminandos autem
oculos ad credendum ea que sunt fidei. Et
in huius figura veluti templi quod occulta
bat ea que erant infra sancta sancta fuit in
passione christi scissum. In figura quod ea

Quo quod veluti templi
fuit scissum

que erant occultata et belata sub umbra legis et prophetarum erant manifesta et rescata

Quartus effectus sine quorum beneficio quod per passionem Christi suscipimus et quod per ipsam sumus a peccatis emundati Et hoc tangit in foris ista ratio dicitur in remissione peccatorum Et de hoc loquitur beatus Iohannes in apoc. 1° dicens Diloxit nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo

Ex his patet quod forma consecrationis corporis Christi consistit in his verbis hoc est corpus meum forma vero consecrationis sanguinis consistit in istis verbis hic est calix sanguinis mei novi et eterni testamenti usque ibi in remissione peccatorum Et si aliquis querat ut dubitet quare in forma sanguinis non dicitur hic est sanguis meus sicut in forma corporis dicitur hoc est corpus meum potest dici quod causa huius est ista hoc enim sacrum ordinatur ad spiritum fidelium qui spiritus est spiritualis et sacramentalis manducatio quantum ad corpus Et spiritualis et sacramentalis potest quantum ad sanguinem Et quia homines magis abhorrent bibere sanguinem quam comedere carnes Ideo ad remouendum horrorem non dicitur in forma consecrationis sanguinis hic est sanguis meus sicut dicitur hoc est corpus meum sed dicitur hic est calix sanguinis mei Et est ibi quidam signa quod generaliter vocat methonon myam quod est continetur ponitur pro contento sicut quod dicitur bibatis istud vas enim quod non est pensum quod homo bibit vas sed quod bibit

Quid sit quod dicitur hic est talis sanguis mei
non est sensus quod utitur uero sit ibi talis
quia antea erat ibi sed quod sit ibi sanguis christi
Si aliquis et dubitaret quod in forma con-
secrationis corpus non dicitur hoc est corpus meum
quod pro uobis tradetur sicut dicitur in forma
consecrationis sanguis qui pro uobis effundetur
ita ut hoc corpus fuit traditum pro uobis
sicut sanguis effusus **A**d hoc dicitur
quod istud sacramentum est commemoratiuum passionis
et mortis christi Ita dicit apostolus in ad corinthios
Quocirca sumetis panem hunc et calicem be-
netis morte dicitur ad iudicium donec ve-
niat dies scilicet iudicii Christus et istud sac-
ramentum instituit dixit hoc facite quousque
cum sumitis de meam commemorationem hoc est
in memoria mea mee passionis passio aut
et mors christi melius interpretantur per effusum
sanguinem quam per traditionem corporis **A**d hoc dicitur
in forma consecrationis sanguis qui pro uobis
effundetur et non dicitur in forma generationis cor-
poris quod pro uobis tradetur **M**ondum etiam
quod licet ex utraque uero forme generationis
corporis sub specie panis sit tamen corpus christi
et utraque uero forme consecrationis sangui-
nis sub specie uini sit tantum sanguis tamen
ex quadam naturali concomitantia sub utraque specie
est totum corpus et uero deus et uero homo
Ita dicitur in prosa de corpore christi **U**bi dicitur
caro uobis sanguis potus manet tamen corpus
totum sub utraque specie

Capitulum quatuor de loco ubi datur missa

T Estatur omni plaze sicut q mirabilis
 influencia loci pprii et reuera mira
 bilis In tantu e mirabilis q rem mutat
 et alterat a sua natura sicut narrat Aphob
 in libro de plantis de pennis ppsit dicitur
 a ppa ubi pmitus inuenta fuerit Madilla
 que nascit ubi comesta mescit Ea at que
 nascit apud nos sut ad comedendu pmania
 et iocuda q que patet manifeste quatum
 facit locus ad mutacione rei Et ppter hoc
 fuit pceptu filijs isrl in libro moys ne of
 ferrent sacrificiu nisi in loco que deo ele
 gisset Si g sacrificiu israhelitu cu qd de
 carmbz huroz et vituloz et agnoz fiebat
 no debbat offerri nisi in loco sco 2 mudo
 Quatomagis officiu catholicu In quo xpust
 verus deus 2 verus ho offertur non debet
 offerri nisi in loco mudo et sancto Unde
 locus in quo regulatet missa debet celebri
 3 ecclesia Et ita dicit Augo dicens Exp
 etiam non e locus veri sacrificij Et dico
 regulatet quia in aliquibz capitulis pe celebrat
 missa extra eccliaz Mondu aut q quo ad
 mte ecclia pe accipi duobz modis Quia uno
 id e q congregatio fidelium qui gregantur
 fide et caritate Et ita accipit Augustinus
 eccliaz q dicit q extra eccliam i extra
 fidem ecclie non e locus veri sacrificij
 Alio modo ecclia id e qd ista domus malis
 In qua hore dicitur et missa Et extra

ecclesiam per dicitur per in aliquibus casibus missa
celebrari sicut in honesto exercitum vel
quoniam ad aliquam festivitatem vel aduocationem
alicuius sancti vel ad obsequium alicuius defuncti
vel propter aliquam missam nouam vel ad aliquod
aliud tale conuenit multitudo magna populi
et ecclesia est parua Ita quod non potest ibi recipi populus
per in cimiterio vel in aliqua platea hostia
et munda erigi altare et debet ibi drentur
aptari in puluis vel flatus ventis vel aliud
aliud possit ibi aliquod offendiculum inferre
De licentia autem diocesana per propter aliquam
necessitatem missa celebrari in domo alicuius in aliquo
tamen apta ad hoc Ita tamen quod semper celebretur
super altare portatile et super aliqua tabula
lapidea alicuius stipiti in eadem benedicta ab
episcopo Et ista tabula debet esse integra quia
si esset fracta non debet ibi celebrari missa
nec esse si esset a stipite amota immo preterit
qui ibi celebraret Ista est tabula de la-
pida et non de aliqua alia materia Et ratio
est una Quia populus qui immolat ibi vocatur
petra Unde dicit apostolus Petra autem est Christus
Alia causa est quod populus per quod deputat
altare fuit exsacrum in petra ut dicit ecclesia
geliste Et propter istam causam rationem corporalia
debent esse linea et non de aliqua alia materia
Quia populus in monumento fuit inuolutus in
syndone munda et in limbo candidissimo Et
corporalia sicut ista linteamina quibus
populus mortuus fuit inuolutus Calix etiam

non debet esse vitro quia de facili possit frigi
 nec de ligno quia lignum porosum est et in poris
 possit sanguis subintrare nec de cupro ut
 amicalco quia inducit fastidium et est periculoso
 de vomitu potest aut fieri de auro vel argento
 vel stagno. **S**ciendum autem quod quod totum altare
 et conductum non oportet quod sit ibi tabula talis
Monendum vero quod altare siue sit in ecclesia siue ex
 extra se debet erigi versus orientem ita quod
 ille qui dicit missam habeat faciem ad orientem
 Et ratio est tria. Quia populus vocatur orientis
 hinc pro. **V**isitauit nos orientem ex alto. Et de
 populo cantat ecclesia. **O** orientis splendore lucet
 eterne. **A**lia causa est quod secundum quod dicit
 philosophus per orientalem est dextera per relictam
 autem quod dicit populus in marco. **D**eus statuet
 in iudicio bonos a dextris. **V**t ergo in iudicio
 mereamur poni a dextris debemus orare versus
 orientem. Quia principalior omnium orationum est
 missa. **I**deo ille qui dicit missam debet habere
 faciem ad orientem. **Q**ui autem ecclesia in qua
 dicitur missa sit operata vel non nichil facit
 ad missam. licet quantum ad solemnitatem missae
 semper si possibile est debet dici in ecclesia
 operata. **E**t sic multum honorificum est et utile
 ecclesiam esse operatam. Quia non aliquis causa
 orationis intrat ecclesiam conuersata dimittit
 sibi peccata venialia. **S**ciendum etiam quod
 in mari magis debet celebrari missa propter
 periculum effusionis sanguinis. **I**n ecclesia etiam
 sanguis vel seminis effusus polluta non

debet missa celebrari Et si aliquis ibi celebraret
peccaret graviter Non tñ ex hoc effectum irre-
gulare sicut fuit declaratum p̄ dñm Bonifacium
octavum ep̄m de dñm exortationis et quid dicit. c. iij.

Item in ecclesia Si ecclesia ecc̄ p̄ dicto modo
polluta nō posset in cimiterio sibi contiguo ce-
lebrari q̄ q̄d ecclesia ē polluta cimiterium sibi
contiguum reputat̄ sibi pollutum Nō autē equivo-
cā p̄ cimiterium sit pollutum q̄ ecclesia contigua
sit polluta Sed p̄dipale trahat dñm nō
dñm p̄dipale ut dicit̄ ep̄m de q̄rtis ecclesie
vel altaris c. si ecclesiam si. vj. Unde dicitur
dñm et contiguo ecclesie pollute nō d̄z d̄z
celebrari nec d̄z ecc̄ aliquis ibi sepeliri p̄ q̄
ecc̄ si cimiterium nō ecc̄ q̄tiguū ecclesie q̄ p̄tuo
q̄ ecclesia ecc̄ polluta cimiterium nō sibi q̄tiguū
nō ecc̄ pollutum ut p̄z Ca° p̄ allegato Tem-
porē autē m̄dicti nō d̄z d̄z d̄z alta voce nec
iannis ap̄tis missa nec ecc̄ alie hōrē in ecc̄
in iij quatuor septimitatibz sc̄z In die natal̄
dñi In die Resurrectionis dñi In die penthe-
costes Et in festo Assumptionis dñi nostre
De autē ecclesie d̄ fraudent̄ finis debitis 2
ne divinum officium negligat̄ 2 ne fidelium de-
vocio minuat̄ s̄ devocio fidelium augeatur
tpe cuiuscuq̄ m̄dicti iannis clausis exco-
catibz et m̄dictis exclusis capam̄ ecc̄
nō pulsant̄ debet dici missa et tōd̄ dñi
nō officium tam d̄ntur̄ q̄ nōntur̄ sub
missa voce in ecc̄ ita q̄ nō possit au-
diri ab h̄is qui sūt extra Quia ista

habent. & secundum excommunicationem et interdictum ratione.
Alina mat. li. vi. Et qui contra fecit est
 irregularis et ineligibilis nec etiam ipse potest
 eligi nec potest absolui nisi in casu mortis nisi
 per sedem apostolicam. ut habetur capitulum de sen. ex.
is qui in causa. li. vi. Aliquo est excommunicato
 potest nullus debet celebrare nec in ecclesia
 nec alibi. Alioquin peccaret mortaliter et ultra
 hoc est suspensus ab ingressu ecclesie nec potest
 absolui nisi ab illo qui tulit sententiam excommunicationis
et de cap. de privilegio c. Episcopus li. vi. Et non
 impunitus istud quia qui per suspensionem cele-
 brat est irregularis. ut habetur expresse
capitulum de sen. ex. c. is cui. li. vi. et Capitulum

superius de re que debet dici missa et tunc
Ut dicit sapiens Salomon Quid tempus
 habent et hoc rationabiliter. Res enim pe-
 nitentiam caritatem temperant maximam acquirunt
 in mutatione quod evidentissima apparet in lac-
 tura que ad tempus sue immutatur frigida et
 humida sit natura. feruorisque sanguinis et
 colere extinguitur. ex quo fronde scit in quo
 rem conditum validum et amaro quo obest
 colerice sine calefactis. Ex qua re liquida
 apparet. quatenus res penes mutationem tem-
 porum mutantur et alterantur. quod sapienter
 figuratum Exodi c. xvi. Vbi legitur
 quod manna collectum tempore debito erat ha-
 bens omne alimentum et omnium saporum
 suauitatem. Quando autem colligebatur tempore

cap. viii

non debito sed sabbato computabatur et her-
mibus statuebatur namque istud erat figura
corporis christi sicut dicitur in historia corporis christi
ubi dicitur. Huius sacramenti figura precessit quod
pluribus dominis matris patribus in dextro. Sicut ergo
matris non debebat colligi nisi tempore debito ita
istud sacrosanctum sacrificium non debet offerri
nisi tempore debito et statuto. **Sciendum** ergo quod
missa debet celebrari de die et non de nocte nisi
in festo natiuitatis christi in quo missa celebratur
media nocte. Quia illa hora fuit natus christus
De hoc tamen magister dicitur infra. Antiquitus etiam
in vigilia ascensionis dicebatur missa de nocte.
Unde in ordine missae dicitur ad huc qui hanc sac-
tissimam noctem. **Facio** quaedam missa celebratur
de die et non de nocte. Quia quod in missa remem-
ratur passio christi que fuit facta de die et non de
nocte. Alia ratio est quod per noctem significatur status
peccati. per diem significatur status gratie. **Et** dicit
Glossa super illud uelut dicitur ad romanos. Alacris
spera tenebrae et peccati et induamur arma
luctus et idcirco que sunt arma gratie ad perficiendum
ergo quod ille dicens missa debet esse in statu gratie
et sine peccato dicitur missa de die et non de nocte.
Quia autem hora dici debet dici missa. **Mo-**
tandum quod tres sunt hanc principales in quibus
debet dici missa scilicet tertia. sexta nona. **Et**
in istis tribus horis magis quam in alijs debet
dici missa. **Facio** enim dicitur ut frequenter dicitur
missa dicitur in memoria passionis christi. **Christus**
autem in his tribus horis fuit passus et crucifixus.

Hora aut tertia fuit crucifixio sanguis iudeorum
 et de punitia pylati Quia hora tertia cla-
 mabant iudei Crucifige eum Et illa hora
 pilatus adiudicavit fieri petitione ipsorum
 Hora sexta fuit elevatio in cruce **Unde dicitur**
ioh 19° Erat aut hora sexta et crucifixerunt
 eum Hora aut nona emisit spiritum **Unde dicitur**
in matheo 27° 46° Et tertia hora nona excla-
 mavit voce magna et requirit spiritum
 Et istud intelligo de missa que dicitur sollempnis
 in ecclesia Quia missa particularis potest dici
 a principio aurora usque ad sextam et a diebus
 iuniorum usque ad nonam post nonam ad non debet
 celebrari missa nisi forsitan in diebus iuniorum
 et tunc ordinem **Incidentaliter aut notandum**
 quod non plura missa vera est omnes alie hoc canone
 dicuntur in memoria passionis christi **Matutina**
 eius dicitur in memoria christi Quia christus homo natu-
 ralis fuit captus et crucifigitur et multiplicat delicta
 Et dicitur matutina media nocte **Incipit illud**
ps 138 Media nocte surgebam ad confitendum tibi
 super iudicia iustificationis tue **Prima dicitur**
 in memoria christi quia illa hora christus in domo
 capharnaee ligatus ad calcipetra fuit crucifigitur pla-
 gellatus Ita quod secundum quod dicitur **ps 138**
 A planta pedis usque ad verticem non erat in eo
 sanitas **Tercia dicitur in memoria christi** quia in
 illa hora christus ductus ad pylatum fuit cruci-
 fixus sanguis iudeorum clamatum et dicitur

Tolle tolle crucifige eum Et tunc fuit imple-
to illud psalmi aperuerunt super me os suum
sicut leo rapiens et rugiens **Sexta** dicitur
in mediana hora quia illa hora populus proliatus
et illusus a militibus fuit clauatus in cruce Et
fuit impletum illud psalmi roderunt manus meas
et pedes meos **Nona** dicitur in mediana hora
quia in illa hora populus felle et aceto potatus
expirauit dicens pater in manus tuas re-
quitur spiritus meus Et tunc fuit impletum illud psalmi Dederunt
in escam meam fel et in sitim meam potauerunt
me aceto **Uespera** dicitur in mediana hora
quia in illa hora populus datus a pilato nobili
seruorum Ioseph fuit de cruce depositus
Completorum dicitur in mediana hora quia illa hora
populus a sua matre et alijs suis mulieribus
lamentatus et aromatibus conditus fuit positus
in sepulchro Et sic bonum est et congruum quod
habet ista septem horarum dicitur in hora sua
ordinata supra illud psalmi **Sexta** in die laudem
dixi tibi **Uera** quia propter rei familiaris occu-
pationem aut propter humanam fragilitatem nequit
istud seruari. permetur tamen illud quod ordinatum est
extra de ale missarum et plerumque ubi dicitur per
psalterium matutino officio expleto scilicet media
nocte mane prout sine fuerit fidelibus quia
tertia sexta nona uesperaque proliant Ita tamen
horis operum aut a se aut a scolarijs copla-
Deinde partibus horis et infirmis uisitat si so-
luerit operat ad opus rurale ieiunio Et dicitur

omnes iste horu p modu quo pcepit ex eodem
 titulo e dolentes **Ubi** pcepit q diuini offi
 cii tam diuini q nocturnu dicitur studiose
 piter et deuote **Et** qui scienter tñsgreditur
 illud mandatu sciat se mortalitè peccatè ut pote
 quia tñsgressorè pcepti ecclie **Mōdū** aut
 p non dicitur missa quousq dixerit matutinū
 congruū etiā e q pma dicitur ante missa alie
 etiā horu pter cōspas 2 completoriū possunt
 dici etiā ante missam uel post. **Capitulum p p m**

Ap quo dicitur **Et dicitur die dicitur missa**
 q missa debet dici de die **Restat** dicendū
 quociens in die debet dici missa **Et** e sciendū
 q dicitur extra de rebo missarū c **Compulsi** Nullū
 debet dicitur missa nisi semel in die **Valde** etiā
 felix q qui celebrat eua digne **Excepit**
 dies natiuitatē dñi qua die celebrantur e
 Ita q omnes sacerdotes ppe in illa die celebrat
 tres missas ut dicitur de q. d. i. c. **Nocte** punita
 Et id quod illa die dicitur tres **Vna** e ppter
 misteriu q p istas tres pignit tres status sc
 status ante lege. status sub lege. 2 status gre
 illa missa que cantatur media nocte dicitur
 statu qui fuit ante lege qn totus mundus est
 in tenebris **Unde** in missa illa cantatur illa pphā
 ysaię **Populus** gētiū qui ambulabat in tenebris
 uidit lucē magnā **Sancta** missa q dicitur in amō
 significat statu qui fuit sub lege **In** q statu
 incepit sicut p p dicitur legis 2 pphā
 h̄ noy habebat pstatū noticiā de eo **Et** idē
 cantatur in amōra qn incipit apparē lux dicit

Et non bene clare Unde in missa illa cantam
lucis fulgebit Tertia dicitur de clavis die et p[er]
statum gr[ati]e in quo sumus Et dicitur officiu[m] pueri
natus est nobis. **A**lia causa e[st] ad representand[um]
tres natiuitates xpi Nam p[ri]ma d[icitur] ad i[st]ud
tandem natiuitate[m] eterna[m] qua nascitur ex do
patre Unde d[icitur] in introitu misse illius D[omi]n[u]s dixit
ad me filius meus es tu ego aut[em] genui te Et
dicitur illa missa de nocte quoniam est temp[us] obscu
rum ad designand[um] q[uo]d natiuitas illa e[st] nob[is] obscu
ra. **S**ecunda d[icitur] ad representand[um] natiuitate[m] sp[iritu]ale[m]
qua nascitur in a[n]i[m]abus iustor[um] p[er] gratiam Unde ca
tatur in illa missa lucis fulgebit hodie sup[er]
nos. **L**ucis s[ed] gratia dei. Tertia representat natiui
tatem t[em]p[or]alem qua natus est ex b[e]n[e]dicta uirgine
maria p[ro] salute[m] m[un]di Unde canitur pueri natus
est nobis. **V**eridic[um] si considerent[ur] eu[an]gelia
que dicuntur in istis missis p[ri]ma missa representat
natiuitate[m] t[em]p[or]alem qua xpus natus e[st] in carne
ex maria uirgine Unde illud eu[an]gelium q[uo]d d[icitur]
in missa illa s[ed] Exijt educt[us] a cesare Augusto
loquitur de ista natiuitate ut patet intuenti
Secunda missa p[er]tinet natiuitate[m] sp[iritu]alem filij dei
qua nascitur xpus in a[n]i[m]abus iustor[um] p[er] gratiam
Unde in missa de luce dicitur eu[an]gelium illud
pastores loquebantur q[uo]d totu[m] loquitur de nati
uitate filij dei sp[iritu]ali ut patet intuenti Tertia
representat natiuitate[m] eterna[m] qua nascitur
ex patre Unde tunc dicitur eu[an]gelium impu
tatio erat ubi q[uo]d totu[m] loquitur de natiuitate
eterna filij dei. **N**otanda est q[uo]d in die pasche

ues non debet dici missa Et id est quia istud
 sacramentum est figura passionis xpi q̄ tali die
 fuit facta et veniente ueritate debet cessare
 figura Alijs aut diebus non dicitur dicitur sacerdos
 nisi una missam nisi in ead̄ ueritate d̄ q̄o p̄
 celebrat̄ duas tantum Et unus capus est si aliquis
 moriat̄ et sacerdos celebrat̄ missa de die
 p̄ die q̄ defuncti s̄ missa de Requie d̄ d̄mo
 sit uenire et nō sit alius sacerdos q̄ celebrat̄
 Alius capus est si sit aliquis in periculo mortis
 et petat corpus xpi sibi dari et sacerdos nō
 habet hostiam operata p̄ uterq̄ celebrat̄ d̄ d̄mo
 sit ut dixi uenire et nō sit alius p̄tus cele
 brat̄ Quia istud semper intelligendū est
 Alius capus est p̄pter ueritate impetrare et d̄ca
 missa sup̄uenit aliqui qui habent contrahē
 p̄ sacerdos uterq̄ celebrat̄ d̄ d̄mo sit ut dixi
 supra Alius capus est p̄pter ueritate p̄grin
 uerū q̄d s̄ d̄ca missa sup̄uenit p̄grin
 Et istud capus ponit Baronius in summa sua
 Et salua eiq̄ reuerētia istud uidet̄ expresse
 cont̄ istud caput ep̄ de cele missaz Te re
 ferete Casus enim illius capiti est q̄ archiep̄s
 sepontinus in die reue d̄ni de antiqua con
 suetudine tenuit conficere crisma in ecclesia de
 pontina et idē archiep̄s ascendit de mane de
 consuetudine ad gargamitā ecclesiaz ut it̄cipiat
 ibi p̄grinos ip̄us loci et ibi a clero et populo
 celebrat̄ opellit̄ Unde sup̄ hoc t̄plorauit
 q̄libet pape Et papa iudic̄ q̄ in ecclesia
 Sepontina in qua tenetur crisma conficere.

cautissimo debeat celebrare Ex quo manifeste
apparet qd tunc pugnator non debet transgre-
di officium de circa missa celebranda dicitur
Unde saluo meliori iudicio magis appo con-
suetudine que fuerit in aliquibus ecclesiis
gallicanis qd si veniat dicta missa aliqui
pugnari ad aliquid etiam si non sit ibi sacerdos
patens dicit missa sacerdos induit se sicut
si debet dicit missa et dicit eis officium de
beata virgine vel de spiritu sancto vel de civitate
vel de illo sancto pro quo fit pugnatio non tamen
dicit canonem nec operatur et audit eis re-
liquias loco elevationis corporis christi Et ista
missa vocatur missa peca tamen si alibi fuerit
illa consuetudo iuxta opinionem Raymundi non
quodempno eam **A**lius casus est propter necessitate
honestatis vel utilitatis ut si dicta missa sup-
venit aliqua magna prope que velit missam
audire propter sacerdos utrum celebrare dicitur
sic ut dixi supra **I**tem casus ponit glossa
sup ca. **C**onsulisti **D**e ista necessitate nescio
quid dicam quia non video hic tantam necessitatem
propterea debeat transgredi mandatum de circa
missa celebranda propterea ad magne persone
non multum temporibus nisi ita sufficiant ad missas
Et illi qui officium ducant propter priores sacer-
dotes **A**lius casus est propter necessitate debiti
sicut quod sunt due ecclesie ducepe et quilibet
est curata et habet curam animarum et habent
redditus ita tenues que non sufficient duobus
sacerdotibus si unus solus sacerdos habet curam

Sicut in isto casu sacerdos potest sua die in qua
 libet celebrare in illis diebus in quibus tenetur
 pro populo suo missam uel ad ministranda sacramenta
 uel alia officia que requirunt missam. Et iste
 casus in multis locis contingit et seruat^r
 in partibus **Cholosanis**. Et credo quod in hunc non
 ducitur preceptum expressum de cura missam
 celebranda cum in omnibus capellis in quibus fit
 mentio de ista materia ponatur istud uerbum
 sufficit quod uerbum non importat eam coactionem
Consecratio in ecclesia que pertinet cuiusdam auctori
 habet et tenet hoc et ideo nullus debet facere
 contra eam et si facit peccat et puniri debet.
 In quocumque autem casu sacerdos celebrans plures
 missas non debet sumere aliquid nec comedere
 aquam nec aliquid aliud post suspensionem sanguinis
 sed solum debet lauare os et caue quod sibi pe
 nit aliquid superius intus glutiat quia sacramenta
 a uino sunt recipienda. Et in qualibus missa
 corpus christi recipiat et sanguinem et iunctura
 recipiat ablutionem que tunc recipitur post
 suspensionem sanguinis christi et non in alijs ut dixi.
 Habentur ista de cele missarum c. ex parte et
 de specie de. v. ut ieiunium et vigilia. **Item nihil**
Canonica de rebus que inducunt sacerdos in missa
Omnino tempore vestimenta tua sint candida
 uerbum et sapienter **Eccliastr. 10.** Quatuor
 faciat debitus episcopus vestimento ad debita
 ministracionem officij quod quis exerceat satis
 ostendit experientia medicorum. **Comptum est**

em q̄ collum salubrit̄ dolend̄ oruloꝝ mitiga
rū. tritū ab apothecario induto & p̄. qua
die p̄cedente indutȳ circumerat. inde cit̄ i
missū oculis̄. patientē cruciat̄. Si ḡo & p̄tus
m̄debita nocet. ī cōfōtione collūij. Quōdamaḡ
in consecrande corpore p̄p̄. Vnde figura
tū fuit p̄ceptū legislatori Moysi in Exodo
Isto modo facies vestes scab̄ Aaron in quibz
s̄ificatus ind̄str̄ct̄. Vnde sciendū q̄ oēs
vestes quas induit sacerdos in missa deb̄
ē s̄ificate. i. b̄ndite ab ep̄o. Notandū
q̄ illa vestis q̄ p̄mo induit. s̄ illa camisia p̄ua
uel superpellicū nō ē de cōtia miss̄e. i.
simplici sacerdote q̄ d̄o d̄uro p̄pter Ep̄os et
canonicos regulac̄s quoz̄ talis vestis est
hab̄it̄. Sciendū ḡo q̄ cōputata illa ca
misa de qua dictū ē uel loco eiꝝ cōputato
superpellicio. Septem sūt vestes quibus
induit sacerdos in missa s̄z illa camisia
ul̄ loco eiꝝ superpellicū. Amictū. Alba. mi
gūlū. ḡampulz. stola et Casula. Et iste p̄p̄
tem vestes s̄ḡnt̄ p̄p̄tē dona p̄p̄s s̄d̄ quibz
debet ē sacerdos p̄fus̄. Vnde Actū p̄o
Induam̄ virtute. s̄ p̄p̄s s̄d̄ ex alto. Vel s̄ḡnt̄
q̄ debet esse contra p̄p̄tē p̄ra mortalia
mun̄it̄ et armatus. Vn̄ Ap̄l̄us Induite
vos armatura dei ut possit stare aduers̄
imp̄d̄ias dyaboli. Vel significat̄ p̄p̄tē virtutes
s̄ tres virtutes th̄ologicas et quatuor car
dinales quibz debet ē sacerdos adornat̄

Sicut apud induan arma lucif. glo. arma vir-
 tutu quia nō dicitur indutu facto. i. p̄cto
 aulam regis. i. xpi qui est rex regū m̄tre
Ut dicitur in libro hester Vel p̄gūt q̄ dicit
 eē sacerdos septem opibz m̄ie d̄ d̄ct̄ Unde
apud induan d̄m̄m̄ ih̄m̄ xpm̄ cuius m̄ie nō
 ē m̄is ut d̄r̄ in p̄p̄o Vel p̄gūt q̄ septē pe-
 ticioēs orōnis d̄m̄ie exaudiat̄ in missa In
 signū cuius legit̄ in libro hester q̄ hester
 induta uestibz regis fuit exaudita ab as-
 s̄cto Vel significat q̄ sacerdos digne cū
 istis septem uestibz celebrans habet septē
 dotes in paradiso Quatuor ex pte corpis et
 tres ex pte aie In cuius signū legit̄ in Genesi
 q̄ iacob indut̄ uestibz Esau ualde bonis. ha-
 buit b̄ndictionē p̄ris Vel p̄gūt q̄ p̄ius ih̄s
 toto tpe quo m̄dus durabit quod t̄pus septē
 diebus uoluit̄. erit nobis p̄ns in isto s̄cto
 et ita p̄misit ip̄e qui nō metit̄ dicens Ecce
 ego uobiscū sū usq̄ ad cōsumationē seculi
Et ut p̄d̄ct̄ d̄ Enaquaq̄ ueste dicitur
Orendū q̄ illa camisia uel suppelliciu p̄gūt
 q̄ sacerdos debz m̄dica uire Est em̄ illa
 camisia uel suppelliciu de lino albo z m̄do
 Et p̄pter hoc dicit lauabo n̄p̄ nocentes ma-
 nus meas et circūdabo altare tuū domine
 Amictū quod p̄mit̄ sup̄ caput sigt̄ elua-
 rione mentis ad deū quā sacerdos debet

habere p̄ alijs maxime montis qm̄ dicit missa
Unde dicit ip̄e **S**imp̄ corda .i. corda sint ele
uata simp̄ ad d̄m̄ **A**lba que ē longa signi
ficat p̄seuerantia in bono quā d̄z h̄c sacer
dos **Q**uia q̄ p̄seuerant̄ usq̄ in fine h̄c salus
erit **C**ingulū qd̄ p̄hibet vestes ne fluat
p̄ terrā significat timorē d̄i qui p̄hibet ne
aīe fluant q̄ p̄ccat̄ **Q**uia ut dicit pap̄us
Sim̄ timorē d̄m̄ p̄habuit corda sua et i con
sp̄m̄ illius significabit aīas suas **M**anipulū
p̄t̄ fructus bonorū op̄m̄ que boni sacerdotes
reportabunt in paradiso **U**nde de eis dicit **p̄s**
Venietes ueniet̄ cū exultant̄ portantes
manipulos suos **S**cola p̄t̄ mortificationē
carnis **U**nde ponit̄ ad modū crucis ad denōnd̄
q̄ sacerdos d̄z portat̄ crucē in corpore suo
Et ita dicit **ap̄l̄s** mortificationē ip̄s̄ x̄p̄i
in corpore n̄o crucifixerunt̄ **C**apsula q̄ op̄at̄
alias vestes et p̄eminet̄ om̄ibz alijs p̄t̄
caritate que p̄eminet̄ om̄ibz d̄uitibz ⁊ que
cooperit multitudine p̄ccorū **I**n caritate q̄
radicati et fundati iuste **C**inam̄ ut d̄t̄ **ap̄l̄s**
quālibet alie adaptaciones possunt adduci sed
iste quo ad nunc sufficiant **C**ar̄m̄ x̄p̄i cū
Quia non ē bonū s̄m̄ d̄z dari **causa**
Quia filiorū et mitte caribz ⁊ mar
garite non s̄t̄ portis donande **Q**uid̄ d̄t̄
p̄m̄eto comedat̄ panis cuius q̄ d̄ celo

descendit xpus scz vera deus et vera homo
 qui est illa preciosissima margarita qua qui
 fuerit homo abscondit et p̄ gaudis illius
 vadit et vendit omnia que h̄t et emit ea
¶ Ideo istud sacramentū nō ē dandū tamlibz ut
 potest p̄sonibz scz crudelibz et timidis. **Ad**
 videndū gō quibz debet dari istud sacramētū
 Videndū ē p̄mo de modis manducandi istud
 sacm̄. **¶** Sciendū gō q̄ istud sac̄. tū p̄ summi
 corporali tantū sicut si aliquis infidelis q̄
 non credit in isto sacro ē veraciter corp̄
 xpi sumit hostiā operatā. sumit hō sac̄.
 corporali tū q̄ constat q̄ nō sumit sp̄ualit̄
 tū nō p̄cipit fructū sac̄. n̄ est recipit
 sacralit̄. Quia iste recipit istud sac̄. sacm̄
 taliter q̄ credit in isto sacro ē veraciter
 corp̄ xpi. **¶** Et iste ut dicitur nō credit quare
 nō recipit istud sac̄. sacralit̄ s̄ solum corporali.
¶ Et id dicit de mure ul de cane ul de quocūq̄
 alia bestia q̄ medente hostiā operatā. **¶** Secūda
 recipit istud sacm̄ sp̄ualiter tū sicut fide
 les iusti et s̄a tū deuotione audientes missā
 ut h̄ntes deuotionē ad audiendā eam q̄ licet
 nō cōsent s̄p̄ tū p̄cipēs istis sacro fructis
¶ Et sic intelligit̄ ubi Augustinus dicitis. **¶** Credi
 et manducasti. crede scz formata fide 2 ma
 ducasti s̄ sp̄ualiter. **¶** Secūda comedat sicut
 sumit istud sacramētū sacralit̄ et corporali

in sumul sicut falsi xpian q' sumit istud sacm
i pto mortali Tales emd corporal' sumit q'
sufficit q' recipit sps consecratas Et etia
recipit sacramental' q' ex qo sut xpian
credut sub illis spibus corpus xpi dicit
gneri 2 sic bnt' paco ut e sacm s' no
recipit spualiter q' no recipit fructu sacri
Quando recipit istud sacm corporal' 2 sacra
liter 2 spualit' mpt' sicut illi qui ad fide
et deuocoe et opntas in caritate et gra di
recipit istud sacm q' ex pte pcone eis multa
bona p'cipit. i pnti s'z gras et i furo glaz
Secundo videnda e q' requir' ad debitam
sup'acione istus sacri Et sut tria s'z sumu
ntas a pto mortali Eleuacio met' ad deu
Mundicia corporalis De pmo dicitur q' supra
i pmo caplo 2 dicit' etia aliquid in isto de
fido. de eleuacioe met' ad deu dicit sacer
dos ante incepcone canonis **S**ursum corda
q' dicit q' volens sume istud sacm dz hie
cor sursum eleuatu ad deu De tertio s'z
de mundicia corporali vidimus q' tractatum
aliqu' sacrametu manus suas lauat Et io ad
isto pto tractet' ille q' e s'us s'ozp i'p'it'
i sumete mundicia corporalis **N**ond' q' q' i
munitas a pto mortali de mundicia i'p'it'
ad debitam sup'acione istus sacri Alia aute
duo requir' de magna q'gritate Et io
cum aliqua imundicia corporalis habeat
aliquo mo' p'cu' amexam culpa mortalem

et ebriudine

Et ebrietas mentis scilicet pollucio q̄ accidit
 in sompnis. Videndum est de ista pollucioe
 quomodo impedit sup̄atione istius sacramenti
Videndum q̄ pollucio que accidit i sompnis
 nō ē peccū de se. s̄ p̄ ee effectus pecc̄i mortis
 uel venialis ut nullū peccū sc̄dū q̄ causa ee
 p̄ ee vel peccū mortale uel veniale uel
 nullū. Semper go uerumendū est ad causa
 unde p̄uenit ista pollucio. Potest at ista pol-
 lucio p̄uenire uel ex cogitacōe p̄terita
 ul ex ebrietatis crapula ul ex temptacōe
 dyabolica uel ex infirmitate ul alleviata
 nature. Primis duobz modis nō p̄ ee sine
 peccō mortali uel veniali q̄ si cogitacō de-
 liberata et ad consensu p̄cessit ul ebrietas
 ul crapula fuit deliberata ul consuetudina-
 ria fuit mortale peccū. Et ideo talis pollucio
 impedit de ueritate sup̄atione istius sacramenti
Si aut cogitacō nō fuit ad consensu delibe-
 rato uel ebrietas nō fuit deliberata nec
 consuetudinaria fuit peccū veniale. Et ideo
 talis pollucio nō impedit de ueritate sup̄atione
 istius sacramenti. Et tamen de congruitate dicit
 et potissime si fuit ad turpi ymaginacōe
 q̄ ex tali ymaginacōe ut communit̄ d̄p̄mit-
 mens. Sed si sit aliquid quod p̄p̄ndit sicut
 diuotio festiuitatē uel timent de scandalo
 non debet dimitti p̄pter hoc p̄p̄atio cor-
 poris epe. Si aut p̄ueniat ex illusionē
 dyabolica non credo q̄ debeat dimitti manū

si adueniat tpe magne festiuitatis ut gualis ca.
nomis Si autē eueniat ex nature infinitate
uel alienatione si dimittat^r ppter reuerentiam
laudabile & nisi sit aliud quod rformet pactu
ut domi & supra Et illud decretū q dicit q
homo post talem pollutionē debet abstinere
xxi quatuor horis intelligendū ē cū distinc
tione predicta **C**ū qd quot moib^r sūt istud
sacriū et q rquid^r ad debita sup^ruone istius
sacriū **V**idendū ē mē qui debent sume istud
sacriū **V**nde sciendū qd istud sacramētū non
debet sumi nisi a ieiunib^r **V**t d^r **V**ij q^a. nichil
d. qd. v. d. ut ieiuni **N**ōndū uēd q duplex
ē ieiuniū quia quoddā ē ieiuniū nature et
quoddā ē ieiuniū ecclie **I**eiuniū nature soluit^r
p sup^ruone cuiuscūqz cibi uel potus **I**eiuniū ecclie
soluit^r p questionē cuiuscūqz cibi sumpti i modū
cibi **V**na cōmestioe excepta **Q**uoddā qd dicit^r
p sacriū eucharistie d^r sumi a ieiunib^r intelligi^r
de ieiunio nature qz pmo d^r nōre ij ob ppi
am iste scissimū cibus q quicūqz alius cibus ita
p ille qui sumit istud cibū sacrosanctū nichil ante
sup^rserit illa die p modū et potus **V**ndē p^r
quia ueritas nō habet lege et infirmis nō ē
lex in posita **I**nfirmi et illi qui sūt de ueritate
constituti nō sūt obligati ad hoc quin quāqz
hora siue d^r die siue de nocte siue p q pndū
siue ante possit qd eis uere fuerit sumere
istud sacriū **S**d quid si aliquis sacerdos siue
alius qui d^r cōdicare de mane lauat sibi os
et forte trāsglutit aliquid d^r aqua nūquid.

impedit a proprio istius sacramenti. Dico qd an
 supradictus istius sacramenti decens est qd quilibet
 spualiter et corporaliter muddet se quatinus potest
 Et id laudat ob ante supradictos istius sacramenti ap-
 probo et laudo. Ita tñ qd caueat ne aliquid de
 aqua trāsgluciat scienter. Verū tñ si aliquid
 trāsgluciat s̄ nō ī magna et notabili quantita-
 te tamē trāsgluciat eū salua et p̄ modū
 saluē nō credo qd ī pediat supradictorum
 istius sacramenti. **H**z pone qd aliquis de nocte
 gmedit ampidū ul' femicū ul' aliquid aliud z
 aliquid de reliquis remanserit nūc dēntē nūp
 īpedit supradictos istius sacramenti. Dico qd nō ex
 quo scienter nō fuit s̄ trāsglucit ī modū saluē
Istud est sacm̄ nō dē sumi nisi ead ab illo
 qd hz ep̄d rōnis. Vnde nō dēt dari puell̄
 anp̄ puenāt ad annos discretiōis sicut hēt
ep̄ dē p̄ r. 2. v. Om̄s cr̄st̄ p̄p̄b. qz ante
 istud temp̄ nesciūt dīstīnere nūc alīd istud z
 alīd corpale et sic nō exhibent r̄uentiam
 debita tanto sacro. Eadem est rōne istud sa-
 cramentū nō ē dandū amētibz sine furiosis
Distingūbendū ē tamē. de istis qz dē tales fue-
 rit furiosi a natiuitate ita qd nūp̄ habuerit
 usq̄ rōis et credo qd talibz istud sacm̄ nō dē
 dari. Quia istud sacm̄ r̄quirit actualē de-
 uocōne ī suscipiēte et tales nō pnt hē-
 cam. Aut tales aliquociēs huerūt ep̄d rōis
 s̄ amperūt ipam p̄ter aliquid causā z hnt
 aliqua lucida mēualla. t̄p̄ ergo quo habet

talia lucida inualla si petant cum deuotione
istud sacramentum et uelint ipsum reuere[n]t[er] sus-
cipere debet eis dari. Ita t[ame]n q[uo]d t[em]p[or]e furie no[n]
d[omi]n[u]m p[ro]pter causam iam dictam. **¶** **F**renetic[us] etiam
non debet dari istud sacramentum maxime si timet[ur]
de irreuerentia ad sacrum sicut de expunctione
uel de aliquo alio tali. loquor de frenetic[is] q[ui]b[us]
legatus est o[mn]i[u]m corpus rom[an]e. **¶** **D**emoniac[us] aut[em]
si tamen cum deuotio[n]e et reuerentia petent[ur] e[ss]e
q[uo]d debet dari. **¶** **C**um tales habeant usum rom[an]e
et actualem deuotionem ad sacrum. **¶** **E**t credo q[uo]d
tanta deuotione possent habere ad sacramentum
q[uo]d uirtute illius sacramenti a demonia libera[n]t[ur].
¶ **L**epros[us] etiam no[n] debet dari istud sacrum q[uo]d
intelligo de leprosis sic infectis q[ui] no[n] possent
corpus d[omi]n[u]m sic tractare quin noceret ipsum
sicut s[un]t multi quib[us] ceciderunt labia et d[omi]n[u]s
et s[un]t toti corrupti usq[ue] ad guttur sicut legit[ur]
de quodam monacho. **¶** **C**isterciens[is] in vita sancti
Sudomei quonda[m] regis francie cui q[uo]d p[ro]m[issi]o[n]e
bolus in ore cadebat sibi bolus de ore et tali
sic lepro no[n] debet dari corpus xpi. **¶** **A**lii
aut[em] leproso p[ro]p[ter] b[e]n[e]d[i]c[t]i dari. **¶** **S**acerdos etiam le-
p[ro]sus no[n] d[ebet] in p[re]sencia p[ro]p[ri]i celebrare si si ad p[re]s[ent]ia
et i[n] secreto uellet celebrare possit. **¶** **E**t ita
intelligo illa capta e[ss]e de tali ergo de uerbo
uobis et tua nob[is]. **¶** **S**iquis et dicit q[uo]d sacer-
dos leprosus possit celebrare alijs leprosis. **¶** **D**ap-
natis etiam ad mortem pro d[omi]n[u]m suis nisi de
gr[ati]a p[ro]p[ri]a non datur corpus xpi sicut illis

qui suspendunt² uel comburunt² ut quolibet
aliter iustificat² Illis aut qui p crimine he
sib comburunt² p ead duorior et humilitate et
reuerentia petant debet dari corpus xⁱ sicut
habet² ex. de heret. c. sup eo. li. vi. **¶** Sed magis
exordii in peccato mortali et corpus xpi dandum

¶ Dicendum e q peccatum aut s notorium aut est
occultum **¶** Si e notorium puta quia e notorium
episcopalis uel notorium gubernatis uel quolibet
alio notorius prior nisi desistat et secundum sta
tuta ecclesie condigne peniteat no e sibi dandum
corpus xpi quatenus petat. Imo e sibi di
cendum Amice no e bonum sume pane filioz
et mittere canibz **¶** Si aut e peccatum occultum
aut iste petit corpus xpi tpe quo tenet² coram
puta qualis rationis uel qz e infans 2 sic
de alijs casibus in quibz tenet² quilibet coram
Aut petit alio tpe **¶** Si petit alio tpe quando
eadz petit in publico no tenet² sacerdos dare
ipm sibi s debet sibi dire Amice no no e
tempus coramandi **¶** Et ideo ego modo no dare
tibi corpus xpi s expecta tempus statutum
¶ Si aut petit tpe quo tenet² coram tue aut
iste petit corpus cristi in publico aut d se
creto si petit in secreto no e sibi dandum
Imo e mouendus ne petat in publico **¶** Sed
si talis p^{ri}max i malicia sua petat in publi
co sibi dari corpus xpi sacerdos debet
dare sibi ipm quia no debet ead p^{ri} dare nec
aliquis debet p^{ri}uari iure suo quousqz sit

Declarandum ipm accepisse ius illud. Et ideo quilibet
procurator habeat ius petendi corpus xpi
a curato suo. et curatus sit obligatus ad dandum
isto tpe corpus xpi procuratoribus suis et nullus
fidelis pnet isto iure nisi q petat mortale nec
debet pvari isto iure quousq sit notorium ipm
petat mortale accepisse. Et ideo quicunq sacerdos
sciat subdum suu ee in peto mortali nisi per
catu sit notorium no dz sibi denegare corpus
xpi si tpe statuto et i publico petat sibi dai
Et ita legitur fecisse **beatus Bernardus**. Quia cum
quada die roicaret monachos suos. Quida
que beatus bernhardus sciebat ee in peccato
mortali m' alios accessit ad roione et beatus
Bernardus dedit sibi corpus xpi dicens sub missa
note. Audiet dñs m' me et te. quasi vellet
dici. Dñs scit q tu indignus accedis et ego
no possu tibi negare et xps iudicat m' me
et te. Et statim ille miser recepto corpore
xpi cecidit mortuus. Et ideo quilibet caueat sibi
ne indignus accedat sacerdoti s' sibi xpi. Et
sacerdotes beneficeret si istud ex qut plia
frequet suis subdit iudicaret. **Adz** magis
suffert de anime dz dari istud sacramentu
Dico q t'plicat e' suspectio ul' suspicio. Et
queda e' suspectio violenta queda p'babilit
queda leuis. Suspectio violenta contra que
no admittit p'bacio p'nt si aliquis duemiet?
cu aliqua in lecto solus. sola nuda cu munda
loco et tpe ad hoc statuit nec etate nec
parentela nec aliquo alio obstantibz esset

Violenta suspitio ad p̄supas q̄ cognouiss̄ ea
 ita q̄ nō admittet̄ p̄batio in contrariū p̄babit
 suspitio est illa q̄ orit̄ ex aliquibz signis
 p̄babilibz sicut si aliquis diuemet̄m fr̄p̄ter
 rō aliqua loquens in loc̄ suspit̄ et p̄ba
 bilis suspitio q̄ male agerent. **Secus** suspit̄
 q̄ que orit̄ ex fama et i ordinata suspitio
 alioq̄ et illa **Secus** d̄. i. fatua suspitio sicut
 si videre aliquē bonū virū aliqua bonam
 iuuentulam palurante vel sibi aridente nō
 in loco nec tpe suspit̄o fatua est me p̄sumē
 q̄ male ageret. Et iō dicit **Calemon** **Coniūto**
 credit **Secus** q̄ corde. **Con** gō quorū? **Verū**
 suspit̄o de aliquo t̄mē debeat dari corp̄o p̄i
Dico q̄ si aliquo habeatur suspitio violenta
 de aliquo t̄mē notorio q̄ tali d̄z denegari cor
 pus xpi. **Verbi** gr̄a. de aliquo h̄etur suspitio
 violenta q̄ sit notorie h̄etur ut **Esurarius** vel
scubianus 2° de alijs. **Dico** q̄ t̄mē detur
 sibi corpus xpi d̄z se purgare de huiusmodi
 t̄mē ex de pur. ca. iij^o. Si aut̄ h̄etur de
 eo solū suspitio p̄babilis nō d̄z sibi denegari
 corpus xpi quousq̄ est p̄batio contra eū
 licet si notorie habeatur talis suspitio t̄mē
 eū est mouendus q̄ purgaret se t̄mē acce
 deret ad rodendum et si ḡerent̄ b̄saret̄
Si aut̄ p̄uenerunt instaret et negaret cri
 men. de quo p̄babilis p̄sumet̄ur contra eū
 non credo q̄ an p̄batione est p̄uadenda iure
 suo q̄d̄o habet i petendo et accipiendo corp̄o

xpisti pfectum cu res sua agat? et si indigne
sustipiat noceat sibi et non alij. Tame credo
q sacerdotes ad terrere pp et debet sibi dice aliq
uba cominatoria dicendo Si digue accipis p
riat tibi in salutem corporis et anime Si indigne
me me et te iudicat dñs. Si aut p suprio le
uis habeat cont aliquo de quocuz emie ppter
talem suspectione ad sit leuis et fama no dz
agi contra eu in piali. In quali ty est bonu si
sacerdos dicit aliqua uba ostendendo q nullus
debet psumi ee malus nisi qstet pro certo
qz multi multa loquit et q quilibz dz se pur
gare ep quo ad dñm et quo ad pplm anteq ar
redat ad sacramentis. **Dico quoniam** dz nisi
excoicatur dz dari istud sacm. **Dico q** no qdun
em put excoicati dimsi put a ppepae sacroze
et coione fidelis. **Sed** quid si aliquis excoicatus
z in piculo mortis et petit corpus xpi sibi dai
Dico q iste aut e excoicatus a canone siue a iure
uel a iudice. **Si** e excoicatus a canone siue
a iure sacerdos debet eu absolue si petit qid
liter absolucione qz in piculo mortis simplex
sacerdos pt absolue a quacuzq snia excoicacoe
lata a canone si etia absolucio eet sedi aplice
refuata. **Debet** ty in quocuzq casu si absoluat?
Absolui sub hac forma q si dñs prestet sibi
vitam q statim q cito comode potit vadat
ad eu qui eu absolue pt mandatu illius sup
illis pro quibz excoicatus fuerat humiliter
recepturus. Et nisi faciat statim relabit in

eandem suam excommunicationis ipso iure ut habetur
ex de sen. ex. Et ob qu. li. vii. Si autem excom-
 munitus a iudice aut excommunicatus per contumaciam tunc
 aut pro aliquo delicto sicut pro debito aut
 quocumque alio tali Et quomocumque sit debet absolui
 si petit huiusmodi absolutionem. Ita tamen quod det pignus
 vel cautionem donec quod petit. et obedit pre-
 ceptis ecclesie et satisfaciet passis iuribus si
 nequit dare pignora vel cautionem iuret quod
 satisfaciet si cito poterit. Sed si aliquis excom-
 munitus vel excommunicatus excom-
 munitus in periculo mortis
 mittit quod sacerdote ut confessionem ei audiat
 et det sibi corpus christi et aliquis sacerdos ve-
 niat ad eum amittit loquela nisi quod sibi dicit
 corpus christi. Dico quod si intelligit aliquis mori
 et si non potest loqui quod daret aliqua pignora con-
 tractionis si quod iuratus manus eleuet ad deum et
 precariis petitis et quod aliqua pignora daret se per
 absolutionem a peccatis et a sua excommunicatione. Et
 parentes et amici eius debet loco eius et bene quod
 mittit et fide iurare vel dare pignora si potest
 quod si dominus prestat sibi. Curam putabit se operari
 eius qui eum absoluit per mandatum eius huiusmodi
 receptum et sic debet absolui et curari. Si autem
 nihil intelligit si constat et probari potest
 quod pignora contractionis et penitus presterit debet
 absolui et curari receptis tamen prius cautionibus
 vel pignoribus vel iuramento a parentibus
 vel amicis per modum qui dictus est. **Ca. vii.**
Quonia honeste dicitur de ritu misse
 et secundum ordinem omnia fiant. ubi est

apli informantur & instructis nos quomodo ordiate
& honeste opa nra maxie illa que ad cultu di
ptinet faciamus int que missa e pncipaliter si
go in alijs nris opibus honeste et ordiate nos
habe demq multomagis in missa dicendu est
go q sacerdos armis spualibz armatus. i. sacra
mentibus de quibz supra dictu est indutu debz
pcedere ad altare Et qz ut dicit Salomon p^{ud}
olibij sapiens i pncipio fmois accusator est
qui qmo dz accusat seipndiq seipsoe facie
do q seipsoe quale que valet ad remissione pec
catoru venialiu et mortalium obliuoz qz de
mortalibus de quibz recordat^r debet auq i
duat se et auq pcedat ad altare sacramentali
confiteri. fra q seipsoe pcedat ad missam

Notanda quae istud sacramentum vocat missa
secundum Augu missa d^r qz dicit istud sacra qm
mitti celestis missus Et p^m qz opponit Amo
rius ille celestis missus est magni q^{libz} an
gelus et mittit^r ad celebrandu iste. et iste e
sacerdos visibilis qui pncipaliter consecrat
et conficit hoc sacra obidqz conficit^r Unde
ipse est sacerdos et sacrificiu ut dicit Augu

Alia rone assignat hugo dicens qz p ad hostia
uocari p^r missa qz tu missa e qm a p^re
ut eet nobiscu. postea a nob q^ri ut qz nobis
intredat **S**ciendu aut qz missa in tribz linguis
celebratur scz hebraica Greca et latina
Nam alla Amen Osanna sabaos sumud^r
de hebraica. Kyrie leison xpc leison sumud^r
de greca Reliqua omnia p^r latina dicitur

aut missa in quibus tribus linguis et titulis propter dicitur
 pendens fuit scriptus hebraice grece et latine
Dicitur 2° missa in quatuor partibus. scilicet in oblationibus
 orationibus postulacionibus. grandis actionibus. Prima pars
 prenditur a principio usque ad finem offertorium. Secunda
 pars prenditur ab offertorio usque ad finem orationis
 dicitur. 1. usque ad finem patris nostri. Tertia pars
 prenditur usque ad communionem. Quarta pars
 prenditur usque ad finem. **P**rima pars continet
 dicitur ut viderem partes. Nam primo dicitur introitus
 2° dicitur Introitus et tunc presbiter sacerdos miseraturus
 ad altare debet intrare. **E**t sciendum quod antequam
 loco Introitus dicebat. totus eius presbiter et cantabat
 a clero circa gradus altaris et ideo vocabatur
 graduale. **S**ed **V**icarius qui ex mandato Damiani
 pro crastino officium quod maiori parte propter
 cantum instituit ordinavit introitus duos presbiteros
 sui dicitur festorum et dicitur et de illo principaliter
 mo qui loco introitus cantabat. accepit quid
 uerbum. **E**t est sciendum quod in festis duobus In-
 troitus bis cantatur ad signum quod in 1° presbiter dicitur
 nature humana scilicet et diuina. In solemnitatibus
 uero dicitur ter ad designandum tria tempora scilicet tempus
 quod fuit ante legem. tempus sub lege et tempus
 gratie. Unde duabus primis uicibus dicitur submisit
 et in primis duobus temporibus non apte nec clare
 loquebantur habens de christo. Tertia autem uice
 dicitur aliter quia in tunc tempore in omnem terram exiit
 sonus euangelii. **P**ost introitum sequitur. **L**ex
 nichil prodest. **L**ex nichil prodest. **L**ex nichil prodest
 quod dicitur miserere. **L**ex nichil prodest. **L**ex nichil prodest
 miserere et dicitur propter primum filium et spiritum

sanctū Et dicit nomen ppter nouū ordinē
angeloz quibz dicitur misse associari petimus
In diebus plerūqz post hunc leypō tanta
ympnū angelicū .f. Gloria in excelsis quē
nō angeli in natiuitate xpi cantauerūt usqz
ibi bonē voluntatis Reliqua omnia laudamus
te et que sequū^r batus hylarius epus quita
mū apposuit et ad missam cantari instituit et
debet cantari iste ympnū d festi aploz martirū
et confessorū in quoz honore dēdicata d ecclesia
et in festiuitatibus beate marie uirginis Et
qū in pfecti diebz cantat^r missa d bea uirgine
uel d ppū scō uel d quocūqz alio scō nō debz
in ea ympnū angelicus ul symbolū d cantari
licet in missa ppā ppho d cantet^r Et rō est
ut d^r ep^s d cele missaz cō Complūd tot mō
tōnem et plenitudinē dē dēdat^r In sabbo
aut qū cantat^r d bea uirgine credo q^d dicit glā
in excelsis quia illa dies est ppā dēdicata
beate uirgini ppter multa q nō oportet h^{ic} dicit
Dicut ymo angelico sacerdos quibus ad pplū
salutat ipm dicens Dns uobiscū q saluatio
sumpta est d uetē testamēto scz d libro Ruth
qū dixit **B**oz messoribz Dns uobiscū **E**ne
dum tū q epus loca Dns uobiscū dicit pax
uobis **Q**uia epus rēpēntat ppā dēdicatū
qui saluans discipulos suos dicebat pax uob
Et sciendū q quibz in ecclesia nō sit imp^{er} bng
semper tū sacerdos debet dicit Dns uobiscū
quia loquit^r totū ecclesie Et rēpōndet^r Et cū

pp̄a tuo **Quæ** r̄d̄s̄o fuit sumpta ab ap̄to
 in Epl̄a 2a ad Thymōth̄ quas in ultio uerbo
 ip̄is epl̄e **¶** post salutatione et repp̄sione
 subadgit sacerdos **Oremus** loquēs q̄i Syndicus
 in pp̄a totius ppl̄i et d̄o **Oremus** dicit orōz
 et ista orō vocatur collat̄a quia olim sacerdos
 sine ep̄us ad ppl̄o collat̄o dicebat istā orōne
Et quia nos t̄p̄ibz n̄r̄is nō possumus ppl̄udita
 colligē d̄icim̄ orōne que gnali et antiquo
 uocabulo retento uocat̄ collat̄a **¶** Sciendū q̄ iste
 orōes debent dici sub tercio mōo **¶** Ita q̄ dicit̄
 Una ut tres ut quāq̄ ut septem **¶** Cū dicit̄ Una
 p̄ḡt unitate carit̄e q̄ est in tribus pp̄is or̄i
 dicit̄ tres p̄ḡt unitate p̄sonaz **¶** Nam p̄a
 est p̄sona p̄ns. sc̄da est p̄sona filij **¶** Tercia
 significat p̄sona pp̄us sc̄d̄ **¶** Vel dicit̄ tres
 quia i passioe sua cuius istud sac̄m̄ em̄ōriale
 ter legit̄ orasse **¶** P̄mo q̄ orauit q̄ t̄p̄ret
 ab eo hora passiois **¶** Sc̄do q̄ dixit pater
 ignoste illis quia nesciunt quid faciūt **¶** Tercio
 q̄ dixit pater in manus tuas commēdo pp̄m
 meū **¶** Quāq̄ q̄ dicit̄ p̄ḡt m̄ōriā quāq̄
 vulnēz pp̄i **¶** Septem dicit̄ ad denōndū q̄
 sacerdos si digne dicit missā op̄auditur
 q̄ om̄ibz septē p̄ticiōibz q̄ in orōe dicit̄a cō
 t̄netur **¶** Vel ad p̄ḡndū q̄ petit septē dona
 pp̄us sancti et alijs pro quibz dicit missam
 ut t̄te missē infundat **¶** Et ut dicit maḡs̄ 1o. bel
lōy non debet dicere n̄tra septē **¶** Et est
 sciendū q̄ q̄ dicitur missā q̄ cuius nō debz

dicere aliqua collecta p̄ defunctis nec ecompo scilicet
in missa p̄ defunctis non debet dici orō p̄ om̄ib
nisi illa corā s̄. **Compo** semp. deus qui om̄oz
Si aut in missa p̄ om̄ib aliquo casu dicat collecta
p̄ mortuis non debet dici ultra s̄ penultima
ut an penultima quia finis debet esse om̄
p̄cipio **Et** dicit collectas r̄pondet **Amey** ad con
firmatione **Collectas** finitib d̄ epla et dicitur
ad ppli informacione **Et** dicit epla ab epy qd
est sup̄ et estolon qd **Emisso** ipi sup̄ missa
quia epla fuerit sup̄ misse **Evangelio** **Et** nota
q̄ nullus d̄ dicit in missa eplam nisi sit subdia
conus **Unde** meliq̄ e q̄ sacerdos legat eam q̄
puer qui iuvat eū admissa **Et** p̄ eplam dicit
inponit quod sit noiat̄ quia **Corpi** suo ut epla
r̄ponde debet **Verus** uis d̄ a utendo quia
illi qui dicunt ipm̄ debent se uerte ad om̄te
postea d̄ alleluia r̄ ipi suo quod **Et** cantum
leticie **Unde** tpe ieiuniorz qd **Et** tempz luctz
non debet dici alleluia nec ead̄ rōne in missa
p̄ mortuis **In** magnis sollemnitatibz post alla
debet dici sequentia .i. prosa que est **Et** cantum
leticie **Et** sequit̄ duo ista. leticia glorie p̄cipi
ad quā dicitur misse ead̄ d̄ueniē **Parvus** **Post**
hoc in mediate sequit̄ **Evangelium** et in p̄cipio
ille qui legit **Evangelium** salutat ppli dicit r̄
dat eū attentū ad audiendū ipm̄ **Dicit** aut
Evangelium ab eu qd **Et** bonū et angelū iudicū
quasi bonū nūciū quia in **Evangelio** iudicant
opus qui **Et** magni consilij angeli **Vel** qd eō
iudicant̄ om̄ia que p̄tinent ad salutē nostrā

Et nota qd qm̄ eūangelium sumit? de p̄dō debet et
 debet dici **Incipit** sancti eūangelij sicut i eua.
Abel gradationis et i eua. sicut in diebus herō
 sub regis Et i eūangelio **Incipit** car. ubi
En aut eūangelium nō p̄dō de p̄dō debet dici
 p̄p̄ra s̄i eūangelij Et q̄t s̄p̄s Verba p̄p̄ra. ubi
 s̄i eūangelij **Mōdy** est qd dō titulo eūa-
 gelij debet r̄d̄eri **Gl̄a** tibi dñe qd in eūagelio
 agit? de gl̄a dei et m̄a qualis viz xpus dyabolu
 vicit et nos redemit et victor ad gl̄aly patris
 ascendit Et iō audientes eūangelij **lectantes** ad
 laudes sui redemptoris exclamant dicens **Gl̄a**
 tibi dñe **Quasi** dicant gloria tua dñe q̄ i eua.
 p̄dicat nobiscū sine fine p̄maneat et p̄ crescat
Mōdy etia qd qm̄ legit? eūangelium. **Duo** r̄vi
 debent attendi **In** p̄m̄ qd sub m̄p̄t dyabolu
 b̄nos et b̄nos ante facie sua p̄dicat eūam
Tam atq̄ in clerico q̄ layco tam p̄foris eūa-
 gelium q̄ audiens debet m̄n̄re se signo crucis
 i fronte in ore et in p̄tore **In** fronte qd f̄os
 est locus **herēd̄ie** **Et** h̄os i herēd̄os et
 frontes i sine fronte dicit p̄ hoc qd quid in
 fronte signū crucis ip̄m̄ significat qd non
 erubescim̄ cred̄ in xpm̄ crucifixū et cum
 uerq̄ deū et h̄m̄ confiteri **In** hoc aut qd ob
 et p̄tus signatū p̄t̄ nos audacter et simpli-
 confiteri ore et sumit et fidelit̄ credere
 corde xpm̄ crucifixū cuius liber legit? deū
 et dñm̄ m̄m̄ **Sacerdos** itaq̄ ut dyaconus
 eūangelium s̄m̄us se signat in fronte i ore
 et in p̄tore quasi dicat non erubescō. eua.

ipud ore predicto et corde. librum etiam signat
 ac si dicat hic est liber crucifixi. **Quid** autem
 euangelium legitur cuncti deponunt belamina
 caput propter duo. primo ad ostendendum quod euangeli-
 gelica doctrina omnia uehementia legis antea
 remouit. 2o ad signandum quod omnes quique sensus
 debent ad apertum ad euangelium audiendum.
Et sciendum quod ille qui dicit euangelium debet
 hinc facere ad Aquilonem. In signum quod uirtute e-
 uangelii debemus nos munere a diabolus in pedibus
 dyaboli que uenit ab aquilone. Quia ut dicit
Ieremias. Ab aquilone pauidet omne malum. **Primo**
 etiam euangelio quilibet debet se munere pro
 tunc contra dyabolum ne rapiat sermones
 euangelii de corde eius. Post euangelium dicitur
 dicitur symbolum sequitur scilicet Credo in unum deum
 quod non debet dici nisi in diebus sollempnibus
 non tamen in omnibus sed solum in illis de quibus fit
 mentio in Symbolo. Unde debet dici in omnibus
 diebus dicitur. Et in festo sancte trinitatis et in
 natali. et in circumscriptione. et in ephraim et in
 pascha. In assepsione in pentecostes et in trinitatis
 figuracione. **Unde** et in festo omnium sanctorum et in
 festo beate marie se uigilia et omnium apostolorum et
 sancte crucis. In alijs autem sollempnitatibus non
 debet dici. **Dicitur** symbolum sequitur offerro
 rum quod dicitur ab offerendo quod tunc offerimus
 ea que sunt uestra ad missam. scilicet panem et
 uinum et aqua. Et sacerdos offert ista duo
 dicens. **Sustipe** sancta trinitas. Et facit

Credo in unum deum
 debet dici in festo

signu crucis sup pando et simu ad hoc ut
 deus ea faciat. **Et** no q sacerdos bndicit
 aqua et no simu Quia aqua st pplu qui
 indiget bndictioe dei. **Unu** sigt p^m qui
 est sup oia bndictu. **Et** in ho videtur p^m p^m
 misse q³ ad ppli instructione et p^matione
 ad tantu sacramentu. **Sequit^r** scda pars
 que e de matie operacione. **Et** ista hz quoz
 ptes. **Prma** d^r secreta. **2^a** p^mfacio. **Tercia**
 canoy. **Quarta** diuina ois. **Recepta** oblatioe
 sacerdos lauat sibi manq et redub ad al-
 tare inclinat se p^munde dicens. **In** p^m h^m
 litat. **ref** **Ad** denotandu q p mundicia et
 immodicia vite et h^militate et conuisione
 cordis efficit^r quib dignu m^mster h^mq p^mand
 et erigens se utit ad pplu dicens orate
 fr^m **ref** **Et** io illi qui audiunt debent orad
 q³ eo dicendo illu psalmu. **Exaudiat te d^ms**
in die tribulacionis **ref** **al** dicendo. **D^ms** p^mti
 ore tuo et in corde tuo et suscipiat sacri-
 ficu de manibz tuis et de ore tuo q tua
 et m^m oim q salute. **Tunc** sacerdos dicit
 sub silencio secreta. **Et** 3 sciendu q totu
 secreta et eod ordine et de eisd^m debet
 dici quot collee p^messerut ante i epordio
 misse ante eplam et no plures nisi pauca
 res. **Dicit^r** secreta qu secreta p^mdicant^r
Qu aut olim alta voce dicer^r. **Qu** et oibz
 laycis facebat^r. **2^m** aut q narrat magister

Jo. belleri in prima sua Contigit pomei ut q̄
dam die pastoris quida sup lapide quenda
ponent pane et dicunt et secreta et uba
alia sanonis sup pane qui ad idoz illoz
placione in carne comidus h̄ In quos divi
mitus acerrima emdita facta fuit Na omes
utu fulmis mortui sut Et ideo statutum fuit
ut de cetero ista sub silencio diceret. Ita q̄
nesciant a laicis. **Alia** rō ē ne celestiant
sicut sacra scriptura tradita ē obscure ne li
cestat postea sacerdos dicit alie per oia
perula peccatoz et misse Amen Sacerdos uo
no vertens se ad populo salutem ipud dūdo
Dns volens de qua salutatio et eis misse
dicit ē sup. Et quia in isto sacro requirit
magna elevatio met ad deo deo Ideo d̄
sacerdos **Impo** corda q̄ dicit habet cor
da sup̄ elevata **Impo** idū apli dicit
Qui sup̄ sut querit Et plus quasi ob
dicit dicit habens. f. corda elevata ad
dm̄ Et quā p̄ omibz q̄ deo cōtulit gr̄as
ei reddere debemus subidgit sacerdos **Gr̄as**
agamus. Et plus quā p̄conspensionis vidit
dignū et iustū. **Postea** requirit p̄facio
Et dicit p̄facio quasi p̄locutio. v. ad mis
terio p̄facio Ita q̄ p̄facione noiant
aliqui angeloz ordines quia in missa an
gelos esse p̄ntes credimus et assiste sacer
doti dicit p̄facio subidgit r̄antē angeloz

saluz. Scus Scus Scus dicitur deus saluoz. i.
 exortud. et salma id est et quod salua obscuro
 Et dicitur ter scus ad denotanda trinitatem.
 psonaz. Quia dicitur primo scus pro patre
 et pro filio 2o pro spiritu sancti
 Et dicitur dominus deus in singulari ad ad
 dendum quod una est essentia in tribus personis
 Et patitur de ipsa ij. r. r. ipsum cum dicitur
 se habuisse Seraphim clamantia Scus scus
 scus et unde nos canitica angeloz catana
 quia pro hoc sacrificium hominibus assumi ad angeloz
 ordines non dubitamus et adeo cum eis in ex
 celso saluari clamamus post dicitur aliquo
 p. Inditub qui venit et qui usq pat
de euangelio quod est liber crucifixi habe
pxi. uanti xi. luc xxv. ioh xi. Et in
 isto ipso significamus ipsum immundum esse
 et ab eo saluari clamamus. Postea sequitur
 Canon Et incipit canon. Et igitur durat
usq quod dominus. Et dicitur canon. quod est nomen
 gratia et sicut dicitur in libro regula Et id
 canon. i. regula quia pro huiusmodi regula
 sit huiusmodi sacramenti consecratio. Vel quod cele
 brans in omnibus regulatur se debet habere
 et totum quodquid continetur in isto canone ex
 cepto quod noster totum dicitur sub silentio
 Et huiusmodi causa est triplex. Primo quia deus
 non attendit clamorem auris sed cordis. Unde
dicitur scus scus scus non clamor sed amor

intrat in anne dei **S**eda causa z ne nisi qd p
ma deuocoe z iuuentia et recollone mentis
debet dice et pfr omnia illa Canonis longo
clamo d'ficiat ul impediatur a sua deuocoe
Tercia z ne p frequete et cotidiana qum
illa uilescant et illos no quten durantur
et sic fiant in ruina ut sup d' pascoibz dixi
In quoda ^{en} d'creto phibetur sub archa a
nathemate ut nullu nisi sacry scriptibz iduta
et in libro et sup altare qctid pferat id
canoibz Et io qua sui polluta labijs ego
so et ista p'ctissima d' sue archana q licet ^{prmo}
ea loqui hoc p'coni d' ipis taceo. **S**o ty
dico q nulli p'ria aucte nisi duo pape
licet aliquid d' eis subtrahere ul addere
Notandum ty q canon pgnater incipit p
ista hram t que antiqua fiebat p modum
crucis qm p'ctificand qd fit uirtute uerbu
istoru p'ficiat est memoratiuud d'ncis passiois
In p'pus qm instituit ho sacrum dixit hoc
facite in mea comemoratiuone et qm illa
ista habent efficacia a passioe xpi Unde
ymago crucifixi debet ibi d'pungi In ista
etia p'ctissimis uerbis fit oro gualis p ecclia
scd catholica z p ipa qm e caput ecclie
et q ep' et credo q d' intelligi p ep'o
In cuius d'ces d' missa Et d' ep'o etia
qui ordinauit celebrante orat' etiam
pro rege qui e d'us tpalis orat' et
pro omibz orthodoxis i. p'p'is catho'

et aplice fidei cultoribus que uerba exponit
 in terra pte huius operis qui ager² de credo
 in dno **¶** q ista uerba excludunt² trifiditatem
 et hereticos **¶** Iudei per ueritatem pagani postea
 fit ordo pialis p illis quibus obligat² sacerdotes
¶ Et credo q sicut eis est obligat² ex ordine
 ratur ita tenet² eos ordinat² ita q pmo
 ponat illud cui pmo e obligat² et p alijs.
 Ita ty q p pialiter dicit missa q aliq p uer-
 tem sacrificij rferat ad xpm et ppter hoc
 no excludit² quin possit et debeat orare
 p alijs **¶** Est ty circa istam orone aduertendu
 q debet esse mentalis et non uocalis Et ro
 pot assignari quo ad mod duplex pma ut
 sacerdos sit magis r tollens et attentus qua
 sermo aliquoties impedit attentio² **¶** Secda
 ad ostendendu q deus no attendit clamore
 ore s cordis ut dny est **¶** Notandu est q
 nullus fidelis cui² occurrat memoria debz ex-
 cludi ab ista oratione pmo quilibet cui² oc-
 currit memoria e deo pialit² comendand²
 uel sacerdos peccaret **¶** Notandu est q sacer-
 dos anqz dicat missa dicat mentaliter deo
 Dne deus ego in missa mredo tibi r nome
 dare istud et istud postea in missa sufficit
 q dicat mentalit² agente dne illoz quos
 antea tibi recomedam postea nominant²
 multi sa et scie qui omes p xpo p sacri-
 ficia uerit² exponendo se morti **¶** Et ista q
 ad mod sufficit² quatu ad uerba canonic²
¶ **¶** dicendu est aliquid de signis q sunt

in canone. **Unde sciendū ē qd f'm qd dicit d'ns**
Amorencius in libro de missa. crucis signatioes
que fuit d' missa fuit x'os et fuit in septuaginta
tribus et signat exp'isse passionē x'p'i. Prima bi
te fuit tres dicendo illa u'ba h'c dona h'c
nummū et et signat triū traditioes x'p'i. **Ma**
fuit traditio a d'no p' q' eū d'm'ndū misit
2° a Iuda p'ditore q' eū vendidit / **3°** a Iudeis
q' eū pilato ad crucifigendū tradiderūt. In 2^a
uice fuit quidā dicendo illa u'ba b'ndicta et
et signat quōs p'onas q' fuerūt i' passione x'p'i.
Unde p'ona x'p'i b'ndicta p'ona Iude. u'adu
tis et p'one emenandū que fuerūt tres p'o
trifices pharisei et scribe. In 3^a uice fuit
duē dicendo illud u'ba b'ndixit qd u'ny d' p'o
sup panē. **2°** sup uinū et fuit duē cruce
p' cond'p'one. Duplic' m'c s' panis et uini.
In 4^a uice fuit quōs dicendo ista u'ba. **Hostia**
p'nd' et signat quōs uulnē q' x'pus p'tulit
in cruce. In qu'nta fuit duē. **Una sup corp'**
et alia sup sanguinē. dicendo illa u'ba pa
tr'f'm filii tui corp' et et signat u'ncula
quib' fuit x'pus ligat' et flagella quib' fuit
flagellat'. In sexta fuit tres dicendo
illa sacrificia et et fuit tres crucifixioes
x'p'i. **Primo n'q' fuit crucifixio linguis iudeoz**
2° s'm' pilati. **Tercio manib' milid.** In 7^a
tima uice fuit quōs tres eū corp' p'pet
ralit' et duē a latere et signat tres cru
cifixioes. **s' passionis p'passiois et cōpassiois**
et aqua et sanguinē q' fluxerūt d' latere

xpi fuit in uniuerso xpus q est nris cu
 bus ad designandu q quatuorqz multipli
 catur sacrificiu semper e unu Et istud suffi
 ciat de signis et p qns de scda pte misse
 qz de manie misse consecratiois ¶ Sequit
 tertia ps que e ad sacri susceptione Et
 in ista pte pmo sacerdos frangit hostiam
 tres ptes quaz una sigt corpus xpi ministrat
 i fideles qui pegrinatur in mundo Seda illos q
 qui sut in purgatorio Tercia illos qui sut in
 paradiso Et dicto q oia pericula peruloz r nro
 amen dicit sacerdos pax dmi sit semp vobis
 faciedo cruceb tu pte hostie r sigt q p mor
 tem xpi fuit pax int dru et hoiez rforta
 Et d' agnus dei ab agno q e pnd q xpus sua
 pietate nos redemit Vel d' agnus ab agnoste
 do quia solo balatu matre sua agnoscit Sic
 xpus in passioe matre sua agnouit Et d' do
 d' ter agnus dei Quia xpus in cruce pen
 dens tra agnouit scz patre suu ei obediendo
 et matre vngine vngini gmentado et gen
 quam redimedo Et d' bis miser nob et
 ultio d' dona nob pace Ad ondendu q i nu
 do isto et i purgatorio indigemus mia di et
 i paradiso habebimus pace et requie opulentam
 In missa p defunctis d' dona eis requiem
 q missa q eis d' ut veniat ad requie paradisi
 Postea ponit una pte hostie in calice et
 pt ut dnm e mortuos qui sut i ebriati glo
 ria paradisi Sedm illud ps que bria buntur
 ab vberitate domg tue et torrete uoluptat

me potabis eos. **P**ostea accepto patre ostiolo
sunt quosdam ab euchaistia. sunt alios a calice
sunt alios ab altari dat patre dyacono et ille
sub dyacono et sic per istos descendit ad alios
Ad designandum quod pater dei que consumat omnes
sempiternum quod christus descendit ad plebes et per ple-
tos ad subditos. Et signum quod etiam quod omnes qui
volunt esse principes fructus istius sacri debent
esse vinculo pacis et caritatis ascripti. **P**ostea
dicitur quaedam oratio sacerdos recipiat istud sac-
ramentum sacramentum sub specie panis et vini
Lapis autem non datur sub specie vini propter periculum
effusionis. **P**ost sacramentum proferuntur debent ad
receptum de vino et abluere os nisi est alia
missa illa die celebratur. Et sic dicitur
tertia pars missae. **Q**uod dicitur. **E**tiam pars quod pertinet
ad gratiam actionem. In qua primo tantum ratio
Et dicitur a ratione quod est simul et vino quod sit ratio
ad designandum quod virtute huius sacri sumitur per caritatem
tate caritati deo et proximo. **P**ostea dicitur
post rationem et quaedam oratio que sic vocatur quia
dicitur post rationem et debent dici eodem modo
et eodem ordine quibus fuerunt die collecte
ante eplam et eodem modo variis. **P**ostea sa-
lutatio populo et responsio. Et tunc prope huius dicitur sa-
cerdos. **I**te missa et et est prope huius pars me
ad christum et proximum eum quia missa est hostia
pro nobis ad deum patre placandum. **N**el ut
ad propria quia missa est completa. Et non quod
ite missa est non debent dici nisi quod dicitur

Gloria in excelsis **Et** tunc debet dici **Benedicamus**
 duo **Et** in missa p mortuis **Requiescant** in pace
Si querat^r quid non in fine augeret missa dicit^r
Ite missa **Requiescat** Corpus xpi misticum quod
 e catha e triplex s. qd e in celo glorificatum
 est scd qui pnt in paradiso Aliud quod. ad hoc dicit^r
 ambulat i fideles qui pnt in mundo isto Aliud
 qd id necesse de ho mundo no tñ ad hoc e in paradiso
 i fideles qui pnt in purgatorio licet qd quilibz
 missa totu corpus xpi misticum repraesentat sicut
 patet p triplice hostie pccatione Tame p m
 ista dicitur dicitur qtingit missa dicitur appropia
 Queda em celebrant^r ad honore scorz et qua
 xpi pnt coram deo **Ado** in talibz missis licet^r
 pplius et dicit^r **Ite** missa e quasi dicit^r **Requies**
 te ingredi in illa requie **Ad hebreos iij** **Qua**
 dam pbal celebrantur ad salute viroz **Et**
 quia no sumus certi de salute nra **Ado** dicit^r
 ed polliceri ne p iram ignavia missa effica inat
 ra evanescat **Ado** dicit^r in istis missis dicit^r
 ad tempus **Benedicamus** duo. scdm ille pphc **Re**
 medica dnm in omni tpe **Queda** dicit^r pbalit^r
 ad requie defuoz et in illis dicit^r **Requies**
 cant in pace **Et** nota q sacerdos vertit
 se quicquies ad pplm et pperes salutat
 cu **Et** quicquies gredit se ad pplm pgt q
 xpus quicquies apparuit in die resurrectionis
 sue pmo marie magdalene in orto / **2** mu
 lieribus euntibz et redentibz de orto / **3** o
 bro petro s ubi uel qua hora nescit^r **Et**
 do qy tercio mo uertit se sacerdos no loqr^r

alte Quarto apparuit discipulis qd intravit
ad eos ianuis clausis et thomas no erat cum
eis Quinto apparuit duobz discipulis euntibz
in Emaus Et aut ppetres salutat pphid pgr
q utute missae salute consequem? etia in qua
genus septem dotes. quatuor a pte corporis
et tres a pte aie **Nota** etia q illud q sacer
dos incipit missa in dextra pte altaris 2 pos
tea vadit ad sinistra et itez redit ad dextra
st q epus de dextra pte venit ad sinis
tram iudici et itez redit in die ascensionis
ad dextra pte **Innotia Jo. xlii. c.** Exiit a pa
tre et venit in iudicia iterum Nunquid iudicia
et vado ad patre **Si** aut querat? utrum
Canon debeat dici **ca. de ul. c. 19. 3. an de**
beat sacerdos multum morari in canone
dicendo ul non dicendum q sacerdos debz
ad bona maturitate et ad magna atten
tione dice oia vba canonis Non debet in ibi
morari multum ne missae morietes. i. dpa
bolice temerarios pdant suavitatem ingenii
i suavitatem huius sacri fion Quia voluntas
hois mutabilis 3 et magis in eod statu p
manet **Job. iij. c.** Et id sub figura fuit dictu
filiis isrl q comedere agnum pascale sep
timater **Notandum** est q missa magis debz
dici sine lumine Et ista sufficiat de ritu
missae licet multa alia possunt dici ut
Cam. xi. c. Quod ostendit 3 d. fabz qui possunt
accidere in missa 2c
Si magis periculum vitendit? ibi est
plenius consulendum Et quia in

celebrando missa nisi debito modo fiat iminet
 maximum periculum **Ad** defectus qui pertinent ad celebra-
 tionem missae contingere debent primo opere praeveneri.
 Et si contingat sic melius ut potest corrigendi.
Potest ergo defectus esse in missa ante operationem
 vel in ipsa operatione vel post operationem. Ante
 operationem per defectus si non minister
 debita materia puta si loco vini minister
 aqua. **Unde** ponat quod sacerdos ut ille qui per-
 mit sibi in missa ponit in calice aqua credens
 esse vinum album quod debet facere sacerdos etc.
Dicendum quod sacerdos aut percipit istud error
 ante operationem vel post. Si percipit ante operatio-
 nem debet aqua esse et ministrare vinum cum aqua et
 sic peragere mysterium suum. Si autem advertat post
 consecrationem corporis aut advertit antequam sumat
 corpus aut postquam suscepit corpus. Si antequam
 sumat corpus debet ministrare vinum cum aqua in ca-
 lice et recipere ab illo loco. Simili modo
 postquam consecrat et persequi totum usque ad finem.
 Si autem advertit post consecrationem corporis debet
 administrare vinum hostiam non consecratam et ponere
 vinum cum aqua in calice et recipere a pedem ca-
 nonis secundum quosdam tamen credo quod sufficeret
 recipere ab illo loco. **Quod** dantes et monitiones
 generantes etc. et perficere mysterium suum. Et si
 dicat quod forte iste non percipit istud error
 quousque suscepit aqua que loco vini fuit
 posita in calice et sic non est vinum et sic
 videtur quod non debet celebrare. **In** isto casu

sic dico qd istud est tenendum pro regula generali
qz quoniam sunt duo precepta. fortius magis obli-
gat. **M**odo circa celebratione missae sunt duo
precepta. **U**nd est qd missa dicat a ieiunio.
Aliud qd sacrum integre officiat. **I**tem qd cele-
brans semper consecret sub utraque specie salz
panis et vini. **C**onstat autem qd preceptum de
integritate sacri fortius est qd preceptum qd su-
matur a ieiunio cum illud respiciat circa
sacrum istud. **Q**uia sacramenti quae quidem
iste supplet aqua et sic non sit ieiunius
nichilominus debet fieri sicut dicitur qd hinc
si hostia non consecrata et vinum et aqua
et reincipiat a principio canonis ut ab illo loco
concurrentes ut et sic totum consumat usqz
in fine. **S**ed quid si ille qui vinum ministrat
in calice non posuit ibi aqua. **Q**uid faciendum
est in hoc casu. **D**ico qd si sacerdos aduertit
istud ante consecrationem sanguinis debet
ponere aqua in calice et sic consecrare potest.
Si autem aduertit post consecrationem sanguinis
debet contineri de negligentia et prede in
missa. **Q**uia vinum est propria materia huius
sacramenti et non aqua ut dicitur est supra
debet tamen admisceri ex quadam congruitate.
Sed quid si sacerdos aduertit venenum esse
in missa in calice ut aranea vel mustam
ibi cecidisse inquit dicitur sicut. **C**erte quod
ad venenum et aranea dico qd non ne

calix aut fiat sibi calix mortis si sanguis
 ille debet in aliquo vase mudo et apto et potest
 debet poni in reliquiis in aliqua septima
 notificante ibi esse sanguinem christi et quod non su-
 matum ab aliquo quia propter illis est ad
 mixtum venenum et nisi sacerdos suppet
 corpus debet ponere aliud vinum in calice
 cum aqua et nuncupet ab illo loco **Sili non in**
Si autem ad suppet corpus debet habere
 aliam hostiam ut dicitur et supra **Quand** autem ad
 musca **Dico** quod propter musca non debet dimitti
 quia sumat **Non** tamen credo quod non debeat
 deglutire musca sed sufficit quod lauetur et loco
 sumat **Si** autem timeat de vomitu comedat
 dat aliquid prohibens vomitum et musca com-
 bimat et cinis in saccharo reseruetur **Et** ad
 duo de aranea quod si debet comburi et cinis
 in saccharo reseruari **Ad** ponere quod pa-
 terdos elevat hostiam apparet sibi propter
 pueri vel carnis quod fiet tunc **Dico** quod
 aut apparet ita omnibus a sacerdote tantum
 aut populo tantum **Si** apparet ita omnibus aut sa-
 cerdoti tantum in isto casu debent effundi
 orationes ad deum ut revertatur ad specie
 panis et si fiat debet sumi **Similiter**
 debet habere aliam manam et generat et sumi
Si autem non apparet sacerdoti sed populo
 tantum debet sumi a sacerdote **Ad** potest

contingit qd calix cadat et sanguis effundat
Quid 9o faciendum est tunc **D**icendum qd qd
quid agendum e in isto casu docem^r ex quo
dam decreto xij ppe In quo decreto dicit^r
sic **S**i p negligentia aliquid stillauit
in terram lambat^r et tabula radat^r si no
fuerit tabula ut no conulect^r locus ra
datur et igne consumat^r **S**i aut sup altare
stillauit calix sorbeat minister stillam et
~~tribus~~ tribus diebus peniteat **S**i super
linteum altaris stillauerit et ad aliud
stillam puenierit. quatuor diebus pem
teat **S**i usq in terram stillauit 1 stilla
puenerit nouem diebus peniteat **S**i usq
ad quartum xpo diebus peniteat et linteum
mina que tetigerit stilla tribus diebus
minister abluat calice supposito et aq ab
lucionis sumat^r ut in aliquo vase mpta
altare condat^r **S**i quis p ebrietate eu
ladstra euomerit si laycus e xl. **D**e
diebus peniteat **C**lerici ul monachi dy
com ul pbrs lxx diebus peniteant
Ep^{us} xxi. **S**i uo infirmitas causa eu
merit septem diebus peniteat **I**sta ha
bent^r de qse. d. ij. c. si p negli. et c. **S**i
quis p ebrietate Et ma illig vomita dz
accipi et coluri et cinis mpta altare
condat^r **C**um pma dz ad ista dicit dicit

q̄ omibz diebus illius p̄m̄e d̄z ieiunac̄ ip̄ae
 et aqua et cessare a coione Alij dicunt q̄
 sufficit q̄ faciat aliq̄ abstinetia ut dicit
 aliquas orōes **¶** Sed p̄od. aliquis sacerdos
 induit se ad missa et postq̄ id p̄cepit i
 missa recolat se aliquos p̄m̄e mortali cō
 misisse de quo nō fuit confessus Vel videt
 se excoꝛdatū fuisse quid faciet iste sacerdos
 si p̄cedat videt̄ peccatū mortali q̄ iudiciū
 sibi manducat et bibit Si aut̄ ex toto
 dimittit magnum scandalū in p̄plo generat
¶ Dicit quida q̄ talis sacerdos non debet
 dicit̄ illa confectio s̄ simpliciter hostia d̄z
 s̄m̄e s̄ istud nō ē verū. ymo ē erro
 reū. q̄ faciendo p̄ceditur q̄m̄ peccare
 Quia talis videt̄ d̄m̄ illud sic faciendo
 indignit̄a sac̄to et p̄plo decipit que fuit
 idolatriā et ita ei se astringit Ita h̄c
ex̄ de rebe missaz r̄ d̄. hōm̄ Et id̄ dico
 q̄ si iste nō possit dimittē missa absq̄ sca
 dalo q̄ dolcat et peniteat et contem
 de p̄cto suo Dolcat etiā q̄ ita tar̄ de ped
 tet et p̄ponat confiteri tā cito q̄ poterit
 h̄c oportunitate et confit̄et̄ in noū d̄m̄
 Quia in isto casu s̄dm̄q̄ sacerdos absoluit
 eū Et licet quida dicat sibi cō i penitētia
 ex̄com̄s Tamē credo q̄ si sacerdos in isto
 casu nō p̄cepit ad p̄ccationē d̄z dimittē.

fringendo se ipsum infirmum et hinc aliquid nec
tatem legitima Et si non potest dimittere debeat
et ponat se absolui facere Et credo quod quanto
ad illud punctum est absolutus a primo sacer
dote et hoc quanto ad culpam Et tunc autem sit
absolutus quanto ad penam irregularitatis non
distinguo quo ad me **¶** Sed pone quod sacerdos
habet consuetudinem quod omisit aliquid de verbis
canonis inquit debet ea repetere **¶** Dico quod
autem habet consuetudinem probabilem et quasi certam
autem habet consuetudinem leuem et scrupulosam
¶ Si habet consuetudinem certam et multum probabilem
quod dimisit aliquid de verbis canonis debet
repetere potissime si habeat talem consuetudinem
de illis consecrationibus quia non intelligitur
iteratum quod dubitatur propter probabilitatem vel neces
sitatem sed ut dicitur de iur. diu. in nulla ex
de pbro non sup. in. c. veniens debet tamen
ut credo sacerdos hinc ista intentione si
dixi ista verba non credo ea repetere tamen
ratione procedendi si si non dixi me dico ea
Argumentum ex. de bap. et eius effect. c. ii
propter autem leuem et scrupulosam consuetudinem
non debet iterari huiusmodi verba Et ideo sacer
dos multum debet esse attentus et reuoluitus
quod dicit hinc verba **¶** Sed pone sacerdos quod
dicit missam faciendo pro qua tamen hostia forte
propter frigus vel propter inadvertentiam vel aliquid
aliud cadit hostia in sanguinem quod de frigiditate

Dico qd cam dimitte ubi ne extrahat cam
 inde. s. sumat ead sanguine qz signa 2 fractio
 nob q fuit ead hostia magis fuit i significatioz
 q fuit de cetera missa. **E**t pone etia q
 ppter frigus sanguis congelat^r in calice
 tunc sacerdos tantu d^r exalare in calice
 q liquefiat. Tamen credo q mag^r est q tra
 lip duoluetur panis calidis 2 si no pfi
 ret q ponetur in aqua fermenti. tamen do ty
 ne aqua mueret. **E**t pone sacerdos qu
 dicit missa morit^r aut punit^r aliq infirm^r
 ita q no pot^r finire missa quid faciendum e
 in isto casu. **D**ico q etia ista maniam est
 una regula gualis talis q sp^r ille q dicit
 missa d^r sume 2 pfiat istud sacramentu si
 possibile est. 2 si no pot^r. alius pot^r sume
 et pfiat loco eius. In casu qo pposito dico
 q sacerdos aut moritur aut impeditur
 ante deprecatione canonis aut p^rg. Si ante
 no e curadum. Si post. aut ante q^retioz
 aut post. Si ante aliq sacerdos d^r se induc
 et incipe ubi ip^se dimisit. **E**t si moriat^r
 ut impediatur post q^retione aliq sacer
 dos d^r supple^r quod dmanet supplendum
 et suscipi^r sacramentu. **E**t ponat^r q mod^r
 ut impedit^r postq^m supsit corpus et anqz
 sumat sanguinem. In isto casu dico alius
 sacerdos d^r sume sanguine 2 qpl^r officiu

nisse **Et** pone qd nms ut alia bestia sumat
spes consecratas Dico qd si possent extra
hi illi spes ab illo aiali. Deberet apiri
et spes ille reuenter poni in sacrario et
aial comburi et cineres intra altare re
condi **Et** pone. aliquis sacerdos p tantu
tempo obseruauit illas spes qd sunt id putre
fate ut corrupte quid debet fieri de istis
spesibus Dico qd istud nq ma ista habendu
e qd regula guali qd tam diu manet sub
istis speciebus corpus et sanguis xpi qd diu
manet sba panis et vini et tam cito sub
istis speciebus desinit ee corpus et sanguis
xpi qd ato desinit ee sba panis et vini
Et ideo si ille spes uenerit ad tanta corrup
tionem qd sba panis et vini no manet sub eis
ia no e illi corpus et sanguis xpi Et ideo
no debent sumi sicut qderrate **Et** sacerdos
postq sumit imissa corpus xpi sumat eas
reuerent s nō ut consecratas Si aut no
uenerit ad tanta corruptionem qui sub eis
posset manere et manet sba panis et vini
deberent sumi ut consecrate **Et** quid si ex ill
spesibus corrupti sunt quati vermes quid
de fieri de illis uerbis Dico qd debent co
buri et cineres intra altare recondi et sac
dos ex cuius negligencia accidit debet
griter puniri Et ideo sacerdos debet
cauere ne nimis longo tpe reseruet eucha

ristiam nec q̄ r̄fuer̄ eam in loco nimis humido
Ita quille p̄p̄os possent de facili cor rumpi
Sic circa sacramentū eucharistie et eius myste-
ria et ornamenta p̄struere breuid ut simpli-
tes in aliquibus certitudine inueniret et in
alijs qui longius tractandū exiguit daret eis
occasio dubitando cogitandi et interrogandi

O Admem̄ in huius **Continuatio ad scriptura**
libelli p̄cipio postū p̄sequēdo dicto de sac-
ramentis q̄ p̄ducit p̄mouet et consuat hōrū
et sp̄uali que sūt baptis̄m̄ confirmatio
et eucharistie sacramentū Dicendū est nūc
de sacramentis que si ceciderit hō facit ut
r̄surgat Et ista sūt p̄ma que sanat hōrū
a pecc̄o et sacramentū extreme unctionis
que sanat reliquas pecc̄oz **Verū q̄ d̄ p̄da**
pericula huius episcopi agit̄ de p̄fessionē
audientia et p̄nitentiā impositiōe **Ado ritatē**
de sacramentis p̄m̄ usq̄ nūc differat̄ ne o-
porteat sepe reiterare eadē q̄ est dignū
debet p̄ced̄ nūc dignū **Sacramentū aut**
ordinis et dignū sacramentū extreme unctionis
Ideo p̄mo dicendū ē de sacramentis ordinis
p̄ de sacramentis extreme unctionis et

Tractatus quintus p̄m̄ p̄ de sacro ordinis
O Via conferre sacramentū ordinis
de iure et regulariter ad solos
Ep̄os p̄tinet qui unctionē sacra

Sue eos teste beato Iohē de omnibz edocet
vere perit Ido circa materia sacramenti
ordinis pauca dicam Sū scōs ac benedicti
les epōs sic hōs in p̄s et duōs et hōs
d̄p̄d̄rem in m̄gros Verū q̄ p̄d̄d̄t̄bz oibz
tota corp̄ pt̄as in collacione ordinis tribuit
Ido aliqua de sacro ordine expedit eos
sc̄ie que sub breui ḡpendio comprehendū
Et h̄ quo ad m̄r ad q̄d̄q̄ p̄nt reduci de
quibz p̄ ordine est agendū Pr̄mo quid ē
ordo 2o quot sūt ordines 3o si d̄quibz
ordine d̄p̄mit̄ caracter Quarto d̄ quo
actu inf̄mit̄ caracter singulibz ordibz Quinto
et ultio q̄ d̄quidē in suscipiēte ordines

O rdo ab hugone Cam p̄m q̄ 3o ordo
de santo victore d̄str̄bit̄ sic ordo
ē signacula quoddā in quo et p̄ q̄ p̄ualis
pt̄as et officū tribuit̄ ordinato Et ponit̄
ibi pt̄as quo ad ordines p̄p̄ie d̄cōs s̄ officū
ibi ponit̄ q̄ ad ordines con̄ d̄ctos Cam 27

I n̄ m̄mō Quot sūt ordines
ordini d̄uificat̄? doctores cano
m̄ste et theologi doctōes ḡ canoniste di
rūt quod sūt nouē ordines s̄ psalmistat̄
h̄stiarat̄ sc̄rat̄ exoriz̄stat̄ acolutat̄
subd̄p̄acōnat̄ d̄p̄acōnat̄ p̄br̄at̄ et ep̄at̄
Et forte id̄ que mouet doctōes canonistas
est q̄d̄ cū in quolibz ordine tribuat̄ p̄p̄
lis pt̄as seu officū ubi ē p̄ualis pt̄as

vel officium ubi 3 pualis ordo. Et i epatu
 attribuit pualis ptas et i psalmistatu pi-
 tuale officium. Ideo epatus est pualis ordo
 et est psalmistatus. Et go militas ecclesia
 considerat triumphanti. sicut i triumphanti
 eccia pnt noue ordines angeloz. Ita i mi-
 litanti pnt noue ordines militorum et est
 pars apta congruetia. Doctores uero Theologi
 multi et q plures ex eis. tenet q no pnt
 nisi septem quia ponit q psalmistatus.
 no 3 ordo nec ecia epatus ut sic septifor-
 m in gre pnt sancti uideant septem ordines
 Quodq sit de istis pntis puto q psalmistatus
 no 3 ordo sicut nec pma conspura de qua
 magis uideret cu psalmistatus conseruatur
 a simplicia sacerdote. pma aut conspura or-
 dinate ab epo conseruatur. Unde ut dicit
 doctores pma conspura no 3 ordo s; dispo-
 sitio ad ordines dispositio in quod no nec
 tatis s; congruetie. De epatu uero utrum
 sit pualis ordo dubito. Et id istud dimitto
 ad rationem maiore. Thomas aut in iij. Et
 q ordo dicit tripliciter. Unomo ordo est
 nome officij et sic psalmistatus est ordo
 Aliomodo ordo 3 nome dignitatis et sic
 epatus est ordo. Aliomodo e nome cuiusda
 pualis ptas et sic no pnt nisi septem or-
 dines tm. Et isto modo pnt concordari
 pna et opinionibus doctoroz. Numerus at

et sufficientia istorum septem ordinum sic pre-
con haberi a doctoribus. Omnis ordo ideo dicitur
ordo quia ordinatur ad corpus christi quod ut in sa-
cramento eucharistie continetur et secundum quod magister de
quinque accedit ad hoc. **Primo** hoc dignior vel
maior **Secundo** ordo potest **tercio** ordinari aliquis ordo
ad corpus christi ut ad ipsum conferendum et sic
est presbiter cuius est corpus christi conferre. Vel
ipsum operari quod dicitur dispensandi et sic est diaconus
natus cuius antiquitas erat sanguine christi quod dicitur
dispensandi. **Unde** dicit beatus lambertus beatus Sixtus
aliquid de genere **quarto** Vel ordinatur ad materiam
de qua conficitur presbiteri putanda vel operanda
Et sic est subdiaconatus cuius est hostiam et calicem
cum vino et aqua operari. Vel ad quomodocumque
ad altare apportanda et sic est acolythatus cuius
est purgare cum hostiam et circulos cum vino et
aqua ad altare apportare. Vel ordinatur ad
diabolum ne hominum assumptionem istius sacramenti
impediat effugandum et sic est exorcistatus cuius est
demonem abijcere. Vel ordinatur ad dignos
admittendum et indignos excludendum et sic est
~~hostiarius~~ hostiarius cuius est hostiam ecclesie cus-
todire ne indigni intrent. Vel ordinatur ad ea
que de christo in veteri testamento deum erant pro-
nuntianda et sic est lector cuius est prophetas ve-
teris testamenti in missa legere. Et sic habetur
sufficientia septem ordinum contra doctorum
Secundo ordinum quidam vocantur minores scilicet **lectura**
hostiarius **exorcistatus** et **acolythatus**. Et isti
dicitur non fieri. Alii autem tres scilicet **subdiaconatus**

diaconatus et pbratus vocantur magis et par
 ca. 3. Si in quolibet ordine ipmitur character

Quoniam sciduo qd dicitur supra ad ageret
 de sacramentis in quali character sit
 quidam spualis pfas qd quid recipiens facit
 imprens characteris qd facit ut recipit aliquid
 quod no potest ille qui no recepit ille quod facit
 Et recipiens quolibet ordine potest facere
 aliquid spuale qd no potest ille qui caret ordine
 illo. sicut pbr potest consecrare qd no potest facere
 no pbr. Ideo in quolibet ordine ipmitur
 character. Et si dicat qd no ordinatus potest facere
 ea que sunt ordinis. sicut no acolytus potest
 portare hostiam et similia. Irrecolos ad altare
 non valet quia sicut dicitur con illud pos
 sumus qd de iure possumus. Nullus autem potest fa
 cere de iure ea que sunt ordinis nisi sit
 ordinatus. **N**otandum tamen qd characteres omni
 ordinis presupponunt characterem baptismi. Sed
 enim baptismus pccata et fundamentum omni
 sanctorum. Et sicut dicitur **Ubi fundamentum non**
est superedificari non potest. nulla enim potest baptizari
potest et capax alicuius sacri extra de hup
pbrs no cap. minus c. uenies. Sed in quibus ca
 racter alicuius ordinis presupponit characterem
 alius ordinis. Et videtur ille qui no est subdiaconus
 non potest ordinari in diaconum ut no diaconus
 in pbrum. **D**ico qd de necessitate omni ordinis
 character no presupponit characterem alius
 ordinis. Unde no subdiaconus potest ordinari

in dyacono et non dyacono in sacerdote licet
non debeat ymo de rigore iuris debet poni
si ex malicia ul' ignorantia aliquo ordinem
pretermisit Et ex negligentia epi dposita ei
pna q' eo q' sit ignorant uel negligenter
medu ordinem pretermisit Ad ordinem pter
missu potit promoueri interin a superiorib' or
dinis excoicaco suspensus Gregorius ordi
nate ad ordines accedendu & nam capd appe
tit qui ad pdmi loci fastigia postpositus q'
dibus querit ascensu. d. xlvij. Sic olim
Ex d. cele. p. sal. p. moto. c. cuncto Et indq'
denio character ordinis p'supponit tonsura ul' ca
racter confirmacois licet Gugurcio dicit q'
nulla nisi habeat pna tonsura p' ordinem
in sacerdote argu' sol. d. sic Tame doc
tores theologo con dicit q' character ordi
no p'supponit & nitate pna tonsura nec
confirmaco ymo no tonsuratus ul' q'firmatus
posset ordinari licet no debeat fieri. den
& end sup' q' tonsura d' d'ppo ad ordines co
gruetie in no aut nitate. Nondu tame
fm illos qui ponit q' epatus sit ordo q' ca
racter ordinis Epalis p'supponit character
sacerdotale quia no sacerdos nullo modo
p' ee epus Et istud uidetur sentie illud
c. ex d. cele. pla. c. ex lib' ordo end sac
dotalis & quasi sbale fundamentu ordinis
episcopalis ut ca' q'nd' in q' actu t'pmit' ca' //
Uspo q' in quolibz racter i quolibz ordie
ordine imprimi' character vidend

In quo actu imprimatur character in quolibet
 ordine. **E**t est sciendum quod cum in sacramento
 ordinis character sit res factiva oportet
 quod ad impressionem characteris concurrant duo quod
 requiruntur in omni facto scilicet aliquid possibile per
 se quod est materia premissa et aliqua verba dictata
 que sunt forma facti. In actu ergo in quo im-
 printatur character in sacramento ordinis oportet
 quod sint ista duo et ista sunt traditionibus aliter
 facti deputati ad executionem illius ordinis
 et plures aliquorum verborum. In ordine ergo sacerdotii
 imprimatur character secundum **Thomas** in traditione
 calice ad panem et vino et plures verborum
 que tunc dicit. Spiritus sanctus accipe potestatem con-
 secrandi. **A**lij dicunt quod in consecratione manus
 imprimatur sibi character. **P**rimo tamen reputo
 verum. In diacono imprimatur character in tra-
 ditione libri evangeliorum cum verbis ad hoc
 deputatis. Subdiacono imprimatur character
 in traditione calice et sine panem et vino
 ac solito imprimatur character ut dicit quidam
 in traditione candelabri. **T**homas dicit quod in
 traditione vireoli et istud reputo verius
 quod vireolus dicitur respicit candelabra
 et candelabrum. Exorciste imprimatur in traditione
 libri exorcismorum. **S**ecundum in traditione libri
 leonis. **H**ostiarum in traditione cla-
 uis ecclesie. **I**ta tamen quod in quolibet ordine
 dicantur simul cum traditione in scriptura

Ad hoc deputata. Quia sine ipsis nihil fieret
Credo est qd non sufficit qd epus porrigat
huius instrumenta pmo opz qd ordinandus
cor palie tangat ea cu istud videantur ponat
ada forme quod pferat epus du porrigit
huius instrumenta Unde dicit Acipe Et ideo
aduertat cura hoc diligent qlibz ordinandis

Cam quatuor que requiruntur in suscipiente ordinis

Quonia secundum philosophum actus actiuorum non potest
nisi in patiente disposito. Ad ut or
dines digne recipiantur. Sciendum qd ad hoc
q ordinis rite forme et digne recipiantur
in quali quatuor requiruntur. Primum est sexus
debitus scilicet qd sit masculus. Unde mulier non
possit ordinari nec possit recipere characterem
alicuius ordinis clericalis. Ut dicit Ambrosius
sup eplam Ad Thimotheum ut habetur d. xxviii.
mulier et xxxviii q. i. mulierem ex de sen
ex de monialibus. Ratio autem quare mulier
non potest recipere characterem alicuius ordinis est
Quia ipse qui fuit institutor sacri ordinis
non promouit aliquam mulierem ad aliquum sacrum
ordinem. licet ergo beatissima uirgo maria dig
nior et excellentior fuit apud omnes
non tamen illi. sed ipse dominus clauis regni celorum
comisit ex de pe et re noua. Et si forte
in aliquo caso uenerit mulier uocari dia
conissa ut plura intelligendum est qd illa
uocabatur sup quod fundebat aliqua benedi
ctio rone cuius consequeretur aliqua beneficium
spuale forte legendi similia in matutinis

ut aliquod quod non licebat alijs moralibus
 p[ro]bita aut appellebatur p[er] s[er]mone[m]
 p[ro]mitte ecclesie erat exor[atione] p[ro]bi ul aliqua
 adua de rebus ecclesie cura h[ab]it ad m[er]ita
 m[er]it[is] famulias uocabat p[ro]bi et ita ex
 ponenda sunt omnia capla que loquid[ur] de ma
 ista **Secundum** q[uo]d requirit[ur] est etas legitima
Curia q[uo]d scienda e[st] q[uo]d licet doctores canonici
 faciant multas arengas circa mat[er]ias ista
 tamen videmus occultata fide m[er]it[is] ip[s]is ad
 sacros ordines p[ro]moueri pueros iliberos
 ymno videmus aliquos ad dignitates et p[ro]p[ri]o
 natu[m] et etia[m] ad Ep[iscopatu]m et cardinalatu[m]
 infra tempus taxatu[m] ad subdiaconatus
 superio[rum] p[ro]motos q[uo]d quia ex dispensacio[n]e
 sic sedis ap[osto]lice que p[ro]p[ri]a s[an]cto regit no[n] debz
 ab aliquo p[ro]bi. Istud tamen regularit[er]
 est tenendu[m] q[uo]d nisi i[n] fauore religionis fiat
 nullu[m] debet p[ro]moueri ad ordi[n]e subdiacon[atu]m
 nisi p[ro]pleuit annos xliij. Credo aut[em] q[uo]d
 d[omi]n[u]s Ep[iscopu]s si necesse fuerit p[ro]ut i[n] hoc. dispa
 sare et dispensant cotidie p[ro]ut exigit
 ecclesie necessitas que i[n] omib[us] istis d[omi]n[u]s attendi
Tercium q[uo]d requirit[ur] est mo[r]is honestas. Cu[m]
 em[er]it porte dignitatu[m] ul ordi[n]e i[n] famulib[us]
 et suspectis pat[er]e no[n] debent ut h[ab]eant
 dictu[m] e[st] de sine ut relatu[m]. sup[er] omnia
 requirit[ur] p[ro]mouedo ad ordines seu ec
 clesiasticas dignitates q[uo]d sit bone fame
 et honestu[m] i[n] morib[us] et vita. Et cuius

condicionis sit et quos mores debeat promoueri
habere ad sacros ordines ascendit aptus de epla
ad Thymoth et in epla ad tyru ita dicens
Oportet epum sine timore et timore uxoris. Sine
sobrietate. prudente. pudicum. ornatum. hospitalem
doctorem. non emolentum. non prurum
modestum non litigiosum. non cupidum non inopiam
timidum. Domini sui bene propositum Et licet ista
auctoritas videtur intelligi de episcopo Tamary
sive Augustino et Ambrosio extendenda
est ad alios ordinatos hoxony. d. Cognoscas
Mondum etiam quod de singulis aditionibus propositis
auctoritate perditam multa cent dicenda tunc quod
requirerent magnum tractatum quasi superficialiter
persequendo pauca dicam dicit ergo primo sine timore
timore quod non est intelligendum de omni timore
cum nemo sine timore uiuat ut dicit liberum
fides pene contra naturam est ut aliquis sine
peccato sit Et ideo intelligendum est de timore enormi
sine medicina uulgata et notorio Et nota
quod ex omni in peccato mortali quoties sine ma-
festo sine occulto peccat mortaliter deponendo
ordines sacros sicut in deponendo alia sacra-
menta d. xl. multi d. xeb. illud ps. quod uiuandi
Et ideo debet quilibet confiteri ante deponat
sacros ordines Ecce dicit omnis exorsus
Et istud intelligendum est negatiue. id est non plu-
rum d. hoxony. propositi Quia si intelligit
affirmatiue sequitur quod uirgines et qui nulla uxore
habuisse non possent promoueri quod est absurdum

Et loquitur **A**plius s^m more p^mitue ecclesie
 in qua licitū erat ordinatis h^{re} vna uxore
 dūno habuisset eam vngū. **M**odo autē nou
 ē licitū eū vno castitatē sacris ordinibus sit
 amexō. **D**e bigamis et quā nō p^mouentur
 et quid ē bigamia et quot modis contrahit^r quo
 ad nūc taceo q^z excedet metas. **H**uius tractatū
 alie condicioes s^z p^obrū prudente et recte
 patet p^o note et ideo de eis nichil dico r^oq^z

Notanda autē q^z de dūf^o caplus de corpore d^ere
 tonū et decretalū colligunt^r alie q^z d^econes
 q^z nō debent eū ordinando. **V**idelicet q^z nō sit
 plompnit p^omitens non curialis nō serus
 seu ad ratiocina obligatū nō corpore viciatū
 nō de p^obro ul^o alio illegitūe natū nō adultū
 nō egritudine baptizatū nō p^ogringū ul^o ignotū
 nō morū etatē. **D**e qualibz istoz p^osequi ex
 geret maiore tractatū q^z p^ons opusculū ex
 postulet. **Q**uandū q^z r^oquidū d^e p^oicia h^{re}z
 vū ordinada et p^omoneda ad r^ogine aūre
 d^ebet h^{re} notūa et p^oiciam sacre s^optūe ad
 uas informada. **E**t p^opter hoc statutū est
 ut in ecclesijs metropolitāz teneant^r docto
 res **T**heologic et q^z clerici excedentes p^ondia
 ad audiendū **T**heologiam p^ocipiat integre
 stipendia sua et si nō sufficiunt eis ecclesia
 d^ebet eis n^ocia m^ostrae ex^o de m^ogrīs q^z
 nō nulli. **D**ebet etiā h^{re} p^oiciam s^optūe
 seculariū et ad erudiciōe hoc ut possint

discernere verum a falso et per eas habere aditum ad
 theologiam **Deo** statuta ut teneant magistri ar-
 tium liberalium in singulis ecclesiis cathedralibus
 et in alijs quare possent sufficere facultates per
 carum ecclesiarum clericos et alios scolares
 pauperes gratis instruunt propter quod aliqui
 competens beneficium magistro in ecclesia assignat
 ex tunc pallegato et intelligo de sciencijs tri-
 malibus scilicet gramatica. logica pertholica et maxime
 de gramatica quae quadrivales sunt scilicet
 arismetica Geometria musica Astronomia parum
 aut nihil faciunt ad suas pietates ut ait **hinc**
xxxvij. d. Si quis gramaticum de hoc scilicet
 quae suam sacerdotes debent habere requirit super
 in phemio huius libelli Et licet multa alia
 circa ista magis sacramenti ordinis possent dici
 ista tamen sufficiunt ad hoc quod per libellum exposulat.

De sacramento materia vocatione

Nextime vocationis dicendum est Circa
 quae consideranda sunt septem prima quae
 est eius materia Secundo quae est eius forma
 Tertio quae est eius minister Quarto quae est
 eius effectus Quinto quibus debet dari Sexto
 in quibus partibus corporis debet fieri Septimo et
 ultimo utrum debet reiterari **Capitulum primum de**

Materia sacramenti materia proprie sacri-
 mentum est vocationis est obiectum obiectum ab episcopo
 benedictum Et id quod obiectum obiectum est materia
 huius sacramenti et institutio christi qui instituit ipsum

sacramentum fuerit in oleo quod apostolus misit unguentum infir-
 mos et sanavit eos. et hinc concordat promulga-
 tio beati Yerobi qui dicit Infirmitas quibus in eod-
 durat presbiter ecclesie et orat super eum unguentes
 eum oleo sancto. Et est sciendum quod quoniam in scripturis
 dicitur simpliciter oleum intelligi debet de oleo oli-
 vae quia illud est simplex oleum alia autem non
 sed fuerit immixta ut propter de fructu istius sicut oleum
 melleum oleum lini et similia. Et propter aliquam
 medicinam sicut oleum amygdalarum vel oleum lactis
 et similia. Ratio autem congruentie quare tunc oleum
 est materia huius sacramenti est quia propter usum olei
 maxime comitatur effectus huius sacramenti. Et enim
 oleum est mitigativum doloris. Ideo ponitur in vulneribus
 Unde ille sanavit unguentum infundit oleum in vulneribus
 sanitati. Et dicitur in Lucam 10. 10. Sed effectus istius
 sacramenti est mitigatio doloris tam spiritualis quam corporalis
 sicut dicitur infra quod agitur de effectibus
 istius sacramenti quare oleum olivaceum est propria materia
 huius sacramenti. Notandum autem quod ad hoc quod oleum
 sit propria et convenienter materia huius sacramenti oportet
 quod sit primo ab episcopo benedictum. Et istud dicitur beatus
Yerobus cum dixit unguentes eum oleo sancto. 13.
 In sacrificio. Ratio istius quare sit oportet quod sit
 sacrificium posita est supra in tractatu de con-
 firmatione c. ij. Unde cum ibi in Capitulum 27. 2.

Forma istius sacramenti est eorum unguentis
 sacramenti sicut verba que dicit sacerdos
 quod unguentum infirmum scilicet ista per ista

sanctam eunctionem et sua piissimam misericordiam
indulgeat tibi deus quidquid deliquisti per eundem
audire. Item quod in ista forma tangitur
entus istius sacramenti de qua dicitur dicitur
infra quod dicitur de eius effectu. Et sciendum
quod dicitur et in formam aliorum sacramentorum et istis
quia forme aliorum sacramentorum sunt indicatae
ut patet discernendo per singulas. Et forma
istius sacramenti est optativa ut patet in sequenti.
Motandum autem quod in missali ambrosiano dicitur
ista forma. **V**ngas oculos tuos ut aures tuas
et per istam sanctam eunctionem. **D**e hoc autem non
est curandum sed forma qua utitur. Romana et
clepsa est observanda. Si autem aliquis querat
quae in forma istius sacramenti magis videtur
Romana ecclesia ubi optativus quod in aliis for-
mis. **D**icendum quod istud est quia ut dicitur infra
istud sacramentum non debet dari nisi propter
mortem qui id potest in recessu optat salutem
Ita ecclesia in forma ista optat salutem re-
cedentibus ex hac causa. **Capitulum tertium**

Minister huius de ministro eximine eunctionis
sacramenti est presbyter et non alius. Unde
nullus nisi sit presbyter potest ministrare istud sacramentum.
Et istud patet ex inducitur auctoritate **beati Jacobi**
Infirmat quibus d nobis inducat presbiter ecclesie et
facio quae solus presbiter et minister huius sacri-
mentum quod ille qui hoc dispensat facit corpus propter
ministra oportet quod habeat potestatem super corpus
ecclesie sed iste est solus presbiter quae solus presbiter

habet ministrare sacramenta Nec est instancia
 de baptismo Quia baptisus est sacramentum
 maxime unitatis Ideo oportet qd habeat ministrum
 maxime eodem Sicut de hoc sup. de baptismo
 r. iij. **U**trum aut oporteat qd sint plures ps-
 biteri ut sufficiat unus Videtur ex aucte
 allegata qd sint plures Quia dicit psbros i
 plurali Thomas in iij. suo videtur dicens qd
 si non possint haberi plures sufficit unus
 rō ministris Ita tamen qd semper unus debet
 i bngē et dicit vba Et si aliquis profecerit mo-
 ratum ut alius impediatur alius debet proficere
 illud qd remanet proficiendum **Explicatio q̄nto**
Effectus istius de effectu quōdam vinctiois
 sacramenti est iste Sicut enim est infirmi-
 tate corporali Ita suo modo debet esse infirmitate
 spirituali In infirmitate aut corporali sic est qd pod-
 to qd aliquis sit curatus ab infirmitate adhuc
 remanet in eo quedam debilitas corporalis
 proveniens ex ipsa infirmitate Ideo indiget
 duplici medicina Una que sit egritudinis
 sanativa Et alia que sit debilitatis que
 remanet reparativa Sic est spiritualis infirmi-
 tas spiritualis est peccatum Videtur psalmista ipso
 peccatoris miserere mei deo quod infirmus sum
 medicina sanativa istius infirmitatis est penitentia
 Sed postquam sanatus est homo ab ista infirmitate
 adhuc remanet in eo debilitas quedam
 spiritualis Et contra istam debilitatem ordinatur
 istud sacramentum Unde effectus huius sacramenti
 est sanatio istius spiritualis debilitatis Est
 etiam alius effectus qd per ipsum venialia peccata

et obliua mortalia remittunt^r et gra habita au-
getur et noua confectur Est ena alig effectus
quia si sit expediens aue suscipient^r sanitas
corporis sibi restituit^r deute istius sacramenti
Placuit omnia ista p aucte mducta Infirmit^r
quis in uob mducat p bros curie et orent sup
eum pngentis eu olio sancto et alleuiabit
eu dñs a languoribz suis et si in peccis sit
dimittentur ei in **Ca^m quod d^r quibz d^r dari**

Ex predicta aucte colligitur **prima conclusio**
q istud sacramentū non d^r dari nisi infirmis
Quia d^r Infirma^r quib in uob Non aut debet
dari quibuscuqz infirmis s^r solum illis q^r sit in
periculo et sit p^rmo morti qui eu deuotio^r
ante petierant istud sacramentū postea etia q^r sit
frenetici Cum enī istud sacm^r sit sacm^r exco-
mū non debet dari nisi exco^mū^r vel illis
q^r sit p^rmo ad exco^mū ab hac vita **Ca^m p^ro^r**

Quia matia purgata in q^r b^r p^ro^r b^r d^r h^ro^r Cugi
Medicina d^r applicari p^ro^r b^r p^ro^r b^r p^ro^r b^r
matia p^ro^r b^r purgata p^r p^ro^r b^r istud sacra^m
s^r d^r medicina ut d^r est cou^r d^r b^r d^r b^r d^r
d^r d^r d^r ex p^ro^r d^r debet applicari m^r b^r
que p^ro^r b^r organa p^ro^r b^r q^r quos morbz p^ro^r
in aiam intrat Vnde in sacro isto debent
Cugi oculi aures os et naves manq^r 2 pedes
et renes Ita q^r ad oculos dicat^r p^ro^r b^r p^ro^r
Cunctione et p^ro^r b^r p^ro^r b^r indulgeat tibi
Deus quidq^r d^r h^ro^r p^ro^r b^r Ad aures per
auditū Ad os p^ro^r b^r Ad naves p^ro^r b^r
Ad manq^r p^ro^r b^r Ad pedes p^ro^r b^r
Ad renes p^ro^r b^r libidinis p^ro^r b^r

in singulis p ista sciam burtione **Et** quod
 fiet de ceto a nativitate q no peccavit per
 ipsum **Vel** de fundo a nativitate q no pecca
 vit q auditu **Vel** de claudo q no peccavit
 p gressum **Debent** in bngi dist membris **Quo**
 q sic q licet cetq no peccavit in videndo
 ty peccavit forte in ordmate cupo appetendo
Et id duo de fundo 2 de claudo **Esto** etia
 q aliquis no habeat oculos al alia membra
 in quibz fit burtio **Debet** ty d bngi i locis
 ad burtio ppter ratione id dicitur **Ca. 17. p. 1.**

Quoniam in isto **utp exima ructio dicitur**
 sacramento no impmit^r character maad
 festu est q istud sac^o iterari pt cu homo
 possit multoties admorte infirmad **Veru**
 aut in eade infirmitate possit nul multoties in
 bngi **Quo** q infirmitate quoda put brevis tid
 nonis sicut smochia ul smochus ul canson
 2 de alijs et in talibz infirmitatibz no debet
 istud sacrametu iterari ty si recidivaret
 aliquis cu recidivum sit alia infirmitas a
 pma possit iterato in bngi **Alie** put infirmita^o
 diutne sicut tussis febns ethica 2 de alijs
 q durant p annu ul plus 2 sic cu italibz
 infirmitatibz possit homo multotiens benu
 ad punctu mortis in talibz pt istud sacm
 iterari **Ista** est s^{ma} **Thome i iij suo** **Dicit**
 tamen q si duemat^r s^{ma} alicuius doctoris
 i contritu no condepnat eam **Illud** aut
 q dicit quidam q ille qui fuit burtio si cu
 retu no postea debet p balneare 2 qda

faruitas Quia sequitur q̄ cuius caput fuit in
Beneū crismate nō debet lauari caput. cum
cuius Bencio sit dignior ista Tame q̄ n̄ p̄m̄g
m̄b̄ngit debet eē ibi aliquis m̄ster qui cum
stupa abstergat locū unctionis et postea stupa
illa debet comburi *Cōfirmatio ad s̄s̄cip̄ia
v̄z t̄rt̄io p̄p̄ig p̄e p̄f̄ & p̄ponalibus.*

Oppedito cum de adiutorio citatu
& sacramentis que generat. Nege
tant nutriuū p̄mouet & p̄ant ho
minū in vita sp̄uali Festat citandu
de sac̄mento q̄d hōis p̄ducit et quāt in esse
et vita corpali s̄ de sac̄to m̄rimoni Quia uō
libellus iste inuētus est p̄pter simplices qui
nō s̄nt multū i iur̄e p̄uetti Allegacioq̄
multorū s̄mū que tam de iur̄e canonicō q̄
civili in ista mat̄ria plusq̄ in alijs p̄ceditibz
addunt simplicibz et m̄ng p̄uettibz cōs̄ḡioz
inducat Idcirco ab huiusmodi allegacionibz q̄ntū
p̄otes ab s̄m̄b̄o tū simplicibz h̄oī allegacionē
nec legere nec d̄ū intelligē s̄m̄t Qm̄ aut
s̄m̄ p̄m̄ p̄cut̄ d̄yposicio p̄cedit formā p̄
et p̄ponalia p̄cedit m̄rimoni Q̄do p̄mo
de p̄ponalibz s̄ agendū *¶ S̄nta q̄ q̄d̄ r̄ada
s̄nt quibz p̄mo quid s̄nt p̄ponalia 2 d̄nd̄
dicant̄ S̄c̄do qualit̄ contrahant̄ Tercio
qua etate debent contr̄hi Quarto quis sit
effrū p̄ponaliū Q̄nto et alijs in quibz
capit̄ d̄yposiuitur Capit̄ p̄m̄ quid s̄nt*

Sponsalia p̄t s̄m̄m̄ p̄ponalia 2 d̄nd̄ d̄nd̄
imp̄ciaz p̄missio ex qua diffinitio

que tunc est canonistis et legistis patet q
 sponsalia debent pcedere nrimoniū sicut pūb
 pcedit futurū dicitur aut sponsalia a ppondo
 ppondo qd id ē qd pmitto pmittis rē

Cam 2^{ya} quot modis contrahantur sponsalia

Quoniam sponsalia quatuor modis
 uno modo nuda pmissio sicut qd dicitur
 accipia te in uxore et accipia te in virū
 Alio modo datis aris sponsalibus .s. pecunia
 ut aliquibus alijs rebus Alio modo annuli subar
 racione Et istud vulgari dicitur de pponacio
 s. pūe subarratio nūcupat. Alio modo in
 ue mēte Inamēto Ita tū qd p sunt vba
 de futuro ut dicitur ē qua si essent vba de
 pūa id nō cent sponsalia s. matrimonium

Cam 3^{ya} in qua etate possunt contrahi

Quoniam post septemū *matrimonium*
 qd post etate septem annoz tam
 pueri qd puelle incipiunt hēre discretionē
 que requiritur in sponsalibus contrahendū Ideo
 post septemū pūe qtrahi sponsalia Si nō
 an septemū ipi ut corp pūctos non ipoz
 contrahant sponsalia nichil agūt nisi tū be
 nerint ad septemū incipiant eis placere
 Quia si tū veniat ad septemū incipiat
 eis placere ex tū valent Ita qd licet ppoz
 nō cognoscat ea corporaliter cōsanguinitatē tū
 ei nō potest hēre in uxore nec cō. Et nō
 qd etas qtrahandi matrimonium apta in puella
 ē pūi duoz In puero pūi duoz 2 si an
 qtrahunt nō ē matrimonium s. sponsalia tū
 nisi fuerint ita etati nubili pūmāq qd possit

carnaliter comisteri cum tunc etate videtur
malicia supplere **Cam qm̄ quis sit effrū**

Sponsalia continentur duobus **sponsalium**
modis Quia quibus continentur sub conditione
quibus pure Si contrahantur sub conditione apposta
hoc potest et multis modis. quoniam condicio apposta
aut est possibilis aut impossibilis ut puta contra
ham tunc si tetigeris digito celum Aut si sit
māia puta quod dicit contraham tunc si sol omnia
cras debent haberi quod non advenit et non appo
sitis Si aut condicio sit possibilis aut est honesta
aut inhonesta Si sit honesta quod dicit contra
ham tunc si pater meus voluit ut si dederis manus
tunc non tenet matrimonium nisi condicio sit
impleta Et si in contrahendo sponsalia fuerint
apposita inamictum et istud intellige nisi car
nalis copula fuit subsecuta tunc eos Quia
tunc dicitur vix et matrimonium inter eos quod
videtur a condicione apposta recessisse Si
vero condicio sit inhonesta et sit contra naturam
et sciam matrimonium puta quod dicit contraham
tunc si pater tibi venena percutat ut si
perpetua adulteranda te tradas ut donec
veniam aliam pulchriorem Ista condicio viciat
contractum ita quod non sunt sponsalia nec matrimonium
Si vero condicio sit inhonesta sed non sit cont
naturam matrimonium puta quod dicit contraham
tunc si hominem interfeceris ut si furtum feceris
et plura quod non adiecta debent haberi et est
abicienda et tenet sponsalia **Notandum**
tamen quod licet dictum sit quod sponsalia possunt
contrahi sub condicione quod inesse potest

non tamē p̄mitti p̄tūd in modū p̄nē Et
 si p̄missa fuit non tenet p̄nē p̄missio nec
 debet p̄tū **¶** Et si dicat^r sic nisi contraxero
 tunc tibi dabo centū marcas nō valet additio
 p̄nē tū libera debent eē cōiugā ff de ubi
 obli c de p̄p̄sa uelut **¶** Si autē contrahant^r
 p̄p̄salia p̄nē i sine condicio et sūt ambo
 apti ad cōtēndū m̄d̄mōniū si i p̄p̄saliū
 m̄tuerit **¶** Inamētū p̄pellēdi sūt p̄ exco
 dationē q̄sūmāe m̄d̄mōniū nisi forte timeat^r
 de p̄p̄sicio nēl aliquo p̄iādo **¶** Et si alter corp
 contraxerit tū alio q̄ uba de p̄nti tūgetur
 p̄mā de p̄uris et fidē mēnta et absoluet^r
 ab exco dationē **¶** Si autē nō m̄tuerit m̄d̄mōniū
 mouēdi sūt q̄sūmāe m̄d̄mōniū nō cogēdi
 q̄ i nēl imp̄rie malos q̄sūmāe habere p̄uēto
¶ Si autē neuter eē in etate nūbili tenet^r expec
 tare donec p̄ueniat ad annos etatē sc̄mos
 ad m̄d̄mōniū q̄trahēdu **¶** Et idē dico si unū
 eē in etate lēma et aliarū **¶** Quia ille q̄ nō
 eē in etate nūbili tenet^r aliud expectāe nēl
 si mutuo absoluerit poterit iudicio ecclēsie
 p̄p̄ari **¶** *Cam p̄ndū in q̄bz capibz absoluit^r*
¶ *X* quo p̄p̄salia p̄nēl cōtracta ligat
 semp̄ **¶** Ita q̄ si cōtrahat postmodū p̄p̄
 salia tū nō eē p̄ressū ad carnalē copulā
 repellēdu eē redū ad p̄mā **¶** Si uēd cognouit
 carnalē sedam tū ad m̄d̄mōniū dicat^r **¶** d̄bet
 p̄māe tū sedā et nō redire ad p̄mā **¶** Sol
 uidetur autē p̄p̄salia in octo capibz q̄mā est
 si alter corū uult tūgē ad religionē q̄d p̄
 facē altero dūto etiā si fuerit m̄t̄mōniū

¶ uba de puri tractu dūmo nō fuit q̄ can nali
copula cōfirmatū et ille q̄ r̄manet in p̄culo re
manet absolutus a vinculo p̄pōsalū 2 hoc quādo
alter fuit p̄fessus in religione illa **Sedus** est
q̄ p̄pōsalū nō tūent² quia tūfficit se ad alia r̄gio
nem recepta t̄j p̄bus p̄nā de p̄urio ul fide non
fructa si p̄ eam steterit quom̄q̄ m̄mōmū fuit
q̄firmatū **Terius** si alter ip̄oz post tracta p̄o
salia t̄m̄terit lepra ul p̄alisy aut oculos aut
pedem aut manū amip̄t̄ seu aliquid ei tempus
euenit **Quartus** si sup̄ueniat affinitas puta
quia p̄pōsalū cognouit consanguineā p̄pōse 2 ex
et ad hoc p̄bandū sufficit sola fama **Quintus**
si mutuo se absoluerint quida t̄m̄e nō r̄cipiunt
istū casum **Vnde** dicit q̄ illa decretalis ex de
p̄pō. p̄terea non est decretalis ul loquit² de
p̄missis compatius **Sextus** si alter cor̄ fuit
fornicatus **Septimus** q̄ p̄pōsalū de futuro d̄f̄o
cū alia ul p̄pōsa cū alio tractat q̄ uba de puri
ul p̄ uba de futuro et sequit² carnal copula
tūc plūm̄ **¶** p̄ma p̄pōsalia p̄ter maiz vincu
lum sup̄ueniēs **¶** 2z aḡ p̄nāz de fide ul
de p̄missis mentita **¶** Octauus q̄ m̄oz uenit
ad etate l̄m̄ia et petit absolui a vinculo
p̄pōsalū et dari sibi licentia nubendi alij
¶ Et nota q̄ om̄es isti casus p̄ter p̄nā salūz
q̄ dicit t̄p̄rie ad religione m̄tendendi sunt
de p̄pōsabilz de futuro que p̄p̄rie dicuntur
p̄pōsalia **¶** Nota etiā q̄ in duobz casibz de p̄
dicit ip̄o iūo plūm̄ p̄pōsalia .s. q̄ m̄rat
religione et q̄ tractat m̄mōmū cū alio
ul cū altera **¶** In cetero uo casibz plūda
sunt q̄ iudiciū eccl̄s̄ie

Inquit septima titate p. p. de matrimonio

D est tractatum de consensibus dicendum
est de matrimonio Et circa hoc consi-
deranda sunt octo primo quod est ma-
trimonium et unde dicitur. 1o qualiter
contrahatur 2o quoniam et ubi et quibus uel
sunt matrimonium institutum Quarto que sunt cau-
sa institutionis matrimonij Quinto qui possunt
contrahere matrimonium Sexto quot modis dicitur
matrimonium Septimo quot sunt bona matrimonij
Octavo et ultimo que impediunt matrimonium

Capitulum primum quod est matrimonium

Matrimonium a doctoribus sic diffinitur. Ma-
trimonium est coniunctio et unio personarum
indivisa iure consuetudine ritibus non dicitur
coniunctio et unio personarum ut uirorum et mulierum quia non
sunt coniuncti plures mulieres nec una mulier plures
uiros hinc patet Dicitur in diuina iure hoc
est quod neuter absque consensu alterius potest contrahi
proferri aut orari sacrate et quod inter eos diuina
iunctio unius permanet coniugale. Alii diffi-
nunt sic matrimonium est coniunctio et unio personarum
autem iure diuini et humani iuris quod
dicitur matrimonium de iure iuris et
iuris iuris. Unde matrimonium quasi iuris
iuris et officium quod datur mulieribus esse
iuris. Vel ideo magis denotatur a matre
quam a patre quia eius officium appareret dima-
trix officium coni.

Capitulum 2m Quod dicitur

Solo consensu contrahitur matrimonium
matrimonium quia si plures desint contra-
ctus ad ipso coitu frustrantur. Ex quo videtur
conueniri per uerba de presenti generat maritali affectu
in muliere et mulier in uiro sine uerbis

consuetis dicit Accipite in mea Et illa videtur
accipio te in meum Vel sic volo te de cetero
hinc in exord et illa videtur volo te habere
videtur ut quibusvis uerbis ut signis exprima
consensus statim et uniuersum Et dicit signis
quod surdus et mutus potest generaliter uniuersum
Verumptamen si loqui potest conuenienter uia per
mentem quatenus ad ecclesiam consensu uniuersum con
tinetur uel experientia *Capitulum 3. in uobis et quod*

In paradiso fuit institutum matrimonium
terrestri fuit uniuersum institutum et est
ante peccatum Quibus aut uerbis fuit institutum
Dicitur aliqui quod illis Crescite et multipli
cand et replete terram Sed non credo istud
esse et quod fuerit enim uerba potius ludibria
hinc Unde dicitur quod uerbis ad prophetas ad
plures fuit institutum quod dixit Hoc nunc est
ex ossibus meis et caro de carne de carne
mea propter hoc dimittet patrem et matrem
et adheret uxori sue et duo erunt in
carne una Vide hoc supra de sacramen
tis in generali capitulo primo *Capitulum 4. in*

Due sunt principales fuit causa institutionis
causa multo magis licet sint multe scilicet
re principalis causa et prima et sustinens
plures Et propter hanc causam instituit de
uniuersum in paradiso ante peccatum in primis pa
rentibus quibus dixit Crescite et multipli
cand Sed causa est uitatio fornicationis
et ista causa habet locum post peccatum

Unde de ista dicit Aplius ppter fornicatione
 cuiusvisq; Exore sua habeat et bnaqueq;
 Circa sua Cause p'dane sunt multe. s. pa
 tis reformatio. pulchritudo Exore et di
 uicie et filia Ita tñ q' intencio p'dcipalis. itaq;
 qui contrahit nō ferat. ad ista s. ad p'ma duo

Ca. quādo Cui pnt contrah. d. matrimoniu

Omnis homo qui p't consentie i' gūgale
 affectu et carnale copula exortere
 nisi expresse p'hibeatui p't contrah. mrim^m
 Dico qui consentie p't. qm licet p'uer inf
 etate limia constituto hoc est infra xiiij
 annos et puella infra xij. dicat uerba
 apta ad mrim^m contrahendū tñ quia
 consentie nō p't nullū d. mrim^m Similit
 ille qui insanus est ul' furiosus dicat illa
 uerba non contrahit quia consentie nō p't
 et hoc uerū ē q'diu ē in fine constituto
 qm si aliquomō habeat lucida mēualla
 et aliquomō redyt ad sanā mēte nūc
 p't et testari et omnia que alij possunt
 p't et rēnt **De rodiallis** Nec rodiallis
 bñ. q. 1. q'uis triste Dixi etiā carnale
 copula exortere Et ideo ille qui caret utq;
 testiculo ul' ē frigidus naturalit' contra
 h. nō p't Dixi etiā nisi expresse p'hi
 beatui qz edictū d. mrim^m contrahēdo
 ē p'hibitoriu. v. omib; qui nō p'hibet. ad
 mitti contrah. p't p'hibent. emd aliqui p'p't
 votū ppter ordmē et ita d. alijs impe
 dimēt d. quib; dicitur infra ¶ Et nota

q̄ matrimoniu contrahi pot̄ int̄ absentes p̄
p̄curem sicut fuit f̄m̄ d̄m̄ Regem
Aragonu et dominā reginā que int̄ est.

Matrimoniu *Ca^m p̄^m q̄t̄ mod̄ d̄ m̄rio^m*
d̄ multib̄ modis Nam m̄d̄m̄ aliud
legitimu aliud clā d̄stinu matrimoniu legi
timu ē q̄d ab h̄is qui sup̄ feminā p̄tatem
habent exor̄ p̄rit̄ et a putib̄ sponsat̄
et legibus d̄tat̄ et a sacerdotib̄ ut mos
est h̄ddit̄ a panaphis custodit̄ et p̄lep̄m̄
accipit̄ Non tamen intelligas qui sine p̄
lep̄m̄t̄atib̄ istis ē ex̄ m̄d̄m̄ s̄ sicut ē
in alijs sacramētis q̄ quedā p̄t̄ d̄ n̄itate
sacramēti quedā d̄ p̄lep̄m̄t̄ate t̄m̄ Ita et
in m̄rio quedā p̄t̄ p̄t̄m̄t̄a ad s̄m̄ m̄rio
m̄ sicut consensus q̄ uba d̄ p̄t̄i express̄
Et iste p̄t̄ facit matrimoniu. quedā p̄t̄ ibi
ad p̄lep̄m̄t̄ate et d̄tore sicut p̄lep̄m̄t̄ate
p̄t̄e sine quib̄ ē ex̄ et s̄m̄ m̄rio
quātū ad v̄tute licet nō quātū ad honē
tate ¶ Clā d̄stinu m̄rio ē quod fit sine
p̄lep̄m̄t̄atib̄ p̄dictis et qui p̄t̄ cont̄h̄it̄
exponit̄ se magno p̄culo possit̄ eū alter
alter d̄mittē q̄d velit et d̄tore cū alio
ut alia contrahē et sic in adulterio m̄rio
Unde in talib̄ consulendū ē in foro p̄m̄
ut d̄ nouo in sac̄ ecclesie contrahant
¶ Item m̄rio aliud iniuriu aliud cōsu
matu Iniuriu q̄ uba d̄ p̄t̄i. p̄f̄m̄ sine
q̄d̄m̄t̄u s̄ carnale copulam ¶ Notandū
tamē q̄ m̄rio pot̄ ē p̄f̄m̄ duob̄ modis

Quomodo scilicet Alio modo significatio matrimonii
 quod per se per se scilicet ante carnalem copu-
 lam. Vnde Augustinus scribens ad quendam quodam
 cum suo socio emperat castitatem dicit sic
 interretur Non quia pater tpebat a gumpio
 carnali deo marito tuo et desierat uno
 tanto sanctius iunges manebatis quanto
 sanctiora concordia placita fuabat. Et ma-
rimonium non est per se significatio an carnalem
copulam. Coniunctio enim corporum viri et mu-
ris fit coniunctione naturae diuinae et humane
in persona filii dei. Vide hoc super de sacramentis
in generali c. 10. Et sic soluit illa questio. Et sic
inter bonum ad quod maria et Ioseph fuerit
per se unum quia fuit per se scilicet sed
non significatio. Quidam dicunt unum non
ratum per sponsalia de futuro. ratum per copulam
de praesenti copulam per carnalem copulam. Item
unum aliud legitimum et non ratum aliud
ratum et non legitimum matrimonium legitimum et
non ratum est inter fideles. Et dicitur legitimum per legalem
institutionem vel per iuribus moribus non contra iurisdictionem
dei contrahitur. si non est ratum unum quod sine
fide fit. Augustinus non est ratum coniugium quod sine
deum. Ratum si non legitimum est quod inter legitimas
personas fideles fit si sine legitima plenitudine
contrahitur. Ratum et legitimum matrimonium
est inter legitimas personas cum debita
plenitudine contractum. Capitulum
septimum. Quae sit bona matrimonii et

Bona matrimonij principaliter sunt tria scilicet
fides p[ro]p[ri]a et sacramentum In fide autem
dicitur ne post vinculum conjugale cum alio ut
cum alia coeat In p[ro]p[ri]a ut amanter suscipiat
religiose educatum In sacramento ut coniugium
non segetur Et nota q[uod] p[ri]ma duo bona q[ui]da[m]
sunt in matrimonio quib[us] non Tertium vero de p[ar]te
libit adheret matrimonio **Cam octavo d[icitur]**

Impedimenta matrimonij sunt **de p[ar]te m[at]rimonij**
xij que impediunt matrimonium contrahendum
et dirimunt ad contractum Si t[ame]n ip[s]a ut ali
quis ip[s]os p[re]cedant matrimonium quod p[ro]p[ri]o co
njugale concludit Si vero p[er]p[et]uum m[at]rimo
nium nullum p[ro]stat impedimentum Dicitur p[ar]t[em]
q[uod] ista exempla furiosus no[n] p[otes]t contra
h[uius] m[at]rimonium t[ame]n si postq[uam] contraxit effrenat[us]
furiosus no[n] p[otes]t hoc soluit[ur] m[at]rimonium It[em] qui
h[ab]et uterq[ue] testicu[m] p[er]it no[n] p[otes]t q[ui]trahere m[at]ri
monium Si vero post q[ui]trahendum p[er]ierit
no[n] p[otes]t hoc soluit[ur] m[at]rimonium Et ita m[at]rimonium
est de alijs impedimentis **Quae aut[em] sunt de p[ar]te**
dirimunt m[at]rimonium in hijs quatuor uerbis g[en]e[rali]t[er]
Error. condicio. votu[m]. cognatio. crimen. Cul
tus disparitas. Cui ordo. ligamen. Conspectus
Si sis affinis si forte coire nequibus. Et
facienda uetant conubia p[er]a retractant
Prout ista duodecim impedimenta q[ui] de p[ar]te
dunt et dirimunt matrimonium sunt alia duo
que impediunt matrimonium q[ui]trahendum s[ed] non
dirimunt ad contractum scilicet t[em]pus fornicat[us]

et interdum ecclesie videtur Ecclesie lectio
 non non tempus feriarum impeditur fieri per
mittitur facta teneri. Qualiter intelligi debeat
 dicendum est de uno quoque de impedimento erroris

Numeratis omnibus impedimentis de quolibet
 eorum dicendum est Et primo de impedimen-
 to erroris proprie quod si erroris ex sua natura
 non ex constitutione ecclesie sicut plurimae impe-
 dimenta matrimonio consensu excludit quod
 qui errat ad consentit ut ff. in d. om. In
 si per errorem et errant voluntas nulla est
 ut. C. de iuris et facti ignorantia ad p. testium
 non idcirco Unde si mulier aut vir errat
 in matrimonio contrahendo nullus est consensus
 qui solus facit matrimonium **Nota** tamen quod triplex
 potest esse error circa personam Vnde ipse proprie
 ut si de petro credat quod sit Wilhelmus. er-
 ratum circa personam Alius est error fortune
 ut si de paupere credat quod sit dives Alius
 est error qualitatis ut si de ignobili credat
 quod sit nobilis vel de corrupta quod sit virgo
 modo error proprie impedit matrimonium ut si
 credens contrahere cum martha contrahit
 cum maria nullum est matrimonium Error ad
 qualitatem et fortunam non impedit matrimonium
Ubi gratia Aliquis contrahit cum aliqua credens
 eam esse virginem vel filiam regis et tamen ipsa est
 matrona vel filia rustici tenet matrimonium
Vel credit contrahere cum diuite et contra-
 hit cum paupere tenet et matrimonium. **De impedimento conditionis**
 si hinc ita.

Impedimentu condiciois inducitur ab ecclesia
in fauore libertatis Et de hoc sciendum
est qd si mulier contrahit cum seruo sciendum
vel liber cum ancilla tenet matrimoniu & vali-
dum e Si uero libera contrahit cum seruo
ignorante que credit se liberam vel liberam
cum ancilla nullu e matrimoniu nisi eos nisi
postea se cognouit eius condicione se tunc et
consentiat in ea uel ab se uel carnali copula

Nota tñ qd error dicitur condiciois dicitur
et dirimit matrimoniu non aut error par-
uul melioris ut si seruus contrahit cum ancilla
qua credit libera uel cum libera qua credit
ancilla qd no dicitur nec habet qd obli-
ciat ei de condicione appropinquat mo. Sed sup
de sponsalibus c. iij. qd id iudicium dicitur ibi & hic

Quia impedimentu de impedimento voti
voti Nota qd intelligitur de uoto conti-
nentie sive de uoto castitatis Et circa hoc
est notandum qd duplex e uotum continentie scilicet
quoddam e simplex. quoddam e plene
Votum simplex dicitur matrimoniu contrahendum
si no dirimit id contractu Votum autem
plene dicitur matrimoniu contrahendum et dirimit id
contractu Et de aut uotum sit plene licet
alim fuerit alteratio nisi doctoribus tñ hodie
est declaratu p dnu Bonifaciu octauu
ex de uoto et uoti. ^{ca.} Quod uotum h. si.
Vbi dicit qd uotum plene obligat quatu ad dirimendum
matrimoniu duobus modis Vno modo per
susceptione sacri ordinis s. subdiaconatus

dyaconatus et pbratus Alieno q̄ p̄fessionem
expressam ul̄ tacita sciam alicui & religionibz
appat̄ Promoti q̄ ad sacros ordines uel
religiosi nō pnt q̄trah̄ mirimomū. Nota
penale constitucione in constitucioibz dñy

Clementis contra religiose contēgentes de
fco s̄ q̄ pnt excoicari et irregulacō nec
p̄ tū eis nisi q̄ p̄dem aplicam dūpensat̄.

Quatuor **De impedimento cognōis carnis**
est triplex quedam carnalis quedam
ppualis Et quedam legalis Et p̄mo audied
est de cognōis carnali que nālit̄ p̄cedit
alias Et ista appellatur eoz consanguinitas
videndū ē ergo quid ē consanguinitas et unde
duat̄. Quid ē linea consanguinitat̄ Et quot
sunt linee Quot p̄t gradus et quomō cō
putant̄ et usq̄ ad quō gradū p̄hibet̄
m̄mō. Consanguinitas est vinculu p̄sonarū
ab eod̄ seipite descendentiū carnali p̄p̄
gacione contractū Et ipite dicit̄ illa p̄sona
a qua aliqui duxerūt originē. p̄cut̄ de Adam
fuerūt supites Cayn et Seth et filioz
q̄y ex eis descendunt Dicit̄ consanguini
tas con et sanguis quasi eoz sanguine
hātes ul̄ de suo sanguine p̄cedentes. Linea
est ordinata collisio p̄sonarū consanguinitate
quittat̄ ab eod̄ seipite descendentiū di
uerfos gradus tenēs. Linee p̄t tres
s̄ ascendentiū. descendentiū et t̄suerfa
linea p̄ma ē ascendentiū scilicet illoz a
quibz traxerūt originē p̄cut̄ pater m̄
dñy Ana p̄ang^m Ana Abang^m Abana

Secunda est descendencia scilicet illorum qui dicuntur
origine a nobis. scilicet filius filia nepos neptis
pronepos proneptis Abnepos abnepotis Terna
est transuersalis siue collateralis alia est illorum
a quibus non dicuntur origine nec ipsi a nobis.
Ut pater frater filii duorum fratrum qui dicitur fra-
tres patruus filii duorum patrum qui dicitur
frater cognatus et corpus filii et nepotes usque
ad quartum gradum. Nota ista propter quod primo
gradu. Et nota quod due linee descendentes
faciunt unam transuersalem ut apparet in hoc ex-
emplo filii duorum fratrum attinet sibi linea
transuersali et quilibet eorum una linea descen-
dit ab uno autem eorum qui fuit super-
ioris a quo traxerunt origine et sic de alijs
omnibus et intelligendum. **¶** Vnde videndum est
quid est gradus. Et nota aliter computant
gradus canonice et alii legiste. **¶** Sed
canonice due persone in linea transuersali
faciunt unum gradum. **¶** Ordine legiste quilibet
facit unum gradum ut puta duo fratres sunt
primo gradu secundum canonicos qui secundum le-
giste sunt in 2o filii duorum fratrum secundum ca-
nonicos sunt in secundo qui secundum legiste
sunt in tertio et de singulis. **¶** Sed quia istud
parum aut nihil facit ad propositum. **¶** Ideo di-
mittat et videamus quid est gradus. **¶** Gra-
dus est habitudo. id est computatio distantie
personarum qua cognoscitur quanta quantitas
distantia due persone inter se. **¶** Gradus

ua computant^r in linea ascendenti pater
 mater sic in pmo gradu datus aua in scdo
 pater pavia in tercio abauz abauia in quito
In descendenti linea opurad^r sic ffiliuz & filia
 sic in pmo gradu nepos et nepes in 2o
 pmpotes et pnceps in tercio abnepos abnceps
 in quarto **I**n trasfali ud linea opurant^r
 sic Duo frs sic in pmo gradu filij duoz
 in 2o. Nepotes cozp i. duoz frum in tercio
 pmpotes in quarto **A**ltra que gradu nulla
 consanguinitas ptendit^r quatu ad dpedimeto
 ut impediendu uel dirimendu nunionu
 licet antiquit^r ptenditur usqz ad septimu
 gradu **V**idendu est ergo qualis pmo ista
 doctrinam consanguinitas duemeda est et co
 putanda e inter aliquos **C**um igit^r sis
 frater de aliquibz puta bartholomeo et
 bertha quoto gradu consanguinitas attineat
 sibi. accipe aliquem putem a quo ambo trax
 erit origine **V**erbi gra Petrus genuit
 iacobu et iohem qui fuerut frs **E**re pmo
 gradus **V**el si no potes scire quis fuit
 pd cozp ducas iacobz et iohes fuerut frs
 hoc aut dico qd semp frs ponedi sunt
 in pmo gradu ut fr ut soror ut dux so
 roris **P**rode go i opuranc sic iacobus
 et iohes fuerut frs qui ut dca e fa
 cius pmo gradu iacobz genuit andrea
Ere secuda grada andreas genuit phi
 lippo **E**re tercia gradus andreas philippo

genuit Bartholomeu. Ette quartus gradus de
quo nunc agitur modo reuertitur ad Iohannem
qui fuit frater Jacobi et prode per Jacobi et Jo-
hannem ut dicitur est fuerunt fratres Iohannes ge-
nuit Thomam Thomas genuit Bertham
de qua nunc agitur. Ette tertius gradus de
deus pro Bartholomeo et Bertha attinet
sibi ex una parte in quarto gradu et in alia
in tertio et hoc loquendo usualiter per se
veritate non attinet sibi nisi in quarto gradu
et per non per se in matrimonium nunc eos. Idem
facienda est de illis qui magis ut minus di-
cuntur in consanguinitate. Dicendo in tali
gradu et tali attinet sibi. Et quod ita pro-
tandi potest et numerandi persone colligitur
ex parte ex illis duabus decretalibus ex de
consanguinitate tua nos ex de testibus licet quidam
Sed pone duo persone que attinet sibi ex
una parte in tertio et in quarto gradu et ex alia in
quinto gradu nunc poterit contrahi in
nunc se dico quod sic quia semper standum est in
ceteri persone in consanguinitate. ex de consanguinitate
et affinitate. Inter. In hoc enim tangit caput re-
monet persone ex meta consanguinitatis
existit. Unde non attinet sibi ex quo con-
sanguinitas non est inter eos quod sicut an-
tiquitus omnis consanguinitas creabat in tertio
gradu. Ita omnis consanguinitas hodie tracta
in quarto. Ex dictis patet per quod consanguinitas
vinitas impedit et dirimit matrimonium

usq; ad quartum gradum consanguinitatis delusive
et non ultra **De congregatione spirituali**

Unde de cognatione carnali. Videndum est
de cognatione spirituali. Unde videndum est
quid est cognatio spiritualis quot sunt eius species
quod impedit matrimonium in quibus sacris contrahatur
Cognatio spiritualis est per similitudinem quod dicitur ex
sacramenti donatione vel administratione. Verbi
gratia Sacerdos baptizat puerum tu suscipis
eum videlicet spiritum et per spiritualis istius pueri et
operatur puerum eius. Species spiritualis cognationis
sunt tres. Una dicitur adoptio et dicitur
adoptio a con quod est simul et paternitas
quasi simul paternitas vel quasi totus paternitas.
Nam unus operatur semper et per spiritualis
pueri et alter carnalis. Alia dicitur paternitas
et ista attenditur modo cum qui suscipitur
et illud qui suscipit. scilicet mater pueri et pater
tertius. Alia dicitur fraternitas quod attenditur
modo filium tuum spirituale et filios tuos carnales.

Restat ergo videndum quid iuris sit de matrimonio
talium et primo dicendum est de adoptio.

Notandum ergo quod duplex est adoptio quia
quedam est directa scilicet illa quod ego contraho per
meipsum et ista impedit et dirimit matrimonium
Ut si ego suscipio filium. Et tunc mulierem
vel ipsam meam nunquam potero eam habere in
conjugio. Et si accipio eam secundum est
matrimonium ita quod ex de cognatione spirituali de
matrimonio. Alia dicitur adoptio indirecta sicut

Exm d.
oprintate

emergens illa scz qua unus coniugū postq̄ p̄
una caro effū contrahit q̄ actū alterius p̄ur
illa qua contrahit q̄ actum uxoris postq̄ est
a me carnalit̄ cognita p̄ur si uxor mea fi
liū alioz suscipit ambo p̄ntes p̄ueni p̄r
cōpres mei quibz ego non suscipiō ea qm̄
cōtāt sibi quibz admittit̄ actionē **Et**
d eō p̄nt̄ exemplū cūditissimū in q̄d̄
decretali ex d̄ cognat̄ p̄uali c̄ martini
Vbi dicit̄ sic martini duxit Bertham
uxorē et lotharius Thaberga postmod̄
lothariū leuauit d̄ sacro fonte filium mar
tini et Berthe. Demū mortuū ē lothariū
et Bertha et r̄māserūt martini et tha
berga cui maritū suū lothariū cōp̄ritatē
acquisierat q̄ filium martini. Quidat̄ et
martini posset cōtrahē m̄domū cū dicta
thaberga. Et r̄dit̄ d̄s papa q̄ nullomō
Et sic qz q̄ op̄ritas tam d̄rē q̄ m̄d̄rē
impedit m̄domū q̄trahendū et dirimit̄
iā contractū. **¶** modo videndū ē d̄ patri
tate que attendit̄ m̄ suscipiēte et illū
qui suscipit̄. i. pat̄rē et mat̄rē et fi
liolū et filiolam. Et d̄ d̄cedū q̄ nūq̄
p̄p̄r̄it̄ p̄ eē m̄domū m̄ tales et si
contraxerūt d̄ fr̄o sūt. sep̄andi. **¶** Alio
videndū ē d̄ fr̄initate p̄uali q̄ attendit̄
m̄ filiolū et filiola et filios et filias
carnales p̄m̄. Et licet doctores antiq̄
Varia dixerūt circa materiā istam t̄

firmus et sine ad dubitacione e tenendu q orb
 filij duozp compatru sine ante qpritate
 genti sine post possunt ltime mrimonalit
 copulari excepta illa psona mediante q
 puentu e ad qpritate **¶** Nam illa nup
 pe copulari mrimonalit alicui filioz sui
 pris spualis **¶** Item nota q qpater hite
 pe accipe in uxore filia qpris sui nisi sit
 illa qua mediate qpres sui effit **¶** Solet ad
 dubitari utru aliquis possit hie duas co
 mres in uxores .f. una post alia **¶** Ad quod
 dicendu est q refert utru comunitas pce
 dat mrimoniū ul sequat^r si pcedat hite
 pe hie duas qmres in uxores **¶** Verbi gra
 maria et hertha pce qmres **¶** Postea mar
 tina conthit cu maria et ea cognoscit
 ea mortua pce conthit cu hertha et cau
 sa quia p emone carnis sequete no tra
 hitur ad emone ppus pcedente **¶** Si at
 qmritas sequatur unio^m r supple p carna
 lem copula copidmat **¶** Tunc distingebit
 q si uxore tua suscipit filiu alio tunc
 ista cuius filius suscipit^r efficit^r comater
 tua p factu uxoris tue et mortua uxore
 tua non poterit illa hie in uxore tua
¶ Et eand qpritate intelligas acquiri
 uxori q marito **¶** Si uo filiu uxoris tue
 que d uio alio genuit aliqua mulier
 d sac fonte hieant ul ad confirmatoz
 coram epō tenuerit illa mulier est

Quoniam quedam impediunt matrimonium con-
 trahendum et dirimunt iam tractum sicut
 masculus exoritur. raptus alieni uxoris potest
 non prima et si quis impediendo matrimonio pro-
 filium de fonte suscipit ut possit eam privare
 carnali debito et copia sui. Item homicidium
 pluri quia ista causa et forte multa alia impe-
 diunt ut dixi matrimonium contrahendum si non dirimunt
 iam tractum. primo si sunt adolescentes et timentur
 de corpore et timore etiam debet eis dare licentiam
 nubendi. Sed autem causa etiam que non plus
 impediunt contrahendum primo et dirimunt
 iam tractum. primo quod aliquis adulterus
 cum aliqua coniugata et iste vel alia meretur
 in morte viri adulteri cum effectu vel in morte
 uxoris viri ut simul conuenerint in hoc casu
 contrahendum non debent et si contraxerint sunt pe-
 perandi. Secundo si adulterus prestat fidei adul-
 tere ut ducat eam post mortem hominis eius
 mariti vel post mortem uxoris viri adulteri
 Tertio quod non prestat fidei de ducendo eam
 si simpliciter eam ducat. Quia ut dicitur in
 lectione ipsa. plus est ducere quam fidem dare de
 ducendo. Et istud casum intellige quod primo matrimonio
 et secundo et legitimum quoniam si non fuerit deus si puta-
 tur eodem modo. nullum prestat impedimentum fidei
 matrimonio. Si vero nulla istorum casuum interuenit
 licet per quos conuenerint cum ea quod polluit per
 adulterium. Nota etiam quod si mulier que conuenerit
 cum coniugato fuerit eadem cum coniugato non potest eam

habet post morte uxoris Et si ignoret eum esse
conjugatum vno credit ipse esse solutus non obstante
eo qd contraxit eum eo vivente hoc est lina potit
contrahere eum eo post morte lina uxoris de d.

Hoc qd in iuribus **pedimento dicitur** rursus
ut ratio et legitimum oportet qd si quis conjugium
sit fidelis unde non potest contrahere in iuribus ad iu-
dea vel sarracena vel gentili vel pagana et si
contraxerit de seo nullum est in iuribus sponsalia
tamen potest fidelis cum infideli contrahere sub ista forma
qd fidelis conditatus ad fidem infidelis potest tamen
contrahere cum infideli dicitur sunt eiusdem ritus
sicut iudeus cum iudea sarracenus cum sarracena
Et pone alter conjugium conditatus ad fidem alter
manet in infidelitate quod fuerit de istis dicitur
qd si infidelis non sult habitare cum fideli vel
si sult cohabitare non tamen sult cohabitare sine
contumelia creatoris vel absque hoc qd trahat
eum ad infidelitatem vel ad peccatum mortale In istis
tribus casibus contumelia salvatoris soluit ius
in iuribus quantum ad fidem et potest fidelis licite
contrahere nec est dicitur quantum ad hoc ut conjugium
fuerit iudeus vel paganus quoniam id ius est hodie in
scriptis Si autem infidelis sult contrahere fideli
sine aliquo peccato tamen et si fidelis sult
habitare peccatum licet facit ut dicit apostolus in pa-
tristina ad romanos capitulo primo Si autem non sult habitare
peccatum non est repellendus Tamen ille vel illa
vivente non potest contrahere cum aliquo vel cum alia
quod diu durat in iuribus Et si unus iudeus vel
paganus contraxit eum consanguinitate sua sicut

iam contractu Quia istis ordinibus uotum plep
 ne e annexum **De imp. dimictio ligandi alia**
Imp. dimictio scum quib e alligato alteri
 Exori adeo semp fuit validu q anq aliq
 constitutio ecclie sup hoc emanaret nūq
 alligato Exori pe ul potuit alia rēpe nec
 semp licuit hoc absq pccali dispensacōe di
 qui fuit institutor monij Sicut dispensauit
 eū abraham et iacob et alijs patriarchis
 qn aliquis pe eē ligato mulieri p pponalia
 tū et aliquis p matrim. Videndum e qd ius
 sit in vtrsq **Et** adeo nōndū p si alijs contract
 pponalia eū aliqua p ūba de futō nō debet
 contrahē eū alia nec illa eū alio 2 si gtravit
 eū alia pponalia eū q ūba de futuro debet
 dimittē scdm et redire ad pma Si aut
 gtravit eū scda pponalia q ūa de pnti ul p
 ūba de futuro et fuerit pccata carnalis co
 pula debet stare eū scda. eū si pponalia
 contracta eū pma fuerint eū iuramento uallata
 s debet agē pma de pnti 2 de fide me
 tita Si aut e iudicialit ligato Exod s nō
 e pccata nūq eōs copula carnalis pē al
 altero iūto religionē intrā et qui dimanet p
 eū alio ul alia contrahē Si fuerit nūq eōs
 pccata carnalis copula nūq p dū d eū
 ruit pnt se dimittē nisi causa fornicatiōis
 et tū si se dimiserint ul reconciliēt al
 remaneat iūpti qm scdm ūba saluatoris
 si aliū iūperit merchantur **Et** ponatur

Sponsus credit maritum mortuum contrahit cum alio
 Dico qd si dicit ita credit nec ille reuertit^r ex
 satum ab adultio et fornicatioe p ignorantia
 facti et filij p quos ex fide suscepit iudicant^r
 litem. Et statim eum dicit^r p^rmo d^r r^redire
 a fide et r^redire ad p^rmo qd si no fuit adultio
 iudica^r. **Q**uid si no reuertit^r credit t^ried
 eum quid faciet no exiget debitum a marito
 quod accepit. reddat tamen exigenti q^rod
 consilium datur ex de fidei nuptijs. Dubet
 redemptor. **Q**uem pone eum iuit i^r ex^ritu
 cont^r sarracenos ut in regione longinqua
 no reuertit^r nescit^r utrum sit eum ul mortuus
 quid faciet Sponsus. **D**ico qd quatuor d^r sit in
 uetula contrahit no p^r donec sit ita de mor
 te mariti. Et qualiter certificabit^r. Respondet q^r
 p iuramentum illis sub quo militauit et etiam
 prioru qui morte eius nouerunt. Et s^r leges
 ad hoc debet spectare p^r annum anq^m nubat
 Sedu canones statim q^r iuramentum p^rstitit
 contrahit p^r ex de p^r nup. **S**up illa d^r

Publice honestas publice honestas iustit^r
 iusticia est ipe d^rmetu ab ecclesia n^r
 ductu ppter eius honestate. Cuius due sp^res
 erant antiquit^r. Nunc aut^r est una t^r que
 contrahit ex deponatioe puta si aliquis de
 sponsauit puella septem annor^m licet eum no
 cognoscat. t^r nullu de consanguinitate eum
 eum potit h^r in Sponsu nec ipe alio de q^r
 sanguinitate eum. **I**deo dixi septem annor^m

Quia si ante septem ^{annis} sponsalia pura et certa
 et sine conditione contrahantur nullis sui momenti
 nec aliquid possint impedire nisi post septem
 annis sponsalia approbaverint. **Nota** etiam quod de
 ratu d' hodie de iure nouo quod licet sponsalia sint
 nulla ratione consanguinitatis aut affinitatis aut
 religionis aut quarumque alia ratione iudicio non sunt
 nulla ratione etatis **Præterea** impediuntur publice
 honestate iusticie **Ex** de sponsalibus li. vi.

Affinitas et proximitas **De Affinitate.**

Affinitas est proximitas **De Affinitate.**
 Sponsare ex carnali copula quæcumque omnino
 carens potest. **Et** dixi ex carnali copula quia
 tam per fornicaria quam per matrimoniale copula contrahitur
 affinitas. **Et** licet olim essent tria quæ sunt tres
 modi affinitatis. **Tamen** hodie primum genus tunc stat
 sed et duo de medio sublatis. **Nota** ergo quod primum
 genus affinitatis contrahitur ex persona addita
 consanguinitati per carnalem copulam. **Iuxta** illam
 regulam que dicit quod persona addita per
 carnis propagationem mutat gradum affinitatis
 sed non mutat genus. **Et** persona addita per
 per carnis generationem mutat genus affinitatis sed
 non gradum. **Verum** mutat mixta genus sed
 quatuor gradum. **Et** ut melius intelligat ponatur
 exemplum. **Ego** et proxor mea sumus una con-
 sanguinitas. accipiat proxor mea maritum suum
 amasum scilicet petrum. **Iste** petrus qui est persona
 addita consanguinitati mee per carnis genera-
 tionem mutat genus affinitatis sed non gradum
 quia petrus non est consanguineus meus sed in affinis.

Et permutat genus attingere sed non mutat gradum
Quia sicut soror mea est consanguinea mea in primo
gradu ita petrus est mihi affinis in primo gradu ita
etiam intelligas de marito vel amasio omni con-
sanguineorum meorum quia in quoto gradu con-
sanguinitate ipse attinget michi in toto gradu af-
finitate mariti vel amasii eorum attinget michi
Et quod dicitur de marito consanguineorum meorum id
per omnia intelligas de uxoris consanguineorum meorum
quia in quoto gradu ipse sunt in consanguine in
toto gradu ipse sunt michi affines Nam si ali-
quis est in consanguine in ij gradu uxoris sua
est michi affinis in secundo gradu et sic de alijs
gradibus Idem dico de consanguineis uxoris
mee quia in quoto gradu sunt consanguinei sibi
in toto sunt affines mihi et de consanguineis sunt
affines uxori mee in illo gradu in quo sunt in
consanguineis Et ideo nota quod sicut consanguinitas
usque ad quartum gradum impedit in ratione gradibus
et dicitur id contrarium ita affinitas usque ad
eundem gradum facit idem Notandum etiam quod
in gradibus in affinitate hoc oritur ex consanguini-
tate cum dubitatur de affinitate aliquorum rem-
ovendum est ad illam personam qua mediate fuit
verum ad affinitatem et requirendum est quoto
gradu distat ab illa persona de qua agitur
secundum modum super assignatum de consanguinitate
Ubi dicitur de quomo gradus sunt computandi
in consanguinitate in quoto gradu distat in
consanguinitate toto distat in affinitate et

Notandum etiam qd licet exor sanguinis mei sit
 affinis michi tñ filius que suscepit ex sanguine
 meo nō est in affinis s̄ sanguinis s̄ si hnt
 filiu ex alio qui nichil michi attinet. ille filius
 nec est nō affinis nec sanguinis filius aut con-
 sanguinei exoris mee erit in affinis sicut pater
 suus si in alio gradu qz si pater est in primo
 gradu filius erit in secundo 2 sic de alijs. **N**ō
 etiā qd licet meriat sanguis mediate quo co-
 trahat̄ affinitas p̄pna tñ que sup̄iunt re-
 manet in affinis. **N**otandum etiā qd licet dñs
 sit qd affinitas contrahit̄ p̄ cohabitū fornicariū
 intelligēdo ē qd fiat ordine nē. qz si aliquis
 cognosceret aliqua cont̄ natura. hoc ē si ex-
 ras debuit aliquis pollueret aliqua quib̄ tal
 pollutio sit exorabilis et dñosa et dap-
 nabilis nulla tñ ex tali habitū gtrahitur
 affinitas. Quia talis habitū nec facit sang-
 uis nec semis gmixtione nec carnis unitate
 p̄ que contrahit̄ affinitas. **E**t id videtur
 nō dicendū si aliquis ducit claustrū pudorū
 alicuius ut posuit virga virile infra mēbr̄
 mulieris nō tñ p̄uenit ad gsumacionē operis
 qd ex hoc nulla gtrahit̄ affinitas. Ita dicit
Raynoldus et hostiensis quia gmixtio seminum
 requiritur ad affinitatem. **D**e impotentia
Impotentia coeundi optinet maximū locū
 Quia contrariat̄ dicit̄ et ex nat̄ sui finit̄

matrimonij qui ordinatur ad plenum suscipiendum
vel ad fornicationem vitandam et strux istordio
tranat impotencia coeundi. Quia uo no sub ipo
tencia coeundi hoc facit. Videndum est quid est
ipotentia coeundi. q̄ eius p̄p̄ que impedit unioem
et que non. **I**mpotentia coeundi ē dicitur ad uel
corpis uel strux q̄ quo quis impedit alteri
carnaliter comisteri. **E**xes istis impotentie p̄
multe. **Q**uid alia ē nalis alia accidentalis. **N**ata
lis ut frigiditas in viro **A**rticatio in muliere
Defectus etatis in quocumq̄. **A**ccidentalibus ut casus
malicia q̄ fit per quedam maleficia que dunt
fortes sine fraude. **I**tem nalis impotentia alia
ipalis alia p̄petua. **N**aturalis ipotentia sicut
ipalis impedit unioem q̄ tempore quo durat.
si est defectus etatis in quocumq̄ q̄ q̄dum ē minor
etatis non p̄t contrahere unioem. **V**id sup̄ de p̄o
salibus in 6. **N**alis ipotentia sicut frigiditas
in viro si sit p̄petua ipedit unioem contra
hendū et dirimit iā contractū. **D**e articulatione
que ē in muliere dicitur ita qm̄ si p̄t ei subue
niri b̄nficio medicie ut p̄ assiduum sp̄ cum
hoc conueniet statum no ipedit unioem
ad illo a quo p̄t cognosci carnaliter. **E**t nota q̄
si p̄ articulatione p̄petur ab illo q̄ ead cognos
cere no p̄t et p̄ usū alterius cui se copulauit
sit sc̄a ydonea p̄mo separanda ē a 2. 2 redd
da p̄mo. **S**i uo sit talis articatio q̄ ei subueni
nullo nō possit b̄nficio medicie ipedit unio
em contrahendū et dirimit iā contractū. **S**i

querat quo factum si sit t[em]p[or]ale aut p[ro]p[ri]um.
Dico q[ue] a p[ri]ncipio omne maleficium i[st]ud t[em]p[or]ale
 s[ed] ex quo q[ue] t[ri]um[m] cohabitauerint dantes stu-
 diose opam copule carnali si ad huc durat i[st]e
 d[omi]n[u]m reputat maleficium p[ro]p[ri]um. **S**i aut[em] sit
 i[m]potentia accidentalis sicut est castratio firmis
 tenendu[m] est q[uo]d talis i[m]potentia impedit iurioniu[m]
 contrahendu[m] et dirimit i[n] contractu. **D**e male-
 ficio aut[em] distinguitur quia aut d[omi]n[u]m a p[ro]p[ri]um
 si sit t[em]p[or]ale nullu[m] prestat impedim[en]tu[m] iurionio.
Si p[ro]p[ri]um impedit contrahendu[m] et dirimit
 contractu[m]. **N**otandu[m] t[ame]n q[uo]d id q[uo]d d[omi]n[u]m est de
 castratio[n]e et maleficio intelligendu[m] est q[uo]d p[re]-
 dit iurioniu[m] q[uo]d si superueniat iurionio nullu[m] p[re]-
 stat impedim[en]tu[m]. **I**dem intelligo de quolibet
 alio impedim[en]to. **E**t intelligo omnia que dixi
 de iurionio fidelium q[uo]d de iurionio q[uo]d e[st] i[n] infidelis
 nichil ad nos. **D**e iurionio q[uo]d fit q[uo]d ista i[m]pedi-
 menta no[n] dico aliquid quia istud p[er]tinet ad
 officiales seu p[re]latos non aut[em] ad curatos q[ui]b[us]
 diriguntur p[ro]b[is] libellus. **D**e t[em]p[or]e feriarum

Dico de impedim[en]tis que i[m]pediunt matri-
 moniu[m] contrahendu[m] et dirimit i[n] con-
 tractu. **D**icendu[m] est de impedim[en]tis q[ue] i[m]pediunt
 contrahendu[m] s[ed] no[n] dirimit i[n] contractu. **E**rgo
 circa tempus feriaru[m] nota q[uo]d i[n] t[em]p[or]e feriaru[m]
 possunt contrahi p[ro]p[ri]a et etia[m] iurioniu[m] q[uo]d
 solo co[n]sensu contrahit[ur] s[ed] traditio exort[ur] iurionio
 n[on] p[ro]p[ri]a et carnalis copula p[ro]hibent[ur].
Et nota q[uo]d temp[us] feriaru[m] e[st] ab aduentu d[omi]n[i]
 usq[ue] ad octavas Ep[ist]ol[ar]e. **E**t a h[oc] usq[ue] ad octavas

pasche et tribus diebus ante ascensionem usque ad octavas penthecoste. Et de hoc habetur Verpus Appi-
riens. veteri. tunc. quasi. quis. biddita. No. licet.
hic. licet. hic. hic. non. licet. hic. licet. hic. non.

Quia iudicium ecclesie **De impedimento ecclesie**
est firmiter tenendum istud quod quod aliquis prohibet
contrahere cum aliqua vel per forte dicitur esse gratia
eius vel affinis vel forte sponsa alius non debet con-
trahere. Sed si contrahant nisi aliud impedimentum nisi
iudicium ecclesie impediat possunt per manere et non
sunt separandi nisi ad tempus ut agatur per iudicium
quod mandatum ecclesie contempserint. Et ita intelligendi
sunt omnes canonibus qui dicunt eos esse separandos quod
exponendum est non simpliciter sed ad tempus. **S**icut
ut dicitur circa matrimonii pericula evitentur. Ita
tutum fuit in consilio generali ut cum iudicium fuerint
contrahenda in ecclesiis a presbiteris publice pronuntiantur
per iudicium domino prefinito ut infra illud qui volue-
rit et valuerit limitum impedimentum apponat et ipse
presbiter iudicium dirigat. Sed aliud impedimentum
obstat. Cum autem apparuerit per habilitatem. **C**onstitutio
ita contra matrimonium contrahendum contractum prohibetur
expresse donec quod sit faciendum super eo mani-
festis appuerit seu constiterit documentis. **S**i
autem presbiterialis sacerdos quod facit contempserit ut
quibus regularibus qui clandestino matrimonio inter-
fuerint per triennium ab officio suspendantur. **G**rauius
punietur si culpe qualitas postulaverit. **E**t et
his qui talis copulacem presumpserit et in gradu
recessu condigna pena iungatur. **S**i quis autem contra
matrimonium limitum maliciose impedimenta obierit
per penam quam debet agere de peccato canonice non

debet effugere vltione Et istud optio obfuit i certis
 Gallianis Vbi p tres dies solepnes anq contra
 hanc mrimo i certia publice iudicat Et si aliquis
 fiat aliqd ipe dimittit qre mrimo no debeat fieri
 pponat illud et vocat banna i fracia Et quicunq
 ip bams pmissis contrahat sut excoicati Vna
 quoz ty etia in suo sensu habundet fidu qd
 habet in usu r **Secunda ps principalis huius**
libelli continet tres tractatus

Utrius ac pius Samaritans dubis **Utrius**
 qui emu et deu infundit i vulneribz
 sanitati a **Utrius** in **Utrius** descendit
 qui incidit in latrones statu ruinaq
 perit eiusq medela et rmediu i pgn
 ac mirabili parabola declant **Utrius** em que
 cupo par dicit i nocetia baptismalis q qua
Utrius que puteo sanitate iudicat i aud eius
 alit xpiani baptismalis aque puteo sanitate
 vero ac pacifico salomoe pio q ihu qui e par
 ma fidens vtraz em iuxta vbu pphie dpp
 pta in fide congrue iudicat **Utrius** uo
 que luna que iudq in eode statu manet iud
 ptatur statu perit quo homo stultq i ptoe teste
 sapiente **U**el ut luna mutat euidetissime pfi
 gnat **U** **Utrius** in **Utrius** ho descendit
 est ptoe qui baptismale dnoctia dperos per
 declina et abrupta vicioz p labit et descendit
 et pe ab inferni latronibz spoliat bonis suis
 sine domo gntis et i malibz sanitate **U**
 pietat ac iud oculis respiciens ihu xpian
 q cuius sanatioe de fidem relox ad vna mudi

Utrius

descendit et in cetero intemperato uirgine carne
assumens et sauciati vulnere in ara crucis alligatus
funiculis caritatis uinid mortificationis pnie et oleo
indulgentie lenientis infundit in ipis In cuius
rei signum sue salutiferi p dicationis exordia
isto salubri ac suauissimo thomate insigniuit
Pentecostia agite appropinquabit enim regnum celorum
mathei iij. ca. ubi dicit pnam ac pnia
pmitit demum ope quod pater sibi dedit
opmatio. sauciato. s. hanc id sanato. me cum
absq custode dederet. ipud sauciato quid dicit
stabulario et sacerdoti curato et dedit ei duos
denarios. Duos. s. clauis ecclesie q sunt dandi
pna et ligandi et soluendi pta ex libere dno
Eund illius habe Ut igit sacerdotes curati q
no snt multo diuine canonicis ul sacra theolo
gia pncipi aliqua notitia hrent q quid possit
ul lepna et lepna disterne et sic pnie p
lutar. mstrae medelam In scda pte huius opis
aliqua ex dud pno doctoris sententiis et mactis
mcor dicitis diligenti studio ut melis et breuis
pocui compilauit Ut si qd neophiti et minus
pncipi curati in foro pnie dubitauerit istud
opusculu sit eis qualenqz introductoriu ac di
rectiu Hoc aut non psumos de sibus pncipi
cu nulle sint attendat. s. confidens de clementia
saluatoris qui huius omnia frons pndos fuit audire
et mutos loqui Mathei vij. Quid lecor meum
affren considerans me coricata lingua no mor
deas Et si aliqua uilia tuomas ea attribuas do
pli qm aut uilia alias pncipi iustitia n. et ca
supna caritate corrigas et emendes u

De pna et pmo de plempni penitencia

De pna igitur primo tractatur qmo dicitur aliqua de pna in quali postea dicitur de qualibet eius pte in speciali. Penitencia igitur scdm Ambrosium diffinitur sic pna e pna ta mala plangere et plangenda ite no gmitte. Scdm Augustinum diffinitur sic pna e quedam dolentia emenda punitio in se qd dolet comipisse. Et dicit pna de pena et tenore. Et dicit pna quis pena tenet i quatuor penitens ppend qua sustinet punit in se illicita que comipit. plangit ista omnia de pe. dicitur circa pna Aug in libro viii in pna diffinit pnaqz ita pna e queda res opna et pna ois de seus ruotans ad pna. Veru licet a doctoribus varie et multe sint distinctiones de pna. quod. s. e entus 2 quo sacru gaudetur etia multe circa hanc matiaz questioes ommissis omibz illis. ad magis qonem p edificatione continet atqz de divisione pnae agendum. **S**ciendum qd q enomo dicitur pna sicut genus in ptes. Aliomodo dividit sicut totu in ptes. Pna diviso e q pna alia plempnis alia publica alia pna. **C**irca plempne pnae quatuor su notanda. Pmo qualis sit ut que sit eius forma. **V**n sciendum e q pna no dicitur plempnis qz fit in publico s qz i pna ad plempnitatem quada. **V**nde sciendum q feria quarta in capite se unij in du. s. incipit illi q debent age ista pnae pntant se in ecclesia cora epd et cora sacerdotibz et epus pmissa aliqua admonicoe

ostendit eis magnitudinem et gravitatem ac enormitatem peccati sui et indutas cilicio erant eos de ecclesia cantando illud **Superius** In sudore vultus tui etc. Et sic per contra ecclesias usque ad dnum **Quibus** tunc qua die adripuit et admittunt ad ingressum ecclesie non tamen ad roborum quousque sit per episcopum reconciliati Et de hoc habetur plane et precise d. l. c. in capite **Ordo** notanda est ratio huius solemnitatis et est triplex Una est ad terrorem aliorum alia est ad emendationem delinquentis alia est ad significationem curtionis ad de paradiso Unde ad grandibus suppliciis debet sibi denudare episcopus quod sicut **adam** propter peccatum suum fuit curtus de paradiso ita ipse propter peccatum suum curtus est ecclesia Et ideo sicut habetur **probi. q. 1. r.** ultimo talis poena non est vitanda Et ita nunc agitur **id est Ambrosii** quod ponitur de pe. d. 1. cum dicit **Quod** sicut curtus est caput ita curtus est poena quod loquitur de poena plebem quod debet vitari nisi de consuetudine aliter ecclesie aliud aliud obtinet tunc enim posset sine poena vitari de pe. d. 1. ex persona **Tercio** notandum quod quibus dandis et quibus proponis debet imponi ista poena Unde sciendum quod non debet imponi nisi per gravem et enormem et vulgariis animam quod tota communitas vel aliter vel roborate Nec debet imponi clerico nisi de peccato quod semel eum egerit non potest primo veni ad sacros ordines nec ministrare in ordine suscepto. l. d. ex peccatis tunc **probi. d. 1.** **Ultimo** ratio autem huius poenae est quadruplex Una est ordinis excellentia quia non potest digni suscipere sacra. v. ordines sacerdotum qui indidit fuerit

Casa viciosa licet em pccat sit delenda q̄ p̄nias
 remanet tamen aliqua cicatrix et aliqua in-
 gulatras que ipud impedit a susceptioe ordiis
Secunda est timor labendi. ex pristina q̄suetudine
 surgens. p̄ferens em mēdiandi dūmōs labem
 nō h̄t sacerdotū lucidā dignitatē h̄i. d. in
 sacerdotibus. **Tercia** causa ē p̄t scandalū p̄t
 Cum em tal p̄nā imponat q̄ dūmō enormi et
 vulgarissio q̄dō totū cōmouerit urbē nō posset
 talis sine magno scandalo m̄stere. l. d. de h̄y. u.
Quarta cā ē q̄ nō h̄t fronte redarguendi
 alios ad ip̄d constius p̄b. p̄ cōmissis illa cā
 q̄ corrupit ut m̄sō. xps. d. p̄mū. 2. l. x. iudici
 dispensat̄ aut tam p̄lempnū penitentiāz i m̄sō
 ribus ordiibz p̄t n̄tate ut utilitate ecclie
 ut d̄. l. d. placuit. Et si querat̄ quis p̄t face
 dispensatōē. Dico q̄ ep̄us ex quo nō est ei
 p̄hibitū cō d̄ sen. ex imp. Et si dicat̄ contra
 q̄ illud q̄dō d̄. l. d. c. ex penitentiāz vbi dicit̄
 q̄ ep̄us sciens ordinas p̄lempnū penitentiā
 debet p̄uari p̄tate ordinaēdi. Dico q̄ nō obstat
 q̄ illud intelligit̄ cū ordinat absq̄ dispensatōē
 ut cū m̄ordinate et sine cā l̄ima dispensat
 l. d. Si in aliquo Solempnū et penitentiā nō
 p̄t contrahē m̄ionū. Si aut̄ contrahit tunc
 bit p̄bant̄ ip̄a l. d. q̄ mandū et p̄b. i. q̄. i.
 et alio. **Quarto** nōndū a quo p̄t imponi p̄
 lempnū p̄nā. Et ē sciendū q̄ solempnū p̄nā
 non debet imponi nisi ab ep̄o ut d̄ m̄dato
 eius a sacerdote. Solus eccl̄ ep̄us ut i articulo

necessitate de mandato eius a sacerdote potest
concedere solemniter penitentiam et si per peni-
tuerint sunt reconciliari in octavis pasche et
comunicare et habent in grossum ecclesie sicut
manebunt per usque ad uite finem Et hoc legitur
xxvi q. vi. r. ultio Et quia magis ista magis ad-
git duendos et sanctissimos episcopos quorum peritus
et discipulus sum et simpliciter sacerdotes
Ad hoc nichil plus dico de materia ista. **De publi.**

Publica penitentia vocatur proprie **ca penitentia**
illa que fit in facie ecclesie non tamen
per deam solemnitate sicut quod dicitur per gregem
per mundum ad barulo cubitali vel ad dextera aliqua
vel aliquo alio tali Et hanc ut credo potest
imponere quilibet confessor confitenti sibi quod non
dubio periculum nisi forte consuetudo ecclesie tunc
vel nisi episcopus respuerit sibi Et est sciendum
quod ista penitentia non debet imponi clerico nisi de peccato
nec etiam imponi debet layco nisi per deum gratia
et manifeste Et quia iudicare de criminibus quibus
et manifestis penitentia ad episcopos credo et consilio
quod ille cui talis penitentia est imponenda est iudic-
tendus ad episcopum. per hanc ista de peccato. d. vi. q. i.
cerdos Et credo quod talis penitentia possit iterum to-
tius quotiens iterum per penitentiam per quo est impon-
da de peccato. d. iii. q. i. Reperit. et c. de peccatis
cadit infra et c. ad hoc instant per fidem.

Priuate penitentia dicitur **De priate penitentia**
que singulariter et priate fit cotidie
in quibus penitentia sua secrete confitetur per
doti Et de ista specialiter intendit hinc Et

notandum q̄ quilibet p̄f̄ra p̄m̄d̄ habet tres p̄tes
 scilicet cordis contritione oris confessionem
 et opib̄ satisfactio[n]e Vnde solus d̄s am̄m̄
 p̄f̄ra p̄m̄d̄ cogit p̄t̄m̄ am̄m̄ sufferre In cor.
 de eud̄ 2 contritio In ore c̄f̄ssio In op̄e tota
 h̄m̄litas h̄et 2 fructifera quid̄ d̄. p̄. d̄. f̄.
 p̄f̄ra Quia eud̄ tribus modis offendim̄ d̄m̄
 videlz delictatione cogitatione imprud̄ti locutione
 et sup̄bia oris Et s̄c̄m̄ r̄gul̄a medicor̄ con-
 traria contrit̄o curatur Tribus modis op̄z ut
 satisficiam̄ s̄z cordis contritio[n]e. oris c̄f̄ssio[n]e
 et opib̄ satisfactio[n]e Vnde p̄m̄d̄ p̄c̄ p̄f̄ra est
 illud solus et b̄n̄f̄c̄m̄ t̄m̄d̄m̄ quod̄ p̄tebant
 filij isrl̄ i. p̄p̄iam̄ d̄m̄ q̄ fide videntes in
 egypto i. in tenebris p̄t̄or̄ ex̄ites Exodi 6. c.
 v̄d̄ dicebant d̄m̄s hebreor̄z uocauit nos ut
 eam̄s eud̄ t̄m̄d̄ d̄m̄s s̄ contritio[n]e c̄f̄ssio 2 sa-
 tisfactio in solitudine h̄m̄s mundi 2 p̄m̄d̄ sacri-
 ficium p̄cip̄m̄ quod̄ d̄o m̄o n̄o forte acci-
 dat nobis p̄t̄is i. culpa in p̄n̄i et gladius
 i. pena in futuro Q̄m̄d̄ eud̄ p̄c̄ p̄f̄ra est
 illa scala l̄ud̄icta cuius gradibz quid̄
 uidet iacob ex̄it̄a a eira usq̄ in cel̄m̄ et d̄m̄s
 inuol̄ st̄le Et hoc p̄pter tria p̄mo ut ascend̄
 temp̄ ead̄ fortiter sustineat Sedo ut si forte
 n̄m̄ fuerit ascend̄ti q̄ ead̄ manū porrigat
 Tercio eud̄ ascendens fatigat̄ f̄m̄t in ip̄m̄ r̄p̄-
 p̄n̄iat iactans tota eud̄ in eo In p̄mo gradu
 2 dolor In 2o pudor In 3o labor De h̄ysign̄
 tribus p̄tibz p̄m̄d̄ p̄ ordine 2 diuind̄ Et p̄o
 de contritione m̄

Tractatus p^{ri}mo fide p^{ri}mo & contritione

Quia contritione septem p^{ri}mo ordine sunt
consideranda p^{ri}mo quod est contritio de
tunc de quantitate contritionis tertium
de eius qualitate quartum de eius duricia
et intentione Quintum de quibus debet esse con-
tritione Sextum que sint cause inductivae con-
tritionis Septimum quibus est effectus contritionis

Hoc videndum **Ca^m p^{ri}ma Quid est contritio**
quod est contritio Notandum q^{uod} contritio
simul h^{ab}et ad similitudinem contritionis in corpore
Unde sciendum q^{uod} res dicit^{ur} corporalis contriti q^{uod}
immutas p^{ar}tes tenet^{ur} sicut sp^{eci}es aromaticae
tenetur in martialibus Unde dicit^{ur} est inter
fractioem et contritionem Nam fractio est q^{uod}
res frangit^{ur} in magnas p^{ar}tes Contritio q^{uod}
frangit^{ur} sive tenet^{ur} in minimas p^{ar}tes Dolor
enim de p^{ar}te d^{icitur} contritio et non fractio ad
signandum q^{uod} penitens noⁿ plus debet de p^{ar}te
in generali confiteri p^{ri}mo de quolibet in speciali
De hoc t^{em} magis dicit^{ur} infra v. c. hinc rita-
tus. Et quae magis d^{icitur} contritio q^{uod} dolor
Sciendum go q^{uod} p^{ri}mo q^{uod} dicit^{ur} **Herb^{is} Bern^{is}**
sup^{er} cantica **Ad** vocat^{ur} contritio et noⁿ do-
lor Quia sicut Engentiu^m sanatiuum efficit^{ur}
ex multis herbis tritis in martialibus Sic
Engentiu^m copuentionis conficit^{ur} ex herbis
multorum p^{ar}tes natis in a^{er}a peccatis que
ut dicit^{ur} in p^{ar}te **lion^{is}** d^{icitur} a^{er}a deserta dicit^{ur}
iniqua tritis in martialibus q^{uod} Et licet
quid sit ad et scissime dem^{on} t^{em} noⁿ reddit

rane hinc qd querit. Quia p[er] hoc magis dicitur
 homo contritus et peccator dicitur contritus Et ideo
 sciendum q[uo]d in contritione tria sunt attendenda scilicet
 primo quid et quod g[er]it. **¶** A quo g[er]it. Tercio
 ad quid g[er]itur sive ad quid g[er]itur tractum. **¶** Illud
 quod g[er]it est cor peccatoris q[uo]d est quasi vas fictile
 repletum veneno peccati. Et ideo Isaias 44. 19. 20.
 iudicis dei ante contritionem dicit. **¶** Considera
 ad me in toto corde meo ieiunio et fletu et platu
 tu et findite. s[ed] in contritione corda erant. **¶** Illud
 q[uo]d in corde peccatoris g[er]it est duplex mola q[uo]d
 una est superior. i. superbia elonab et ista est p[ro]p[ter]
 ueniam p[ro]ueniens ex condicione diuine misericordie. Alia
 est mola inferior deprimens et ista est timor pene
 veniens ex consideratione diuine iusticie. Et istas
 duas molas s[ed] debet tenere uerus penitens nec
 cuius debet eas deserere nec debet eas dyabolo
 pignori tradere. In cuius figura dicitur. **¶** In deut[er]o
nomio xxxiij. 10. Non accipias loco pignoris
 superiorem et inferiorem molam. i. non differas p[ro]p[ter]
 magnitudinem et enormitatem peccatoris s[ed] spera
 in dei misericordia nec presumas s[ed] time g[er]itatem tor
 mentorum ex dei iusticia. **¶** Illud ad quid g[er]itur
 tractum est cor peccatoris durum ut lapis emolles
 cat et liquefiat ut cera q[uo]d scriptum est. Cor duru
 male habebit in nouissimo. Et ideo ad contritionem p[ro]p[ter]
 dicere factum est cor meum tamq[uam] cera liquefactum
ps. 101. Et de tali dicit et[er] ps. 51. 8. Cor
 contritum et humilatum deus non despicies. **¶** Visa
 ergo p[ro]p[ter]tate istius nominis contritionis. **¶** Videndum

est quid est contritio. Et sciendum qd contritio a
magis diffinitur sic. Contritio est dolor volu-
tarie qd peccatis assumptis cu' proposito qd fitendi et
satisfaciendi. Ad euidentiam istius diffinitionis
videndum qd de singulis partibus posuit in diffina-
tione. Dicitur qd Contritio est dolor. Cu' enim scdm qd
dicitur est contraria contrariis curantur et medi-
cina debeat contraria infirmitati et gtritas sic
medela pccati et in pccato fuerit delictus oportet
q' in contritione sit dolor. Et ita dicitur in apocalyp-
sibus. Cuius gliscitavit se et in delictis suis
in pccato peccatorum tantum date ei tormentum
et luctum in gtritas. Et notandum qd non solum in
tritione est dolor sed etiam est gaudium ibi. Cu'
enim peccator recordatur se qd pccatum offendisse ca-
torem suum qd cum creauit ad sua ymaginem
et patre suum celestem qui cum passus est crucem
et pccatorem et redemptorem suum qd eum liberauit
p' suum pccatum sanguine redoluit et se amisisse per
pccatum suum gloriam paradisi et meruisse penam inferni
doloris habet. Sed qui cogitat se qd pccatum dolore
elongari a peccato et reconciliari deo gaudet
et non in merito. Dicit enim gaudet qui de nau-
fragio euadit sic ut gtritas debet gaudere
dum se uidet pccatum naufragium euasisse. Sed
voluntarie assumptis. Cu' enim deo non placeat
coacta fincia. nisi dolor gtritas est volu-
tarius non est deo acceptus nec gtritas. Si enim
peccatum teste Augustino ad deo est voluntarium
q' si non est voluntarium id non est pccatum. sic

contritio debet ad eo esse voluntarie assumpta
 si non est voluntaria iam non est contritio
 ratio istoz est Quia omnis actus meritorius
 et demeritorius oportet qd sit a voluntate elicitus
 ut impetus alio non eet meritorius nec demer-
 torius Sequitur cu' proposito confitendi et satisfaciendi
 Vere enim contritio debet ee in voluntate et in pro-
 pto confitendi qm habebit oportunitate alias
 sua contritio eet falsa et nulla Et ro e qd cu'
 ad pfessione totius integralis requirit qd oib' ptes
 eius sint simul sicut ad pfessione domus requirit
 qd sint simul tota ptes et fundamenta
 Ita ad pfessione vere pnie requirit qd ista tria
 scz contritio confessio et satisfactio qd sint ptes
 integrales eius in pntu est factum sint sil in
 re ut in voto Et hec sufficiunt de contritione
 quid est in se **Cap 27 de quaditate gratias**

Quantitas contritionis mensurat per
 quantitate doloris qui centraliter est ipa
 contritio ut est accusatus a contritione
 ergo qd in contritione est duplex dolor scz qd
 dolor dicitur duobus modis Na dolor enormis
 est ide qd difflicentia voluntatis in pntu scz vo-
 luntati difflicet aliqua rem fore ul fuisse
 Alio modo dicitur qd passio respicitur in pntu
 in pntu s in pte sensitiva sentit aliquis do-
 lor ex illatione alicuius nocumeti sicut qd
 pscindit membrum vel vulnerat corpus ul
 comburit Loquendo de dolore primo modo
 qd ut s dolor est difflicentia voluntatis tal-

dolor est essentialiter ipsa contritio et sic dolor
contritionis debet esse et est maximus si sit vera
contritio Unde dicitur quod peccatum tuum debet duplici-
tate voluntati et rationi quod nullo pacto nullo co-
modo vel incommodo quod nulla re valeat in ipsum con-
sentire vel consentire Et ratio huius est Quia con-
tritio si sit vera contritio non potest esse sine carita-
te Ad hoc autem quod aliquis habeat caritatem quantum
cumque parum modo est ut diligat deum super omnia
hoc autem est diligere deum super omnia quod per nullo dicitur
non vel incommodo vellet offendere deum vel offendere
deum Et ratio ratio peccatum sit offensa dei. peccatum tuum
debet dupliciter voluntati informata caritate
qualis est voluntas veri contriti quod nullo modo
nulla parte per nullo dampno vel incommodo vellet
ipsum facere vel fecisse Et hoc est quod dicitur in Hieremia
Vbi dicitur luctum emgenti fac tibi Vbi dicitur
gloriam daret penitenti quid facere debeat et sicut
nichil dolentis morte emgenti Ita est nichil
debet esse dolentis quod deum offendere per peccatum
Et sic dicitur quod loquendo de dolore per ut dolor
dicitur dupliciter voluntatis dolor contritionis
est maximus ita quod non potest esse maior Si autem
loquamur de dolore per ut noverit dolorem creatum
in sensualitate Sic talis dolor est effectus
contritionis in quantum si aliquis videt et postea con-
tritus ex dolore primo scilicet ex dupliciter
et detestacione peccati in quantum est offensum dei

primum in fletum et lacrimas et lamenta
 sicut loquitur de beata maria magdalena et de beato
 petro apostolo Et sic dico quod non oportet quod in istis
 iste dolor sit maior. loquendo quocumque alio dolore
 Vidimus enim multos viros ac mulieres videlicet peni-
 tentes secundum quod quantum per constat qui magis
 flent et plorant quam pro morte consanguineorum
 vel amicorum vel pro amissione alius rei temporalis
 quam plerumque seu plerumque pro peccatis suis Et ratio est
 Quia enim iste dolor sit in affectu sensualitatis
 et affectus qui est in sensualitate sequitur expresse
 talem et sensuale cognitionem si pauci vix
 paucissimi sunt qui ita habent sensuale seu ex-
 pressive cognitionem diuine deuotionis sicut
 habent dolorem istorum corporaliu seu temporalium Et
 ideo pauci vix paucissimi sunt qui ita sensibiliter
 dolent de peccato sicut dolent de aliquo dampno
 temporalis seu corporalis Sed si inueniretur aliqui cent
 milia peccatorum et cent milia laudandi Sic ergo
 patet quod loquendo de dolore pro ut dolor dicitur dis-
 placentia et dispensatione voluntatis. Dolor istius
 debet esse maximus scilicet maior quocumque alio dolore
 loquendo autem de dolore pro ut dicit passionem
 resultantem in sensualitate sic non est ratio quod
 dolor istius sit maior quam alio dolore esset
 in multitudine congrua. Sed quod sit ergo peni-
 tens namque vellet plus sustinere quantum pena
 temporalis sicut pena inferni vel morte vel quocumque
 alia pena quam peccato vel peccato dicitur

q nullus in mente sua debet ponere sibi talem
tione nec etiam aliorum alij quia istud est se ad
aliud ponere in temptatione et mens humana est multum
infirma ex parte sensualitatis que profugit mortem
et mala corporalia Etiam quendamque per hoc profugit sicut
per in saluatore nostro ihesu christo qui imminente hora
passionis dicebat Tristis est anima mea et hoc quod
ad sensualitate usque ad mortem et exponens se
ipsum dixit spiritus et voluntas vobis quia pater est
supple ad sustinendum mortem Caro autem et sen-
sualitas infirma que profugit mortem Quare non
debet se ponere in tali prolixitate nec confessor
debet hoc interrogare Istud autem dicitur de
necitate in quolibet ad contritum et ad penitentem
quia ubi necitas foret citius sustinet omnem
penam quam offendit deum pro peccato Et hoc de qui-
tate contritionis sufficienter **Capitulum triid**

Nunc de qualitate **Qualis debet esse contritio**
contritionis dicendum est Circa quod sciendum
est quod contritio debet habere septem condiciones primo
enim debet esse discreta Unde debet esse in spe
venie Ita quod non contritus nullo modo debet desperare
de venia sed debet sperare de dei misericordia quod populus
per deum patere quod homo peccat **Unde Augustinus**
super illud ubi dicitur **Prophetia dicitur** et **Genesim in**
scilicet maior est iniquitas mea quam ut veniam mereris
dicit mentis caym mentis maior est dei pui-
tas quam querendum iniquitas **Et Ambrosius** homo
desperat Unde per dicitur non scelus quod commisit
sed sua desperatio fecit penitentem mereri Quia

nemo sit Itz dignus sit amod' ul' odio di. c. 17
no. 17. non debet nimis presumere s' pp' debet time
 qua' in eund' sapit timor dñy Et id' uera penitens
 grand' i' anim' sua debet conterere m' duab' mo
 las timore s' et sp' ut ex farina sit trita. hanc
 rell' discretione m' data. aqua lacrimaz & opus
 rionib' r' mixta. bonu' panu' in cribano cordis
 igne calcit' d' r' d' faciat h'oppin suo ropo
 Ita q' in die iudicij dicat sibi Matthi. 23. 17.
Esprui et dedisti manducare Quid' debet
et amara et ita dicebat illi. sicut rex Ezech.
ab. diceus p' p'ue 23. 17. Rogitabo tibi omes uos
 annos meos i' amantudine au' mee Et p' sit tal
 fuerit pace m' d' et anim' peccatrice Unde
id' Ezechias Ecce in pace amantudo mea ama
rissima Amara debet et contritio q' peccor
delictus fuit in cogitacione illicita Amarior
q' opusit Amantissima q' opus illicitu' p' p'
ut Et si sit fiat p' dicit sic contritus
illud q' d' sequit' Tu aut' eruisi anim' mea
ut no' p'iet q' uicisti post tergum tuu' oia' p'ca
mea p' 17. Tercio d' et lacrimosa Unde
p' 17. lauabo p' singulas noctes leni' meo. l'ent
s' q' d' lacrimis meis stratu' meo rigabo Ita
fecit b'issima magdalena Luc. 7. 38. q' lacrimis
lauit pedes ihu' et id' fuerit sibi p'ca imissa
Quarto d' et p'mediata Unde in aucte pal
legata Rogitabo tibi oes 17. Dicit psalm.
loquens au' peccatrix Summe cythara. cy
thara s' p' me. in cui' ciuitate i' ciuitate au'
rogitando et rememorando singula peccata

meretrix .i. uia peccatrix que peccando ad dyabolo
fornicata est. obliuionem tradita .i. a deo ppter peccu
oblita **Quinto** debet esse generalis .i. de omnibz peccis
Sexto dz esse continua de hys dicitur in duobz capitulis
infra sequentibus **Septimo** dz esse integra .i. ad ppositu
confitendi et satisfaciendi alio non esse contritio
sz desipio Et de hoc dicitur supra capitulo primo. **¶ Quinto**

¶ Ad sciendum **¶ Cam Quinto de duracione contritionis**
quidam debet duracione contritionis Notandum e
que scdm q dicitur supra c. ij in contritione e duplex
dolor unus e dolor qui id e q detestatio sine
duplicitate voluntatis et iste debet semp durare
q dum ho uiuit Notandum tñ q ad preceptu de co
tritione sic affirmatiu et preceptu affirmatiu obligat
semp sz no ad semp sz q loco et tpe preceptu
de contritione sic obligat q no oportet q pp homo
sit in actu contritionis sz quocunq occurrat sibi me
moria de peccato qo dupliciter sibi id esse fecisse
Et ita intelligit alium Augustini libro de pñia
ubi dicit q semp doleat et de dolore gaudeat et
sequit ubi dolor finitur ibi desit pñia Unde
qd dicit semp doleat intelligendum e semp qd
occurrit memoria de peccato Sibi qd dicit ubi dolor
finit intelligendum e ut actu ul habitu Et rñ qre
sic debet durare contritio semp e quia nemo est
certus ad minus de lege cor si peccat e sibi per
contritione remissu qz nescit si contritio fuit suffi
ciens Unde dicitur in ecclieptico de pñiatiu peccatoru
noli esse sine metu pposito cor q aliquis p uicta
cione diuina peccat sibi fore dimissu ad hoc dicit
sibi dupliciter peccasse semp quocunq occurrat
sibi memoria de peccato aliter peccaret nouo mo.

Quia pro culpa est velle peccare ita culpa dicitur
 peccasse Alius dolor dicitur in contritione Dolor scilicet qui
 reddat in penitentialitate qui scilicet homo ex di-
 plencia peccati precipit in fletu et lacrimas et talis
 dolor non oportet quod semper durat sed pauci vno
 paucissimi sunt qui et una hora sic possent
 plorare peccata sua quadringensimo toto tempore vite sue
 et tunc multe personis qui semper quando recordatur
 de peccatis suis possent ea plorare sicut legitur de
 beato Petro apostolo quod se plorabat et sudarum por-
 tabat in sinu suo quo tergebat lacrimas quando recor-
 dabatur de peccato quod fecerat quod negauerat populo
 non poterat lacrimas gerere et tunc bene sciebat
 populo sibi dimisisse peccatum *Oratio quatuor de quibus dicitur*

Peccatum quoddam est actuale *Oratio quatuor de quibus dicitur*
 quoddam originale Actuale dicitur quod contritum

actu proprio in quadam f. homo agit quod non dicitur agere
 Et isto modo diffinitur peccatum per peccatum dicitur omne
 finis ut deum vel corruptum contra legem dei Ori-
 ginale peccatum dicitur quod contrahitur homo ex origine ipsius
 f. homo descendit ab adam secundum rationem seminatorem

Ita quod peccatum originale formaliter nihil aliud est
 quam carencia iusticie originalis Unde sciendum quod ada-
 m qui creatura accepit a deo quoddam donum super-
 naturale quod donum vocatur iusticia originalis que
 iusticia ita ordinabat hominem quod anima hominis in omnibus
 obediebat deo Ita quod in nullo mouebatur contra
 voluntatem dei Et corpus ita obediebat anime quod
 in nullo mouebatur contra voluntatem anime nisi quod
 imperium rationis et quod istud etiam donum sua alia anima
 sua erant subiecta homini et obediebant sibi ad modum

Secundū illud ps̄ viij omnia subiecisti sub pedibus
eius omnes et boues emuldas insup 2 petra capi
volucres celi et pisces maris Istud domi acce
perat adam non solum p se s̄ pro tota p̄p̄ pos
teritate sua Ita q̄ om̄s qui descendunt d̄ eiq̄
sem̄e ip̄e t̄ssunderet ip̄ud domū ista salua
iusticia originale et isto dono q̄ p̄cū suū ip̄e
p̄uauit se et totā posteritate suam Ita q̄ om̄s
q̄ descendunt ex eius sem̄e carent isto dono et
talit̄ carētia vocatur p̄cū originale **C**ad eū
dum gō d̄ quibz debet eē contritio p̄mo eū
dum ē terra homo debeat contreri d̄ p̄cō ad
ginali **E**t dicendū ē q̄ non cuius rō ē q̄ plū
d̄ illo debet homo dolere et contreri q̄dō est
actu p̄prio q̄missū uel q̄dō fuit in p̄tate sua
nō comitte **S**z p̄cū originale nō fuit actu
p̄prio cōtractū nec fuit nec ē in p̄tate alicui
nō contrit̄ illud quā nullus tenet̄ dōle uel
contreri d̄ p̄cō originali **E**t dico tem̄ d̄ ne
cessitate congruū eū ē ut adultū qui accēdit
ad baptisimū displiceat p̄cū originale nō
in p̄p̄ali quia fuit cōtractū s̄ i gūali i quā
f̄ om̄e q̄dō peperat a d̄o debet displicē **D**e
p̄cō aut̄ actuali quō debet homo cōfiteri d̄
cō **N**otandū q̄ in gūe duplex est p̄cū
actuale Nam quoddā est mortale quoddā
veniale **D**e mortali p̄cō tenet̄ hō q̄fiteri
singularit̄ et singillatim d̄ quolibz Ita
q̄ nō sufficit contritio gūalis p̄mo quilibz
uery penitens debet diligent̄ examinat̄
et discutē consciā suā Ita q̄ recogitet

dies horas et tpa et loca et psonas et oēs
 circūstancias in quibz et cū quibz peccare po-
 tuit et peccauit Et ita sicut occurrūt sibi me-
 moria de peccō qđ singularit et p̄calit contēt.
 de quolibz Ita tñ qđ licet de quolibz peccō mōili
 verus penitēs sūme debeat dolē. tñ scđm qđ
 eund p̄mū est gūis qđ aliud intēsius debet magis
 contēri de uno peccō qđ de alio. Et quid fiet
 de peccō obliuīs. Dico qđ aliquis p̄ se obliuīs
 peccōz suoz duobz mōib. Vno mō qđ sit obliuīs
 in p̄cali s̄ nō in gūali i. qđ bñ recordatur
 se peccasse mortalit̄ s̄ tñ nō recordat̄. quapp̄
 peccō quita si fuit fornicatō. ul̄ furatō. 2° de
 alijs et talis debet dolere et contēri in gūali
 de peccō in p̄cali tenet̄ contēri de negligē-
 cia sua p̄ quā venit in obliuionē peccō sui
 Et tenetur facē qđ in se est qđ recordet̄
 in p̄cali de peccō suo ul̄ r̄ogitando suspiras
 ul̄ orando deū qđ ducat sibi ad memoriā. Alio
 p̄ se aliquis obliuīs peccō sui Ita qđ nō r̄ondet̄ nec
 in gūali nec in p̄cali et ad huc tenet̄ contēri
 in gūali et uoto contēri in gūali nō sub qđuā
 contēri i. dicendo ul̄ cogitando. Dolere contēroze
 si peccati s̄ uoto contēri in gūali. contēri sub
 estimatiōe p̄babili. Debet em̄ hoc p̄babiliter
 hō credere qđ in multis offendit deū qđ nō re-
 cordat̄. et si sub ista estimatiōe debeat sicut
 si certus eet contritus eet et penitēs. Cū d̄
 quilibet frequētē dicere cū p̄b r̄onny. Delicta
 uictur me et ignoratias meas ne meminerō

Quomodo aut debet ho conterri de peccato originali
Motandum q tria sunt quid peccato veniale **N**am
quoddam e veniale ex subreptione de ho no tenet
ho conterri in specialiter nisi de congruo **Q**uoddam est
veniale ex voluntate cui si consentiat incidit
ho in mortale sicut delictis morosa in cogitatione
de actu carnali est peccatum veniale **E**t si sit ibi
consensus e peccatum mortale et de tali veniali quod
occidit memoria de eo debet homo penitere et de
agenti adhibere ne sit ut fuerit ibi consensus
Quoddam e veniale qd p frequentatione sui auge
libidine peccandi et tanta potest et libido per
tandi qd illud qd de natura sua erat veniale ex
illa libidine fit mortale sicut medietate iocoso
de natura sua e veniale si toties potit iterari q
augebit in tantum libidine merendi q ex tanta
libidine potest ho incidere iocose q peccabit mor
taliter **E**t de tali debet ho penitere adhibendo
et praevendo ne multiplicet de ho tunc magis dicit
infra quod ager de confessione peccato venialis qz
eo modo tenet de eis conterri quo tenet ea qd fieri
Capitulum proximum qd sunt cause inducive contritionis

Cause inducive contritionis sunt multae prima
et principalis e amor dei **I**llud enim quod
specialiter debet retrahere hominem ne peccet et si
peccavit q corrigat et emendet e amor dei
Et iste amor quatuor fit in anima peccatoris **C**um
enim amor sequatur ^{in cogitatione} qz ut dicit **A**ugustinus
Anbusa diligimus in cognita nequaquam quod peccator
recogitat et recognoscit dei bonitatem et iustitiam

Qui dupliciter omne malum et nullomodo relinquit aliquid
 quod malum reputat et cogitat se multa mala
 commisisse. que dupliciter diuine bonitati et propter
 que et dignis puniri grauius timet. Et tunc
 clarior cogitat de bonitate et misericordiam quam patitur
 est omni dolenti et penitenti remittit. quacumque
 culpa quantum magis sperat de bonitate et se
 mouet ad detestandum peccatum et iste motus vocatur
 amor. et quaedam contritio in peccato et ita deus
 qui nunquam deserit infundit lumen gratie in animam
 peccatoris. Et illo lumine peccator illustratus calefit
 in amor dei et detestatio peccati ita quod timor per
 uilis praedit et preparat cor peccatoris ad contritionem
 et amor et feruor caritatis perficit ipsam. Et
 de hoc ponit exemplum Augustinus dicens quod sicut
 in futura peccatorum peccata peccati praedit et feruor
 suam filio non tunc remanet in futura. sic in con-
 tritione praedit timor peccati et iste timor preparat
 ad caritatem et amor dei. qui postquam iam est in
 anima repellit omnem timorem. Et ita dicit beatus
Thomas in prima canonica sua in 10. dicens quod peccati
 caritas foras mittit timorem. scilicet seruile qui
 est timor peccati non autem filiale qui est timor
 offensus. Et tunc causa est pudor et ueriditas
 de peccatis commisisse. Unde dicit Job res dig-
 nas confusio agit. Et nota. Reuelabo pu-
 denda tua in facie tua. Sed tunc peccator cogitat
 quod omnia eius peccata quacumque peccata et occul-
 ta sua deo manifesta et aperta et quod nisi pe-
 nitent de his deus ea reuelabit et manifestabit.

toti mundo mouetur ad contritionem et penitentiam
de peccatis Unde dicit Boetius magna et nobis indata
necitas peccatoris cui omnia agamus coram oculis iudicis
cuncta conuictis Tercia causa est detestatio uilitatis
peccati Tanta enim est uilitas peccati quod de filio dei factus
seruus dyaboli Unde dicit Dominus petrus in per. ii.
c. Qui facit peccatum seruus est peccati a quo enim
quis superatus est. cuius seruus est Quia ergo peccator
propter peccatum sit a dyabolo superatus. propter peccatum est
seruus dyaboli effectus Inducit enim peccatum in animam
ymaginem dyaboli Unde angelus fecisti me dominum
ad tuam ymaginem et ego super dixi horribile yma-
ginem Unde anima peccatoris considerans uilitatem
peccati potest dicere illud quod dicitur in Tremis per.
Unde dominus et considera quod factus sum uilitas Quarta
causa consideratio de die iudicii et pena
inferni quam enim peccator considerat quod de omni peccato deo
cogitato contra legem dei oportebat eum reddere
rationem in die iudicii hinc illud saluatoris in ma-
th. xix. c. dicentis De omni uerbo otioso quod locuti
fuerint homines super terram reddent rationem in die
iudicii mouetur ad contritionem et penitentiam de peccatis
suis Unde Hieronymus loquens de die iudicii dicit
Quociens illud dominus considero toto corde contri-
misto Idem siue comedo siue bibo siue dormio
siue aliquid aliud facio semper uidetur in auribus
meis illa uerba horribilis imponere Surgete
mortui et uenite ad iudicium Quia peccator ista
attenta mente cogitat totum tremat in corde
suo Si enim ut dicit Dominus petrus. i. per. iii.
tempus iustus saluabitur impius et peccator ubi apparet

Et Gregorius Quid sanet virgula de parti. i.
 peccator ubi concavitur redit paradisi. i. iustus
 Quia causa e dolor de amissione celestis patrie
 Cui em peccator cogitat se p peccata sua gloria
 pidi p digne non e miru si dolet. imo est
 miru quia no crepat p modu Si em plorat
 et dolet p amissione patrie. qnto magis debet
 dolere et plorare pro amissione celestis glorie
 Et id dicebat batus Isidorus in Apo. iij. c. Tene
 quod habes ne alius accipiat gloria tua. Deo
 causa e dolor de multiplici offensa creatoris
 Cui em peccator considerat se offendisse deo
 qui eum creavit de nichilo et insignavit eum
 sua ymagine et redemit suo sanguine no est
 miru si dolet et poenitet se de peccatis Et hoc
 dicit batus Isidorus Dolor de peccatis debet e acer
 p offendimus creatorem eum Acerrim q offendimus
 patrem nrm qui nos pascit multipliciter et guber
 nat Acerrimus q offendimus redemptorem nrm
 qui nos liberavit suo sanguine a vinculo peccatorum
 crudelitate demonum et acerbitate vehementi
 Notandum tamen q licet peccator sic ut deus est
 debeat dolere et contereri de peccatis tunc debet
 sperare in dno et i pietate et misericordia sua Ita
 q debet sperare de venia et gloria quia qui
 sperat in dno no confundet nec confusionem
 culpe nec poene. Cum speramus eum e effus

Affectus contritionis est contritionis.
 multiplex pmo patet ex hi nois duo
 em contritio quasi simul ex toto toto

quod intelligendum est sic quia in contritione totum
cor patiens ad litteram frangitur et patitur pre
minima angustia. dolore et ira et indignatione
que concepit contra peccata Unde dicitur per prophetam
Isaiah 2° c. 19. Demittite corda vestra Item per David
secundum David tribulatus est cor contritum et humilatum
Deus non despicies Et secundum quod dicit Augustinus
2° c. 19. Contritio mundat animam a natu culpe
liberat a pena ieiunium et ab horrenda demo
niacalitate. et a vilissima peccata fructu ip
tituit bona spiritualia que peccator amiserat per
peccatum Restituit etiam potentate ad spalem certum
colorem bonorum quia omnia que in ea sunt sunt
participatione de filio ire efficit filium gratie
et per quibus principium hereditatis eterne Notandum
quod de hoc quod scilicet per prophetam conditione dimittitur
peccatum sunt varie opinionibus Secunda enim dicitur
quod sicut tribus modis offendimus Deum scilicet corde
ore et opere Ita in tribus modis est necesse Deo sa
tisfaciendum scilicet Contritione cordis. confessione
oris satisfactione operis alia non dimittitur
peccatum Et ista fundantur intentione sua per illud
capitulum de peccato. 2^a c. 19. Et dicitur isti quod oris
verba que dicitur peccata sola contritione cordis
dimitti sunt intelligende cum articulis necessitat
excludit oris confessione Alii dicitur quod in contri
tione dimittitur peccata sub conditione. scilicet si confitetur
et fundat isti sua intentione per illud quod dicitur
de peccato. 2^a c. 19. Hanc in fine Tertius dicitur quod
sola cordis contritione dimittitur peccatum cuius ad
ultra factum si non fuerit et ponit ab aliis quod

et confiteri et deo satisfacere secundum iudicium ecclesie
 Et fundant ista intentione sua per illud **Col. 3. v. 1.**
1. Magna pietas dei ut ad solam remissionem
 peccati dimittat nondum per nunciat ore et tamen deum
 um audit in corde. Et hec opinio est verior
 et tenentur a doctoribus. Et quod ista opinio sit
 verior patet per exemplum lazari que post resurrectionem
 dicit illis opus ante a discipulis solueret
 lazarus enim mortuus est postquam quod est mortuus
 per peccatum. **Iuxta illud Ezechielis xxxv. c. dicitur**
 Anima que peccavit ipsa morietur. **Ite suscitatur**
 a deo qui sibi dimittit peccatum in contritione et
 postea absoluitur a discipulis et a sacerdotibus in
 confessione. Patet etiam per exemplum de decem leprosis
Luc. xv. c. 17. quod dicitur tunc veniet ad sacer
 dotes mundati sunt. Leprosi sunt peccatores qui dum
 cadunt ad sacerdotes id est dum in contritione sunt
 peccatum ostendi mundantur a peccatis. Et ita dicit
Ps. cxv. 1. Dixi confitebor ad idem me in iustitia
 mea deo et tu dimissi in pietate peccati mei
 Dixi et firmi in deo propitius. **Secundum ergo quod ista**
 est pars et in tempore licet habeant in se ordinem na
 turalem scilicet iustificatio contritio peccatorum remissio
 necesse enim habeo intelligere quod prius quis habeat
 gratiam quam contritio. **preedit ergo gratia sequitur**
 dilectio quoniam qui gratiam habet diligit sequitur
 contritio. **qui qui contritio diligit contritio**
 sequitur peccatorum remissio. Et iste processus col
 ligitur de ps. **1. c. 1.** Omnis qui non diligit manet
 in morte. **Et Aug. 1.** **Unice caritate quod quod vera**

cordis contricione habere potest patet ergo quo
modo pla contricio parum dimittit. **Quid autem**
faciat absolutio sacerdotis ad remissionem peccatorum
dictum infra quod agit de confessione. Et ista suf-
ficiant de contricione. **Terce qm e p p d g f p o c**

Quia confessione compendanda sunt xi
primo de institutione confessionis Secundo
qui tenent ad confessionem Tertio de
pe quo quis tenet ad confessionem
Quarto cui et facienda confessio Quinto de quibus
facienda est confessio Sexto de conditionibus
quas debet habere confessio Septimo de iteratione
confessionis Octavo quo per debet habere sacerdos
ad confitente Nono de interrogacionibus faciendis
in confessione Decimo de peccate clauis et effectu co-
fessionis Undecimo de sigillo confessionis **Ca^m**

Ad euidenciam **primu de institucione confessionis**
coram que dicenda sunt de confessione Nota
dum quod in scriptura duobus modis accipitur confessio
Quia unum modo confessio idem est quod dei laudatio
Unde confiteri isto modo id est quod deum laudare
et isto modo accipitur quoniam dicitur Confitemini domino
id est laudate dominum qui bonus est Alio modo id est
quod peccatorum coram sacerdote manifestatio Et isto
modo diffinitur sic Confessio est limina coram sacer-
dote peccatorum declaratio Et dicitur quasi simul
ut ex toto ut videlicet factio Et de confessione
isto modo dicta intendimus hic Videndum est quod
quod sunt instituta et quibus sunt instituta con-
fessionibus Quod ad primum sciendum est quod dicitur

est confessio peccatorum si mentalis et vocalis ayen-
 talis confessio peccatorum est de dictamine legis nature
 adiute quodammodo per fidem. **Qu** enim homo scit et
 ppendit se offendere ut offendisse deum que non
 videt nisi per aliquod radicem fidei nam dicitur sibi
 quod ab eo misericordia est petenda et hoc nunquam est
 nisi recognoscatur culpa quod fit per confessionem mentalem
Confessio vocalis est duplex **Qu**edam fit deo
Quedam fit homini. loquendo ergo de confessione vocali
 que fit deo credo quod confessio fuit de necessitate salutis
 statim post lapsum primi hominis. **Et** ratio que me mouet
 ad ista est hoc. **Om**nino tempore in quo est et fuit infir-
 mitas fuit necessaria medicina contra illam infirmi-
 tatem. **Et** statim post lapsum primi hominis fuit
 infirmitas peccati non solum originalis sed etiam actualis
 ad minus quo ad multos. ergo pro lapsum primi
 hominis statim fuit necessaria confessio facta deo etiam vo-
 caliter. **Et** istud patet ex quadam glossa que ponitur
 super illud verbum **Genes. iii.** **Adam** ubi est
Dirit glossa per verba patris meretricis et ad confessionem
 rogentis non ignorantis. **Et** constat quod loquitur
 de confessione vocali scienda deo quia tunc deus
 non homo vocaliter loquebatur ipse **Adam**. **Ergo**
 ab illo tempore citra fuit necessaria confessio isto modo
 dicta. loquendo autem de confessione vocali scienda
 homini **Duo** quod fuit instituta in lege noua christi
 videlicet incarnato. **Et** tunc non ante fuit con-
 gruum talem confessionem institui. **Et** ratio que me
 mouet ad hoc est duplex scilicet scilicet quod confessio ordinetur
 ad duo. scilicet ad primum de liberatione et manifestatione
 et ad reconciliationem deo et ecclesie eius faciendam

Et quo p[er] quomo[m]o in lege noua debuit institui
confessio Et hoc sic **Notandum** t[ame]n q[uo]d ad eund[em]
cum istor[um] que dicenda s[un]t q[uo]d status p[er]d[er]e so-
catu[m] tenebre et status gratie h[uius] Ita dicit
ap[osto]lus loquens eph[esiensib. v. 8.] et postq[ua]m fuerunt
conuersi ad fidem et fuerunt in statu gratie
dicens **Gratus** aliq[ui]d tenebre n[on] ad lux d[omi]ni
Et in epl[isto]la ad Romanos xiiij. c. Abiciamus opa
tenebrar[um] **Glosa** i. opera p[er]d[er]e et induamur
arma lucis. glosa. i. virtutes In ea ergo lege
debet institui confessio h[oc] facienda In q[ua] orta
fuit lux vera que illuina[n]t om[n]i[um] homin[um] tene-
bram in h[uius] m[un]do **Ista** e[st] lex noua xpo. s[ic]c.
in carnato Ergo in lege noua debuit institui
confessio h[oc] facienda **Et** scido si ex hoc q[uo]d
confessio ordinetur ad reconciliacione[m] faciend[am]
Deo et eius eccl[esi]e patet et q[uo]d debuit institui
in lege noua **Ido** eund[em] confessio fit h[oc] ut
homo sit iudex et arbiter int[er] Deu[m] et p[ec]cator[em]
Arbiter aut[em] talis debet e[ss]e qui possit manu[m]
i[mp]one[n]s in utraq[ue] p[ar]te **Ido** ille cui e[st] facienda
confessio oportet q[uo]d possit pone[n]s manu[m] d[omi]ni
cui s[er]uit confitens reconciliari et i[n] homi[n]em
qui confitetur talis aut[em] e[ss]e n[on] potuit quousq[ue]
Deus s[er]uus e[st] homo qua[m] tunc datus e[st] nobis
mediator d[omi]ni et homi[n]is homo xpus ih[esu]s
Et hic postq[ua]m corporalit[er] ascendit in celu[m] reli-
quit in eccl[esi]a aliquos qui loco sui constituit
arbitros et iudices eccl[esi]e quib[us] q[ui]s[que] aut[em]
toritate[m] reconciliandi p[ec]cator[em] Deo et eccl[esi]e
sue **Et** id[em] in lege noua xpo. s[ic]c. in carnato d[omi]ni
institui g[ra]t[is]io **Un]de** eund[em] g[ra]t[is]io habeat efficacia[m]

ab absolute et absolute ex virtute clauis
 que quidam clauis date fuerunt hoc in noua lege
 dicente xpo beato petro aplo 2 in xpo oibz alijs
 tibi dabo clauis regni celoꝝ quozꝝ dimiserit
 p̄ta remittat̄ eis et quozꝝ retinuerit retenta
 erit nam f̄s̄d̄ 2 q̄ q̄f̄f̄o facienda hoc in
 noua lege fuit instituta. p̄f̄p̄t̄ t̄q̄ in figura
 i lege antiqua **V** hoc q̄ sacerdotibz data est
 auctoritas discernendi m̄ lepra et lepram
 et m̄ p̄pham et f̄m̄. s̄ ista erat quedam
 corporalia 2 nō sp̄ualia Et hanc figurā ostē
 dit xpus in lege noua fuisse impletā quā
 p̄p̄os m̄ddatos ad sacerdotēs mittebat dicens
 Itē oñdite vob̄ sacerdotibus **D**e s̄do quib̄ fuit
 institutor q̄f̄f̄ionis **D**ico q̄ xpus ip̄e met.
 f̄as̄ fuit retractata sup̄ in p̄ma p̄e huius
 op̄is quā agebat̄ de sacramēt̄ d̄ gualī Et inel
 ligo q̄ fuit institutor auctoritative Et credo
 q̄ beatus **Iacobus minor** q̄ fuit op̄us **Iheroso**
linitana et p̄mo m̄ aplos celebravit missā
 quā dixit **Confitemur** alterutro p̄ta **Extra**
 fuit p̄mulgator. ista institutionis sicut d̄m̄
 fuit sup̄ de sacramēt̄o ex̄t̄m̄e **Conuentionis** **C**
omnes adulti 27 **Quis tenet̄ ad cōfessioꝝ**
O postq̄ ad annos discretionis p̄uenierit
 ita q̄ p̄no discernat bonū et malū tenent̄
 p̄mol in anno id 2 in xl. confiteri. ex̄sta
 t̄o concilij gualis et ponit̄ extra de pe. 2
 n. c. **O**ib̄ c̄triusq̄ p̄xub̄ Et contra n̄s̄q̄
 p̄nt̄ illiq̄ statuti ponit̄ pena ibid̄ q̄ c̄m̄et̄es
 ab ingressu ecclesie arceant̄ 2 morientes

xpiana carant sepulchra Et hinc sissim ac
saluber rini statuti potuit et et credo q fuit
triplex ratio qma fuit vniuersalis indigencia
Omnes enim peccauerunt et egent gloria dei
Et omni qui faciat bonum et non peccet ut dicit
sapiens Ideo quilibet deus deus glificat qfiteo
se peccatore Cui enim se peccatore qfiteo deus glificat
ostendens se dei gratia et misericordia indigere Sed
non fuit sine quibus reuerentia Cui enim omnes
teneantur in pascha gire ut digne ac iuste
possint accedere ad tantum sacramentum oportuit
permitti remedium purgationis et locutionis peccati
quod fit in confessione Tercia ratio fuit distinctio
gregis dicitur ne scilicet lupi abstergerentur in grege
qui manducaret agnos Ideo statutum est ut ratio
res ecclesiarum agnoscerent Sicut enim omni peccato
habetur sub pelle innocentie malicia sub palliano
Ideo omnes quicunque et cuiuscunque conditionis sunt
teneantur semel in anno confiteri ^{alias} et peccata mor
talia et debent pena predicta puniri Sed
pone aliquis non habet confessionem de aliquo peccato
mortalis nisi peccato de venialibus si homo non teneat
peccata venialia confiteri ergo ad minus talis non
teneat confessionem Dico q si peccata et peccata me
hori iudicio q aliquis potest teneat ad confessionem
propter duas Vnomo propter vinculum peccati Alio modo
propter vinculum precepti peccata venialia non te
nentur quibus confiteri propter vinculum peccati sed potest
sunt remitti sine confessione tamen sunt confitenda
propter preceptum quod teneat quilibet confiteri potest
in anno quod scilicet confitens non habet nisi peccata venialia

Cui si haberet mortalia que confiteretur non tenet^r
 de veritate ad venialia De hoc tunc magis late
 dicitur infra Et ulterius ponit qd aliquis est ita
 attentus circa divina et non habet remorsu de aliquo
 peccato nec mortali nec veniali Aut g. iste tenet^r
 confiteri aut non Si non tunc non est tenent^r
 ad confessionem Cuius contrarium dicitur e. si autem
 tenet^r et non habet constrictionem de aliquo peccato nec mor-
 tali nec veniali tenet^r ad dicendum et confitendum
 contra constrictionem suam et ita mentiri qd nequias est
 ducere Ergo ad minus talis non tenet^r confiteri Dico
 qd ad sapientis dicitur septies. sapientis in die cadit
 iustus impossibile est ut credo secundum statum iustorum
 qd aliquis habet intellectionem et ipsum remorsu tuncat eundem
 die et eundem septimana absque remorsu aliquo peccato
 venialis et qd totum annum tuncat hoc habeo magis
 p impossibile Nec credo qd nunquam istud donum fuit
 collatum alicuii scilicet nisi christo et beate virgini marie
 cuius nec istud donum credo apostolos habuisse qd ve-
 nialiter peccaverunt ut dicit Gregorius et Augustinus
 in libro de natura et gradibus Si omnes sancti iste
 dum adhuc viverent interrogati essent Verum
 sine peccato essent Omnes eundem voce dicerent 4° 1°
2° 1° Si dixerimus quia peccatum non habemus ipsi
 nos seducimus et veritatem in nobis non est Excep-
ta beata virgine maria de qua tunc de peccatis
 agit^r propter honorem filij nulla esola propter qstio-
 nem habere Et Thomae Respondeo contra naturam
 dicit sine peccato aliquis potest Quod homo quatuordecim
 potest peccatis debet cogitare corde et confiteri
 se esse peccatorem Quia ut dicit Gregorius

Bona memoria dicitur ubi culpa non est
Unde de eadem lege tenentur omnes ad confessionem Et
si deus de specialissima gratia daret istud donum alicui
quod mortaliter nec venialiter peccaret Credo quod
adhuc ne contempneret preceptum ecclesie talis debet
putare se confessori suo vobis quod daret se peccatorem
quia metiret se dicere debet Domine ego non habeo
conscientiam de aliquo peccato nec mortali nec veniali
Tamen propter preceptum ecclesie quanto me nobis
sicut dixi supra quod suscipiatur in sacramento debet
suscipi per baptismum licet non habeat peccatum
originale

Can. 3. de rpe q. 1. rem. ho. q. 1.

Oste papiente ecclesie iij. c. omnia tempus
hinc Et ideo nunc videndum est de tempore
quo est confessio facienda. i. si est facienda statim
tunc homo peccavit vel potest differri usque ad tempus
statutum in decretali. *ad r. c. de r. c. de r. c. de r. c.*
usque ad *sol. m.* Ad cuiusmodi evidentiam sciendum
est quod nos possumus loqui de confessione vel quod
ad propositum interius vel quod ad verbum exterius
Et primo modo sic dicitur quod omnes doctores quod
tenentur propondere confiteri quod tenentur primo de peccatis
ratis confiteri quia sine fine propositio confiteri
et satisfaciendi non dimittit peccatum ignotum
Et dicitur primo confiteri quia sicut dicitur de super
semper quod occurrat memoria de peccato tenentur
homo dolere et confiteri de eo modo quo dicitur
de super licet est fuerit ipsum confessus tunc ex hoc
hoc semel. Et licet confessus non tenentur iterum
confiteri De hoc tamen magis dicitur infra quod

ager de ueracitate confessionis Et si loquamur
 de confessione actuali quod si homo tenet actualiter
 liter confiteri in ista materia sentiunt diuersimodum
 doctores. Quidam enim dicunt indistincte quod quicumque
 aliquis peccauit non tenet confiteri ante pascha.
 sed si tenet contenti et fundant intentionem
 suam ex duobus primo quia preceptum de confitendo
 est preceptum affirmatiuum et ideo non obligat nisi
 pro loco et tunc dicitur Tempus autem dicitur
 ab ecclesia et quadragesima. Ideo nullus ante
 quadragesimam tenet confiteri nisi est in periculo
 mortis. Secundo quia actus confessionis non est necessarius
 ad iustificacionem quia per contricionem et iusti-
 ficacionem. Et ideo confitendo est solum necessarium ex precepto
 et obligatione ecclesie et ecclesia non exigit
 ante pascha nisi periculum mortis imminat. Et
 ante illud tempus nemo tenet confiteri nisi
 in casu mortis. Alij dicunt quod peccator existeret
 in peccato mortali tenet statim quando habeat
 discreti et idonei sacerdotis copiam et prom-
 pmissi memoriam confiteri peccatum suum nec obstat
 decretalis illa. Omnis dicitur per sexus. quod illa
 decretalis non dicit quia usque tunc differat.
 sed dicit quod non differat ultra prout ecclesia
 prohibet ne ultra annum quis remaneat in ex-
 comunicacione non tamen dat licentiam remanendi
 usque ad illam horam. Iterum cum illa decretalis
 non fuerit edita per negligentibus vno contra
 negligentibus. Si autem illa decretalis esset edita

peccator tenetur confiteri statim quia offerrebat se
oportunitas sic videtur quod tenetur post eius
edicionem. **¶** Que istarum opinionum est verior fatore
me nescio. Tamen dicit sicut dicit prima opinio
videtur michi periculum dicit sicut dicit secunda
videtur in dicitur. **¶** Secundus **Thomas de Aquino** in
quadam questione de quolibet ponit aliquos casus
in quibus aliquis exorsus in peccato mortali tenetur
statim confiteri. Primus est quod est infirmitas de
qua eminet sibi periculum mortis. Et iste casus
potest colligi ex hijs que ponuntur ex de peccato et re.
¶ Cum infirmitas corporalis. Secundus casus est
quod habet facere aliquid de quo imminet sibi
periculum mortis licet pro tempore illo sit sanus
sicut si habere cupit mare vel longa viam
facere vel aliquid aliud tale. Tertius est si habet
aliquid facere quod exorsus in peccato mortali non
posset facere sicut si habet dicit missam vel inipiam
vel ministrare aliquid sacrum ecclesie. Quartus
casus est quod quisque aliquid peccatum de quo emittitur
suis non potest absolute eum et habet copiam
alienius qui potest absolute eum et timet quod tempore sta-
tuto non poterit habere copiam tunc tenetur
statim confiteri. Quintus casus est quod in conscientia
sua dicit sibi statim se confitendum quod aut
tenetur disponere eam aut facere secundum eam non
sit erronea sed salubris. Omnes enim dicunt
quod licet non sit necesse statim confiteri est tamen
multum congruum. **¶** Aucta dicitur capitulum de
centis **¶** Ne tardius confiteri ad dominum et me

differas de die in diem. subito enim veniet ira
 illius et in tpe vindicte disperdet te **Ira** q
Raymudus in pdma sua ponit quinqz rationes
 ppter quas est multu utile et congruu stati
 confiteri **P**rima est ppter misericordie hore
 mortis **Unde** dñs in eba^o ba luce psijr.
 Veniet dñs pveni illius in die qua no sperat
 et hora qua nescit et pte eius cu infidelibz
 ponet **I**tem dñi pmittens sibi longa vita dñs fuit
Sulte hac nocte repetent aiam tuā a te 2 ea
 que roaueras cuius erit **Q**uarta e qz moras
 in pccō sū accumulāt pccō pccō 2 p qñs pena
 pccō **Unde** apltus ad Ro8 ij. r. An ignoras quā
 benignitas dei ad pniā te adducit sed ut du
 ricia tua et ipemittens cor thezaurisat tibi
 ut in die ire et reuelationis iusti iudicij
 dei qui reddet unicuiqz sūm opa sua **Et** osce
ij. r. **Et** aledictu mendaciu factu homi
 tidu in eudauerit et sanguis sanguis tetigit
 1. pccō adducit pccō **Unde** Gregg pccō
 qd p pniāz nō diluit mox suo pondē ad aliud
 trahit **T**ercia e qz quāto maiore moram
 fuerit in pccō tanto magis elongab^r. a deo
 et p qñs tanto difficilior erit quercio sūo.
 illud qd cōr dicit **Q**ui hodie nō e tras
 ming aptus erit **Et** Quintus pncipijs
 obsta pccō 1. tardē medicina patitur **C**ui
 mala p longas ronalud moras **Et** p b dñe
 qui elongant se a te pibunt **Q**uarta est

Quia in magna egritudine eius pro aliquibus penite
seu cor de peccatis cogitare Vnde Hieronimus Eadem egritu
dine opprimeret eum propter potestatem aliquid cogitare quod penitet
et aliter rapit intentionis mentis ubi est eis dolere quod
ta eundem ut dicit Augustinus occurrit tunc impedimenta
Nam morbus inquit pena tenet. filij Exor uindicta
que illi dicitur dilexit eum ad se uocat Tene ergo certum
et dimitte incertum et age penitentiam et confitebor Quidam
et non differas usque ad infirmitatem Quid galus
sapienter dicitur Ving et panis confitebor Quidam
quia nisi peccator in eorum sua exaudierit dominum cla
mantem quod confiteatur et faciat penitentiam clamabit
ipse postea ad dominum et non exaudietur Ex in lucis xli
de diuitie Epulone quia in inferno sepulta non
exaudietur etiam pro sua guerra aque Non est ergo dis
ferenda ut tardanda confessio sed est multum utile
et agrum si fiat statim Et dicitur autem in scripto
suo super finibus loquens de matia ista dicit quod aliter
respondendum est in casu isto de religioso aliter de laico
Nam religiosus ad totum tempus vite sue pro sibi tempus
penitentiam habita copia sacerdotum ydonei si peccauerit
mortaliter credo quod tenet sine mora confiteri
et intelligat sine mora sicut rector ratio ordinabit
Laicus rationabiliter pro expectat tempus quadam
quod est tempus penitentiam Vnde cum illud tempus sit
magis opportunum eis ad satisfaciendum et confitendum
si expectent illud rationabile est iudicium quod non peccet
dum tamen opponat firmum tunc tempus confiteri De
clericis autem iudicium non audeo concludere aut sa
nuo deo quod omnes qui cadunt pro mortali confiteantur
statim ad possunt non eundem videtur Et dicitur quod
qui tam dum culum per portat occultum Verba

sunt vicarij Quidquid sit de ista ma credo in
 capibus quos ponit sub thomas de veritate to
 veri quilibz statim habita oportunitate gfitendi
 Credo est q consilium vicarij sanum sit 2 salubre
 et debet exequi cum diligencia 2 utute ros

Capitulum quodam cui est facienda confessio

Quoniam ille cui e facienda gressio sacralis
 oportet q habeat claves videndum e po
 aliquid de clauibz Notandum go qmo q nome cla
 us trisland e a corpali bz ad spualia Clauis eud
 in corpali bz e instrum ad riuouendu aliquid ob
 staculu quod impediabat ne possit haberi aditu
 ad donu Sic etia in spualibz illud quod riuouet
 peccu mortale quod e obstaculu ad ingrediendu
 regnu celeste vocatur clauis Et ista clauis est
 triplex Nam quedam est clauis auctoritat 2 ista
 bz plus deus Unde de ista clauis loquebantur iudei
 dum dicebant Quis pot dimitte peccu nisi solus
 deus quasi dicerent nullu. et hoc uerz e auctori
 tatiue Alia e clauis excellentie et hac habz
 xpus homo Et de hac clauis loquit ysaiab
 in psona dei loqueb de xpo Dabo clauis da
 uid sup humerz eius et dicit xpus homo clauis
 excellentie habd inquit ipse p passioz sua
 pufferit p peccu mris et no solum p uris ymo
 p tong mundi et natura huana ut dicit beatus
10. Et hoc e uerz quid ad efficaciam vel dicit
 hic popus homo clauis excellentie iquatu
 effm sacroz pot dare sine sacris Tercia e
 clauis misterij Et ista clauis habent sacerdotibz
 et datur eis in rollaco ordinis sacer dotalis
 Et de ista fuit Dauid petro tibi dabo clauis

regni celorum et istis de clavis loquimur hic
Sciendum quoque duplex est clavis mysterii Una
est sua discernendi Alia est potestas ligandi et solvendi
De sua autem discernendi quod est clavis et quod
non est si est alia clavis secundum rem a potestate ligandi
et solvendi et magna suspitatio inter doctores Hic
logos Et ideo non dico amplius aliquid de ista ma-
teria cum dominus papa Urbicus qui nunc vivit loquens de
clavis in quadam exortatione sua quae incipit Quia
quod addiminet faciat mentionem de ista suspi-
tatione doctorum et nihil determinet Unde ex quo
reliquit incertum temerarium est aliquid dicere
seu diffinire Quod tamen firmum tenendum est quod iste
claves cuiuslibet sacerdoti dantur in sua ordinatio-
ne si iste claves non potest exire in aliud donec sa-
dos habeat materiam in qua agat et hoc ut per-
missionem tunc alicuius ut privilegium sicut habent
fides ~~predicandi~~ Episcopi et Archiepiscopi et ceteri alii
habentes tunc alicuius ut privilegium sicut habent
fides predicatores et monachi et alii qui ex privilegio
domini ipsius vel Episcopi potest predicare et confessiones audire
Ex his ergo potest patere tunc sit sacerdotalis confessio
facienda Et dico sacerdotalis confessio ad excludendum
confessionem spiritualium vel directam quod si sacerdos
confiteretur alicui personam suam ut sibi super eo consulat
et eum dirigat non ut eum absolvat quia talis
confessio potest fieri tunc tunc bono viro qui est per-
nuicare et consule ut orando vel instruendo
Ut loquendo de confessione sacerdotali que fit per alio-
lucione dico quod ex dictis patet dicitur conclusio

Prima e q' g'fessio sacramentalis e' facienda sacer-
 doti 2 no' alij. v. q' no' debet nec p' fieri nisi
 in hnti clauces et iste e' solus sacerdos Et
 id est quia absolutio fit utute clauum Ita q'
 nullus p' absolue in foro pnie nisi hnt cla-
 ues q' patet quia ut dicitur e' clauces ordina-
 ad soluendum **I**tem t' melius dicitur infra p'age
 de p'ate clauum **S**ed nullus hnt clauces nisi sac-
 dos id clauces dnt in collacione ordinis sacer-
 dotalis **E**rgo no' p' nec debet fieri nisi sacerdoti
 Et ita dicit **I**tem et ponit' et de p' d' vi
Eum cult' cofit' p'at' sua ut inueniat graz
 quorat sacerdote **C**oncl' conclusio e' q' g'fessio
 facienda e' p'rio sacerdoti Et ista g'clusio patet
 p' licet em ut dicitur e' omnes sacerdotes hant
 clauces no' t' oes hnt matiaz i' q' pnt exere
 op' clauum s' solu illi quibz comissa e' cura
 utiq' resp' illor' quor' cura eis e' g'missa
 Et id solu talibz cofessio e' facienda 2 t'les s'p
 p'rii sacerdotes **E**rgo solu p'rii sacerdotibz
 e' g'fessio facienda Et p' aliquis dicit **Q**uid e'
 uel quib' e' p'rius sacerdos **A**liqui dicunt q' p'rius
 sacerdos e' sacerdos parochialis q' q' adu'stra
 sacra eccl'astica et isti e' g'fessio facienda Et eide
 datur istor' fundari in r'oe ista **N**lli debet fieri
 g'fessio qui h' adu'stra sacramentu' Eccl'astice
Ad hoc em e' datur p'ceptu' de g'ferendo in xlviii
 ut fideles digne accideret ad sacru' eulia-
 ristie in pascha **E**u' g' sacerdos parochialis
 sit obligatus et teneat' officio suo adu'strae.

sacramentū eultraque prochiatis suis Ideo omnes por
rocham sui tenent² p̄li q̄fiteri ad minus in xli. Et
ista videt² et intentio illig de mentalis quibus ut sup̄
sexus Et illig capli de pe d. vi placuit Iud etia
videtur de interiori sacre scripturay in eod testame
to ubi dicit quod xxxvii Diligent agnosce cultū
patris tui Et cultū patris s̄m glosam d̄ q̄stia
que nō p̄t cognosci nisi p̄ q̄fessionē q̄ oportet
p̄ ille qui habet eand cognoscat q̄fessionē q̄ nō p̄t
fieri nisi audiat eam hoc etia id videt² dicit
scriptura in nouo testamento ubi d̄ ad hebreos ultio
Iam obedite p̄ omnia q̄positis v̄ris ip̄s eud p̄uigi
lant quasi v̄ris reddim² p̄ aiabus v̄ris Ergo si
ille qui h̄z eand tenet² v̄ris reddere p̄ aud subdin
videt² necn̄ q̄ sciat statū aud subditi q̄ nō potest
fieri nisi audiat eud q̄fessionē. quod oportet q̄ p̄
bet subditi q̄fiteat² suo curato Alij distinguit²
de p̄rio et dicit q̄ p̄rio d̄. duobz modis v̄nomo
dicit² p̄rio q̄nt diuidit² cont̄ alienū Aliomodo
dicit² p̄rio 2^m q̄ diuidit² contra cōmune modo
dicit² isti q̄ quilibet tenet² q̄fiteat² p̄rio p̄rio doti
2^m q̄ p̄rio opponit² alieno non aut p̄dm q̄
opponit² eod Nam q̄stat et certū ē q̄ si alijs
fuisse confessus p̄tia sua duō p̄p̄e ul̄ Ep̄o vel
ar̄epo suo fatū et temerariū eēt dicit² q̄ te
netū illa ead p̄tia q̄fiteri suo prochiati cu
rato Cum q̄o isti qui ex p̄uilegio p̄dicat et
audiunt q̄fessiones sint Curarij d̄m pape
et ep̄oz Confessi eis nō tenent² ut q̄fiteat
p̄rio doti suo prochiati nō tales sūt quasi
quidā p̄riarij p̄ticularēs Et iō sicut q̄fessi p̄
interiorij d̄m pape et Ep̄oz nō tenent²

rem confiteri curatis sub ita nec confessi
 est Et ita e' hodie decretum p' dnm nrm ppam
l. xvij In quadam decretali sua exuacate q'
 incipit vab' elcomis Istud est vider' e' de mte
 non illius decretalis sup' cathedra que ponit'
 ep' de pe. et re. d' q'stutionibz dnm clemetis
 s' d' d' a bone memoie vbi d' q' fros p'di
 catores et miores tantu' hant de p'rate i
 q'ssionibz audiedis quatu' p'ochialis sacerdos
 de iure noscitur hinc s' q'ss' sacerdotibz p'ochia
 libus no' tenetur utz q'ss'eri ergo nec co
 fessi eis Et s'm ista via illa decretalis q' d'
 struiss' p'vius loquit' de sacerdote p'prio q' ut
 p'p'm d' d' d' d' contra comune vnde e' p'p'p'
 q'ss'at' p'no sacerdoti. i. no' alieno Et quidq'
 sit de hoc t'p' p' illi qui audunt q'ssiones ex
 p'vilio d' d' p' Anduceret sibi q'ss'entes
 ad confitendu' semel in anno sub curato b'n
 faceret 2 ad hoc inducitur in illa decretali
 d' d' Ane d' d' xi. qui sunt de ordine p'dicta
 toz que incipit p' curas 2 tenent' ad q'
 qua licet illa decretalis sit r'vocata i q'ntu'
 contrariat' decretali Bonifac' q' incipit sup'
 cathedram Non t'p' q'ntu' ad alia q' equitatem
 q'ntu' e' r'vocata Et n' d' q' sacerdos p'ochia
 lis p' absolue' subditu' suu' de omni p'cto di
 cendu' q' Raymundus in p'ma sua ponit
 quidq' casus de quibz sacerdos p'ochialis no'
 p' se m'romitte' nisi p'p'ale fuerit sibi con
 missu' Quoniam q' e' solempnis p'nia imponeda

Secundus casus 3 qm peron 3 amora excedit
Tercius 3 ubi dicitur in regularitate qm
Quartus 3 de mediarijs In istis quatuor casibz
hospitum addit tres Ita q sit omnis casus de pub
lico peron sicut de publico blasphemio. Sextus
3 de mediarijs Septimus casus 3 si sit consue
tudo in epatu q alij certa summa ad epudife
rant sicut optinet consuetudo in pluribz epatibz
De homicidijs. pcclegijs. falsarijs. violatoribz
enunciatis eccliasice sodomitis incestuosibz
purijs et alijs enormibz sumis. que epd sibi
retinet sicut q eis videtur expediens. de quibz
na pe certa regula dari. Et omni quisq in
ritus heat synodale suad ad quo se dirigat in
via ista. Adm Guillmus Durandi in reportato
no suo dicit q pone tot casus no 3 n aucte
ptate sua curat ad possint omnia de iure q
no sunt eis expresse prohibita. Notandum est
q Raymundus in summa sua ponit sex casus
in quibz omnis sacerdos parochialis pot abponit
et audire confessiones subditoz alioru sacerdotu
Prmus e ad ille cõmõs deliquit in parochia sua
Secundus 3 si mutavit domiciliu in parochia sua
sicut 3 de scolarijs studentibz ppijs ut alibi
Tercius si sit vagabundus sicut snt illi pau
peres qui vadunt vagabundi p mundu. Quarto
qm aliquis hz sacerdotu i peritio ut malicio
su ut omo insufficientem 2 vult ire ad ma
gis partu qui sibi melius consulat p me ad
ad petita tñ prius licentia 2 obtenta appo

Sacerdote et sacerdos teneat eam sibi dare **Quia**
 capis & si aliquis volens facere longum iter ut
 pote in ad frum **Jacobum** vel ad quadring alia
 pugnacione vel ad locum petit licenciam a
 suo curato qd possit in itinere confiteri qua
 tur quilibz qd pte audire qfessionem potit eius
 qfessionem audire. **Secundus casus** & qm & i arti
 culo mactat quia in isto casu potit qfiteri cui
 cur sacerdoti. In alijs aut casibz pfatis no pot
 confiteri nisi potenti audire qfessiones. **Ex co**
 mmissione curie vel ex privilegio. **Et** quid fiet
 de militibz sine & nobilibz vel quibusdam alijs
 qd habent domicilia in duobz parochijs & per
 vna pte anni morantur in vno domicilio et
 qd alia pte anni morantur in alio cui qfiterentur.
 Iste dicendum qd tales debent qfiteri illi cu
 rato in cuius parochia hnt pateriale domi
 cilium vel in cuius parochia morantur qd maiore
 pte anni. **Sed** pone hic e vna mulier
 fragilis & prona ad peccatum timet de curato
 suo qui e leuis et lubricus qd si qfiteatur
 sibi qd sollicitat ea ad malum vel qd revelabit
 qfessionem magis confitebitur ista sibi. **Puro** qd
 si timeat scripsit et ptabilit de istis vel de
 aliquo istoz debz petere licenciam a curato
 suo qd qfiteatur alteri et si pte hnt copiam
 superioris sicut epd pmanu sui vel alicuius
 religiosi habentis potate audire di qfessionem
 qfiteatur sibi. **Et** si ista no pot hnt copia
 istoz alicuius et curato sui & ita maliciose

q non vult dare sibi licentia confitendi alij quod
faciet ista psona dico q si timet de sollicitudine
comedet se deo orando q eripiat ea a temptacione
et donet sibi virtute et constantia resistendi et qficia^r
in loco publico et deus qui teste aplo nemine
p mittit temptacione sup id quod pt s faciet cum
temptacione puenit adiuuabit ea et sic no id
mouebit In casu aut ubi timet de reuelacione
confessionis credo q si timor est ronal^r et no leuis
ut fatuus q sine licentia sua si ipse negat ea
ius credit sibi q si alteri hnti ptate audiedio
fessionis possit confiteri Ita ty q sit i pposito
q ubi hnt curato sufficiente confitetur sibi
Sicut eud ille qui contrahit nrimoniū appo
nendo conditione inhonestā cont pbam ma
trimoniū puatur iure nrimoniū ut dicit^r
xxij q iij Aut cetera xxxij q ij Alqd plet
queri ex de condici appo vide c ultio Ita
sacerdos non suans ea que sut de sba confes
sionis vmo faciens cont ea e puatus iure
qdo gobat in audiedo qfessiones Sed igitur
tene secretū sit de sba qfessionis qntū e
ex pte qfessor. sacerdos reuelans qfessionē
e puatus iure qdo gobat in audiendo con
fessionē Et id si timet iuste et ronalit^r
q iste curato reuelaret qfessionē nullus
tene^r sibi qfiteri Deo 3 q ista ratio no
gcludit nisi cont eū qui id reuelauit qfes
sionē Non cont eū qui reuelatur e s hoc
facit sequens id Itē qdo p caritate iustitu
tū 3 contra caritate militare non debet

Et confessio instituta est pro caritate quia quilibet
 tenet se diligere ad honorem dei cum glorificando,
 et se ei humiliando et cum sibi reconciliando. Ergo
 non tenet militare contra caritatem seipsum quod den-
 do et diffamando. quod fiet si homo tenetur con-
 fiteri illi de quo iuste et rationabiliter presumitur
 quod reuelaret confessionem. Vnde Augustinus hortans
 ad penitentiam et confessionem dicit non dico ut te
 prodas. Sed si aliquis confitetur scienter alicui
 qui confessionem reuelaret quod dicit se quod non debet
 sibi confiteri. **Sed** pone prius sacerdos et hereticus
 ut schismaticus ut schismaticus ut excommunicatus nisi
 debet sibi confiteri. Dico sine pudore quod non
 et ratio est generalis quoad ad omnes tales. Cum
 enim participat ad excommunicatum in sacris et peccatum
 mortale et omnes tales sunt excommunicati de iure
 et confessio sacramentalis sit peccatum quicquid
 talibus confitetur peccat mortaliter. Sed quantum
 ad hereticum est specialis ratio quia hereticus de facili
 ponit sibi confitenti in errorem ut inducet in
 desperationem sicut fecerunt pharisei. Unde qui
 confessus fuit eis dicens peccatum tradens
 sanguinem iustum. et ipse lotus sui concilij dixe-
 runt ei quid ad nos tu videtur. **Utrumque** pone
 dicitur contra et declarabitur infra quod nullus debet
 diffamare nec accusare in confessione alium. Sed potest
 contingere quod si aliquis confiteatur curato suo
 oportebit quod diffamaret alium. Sicut ponatur
 aliquis peccauit cum matre sua que est licite
 nota curato suo ut cum filia ut cum sorore

quas etiam curatus bene cognouit nouit oportet
q̄ talis exponat et noiet p̄pona in confessione
dicendo habui rem cu matre ul filia ul cu p̄ore
et sic cu iste sunt note ut deū e curato r̄mane
bunt diffamare apud eū Dicendū q̄ talis debet
confiteri si habeat oportunitate tali qui nō ha
beat noticiā istarū p̄ponarū Vnde talis debet
ire ad curatū dicens Ego habeo capū quē
non debet dice uobis Ideo peto licentiā alii
confitendi Et sacerdos tenet eam dare sibi
et ea h̄ita debet querē sacerdotē qui nulla
noticiā heat de p̄pona cu qua peccauit Et cō
silio sacerdotibz curatū q̄ sint faales ad tales
licentiās concedendas quia ex hoc p̄uenit dū
bonū Vnde e quia ip̄s exponatur Aliud est
quia alij ap̄ius et meliū q̄fiterent̄ ac securius
Quidquid qui peccauit cu curato suo tenet
sibi q̄fiteri dico q̄ ad cōtundia sit p̄s q̄fessio
nis s̄ magnat p̄s p̄tissimō et homo nō t̄y
cōtundetur de illo qui e q̄fessio sceleris quātū
de vno alio mulier ista nō debet q̄fiteri illi
nec ip̄s debet eā audire vno d̄ sibi dicens
vade ad aliud. t̄y si q̄fiteretur sibi et ip̄s absol
ueret eā eēt absoluta **S**acerdos aut curatū
cui q̄fiteret̄ dico q̄ si q̄n̄ q̄mittit̄ sibi curatū
ip̄s petet licentiā q̄ possit elige cōfessionē
al̄ cōmissionē curē diceret sibi sp̄s n̄ ex
hoc q̄ habes curatū aliorū d̄tinetū quē tūc
p̄cariū q̄cedim̄ tibi q̄ possis elige p̄donū
q̄fessionē qui te absolue valeat eēt multū
securiū tenet̄ tūc cōm̄ q̄ in cōmissiōe curē
datur eis talis licentiā ip̄licite ul cōmissiō

Q
ue

cur et ab noxia **S**ed nuda ex hoc qui qd dicitur p^o d^o
 simplicibus qui no hnt auctem audiendi qd dicitur
 dico q non de rigore iuris Et e duplex rō
 Una q iste non e modus audiendi iurisdictionem
 ei qui alias non hz. Alia q licet curati sint
 licentati q possunt confiteri tñ isti no sint
 licentati q possunt eos audire Tame credo q
 ex quo epd sine nt q curati confitent^r istis
 crisi absoluit eos et no phibent vmo dissi-
 mulant **S**ed eis dare tacite p^o tate audie-
 di et absoluedi curatos **N**otandum aut q si
 aliquis sit in piculo mortis et non possit habere
 copia sacerdotis. p^o et debet confiteri laico
 fidei et no excoicato Ita h^o d^o de p. d. 1
Cum permittit de qse. d. in i. sancto **E**t Aug^o
 tanta e vis qd dicitur ut si articulus neccitat^r
 imineat et de sacerdos qd dicitur p^oximo
 Ita tñ q talis qd dicitur no e sacm^o tñ d^o p^o
 ubi illud quod e formale in sacm^oto. s. qd dicitur
 elius. v^o tame volutat hoc quod p^o tate
 i^o tate qua m^orit absoluit a deo Et ille
 qui audit qd dicitur tenet^r orac^o p^o deo d^o
 qd dicitur tñi res si fiat ut p^o in Ita tñ
 q si euadat piculu tenet^r uterq^o qd dicitur illi
 qui p^o eum absoluerit **C**apitulu quid d^o qd dicitur est

Appedito quasi superficiali^r faciend^o rō p^o
 cui e confessio faciend^o Restat vid^o
 de quibz d^o fieri Et e sciend^o q d^o fieri d^o
 p^o tate Ita dicit^r in p^o d^o d^o confitebor ad d^o
 p^o me iustitias meas d^o iustitias dicit^r
 no iustitias Et i canonica iurabi Confitebor

alterum parā sua Non bona ut virtutes prout fuit
bat pharizaeus dicens Erant tibi ago dno qua
non sum prout ceteri hoies fornicato et adulter
velut et hic publicanus primo bis in sabito
dixit do omni que possideo De his go confessio
fieri de peccatis **N**ondum aut propterea quod sunt
venialia quaedam mortalia Quatu aut ad peccata
venialia simplr loquedo no sunt confitenda & ne
cessitate Cum enim de natura sua sint venialia qd
etiam ipso nomine importat quod per se venialia sunt
sunt per primam intentionem huiusmodi scilicet conditionem
in quali de ipis ut per exteriorem assumptionem sicut
per passionem peccatorum et similia **N**ondum et notandum
quod peccata venialia multis modis dimittuntur et absque
confessione Unum quod confessionem generalem que fit in
prima et in completorio et ipso missae Alio modo per
benedictionem Episcopalem Et idem credo non transgredere
de benedictione sacerdotum qui fit in fine missae Alio
per benedictionem aquae benedictione de gse d. in aqua
salem appertam benedictionem ut ea tacti appert
sufficiunt Alio quod confessionem peccatorum Alio modo
quod quis dicit devote dicit orationem. s. pater noster
et hoc videtur illis ubi dimitte nos debita misericordia
Alio modo ut dicit aliqui per ingressum ecclesie confite
et intelligo quod ingreditur causa orationis Alio modo
per devota susceptionem alicuius sacramenti potissime
sacramenti Eucharistie. De gse d. y Cum omne crimen
intelligo tamen quod dicitur sic ut sic venialia dimittuntur
intelligo quod persona non habet nisi venialia quod
si haberet mortalia videlicet sibi remitterentur
venialia quousque mortalia esse dimissa
Quatu aut peccata venialia quatuor sunt de natura

una su non sine de ueritate confitenda. Tamen
 multum est congruum maxime scribis p[ro]f[ess]is sicut
 p[ro] religio et p[ro]lati q[ui]d c[on]fiteantur q[uod] pena
 cor[poris] multum minuit uirtute seruand[um]. **Notandum** t[ame]n
 q[uod] in casu contingit q[uod] homo tenet c[on]fiteri p[ro]p[ter]
 veniale et hoc p[ro]pter dubium et hoc scilicet q[uod]
 dubitat p[ro]babiliter de aliquo p[ro]p[ter] utz[er] sit mor-
 tale ut veniale. Quia si n[on] peniteat sicut de
 mortali d[is]crim[en] se exponit et ideo d[icitur] c[on]fiteri
 sicut uacet in consuetudine sua et iudicio sacerdot[is]
 relinquat utz[er] sit mortale ut veniale. Et c[on]-
 sulo sacerdoti q[uod] n[on] sit minus p[ro]missus ad iudicia
 d[omi]ni p[ro]p[ter] mortalia s[ed] p[ro]p[ter] d[omi]ni et p[ro]p[ter] et
 inducere h[ab]e[n]d[um] ad p[ro]p[ter] **Tenet** et[er] homo
 c[on]fiteri p[ro]p[ter] veniale p[ro]p[ter] ecclesiasticum statutum
 q[uod] scilicet n[on] h[ab]et d[omi]ni p[ro]p[ter] de aliquo p[ro]p[ter] mortali
 q[uod] ad ex statuto ecclesie tenet[ur] quilibet c[on]fiteri
 in x[rist]o talis tenet[ur] c[on]fiteri et ad n[on] h[ab]eat p[ro]p[ter]
 mortalia oportet q[uod] c[on]fiteatur p[ro]p[ter] uenialia
 d[icitur] t[ame]n aliqui q[uod] sufficit q[uod] p[ro]p[ter] se sacerdoti
 dicens. d[omi]ne ego n[on] h[ab]eo c[on]fiteam[ur] de aliquo p[ro]p[ter] mor-
 tali tamen p[ro]p[ter] me uos ut uideat[ur] mea c[on]fiteam[ur]
 p[ro]p[ter] t[ame]n reputo p[ro]p[ter] **Tenendum** 3[er]go n[on]
 ad uirtutem c[on]fiteri p[ro]p[ter] uenialia s[ed] in q[uod] talia p[ro]p[ter]
 tamen multum utile et expediens e[st] ut tenet[ur]
 quib[us] ad c[on]fiteam[ur] ea de bono et quo nisi in duob[us]
 casib[us] Vel q[uod] ligat[ur] a consuetudine s[ed] q[uod] dubitat
 utz[er] sit mortale ut ueniale ut a consuetudine
 ecclesiastica q[uod] scilicet n[on] h[ab]eat mortalia q[uod]
 c[on]fiteat[ur]. **Quatuor** ad p[ro]p[ter] mortalia d[icitur]
 q[uod] omnia p[ro]p[ter] mortalia tam occultis q[uam] manifestis

tenetur quilibet distincte et sigillatim confiteri
et si excederint a memoria sua tene^r laborare
quatenus poterit quod verum dicitur **Q**ui aut tenetur
confiteri peccata mortalia etiam confessioni **P**er quod
ad hoc quod sacerdos absoluat peccata eius quod sciat
peccata ut deus cuius locum tenet si non potest scire
ut deus nisi dicat^r i confessor ergo quatenus
sit manifestum peccatum confessioni peccata dicit sibi dicit
ipsum in confessione **U**nde prout in foro iudiciali non
sufficit ut iudex sciat causam ut quatenus persona
vno oportet ut sciat eam ut iudex **I**ta in foro
spirituali non sufficit quod confessor sciat peccatum ut homo
vno oportet quod sciat ipsum ut deus et quod dicit sibi
confessione **T**enet^r et confiteri peccata quatenus
sunt occulta cuius ratio est **S**icut enim medicus cor
poralis non potest dare salubre remedium nisi cog
noscat infirmitatem **I**ta confessor qui est medicus
anime nullo modo potest imponere penitentiam salutarem nisi cognos
cat peccatum **N**on potest autem cognoscere peccatum occultum
nisi revelet^r sibi in confessione **O**portet^r quod peccatum
quatenus occultum quod confiteatur **I**ustum est enim
ut peccator qui non erubuit peccare in conspectu
dei cui nihil potest occultari non erubescat ipsum
confiteri hoc confessori **A**pparet ergo quod peccata mor
talia quatenus sunt sive occulta sive manifesta
omnia et singula distincte et sigillatim sunt con
fiteunda **S**ed nullo modo circumstantie peccatorum sunt
confitende **D**icendum quod circumstantie peccatorum quod sunt
attendende in confessione in hoc sensu continentur
Sunt quidem ubi per quos quotiens cur quomodo
quado **S**uilibet attendat autem medicamina dicit

Quis utqz ipse peccator sit masculus aut femella. peneo
 uel iuuenis nobilis ut ignobilis. liber ut serus
 In dignitate ut officio potius seu constitutus aut
 patus. sane metus ut insanus. sciens ut ignarus
 solutus ut iungatus. claustralis. clericus ut laicus
 sanguineus. affinis ut extraneus. xpianus. hereticus
 iudeus ut paganus. **Quid** utqz qm sit adulterium
 fornicatione ut stuprum. homicidium. patricium
 et filia **Item** illud qd appetit sit enorme uel
 mediocre ut pium **Item** utqz sit manifestum uel
 occultum **Item** utqz sit antiquum ut nouum 2 filia
Ubi scilicet in loco pphano. an patris d. domo d. d.
 an alibi **Item** quos. s. in mediatores 2 in iudicatos
 qua omnes tales facti principes d. m. 2 d. p. n. a. c. i. o.
 nis et ipse d. reus q. p. t. a. b. e. o. r. p. **Item** p. quos.
 t. ad quos et p. quos et cont. quos **Quocumqz**
 t. quocumqz cognouit adulterium ut fornicarium
 2 utqz eundem uel plures. quocumqz dixit p. primo
 ubi g. t. u. m. h. o. s. a. i. n. i. u. r. i. o. s. a. et quocumqz iteravit
 i. u. r. i. a. l. i. b. et filia **Ubi** eundem uel alium tardius sanatur.
Quomodo quali temptacione ut occasione h. p. e.
 rit et utqz puenit ipam temptacione ut
 occasione uel fuerit puctus ab ea **Item** p.
 sponte ut coactus et qua coactioe qd d. i. c. o. n. a. l. i.
 b. i. d. e. l. i. an absoluta **Item** cupiditate an pau
 ptate **Item** utrum ludo an morando non di
 a. o. 2 filia **Quomodo**. i. de mo agendi 2 pari
 endi qd melius actu qd l. o. n. e. s. i. t. u. r. **Quando**
 t. p. i. p. s. a. c. r. o. p. u. t. a. d. i. e. b. z. f. e. s. t. i. u. i. b. x. l. i. u. s. u. e. l.
 d. i. e. b. u. s. u. e. n. i. u. i. o. r. u. u. e. l. a. l. i. y. s. d. i. e. b. u. s. **Item** p. an

acceptam pniaz aut post frangedo ipam pnam
Iste igitur sit circumstantie que sit in ad peccatum attende
quaz quedam difficiunt psonam peccante sicut ista **Quis**
Quedam difficiunt ipam peccatum et hoc ut quid ad plam
facti et sic et **Quid** ut quid ad modum agendi et sic
et **Quomodo** Vel quid ad causam finalem et sic et **cur**
Vel quid ad causam iudicalem et sic et per quos Vel quid
ad frequentiam actus et sic et quotiens **Quedam** difficiunt
tempus et sic et quid **Quedam** difficiunt locum et sic
et ubi **Sed** igitur circumstantiaz quedam mutant speciem
peccati sicut accipere rem alienam invito domino et peccatum
furti modo ubi peccatum addat ista circumstantia ubi
et quod accipiatur de loco sacro id mutat speciem peccati
quia non solum est furtum sed sacrilegium **Sicut** cogi-
tere non sua et fornicatio addat ista circumstantia
Quid si quod ista non sua sit coniugata et id ad adulterium
ut quod sit uirgo et est semper **Vel** quod sit sanguis
id est incestus **Vel** addat ista circumstantia **Quo-**
modo et quod non cognoscatur modo debito id mutat
speciem quia est peccatum contra naturam **Similiter** me-
lurari de natura sua non est peccatum mortale addat
ista circumstantia scilicet quotiens quod habet id in usu quod de-
bet se quod tunc est peccatum mortale **Similiter** alium
peccatum diuino est peccatum addat ista circumstantia
Quis et ille qui peccat sit clericus id mutat
speciem quia id est ubi excothacis et ita de aliis cir-
cumstantiis **Quedam** uero circumstantie non mutant
speciem peccati tamen aggravat peccatum ubi gra cognoscitur
soluta non sua et fornicatio modo si addat ista
circumstantia quando et quod cognoscatur tunc peccatum
licet non mutant speciem peccati tamen aggravantur **Et**

additur ista circumstantia quod si fornicat publice
 et in medio certe id peccatum aggravat^r et de alijs
 circumstantijs **Quedam** aut circumstantie alleviunt
 peccatum sicut peccatum clericum et peccatum addat^r ista
 circumstantia **Cur** si aliquis peccat eum ludo id
 minuit^r peccatum **Accipe** re alienum et peccatum addat^r
 ista circumstantia **Quidam** quod solus accipit eum tpe
 necessitat^r certe minuit^r peccatum et sic de alijs **patz**
 q^d circumstantiarum quedam mutat^r speciem peccati
 quedam aggravat^r si non mutat^r et quedam alleviunt
 modo de circumstantijs mutabilibus speciem peccati dicit
 gradus doctores q^d sic de necessitate confitende
Unde non sufficit dicit^r q^d confessor accepit rem alie
 nam vino si accepta fuerit de loco sacro opz
 q^d exprimat^r dicendo **Accepi** istud de ecclesia vel
 de tali loco **Non** est sufficit dicit^r peccatum cum
 muliere vino opz q^d exprimat^r an erat conjugata
 ut ugo ut q^d sanguinea vel religiosa et ita de alijs
 de circumstantijs aut aggravantibus si non mutabilibus
 peccatum et dicit^r inter doctores **Nam** quidam
 dicit^r q^d tenetur confiteri de necessitate **Alij** dicit^r
 q^d non de necessitate et tamen multum agrum et utile
 q^d confiteant^r et hoc maxime iuris peritis et intellige
 tibus **Et** credo q^d confessores debent interrogare
 de huiusmodi circumstantijs et potissime simplices de
 hoc t^{em} dicit^r magis infra **de** circumstantijs aut alle
 viantibus dicit^r doctores q^d non debet confiteri
 nisi forte interrogaret^r de eis **Ex** his q^d patz
 quod peccata tam venialia q^d mortalia sic confitenda
Quedam autem sic peccata mortalia dicit^r aliquando
 infra quod age^r de interrogantibus sciendis q^d confessor

quia si ponetur hic oportet ut respondeat ibi ad
De condinobz qd dicitur hinc confessio **cap. 100^m**

M fructuū qualis debet esse confessio **Notandum** qd
David apud in scdo ps ps p̄nali ponit summe
condiciones confessionis dicens **Duo** confitebor ad d̄m
me iniquitates meas **Duo** et tu dimissi impietatem
peccati mei **Ubi** dicit qd confessio dicitur esse p̄mo p̄medi-
tata **Ubi** dicitur **Duo** i. d̄ corde meo disposui **2°**
dicitur esse aperta nō palliata **Ubi** dicitur confitebor id est
non palliabo **3°** dicitur esse accusatoria id est dicit ad d̄m
me i. tunc me nō excusando nec defendendo me.
Quarto dicitur esse uerenda **Ubi** dicitur iniquitates
peccati de quibz homo ueretur. **Quinto** dicitur esse p̄p̄d.
Ubi dicitur meas et nō alienas. **Sexto** dicitur esse medi-
toria id est sequitur tu dimissi impietate peccati mei
Ut aut magis p̄ticularit̄ p̄cedamus **Notandum** qd qd
confessio ad hoc qd p̄ficiat dicitur hinc xlii condiciones
que continentur in hys adibz. **Fit** simplex huius
confessio pura fidelis atqz frequens nuda distre-
ta libens uerunda **Integra** secreta. **Laetabitur**
accelerata p̄fortis et accusans et sit p̄uere p̄ta
Dicit qd sit simplex **Simplex** dicitur qd sine pli-
ca **Ubi** dicitur confessio dicitur esse sine plica aliquid fal-
sitate ita qd nō taceat uerz nec amittat fal-
sū etiam humilitatis causa **Ubi** dicitur **Si** humilitatis
causa metiris si nō eras peccator atqz metiris
metuendo efficiaris **Ubi** dicitur confitebor nō dicitur celū.
q̄ fecit nec dicit quod nō fecit s̄ simpliciter et d̄
plano narrat peccata sua **Quia** ut dicitur **sapient**
Cui abulat simpliciter abulat confidenter **Ubi**
tarda condicio dicitur qd sit humilis **Talis** fuit confessio
istius p̄licam dicitur quo dicitur in **lucā xlii. c.**
q̄ nō audebat oculos ad celū uerz s̄ p̄uebat

petrus suus dicens Deus propitius esto michi peccatori
 Et ideo respicit iustificatus **I**deo dicit beatus **petrus**
1° p^o r^o **G**udiam sub potenti manu dei ut uos
 expulset in t^{er}ra uisitationis **Q**uia ut dicit **Job** hu-
 milis p^{ro} sp^{iritu} suscipiet gl^{ori}a **T**ercia condicio e q^{ue} sit
 p^{ro}na ut no fiat p^{ro}pter r^{ati}onem ut p^{ro}pter uan^o gl^{ori}a
 nam si fiat pure et p^{ro}pter deu et non fiat timore
 suu i timore pene inferni si timore filiali i timore
 offense diuine sicut dicitur est sup^{er} de contritioe
 fiat ead^{em} sine ad fictione q^{ue} talis g^{er}itio est g^{er}itio
 lupi de quo fabulose narrat^{ur} q^{ue} semel g^{er}itabat^{ur}
 et confessor dixit sibi parus signa facis am^o t^{er}ti
 estimo p^{ro}miu quasi dicit licet p^{ro}bas g^{er}itioz^{um} p^{ro}
 m^{er}it^{um} in facie malicia t^{er}ti retinet in aⁿⁱma **Q**uarta
 condicio e ut sit fidelis s^{ed} tam g^{er}itens q^{ue} confessor
 sicut in fide catholica et fiat s^{ed}u^m doct^{ri}na eccl^{esi}e
 no s^{ed}u^m doct^{ri}na h^{er}eticoz^{um} **I**ta est q^{ue} fiat sub spe bene
 non sit sicut g^{er}itio **I**ud^{as} p^{ro}ditoz^{um} qui postq^{ue} fuit
 opt^{er}it^{us} g^{er}it^{us} dicens p^{ro}petram tradens sanguinem
 iustu^m d^{omi}n^o d^{omi}n^o et abiens laqueo s^{ed} susce-
 dit p^{ro}bat^{ur} ista de p^{ro} d^{omi}n° 1. **Q**uid penitet et
 d^{omi}n° 6. **Q**ui uult **Q**uarta condicio e q^{ue} sit frequ^{en}s
 q^{ue} dupl^{ic}it^{er} intelligend^{um} est **U**no m^odo si frequ^{en}s
 uiderit p^{ro} peccat^{um} mortale frequ^{en}s r^{ati}onem p^{ro}
 p^{ro}miu et de hoc h^{er}etur de p^{ro} d^{omi}n° 4. **R**eperitur
 de p^{ro} d^{omi}n° 4. **Q**uarta condicio e q^{ue} sit frequ^{en}s
 p^{ro} p^{ro}miu ut ead^{em} p^{ro}miu ead^{em} frequ^{en}s con-
 fitetur **U**nde **A**ug^{ustinus} **Q**uarta g^{er}itio e p^{ro}miu
 quib^{us} imp^{er}u^m anime tanto facilius g^{er}it^{ur}
 uenit r^{ati}onem **D**e hoc t^{er}ti quomo^{do} ad hoc te-
 netur quib^{us} agetur infra qu^o agetur de u^{er}itate
 confessionis **S**exta condicio e q^{ue} sit m^oda q^{ue} non

De g^{er}it^{ur} cap^{itulum}

Debet fieri p̄ m̄icuū ul̄ p̄ epl̄m̄ s̄i b̄na voce 2 or̄
p̄no p̄cipalit̄ ut qui p̄ se peccavit p̄ se erubesc̄
cat. Item nō d̄z fieri uerbis ul̄ noibz s̄imul pallia
tis s̄i quodlibz p̄tend̄ suo p̄no uoce quātūm q̄
tūm p̄ exprimat honeste tamen 2 om̄b̄ cōstantialibz
quātūm tūm p̄ et abhominabiles exprimat ut
sic tota famē apostematis expellant. De cōf̄ss̄i
ōibz quomō s̄nt confitende habes sup̄ ca. p̄cedēti
Nota etiā q̄ mutq̄ possi et debz confit̄ q̄ signa
et homo qui ex aliis lingue 2 ydōmatibz pra
q̄ p̄ confesse nō intelligeret eū debet confiten
p̄ m̄p̄re. Et m̄p̄res ita tenet̄ tenet̄ p̄tete
sicut sacerdos q̄f̄ss̄ione. **Nota** etiā q̄ si aliquis p̄
bat pecc̄a sua in carta ut meli⁹ r̄cordet̄. De q̄
eis et legat̄ corā sacerdote benefic̄. **Sup**
tima condicio 3 ut sit discreta ut. s̄. discrete
ac separatim confiteatur singula pecc̄a sua nō cō
fise. **Iuxta illud ps̄. Lauabo p̄ singulas noctes**
lertid̄ meū. Lauabo inquit in confesse p̄ singu
las noctes. i. p̄ singula pecc̄a leui meū. i. q̄st̄e
ciā meā. Item ut eligat̄ p̄tū. Iudicē d̄uq̄st̄o
sacerdote quere qui te sciat ligat̄ et solue
De hoc quere supra. Cui facienda ē q̄f̄ss̄io
Octaua condicio ē q̄ sit libens. i. solitaria
ut nō sit sicut q̄f̄ss̄io Acor. Iosue vii. c. qui
tractus q̄f̄ss̄us est et lapidatus s̄ sicut con
fessio d̄vtri latronis in cruce. licet eū dō
lore debeat p̄t̄ pecc̄a q̄ q̄misit t̄y d̄z gaudē
p̄pter uitā quā r̄cuperat. Unde quere d̄
lor et gaudē eē simul et semel. in eodē
subiecto p̄ s̄d̄m̄ multitudinē dolor̄ meōz
in corde meo q̄solacionē t̄ue letificauerūt

anima mea. **Non** condicio e qd sit **Reverenda**
 cum magna **Reverencia** dicitur pater qd fieri 2 sic
 mebit **Rema** **Augo** laborat meo pariendo eru
 bestencia et quid **Reverencia** ee e magna p^{ra}
 qd erubescit qd p^{ro} sit digna **Rema** de p^{ro} d^o
 que penit^{er} Non t^u d^o ee tanta **Reverencia**
 qd p^{ro} ee dimittat dicit **Reverencia** **Reverencia**
 me qd fundat p^{ro} ad d^o tua dicit **Reverencia** qd e qd no
 qd adducens p^{ro} et e qd sup^{er} adducens **Reverencia**
Quinta condicio e qd sit **Reverencia** .s. qd dicit oia
 p^{ro} non dividendo ea int^{er} duos sacerdotes
 s^{ed} omnia dicit omi nichil penit^{er} dimittendo
 deus eud p^{ro}me bono opus **Reverencia** non
 novit aut totu h^{oc} non sanat aut nichil **Reverencia**
 de hoc **Reverencia** dicit **Reverencia** non dimi
 diabit **Reverencia** **Reverencia** **Reverencia**
Augo **Reverencia** **Reverencia** **Reverencia**
 confessione **Reverencia** condicio e qd sit p^{ro} p^{ro}
 tam ex p^{ro}te qd sitent^{er} qd ex p^{ro}te qd sitent^{er}
 Ex p^{ro}te confitent^{er} ut no p^{ro} dicit p^{ro}ta sua
 d^o p^{ro}ta me alij scandalizent^{er} in p^{ro}ta suo.
 2 me sit de illis qui gl^{or}iant^{er} ad male fecerit
 Quomodo aut d^o e p^{ro}ta ex p^{ro}te qd sitent^{er}
 dicitur infra qd aget^{er} de sigillo confessionis
Quod condicio e qd sit **Reverencia** **Reverencia**
 dicit **Reverencia** p^{ro} die et nocte no des iⁿ que
 tibi neq^{ue} taceant capilli oculi tui **Reverencia**
Reverencia lacrima lauat **Reverencia** qd p^{ro} d^o
 e qd fieri Et dicitate magno p^{ro} qd d^o
 no p^{ro} lacrima ponit^{er} in h^{oc} adu^{er}to **Reverencia**
 in pul^{er} paulo ut mulie^r no e multu curand^o

& lacrimis Nam & mulier dicit Dudius ut ple-
rent oculos erudiere suos Tercia condicio
3 q sit accelerata. i. festina et de ista q dicitur
dicitur sup. t. qd e gesso facienda Quarta
dicitur condicio e q sit fortis. exemplo bre
marie magdalene q adeo fuit fortis in penitendo
pp amara iniuria spulsiore qz nullo pudor
obstante publice fuit gessa. impudencie prore
pitorum Sic pitor dicitur fortis in penitendo
et confitendo q p nullo retrahat. a gessioe
pitorum Quia scriptum e ut mors dulcis Quin-
ta dicitur condicio 3 q sit accusatoria q dicitur
se commississe pp peccata propria malicia accusa-
do se fortis no pcedit comparacione in peccatis
sicut fecerunt pmi parentes Unde sapientis iustis
ipso accusator e qui venit amicus eius et dicit
gabit eum hie amicus e deus et nisi peccator
mo accuset se coram isto amico i. coram sacerdote
dei vicario in futuro habet multos accusatores
s. deo. ppria conscientiam Diabolus. peccator et est
totum mundum Quia ut dicit Sapientis pugnat
orbis terrarum contra impensatos. Si aut mo accuset
se deus tunc accusabit eum Sexta dicitur con-
ditio e q sit peccata. i. q sit obediens
Augu ponat se penitens omo in peccata iudicet
et iudicatio sacerdotum nichil i. suans sibi ut oia
o iubete peccata sit facere q idipudam vita au-
querit faceret p evitanda corporis morte et
hoc ad desiderio quia vita impetrat infinita
no gaudia eum dicitur facere immortalis futura q
faceret q differenda morte moriturus

Examinatus in prima sua addit alias duas quod dicitur
 una quod sit propria scilicet ut proprium accipit et non aliam
videtur deus eadem mea dicitur mi tibi Quidam inquit
 mea non aliena. uel si crime uel peccatum alterius
 peccet non est criminis illius corrector si peccator
 uel detractor. Unde nullus debet nominare alium in con-
 fessione nec sacerdos debet interrogare de nomine fallit
 iudicium ubi constantia facti est talis. pro alio non
 potest confiteri peccatum puta si cognouerit matrem uel
 filium al peccare. Quid autem et quomodo sit faciendum
 in isto facto dicitur et super Ca. Cui est faciendum
 confessio. Secunda condicio qua addit Examinatus
 est quod sit innoxiosa. Et non dicantur peccata in confessione
 sicut dampnosa reputat innoxios si ad maturi-
 tate et mora et de libertate ut ex hoc attendat.
 deus et maior contritio et ueritudo. Confiteatur
 ergo penitens iuxta formam quod dicitur et habita in-
 missio peccatorum habebit premia beatorum Ca.

Uretur ut dicitur sepe de innoxio confessionis
 est super multum sit utile et fructuosum fre-
 quenter confiteri aliquo tamen et merito. Quoniam
 ergo doctores ponunt aliquos casus in quibus
 de necessitate salutis confessio dicitur. Primo
 est propter enormitatem peccati sicut quod aliquis
 habet aliquo casu de quo confessor punit non potest eum
 absolui et remittit eum ad superiorem tunc debet
 confessionem quam inferiori fecerat iterum super-
 noni ut sciat que poena est ei imponenda nisi
 forte superior remitteret eum suam quatuor
 ad casu illud inferiori probat. iste casus xxxij
 et q. r. latere ex de pe et re. significat

Secundus casus est propter ignorantiam confessoris. Si enim
confessor suus sit impotens et nesciat sibi imponere
penam pro peccatis confessis de eadem admittit ad confessionem
penam quod ei fuerit imponere penam salutarem et iste
tenetur peccatum primo confessum iterum confiteri illi. Vnde Aug.
Sacerdos dicit quod qui te facit ligare et solvere
Tertius casus est propter contemptum satisfactoris ut quando
fuit confessus de peccatis suis et contempsit facere
penam sibi impositam et excedit a materia quae fuit illa
penam tenetur iterum confiteri illa eadem peccata si iterum
datur de eis. Probatur iste casus de pe. d. ii. si
apud Distingue dicitur et in isto casu quod ut iste
confiteatur eadem confessioni cui pro fuerit confessus
aut alii. Si confiteatur eadem confessioni et alii confessor
recordatur de peccatis sibi primo confessis non tenetur
nisi velit iterum confiteri illa sibi si sufficit dicit
ego dicit sui confessionem ut uobis alias et uos recordamini
dum de quibus et sciatis quod ego contempsit facere
penam quam michi imposuisti et non recordor quod fuit
Et idem tenetur ad uos ut in illa ut alia imponatur
Si autem non recordatur credo quod tenetur sibi iterum
confiteri et de dicit si confiteatur alteri. Quartus
casus est propter malitiam fictionis quoniam sub aliquo
seruente videtur aliquod peccatum mortale in confessione
quod illud quod videtur et omnia alia iterum de confessione
Et idem est quia confessio prima non fuit facta de causa
tunc in ipse remanet in peccato mortali ergo impossi-
bile fuit alia peccata dimitti ergo si non fuerint
dimissa debet iterum confiteri. Aug. Sed dum
remittit ad dominum quomodo ergo quoniam peccatum ipsius
de aliis impet ueniam de pe. d. ii. Quod plures

Nota in distinctione posita in casu precedenti per
 confitetur eidem sacerdoti sufficit quod dicat quod
 eorum confessus retinui maliciose peccati et hoc si
 confessor recordetur de aliis peccatis si si non recordetur
 tenetur iterum omnia confiteri et idem dicitur per gratia.
 alij Et quod in istis quatuor casibus per de veritate
 confessio iteranda concordant omnes doctores.
 Sicut autem alij casus in quibus doctores ad invicem
 variantur. Primum casus est quando peccati obliti recordatione
 dicitur enim aliqui doctores quod qui recordatur ali
 quibus de aliquo peccato mortali quod non fuerat con
 fessus puta fuerat confessus de adultério et iterum
 mittit et relabitur de adultério iterum tenetur
 omnia peccata prius confessus confiteri Et quod ad primum
 casum est id quia dicitur non est confessio integra. Secundum
 autem ad secundum casum est id quod quia dicitur quod omnia
 peccata quatenus prius dimissa redit per ingra
 titudinem. Alij dicitur quod sufficit dicitur in generali
 se alias peccata et de novo de hoc peccato recorda
 turum fuisse ut de novo hoc peccatum commiserit.
 Tertio dicitur quasi medio modo dicitur quod in pre
 dictis duobus casibus peccata eius de quibus iterum
 confiteri in speciali peccata vero alterius quibus
 sufficit confiteri in generali. Verbi gratia Aliquis
 recordatur modo se quippe furtum per alio fuerat
 confessus de furto tenetur iterum confiteri de eodem
 furto in speciali ut dicitur prima opinio de aliis
 vero peccatis sufficit confiteri in generali ut dicitur
 secunda opinio et idem dicitur de recordatione. Que
 istarum opinionum sit verior relinquo iudicio

meliori ut unusquisque eligat que voluerit **Gregorius**
ter **Gotfridus** de fontibus magis in Theologia pa
risius in quoda suo quodlibeto addit eund alud ca
sum. s. qm aliquis confite? et no debet nec p^{ri}us
de peccis ul de peccis p^{er}terito nec p^{ro}mitti abstinere
in futurum talis tenet^r uterq^e q^uereri Et in d^{ist}inctas
rationes quas adducit p^{er} hoc est una Quia d^{ist}incta
liter ordinat^r p^{ro}sternit q^u no p^ot ee sine p^{ri}ori
et multo magis p^ot stare cu^m contritio p^{er}is sicut
aliquis no p^ot q^uerari nisi p^{er}us sit baptizatus
Et baptizatus et confirmatio h^{ab}ent utriusq^e ordinis s^{ed}
contritio et confessio h^{ab}ent utriusq^e ordinis
ut p^{er} quae ad hoc q^u confessio valeat hoc op^{er}
q^u contritio p^{re}cedat confessione ul ad magis sit p^{er}
ad ea **Et** in ead^{em} p^{ro}posito contritio no p^{re}cedit n^{on}
z simul cu^m confessioe immo eis oppositum z sit cu^m
confessioe p^{er} delictio et coplactio in p^{ro}posito quae illa
confessio nihil ualuit p^{ro} oportet q^u uterq^e **Et**
est q^u sit **And^{reas}** de Hauantio baccalarus in Theo
logia et q^u elius claromonten^{sis} in correctione suo
contra d^{ist}inctum magis **Godofredum** dicit q^u talis no
tenet^r uterq^e q^uereri de necessitate **Et** tenet^r conten
de peccis confessis fuisse et de ipa fictione z utute
confessionis p^{ri}mo facte et contritionis penitentis
admittit^r sibi peccat **Arguit** go sic **Santus** uellet z
p^ot contritio in utute q^uerentis fuisse quatuor uellet
et p^ot in utute q^uerentis fuisse s^{ed} q^uerentis d^{ist}incte
q^uerentis fuisse **Delet** eund^{em} peccat ut tenet^r doc
trina fida go et d^{ist}incte q^uerentis id^{em} facte **Co**
fessio eund^{em} id^{em} facta habuit existentia realem et
id^{em} utus eis p^ot opari melius q^u illis q^uerentis
que no d^{ist}incte fuit **Quae** istar^{um} opinionum sit be
nor nescio. t^u credo q^u saltem talis tenetur

confiteri i gualli sic Confessus fuit alio multa
 peccata de quibus non penitebam nec pponenda absti-
 nere si non conteror de ipis et sum parus facere
 pnam in cuncta nisi fecerit ad Et credo q si
 in piali confitetur sua peccata bene facit Et istud
 videtur sentire Raymundus in prima sua et rone
 eius vide sup in isto eod caplo Vbi quatuor ra-
 sus est et Ca. octaua qd se dicit hinc pariter ad. ff. 7. 3.

Ostensio de confessione que et quis debeat et Res-
 tat addere de confessione Et primo quomo se
 debeat hinc ad confitentem Circa qd non dicit q fac-
 dos debet gerere vicem pualis medici pator bi-
 tem pualis egroti Sicut enim corporalis medicus
 accedens ad egrotum primo mulcet egrum et opatit
 ei seu qformiat infirmam ubi blandis salutem
 pollicetur ut eger fiducia detegat morbi qn-
 titate doloris acerbitate Sic sacerdos q si p-
 tualis medicus ad ad eum accedit pator quasi
 pualis egrotus dicit patorum ubi alluce blandi-
 mento mulcet ut facilius egrotus i peccator
 detegat morbum i peccatum Debet ergo qfessor peccato-
 rum mouere et docere ut ad pedes eius sedat
 humilitate non parat eum sedere de pari Et si e-
 mulier debet eam docere ut semp sedat ex-
 trorsum non respiciat sacerdos facie mulieris
 quia ut dicit in Abacuch facies mulieris
 turbat vires Nec etiam respiciat quatuor qfessente
 in facie quia audacius confitebitur Exinde pro-
 ar dulci et suauis alloquio debet ipsum inducere
 ad compunctionem et confessionem pponens et oste-
 dens beneficia que contulit sibi xps pmissis

in passione quomodo scilicet pro salutibus peccatoribus
sunt tantum dolore sustinere. Item quia ut ipse dicitur.
Non veni uocare iustos sed peccatores. Item dicitur
ei quod illi qui plus peccauerunt seipsum penitent
postea magis diliguntur a deo et magis exaltantur.
Sicut patet in David Petro et Paulo Maria Mag-
dalena et latrone qui omnes fuerunt maxime peccatores
Et qui se penituerunt de peccatis suis postmodum
fuerunt multum et singulariter exaltati a deo. Expo-
nat etiam christi misericordiam et pietatem caritatem et mansue-
tudinem quibus peccatoribus est christi peccatores. Quod dicitur
etiam sibi quod non videtur sibi confiteri quod ipse pec-
cator sicut ipse ymo forte plus quam ipse et non confiteri
sibi sicut hoc si sicut tenet locum dei et ipse a
cuius permittet se occidi quod quod videtur peccatoribus
Et si forte ex omnibus istis peccatoribus noluit confiteri
proponat ei confessorem etiam et penam infini. quot
mala sunt peccatoribus quod dicitur deus punit eos
quod noluit punire quod misericordie patet penitentibus
Et istis omnibus exponitis audiat simplicitate confessorem
eius caveat quod sibi quod non propter nec ostendat sibi
aliquid signum abhorrentionis quod dicitur peccatoribus
peccatum flagitiosum et enorme. Et oia audiat ad
mansuetudinem et patientiam. *Ca. 10. de interrogat.*
Quod dicitur quod multo rari sunt interrogatores
interrogationes non sunt sciende in confessione. Tamen
quia coram deo plenum est periculo propter simplicitatem
et veritatem hominum. Quod credo continetur scilicet quod sunt
faciende interrogaciones. Unde Aug. 9. Super illud
locum. Qui sine peccato est plumbum in illa lapidem

mittat. Caveat ppualis iudex qui potest non committere
 Amen nequiter ita non carcat mune sine sportz
 em q fiat cognoscere quidq debeat iudicare
 Iudicaria em ptab hoc expostulat ut q debet
 iudicac cognoscat Diligens go inquisitor subtil
 investigator sapienter et quasi astute interroget
 a pccatore q forsitan ignorat ut verumdia velit
 sculcare Cognito igitur emie varietates eis
 no dubites iustigac et locu et tpus et cetera
 quibus cognitis assit beniuola patus erige et
 perid omis portae hcat dulcedine in affone
 putate in aliis emie. Distractione d balutate
 hoc 2 multa alia de ma ista ponid de p. d. vi
 Cui vult **Greg** **Clauis** apcionis d sermo
 correctionis quia interrogando 2 drepando cul
 pam dregit culpa quid sepe nescit ipd ead
 qui ppetrauit **xlviij. d.** Sit rector Et ita fm
 ubi **brati Job** subtilit d edicendy d sumu
 pccator obstetante manu v. industria coessor
 coluber tortuosus **Vp** go q interrogacione p
 facide i confessione **Videndu** e de quibz pnt
 facide et quo ordine **Notandu** go q mero
 gacione pnt facide de pccis mortalibz 2 de
 crastantijs eorudem **Et** go sciatur de quibz
 pnt interrogacione facide sportz sine que pnt
 pccata mortalia **Sciendu** ty q pccm pnt ee
 mortale duplice **Vno** modo ex na sua sicut
 fornicari d pccm mortale ex na sua **Alio**
 modo aliquis actus pnt ee pccm mortale ex
 mtentione sicut cantare in ecclesia no e

peccatū mortale pmo pōt ee mitorū. Et tantū ut
placeat mulieri et alluciat eam ad peccandū
Et peccatū mortale. Et quia mēdones huāne sūt
quasi infinite. Ideo de hys que sūt peccatū ex de
tione non pōt certa regula dari. loquim^r ergo
de hys que sūt peccatū mortalia ex natura sua.
Notandū gō q omēs tūsgressores pceptoz deca
logi sūt peccatū mortalia. De hys tū dice^r d tū
pticula huius epib quō ager^r. De decem pceptis
legis. **Q**ueda et numerant^r ab apō in epla
ad romā. ut de ydolatria. Circa cont^r nātaz
iniquitatis. malicia. fornicatio. **Q**uavicia. nequicia
Quidia. homicidū. cont^r dco. **I**dius. malignitas
supurratio. **D**etractio. **g**tuclia. **s**upbia. **cl**ario
Quavicio maloz. **I**nobediētia. **I**mpietas. **d**rofo
picio. Et istis adiungit illos qui sūt sū affōne
sine fedre. et sine mīa. Et ista omnia sūt peccatū
mortalia qz ex hoc q sequit^r. s. q qui talia a
gunt digni sūt morte. **N**ullus autē dignus
morte nisi q peccatū mortali. **O**mnia gō p dūta
sūt peccatū mortalia. Et ut de pōis mortalibus
possit haberi certa regula. **N**otandū q omnia pec
ta mortalia ad septem vicia capitalia reducū^r.
Sunt quidē septē vicia capitalia continētū
in ista dōne. **S**aligia. **V**nde nōnd q dīsta
dco. **S**aligia sūt septē lū et quolibz dēp
uit suo peccatū mortali. **N**am p ista lūm **S**
intelligit^r supbia. **p** **A** auaricia. **p** **L** lux
uria. **p** **I** ira. **p** **G** gula. **p** **I** inuidia. **p**
A accidia. **V**ng. Dat septē vicia dco saligia

Iste sunt septem male radices que in terra deserta
 diuisa et in aquosa aëre sunt p̄torū De quibus
 ego sū una radice et ex qualibet eorum pullulat
 in rami ut cum tradit Greg. sup Job Ex ista
 mala radice supbie erudtur septem pessimi rami
 s̄ maledicta Inuidia. ypocrisis Contencio. p̄
 tuario. discordia. p̄sumptio De radice auaricie
 nascit̄ Greg. s̄ prodicia. fraud. fallacia. p̄uuiū
 inquietudo contra manū Cordis obduratio
 De infecta radice luxurie nascit̄ octo scilicet
 mentis Inconspicacio Inconstancia. Precipitacio
 Amor sui odium dei Amor p̄uit̄ seculi error
 sine diffidencio futuri seculi De pestifera ra
 dice Ire pullulat sex s̄ Greg. tumor mentis
 contumelie clamor indignatio blasphemie
 De uorata radice Gula nascit̄ quinq̄ s̄ Incepta
 leticia. semulitas Inuidia multiloquium
 ebrietas p̄uuiū De pura radice Inuidie ger
 minat̄ quinq̄ s̄ odium. Susurratio. detractionis
 exultatio in aduersis proximi afflictio in prosperis
 De radice neq̄ arti die p̄cedit Greg. s̄ ualicia
 furtio pusillanimitas deperio Torpor erga
 p̄cepta. Variatio motū circa illicita Iste igit̄
 sunt septem radices in ramis suis que in mundo
 sunt xliij et sic p̄putatis in radicibus erud̄ in
 uerbo. s̄ De quo quinquagenario dixit Helias
 p̄ph̄a Si seruis dei sum descendat ignis de
 celo et deuoret te et quinquaginta tuos Ita
 debz dicere confessor confitenti Si q̄ homo
 dei sum. i. loco dei sum descendat ignis de

Interrogatio
superbia

celo **U**nde ignis spiritus sancti descendat in animam tuam
et ardeat in te sicut et in homine et quinquaginta
tuos et istas radices. **N**unc ergo videndum est quomodo
sacerdos debet interrogare de istis. Si enim peccator vel
peccator se vel ad interrogacionem sacerdotis confiteatur.
De superbia dicens peccavi peccato superbie. Sacerdos
debet interrogare de modo dicens per que modum
fisti superbus fuisse videlicet inobediens mandatis
maiorum tuorum sicut ecclesie vel prelati vel parenti vel
domini vel magistro et hoc secundum condicionem personarum que
semper debet inquiri. Et si dicat quod sic Interroget
quibus mandatis et quomodo et quomodo et quomodo
et quomodo et ubi et que distantie ut deinde et super
sunt in omnibus peccatis consideranda. Deinde interro
get. **F**actasti te aliquid de bonis collatis tibi a
deo sive bona sunt nature sicut sunt pulchritudo
fortitudo aptitudo nobilitas et similia. sive sunt
bona fortune sicut sunt divitiis et denariis agri
possessiones et alia bona temporalia. **S**ive sunt
bona gratie sicut sunt sapientia scientia eloquentia vir
tutes et similia. **D**ebet dicitur ergo fuisse videlicet elatus
in mente tua vel glorificasti te immo de fortitudine
pulchritudine nobilitate divitiis sapientia scientia elo
quentia et virtutibus et ceteris aliis bonis collatis
tibi a deo. **I**ta quod non humiliasti te coram deo per
hunc bonis tibi collatis sicut et quando debuisti
vel credidisti ita habere ex merito tuis et non ex
gratia divina vel propter ista credidisti te plus
valere quam alii. **I**ta quod contempneres dicta vel facta
aliorum et dedignaretur equalis tibi si di
cat quod sic Interroget quomodo et quomodo

Deinde interrogat ad hoc ut commendaretur et honoraretur
 pro alijs fusti omni ypoecrita Ita qd ostendit ex
 facta et bonitate et magis retineret malicia et iniqui-
 tate Et sic dicat qd sic interroget quocumq; et quomodo
 et de alijs Deinde interroget eum. in quid qd non
 honorabar ut promovebar p alijs monisti omni
 contumelias et discordias in civitate ut in villa
 ut in parochia ut collegio Et sic dicat qd sic interrogat
 eum si mala fuerint inde peccata et que quia omni illorum
 et ipse reus Deinde interroget inquit propter super-
 biam tuam ne videret superari ab illis fusti pmax
 sustinendo contra veritate et iusticia peccata
 tua ut qd tuum ut verba tua Et sic dicat qd
 sic interroget eum si aliquis dampnum inde peccatum
 qd si sic ipse tenet Deinde interroget eum. p super-
 ssum omni facere qd excedit vires statum et gradum
 tuum et tuorum Et sic dicat qd sic interroget eum
 fuit ne aliquis lesus ut dampnificatus ex hoc qd
 si sic ipse tenet Et ita poterit ista pessima ra-
 tio superbi evelli de corde peccatoris **S**ecundo
 modo dicendum e de radice avaricie qd si peccator
 p se ut p sacerdotem interrogacione. qd fit de
 peccato avaricie Interroget eum de modo dicendo fusti
 omni fraude ut furtiva falsis ut dixisti omni
 mendacium ut peiorasti de emendo ut vendendo
 ut qmutado ut alique aliud contractu faciendo Et
 si dicat qd sic Interroget eum qua fraude ut fal-
 siam Et ipse non specificet eum Istud enim est
 habendum pro regula generali qd in ista interroga-
 tionibus non debet dependere confessor ad spem
 la peccata vel ad speciales et instantias peccatorum

Interrogat
 avaricie

110

Quia forte multi post tales interrogaciones delinquent
 quia adderent. eis modi et maneres peccatorum quod non
 alias nesciret cogitare Et ideo semper interroget id quod
 dicendo sicut dixi et fecisti Quomodo fraudes ut falsitas
 Et si dicat quod sic Interroget quare et quibus
 modis et contra quos et quotiens et in quibus casibus
 Deinde interroget eum dimissi omnino propter auaritia
 tua imple septem opera misericordie et perscrutetur ea sibi
 dicendo Vidisti omnino aliquem esurientem cui non de-
 disti manducare et sic de alijs operibus misericordie De
 quibus dicitur infra in etiam pericula Et si dicat quod
 sic interroget eum de etiam periculis ut statim dixi
 et Circa etiam peccatum auaricie interroget eum de hinc
 furto. rapina. Usura. de quibus dicitur aliquid infra
Dequitur de fetidissima radice luxurie Circa
 quod notandum est quod luxurie septem sunt species prima
 et fornicatio Secunda adulterium Tercia stuprum
 Quarta incestus Quinta raptus Sexta sacrilegium
 Septima peccatum contra naturam Fornicatio est
 concubitus soluti cum soluta Adulterium est alium thori
 violatio Stuprum est illicita defloratio virginum
 Incestus est affinis vel consanguinitate abusus Rap-
 tus est cum puella violenter de domo patris extrahitur
 ut corrupta in uxorem vel concubinam habeatur
 Sacrilegium ut hic patitur est religiosorum vel religio-
 sarum vel promotorum ad sacros ordines Peccatum
 contra naturam fit multis modis Vnicuique quod non
 suatum species sicut quod fit cum immundo et istud co-
 catur bestialitas Et de hoc dicitur in lege moysi
 Qui concierit cum quocumque immundo morte morietur

interrogat
 deinde

Alio modo fit quod fuerit spiritus sed non fuerit sexus sicut
 masculus cum masculo ut femina cum fratre et istud
 vocatur proprie peccatum sodomiticum quod sodomiticum istud
 vicio laborabat Alio modo fuerit fit quod non fuerit vas
 debuit ut mox debuit licet fuerit sexus scilicet quod cum
 abutitur vasculo mulieris ut quod non agnoscat eam
 modo naturali Alio modo fit quod id est et agens et patiens
 scilicet quod cum corrumpit seipsum ut mulier seipsum
 Et istud vocatur peccatum mollicie Videtur Aplos I cor.
 xij^o mox molles mox masculorum concubitorum dicitur
 de peccatis debuit **C**irca istud genus male dicitur peccatum
 luxurie cautissime debet procedere sacerdos intro
 gando Ita quod non descendat nimis ad particularia
 quod frequenter capit et tam viros quam mulieres per
 nimis expressa nominatione et interrogacione
 animam in peccato que non nouerat cum rissit Sed
 si peccator pro se aut per interrogacionem sacerdotis dicat
 se peccasse peccato luxurie sacerdos interrogat eum
 utrum sit solutus et utrum peccauit peccato fornicationis
 uel adulterii ut stupri ut incestus uel sa
 crilegij ut peccato contra naturam et interroget eum si
 illa cum qua peccauit erat soluta uel uirgata
 ut uirgo . affinis ut gangrua ut religiosa et
 utrum habuerit per uolenciam ut ne et istud sufficit
 si agens et persona intelligens **S**ed si et persona
 simplex Interroget utrum agnoscat modo naturali non
 tamen descendendo ad particularia . et non interroget
 si cognouit eam ante ut retro et sic de alijs
Et interroget etiam de modo . proponit et si cognouit
 eundem plures Nullo tamen modo interroget

De modis p[ro]p[ri]et[ati]bus Androget[is] etia[m] de mod[is] actus s[ed]
si p[er] mel[is] uel l[ib]is uel plures De t[em]p[or]e. s[ed] si t[em]p[or]e p[er]
ero uel no[n] p[er]o Et et[er] de loco et et[er] quali temp[or]e
t[em]p[or]e p[er]t[em]p[er]at et ut[er] p[er]uenit temptatio[n]es uel
fuit p[er]u[er]s[us] ab ea Et ut[er] p[er]t[em]p[er]at p[ro]p[ri]e uel co[n]
actus et qua conditio[n]e an co[n]ditio[n]ali an absolu[n]ta
Et ut[er] p[er]t[em]p[er]at ex libidine uel ex paup[er]tate 2
istud h[ab]et locu[m] p[er]t[em]p[er]at in mulierib[us] et ita de alijs
que ingrat[is] re[n]d[er]it experientia docebit ead[em] Et q[ui]a
ista pessima radix luxurie ita extendit ramos
suos q[uod] et[er] co[n]sp[er]it l[ib]eros lege inordinom[is] q[ui]ntor[um]
**Sciend[um] e[st] q[uod] p[er]t[em]p[er]at luxuria p[er] h[om]i[n]e[m] p[er]t[em]p[er]at multo
modis Et mortalit[er] ead[em] uxore sua qui mod[is] con
tinentur in ist[is] u[er]s[us] Quisq[ue] mod[is] p[er]t[em]p[er]at ead[em] uxore
re marito abutens Ipe. m[er]ito. loco. conditio[n]e
modo **Temp[or]e** 1 si cognouit ead[em] t[em]p[or]e m[er]ito
u[er]o q[uod] si scienter hoc faciat p[er]t[em]p[er]at mortali
et in lege ueteri m[er]ito m[er]ito m[er]ito Et q[ui]a de
muliere m[er]ito n[on]e p[er]t[em]p[er]at sicut b[er]
dico q[uod] si b[er] t[em]p[or]e m[er]ito p[er]t[em]p[er]at debet sibi
reddi ab uxore ip[s]a debet quatuor p[er]t[em]p[er]at p[er]t[em]p[er]at
ne p[er]t[em]p[er]at d[ic]edo se e[st] m[er]ito nec e[st] p[er]t[em]p[er]at
p[er]t[em]p[er]at ad opus illud **No[n] t[em]p[or]e d[ic]e se d[ic]e e[st] in
passio[n]e illa nisi co[n]strat sibi de p[er]t[em]p[er]at et
discr[et]io[n]e b[er]i q[uod] b[er]i possit tanta abh[or]re[n]tione
conu[er]te[n]t[ur] contra ead[em] q[uod] d[ic]it[ur] ead[em] Et si q[ui]s
sibi de discr[et]io[n]e 2 p[er]t[em]p[er]at b[er]i possit sibi
reuelat et si t[em]p[or]e uollet d[ic]e. reddat sibi
debitu[m] ead[em] dolore t[em]p[or]e 2 amaritudine animi**
Temp[or]e et[er] si cognouit uxore d[ic]e b[er]i u[er]u[m]o[r]u[m]**

ut dicitur secundum alios dicitur rationibus ut tunc puer
 perit non tunc credo quod sit in isto casu peccatum
 mortale. Sed tunc non transgrediantur limites modum
 modum sicut dicitur statim licet sint mouendi quod tunc
 tali abstineat actu carnali. **Exente** .i. in te uisione
Extra quod non dicitur quod quadruplici modo .i. in te uisione
 per se accedere ad uxorem. **Primo** ut quod ex
 ea plene que sit ad fructum et cultum dei. **Alio** modo
 ut reddat debitum quod ab eo exigitur. **Et** si ad tali
 mente accedat ad eam non solum non peccat nec
 mortaliter nec venialiter. **Primo** modum dicitur ibi
 nihil aliud continentur. **Alio** modo quod contrahit for
 cupiscentia carnis et si talis concupiscentia manet
 infra limites matrimonij. **scilicet** quod nullomodo accedat
 ad eam nisi cum uxore sua est solum peccatum ueniale.
Si autem ista concupiscentia transgrediatur limites modum
Ira sicut quod accedat ad eam non solum sicut ad uxorem
 sicut ad mulierem. **Ira** quod si habet aliam
 ita in promptu sicut ista ita accedat ad eam
 id est peccatum mortale. **Loco** .i. si cognouit eam
 in ecclesia ut in cimiterio ut in alio loco sacro
Et in isto casu credo quod uterque peccat mortaliter.
Conditio .i. si cognouit eam cum condicione inho
 nesta et illicita sicut si fuit super quadraginta
 de minimis. **Modo** .i. si cognouit eam contra
 modum institutum a natura et istud est quod in
 peccatum cum uxore. **Augustinus** **U**bius qui est contra na
 turam operabilis sit in meretrice sicut operari
 bilis in uxore. **xxxij. q. v. Adulterij** **Secundum**
 ista poterit sacerdos formare interrogatio
 nes suas de peccato luxurie circa eum et uxorem

omisit me ad missam ad pmonē 2 ad alia bona
opera et sic de alijs **S**ecundū dō doctrinā istā
faciendos ponit formas interrogaciones suas q̄
in istis omnia quam accepit a dō et expūctā
docebat eum magis q̄ aliqua scō. **S**ecundū q̄ mō
varietate p̄ponat̄ variandē p̄t̄ interrogaciones
Ideo iuxta varietatē confitentiū debet fac
dos variare interrogaciones **V**nde si confitens
sit religiosus interroget de tribus votis regule
sc̄ obediētia paupertate castitate Interroget
eum de obsequiis regularibz **E**t potissimē
de duobz cōm̄ abusiōibz clausuri quibz frequēt
religiōis status corrumpit̄ **E**t sic iste p̄latus
negligens discipulū inobediētibz **I**uuenis orōs
Peneb̄ obstinatū ap̄narchū ruralibz monachis
sui canonicis regularibz caupidit̄. **H**abitū p̄
ciosus cibis exquisitis **H**umor in claustris
lib̄ in capto **D**issolutio in choro **I**nvenerē
tia circa altare **E**t s̄m̄ ista et s̄m̄ alias ab
suancias regularibz confessor p̄t̄ et debz
formare interrogaciones **C**irca etiā clericos
secularibz faciendē p̄t̄ interrogaciones **D**e
Symonia. de negociacione et alijs q̄ p̄tinent
ad auariciā **E**t si h̄z administracionē vel
beneficiū Interroget de dilapidacione bonoz
ut si expendit in malos usus bona ecclesiastica
Item **C**irca m̄ sic diuinis officiis et horis
canonicis **U**trū portet coronā et habitū
congruente **U**trū dicat complete 2 p̄f̄e
officiū diuinū **I**tem interrogandi p̄t̄ de lux
uria. de carnacione. de irregularitate. de

ludo aliorum 2 p 3 in parvis de advocacione et
 pilibus de quibz sepius solent peccare **C**irca
 principes **I**nterrogandum 3 de iusticia **C**irca
 milites de rapina **C**irca mercatores 2 alios
 officiales artes mechanicas excentes de
 fraude de dolo de mendacio de punitio de
 furto et pilibus **C**irca burgenses et cives con
 de usuris et pignoris **C**irca rusticos 2 ag
 colas de vidua de furto maxime circa decimas
 et primitias tributa et census **E**t 3 sciendum
 q licet forma qualis supra posita sit obper
 uanda in oibz tamen secundum formam dixerunt
 pponere 2 officiorum studiosius et specialius 3
 circa specialia rimina insistendum **F**actus igit
 interrogacionibus si confitens 3 ppona simplex
Interroget eum si scit peccaverit in 2 dicit mala
 2 credo in deum et si sciat se signare et si
 nescit instruat eum ut moueat eum q addiscat
Deinde interroget eum si temptatus aliqua tem
 ptacione et qua et quomodo se habeat insistendo
 ut doceat eum modum insistendi **S**aluet q si
 temptatus de superbia cogitet de humilitate filij
 dei q humiliavit seipsum semetipsum factus obediens
 usq ad mortem **C**ogitet etiam de casu dyaboli
 qy effert superbia sua de paradiso recidit infernum
 et de angelo factus est dyaboli **S**i temptatus
 de auaricia cogitet de breuitate vite et
 instabilitate et vanitate mundi et q nichil
 penam apportabit de omnibz diuitijs suis **S**i
 temptatus de luxuria cogitet de monte

et qualis erit caro post mortem Cogitet etiam de
penis inferni et gaudijs paradisi et multa etiam
debet eis ostendere et docere Hoc sed recolligat
et repetat in equali confessione sua dicens
Amice tu confessus fuisti peccata ista et condatur
ei gravitudo me peccatorum inrependendo eum dicitur
et inducendo ad lacrimas et contritionem et con-
tritionem Et ad hoc multum valet si sacerdos
ostendat vultum dolorosum et lacrimabile peccatori
Sicut legitur de beato Ambrosio quod si aliquis
confitebatur sibi lapsu peccati Ita amare flebat et
confitente quatenus obstinatus ad flendum et lacri-
mas provocabat Sic etiam facit sacerdos ut per
peccatorum reverentia ductus ad lacrimas invitetur
ut lacrimis admovet lacrimas. exitent penitent
Et ideo summo modo cavet sacerdos quod non adulet
alium in confessione primo quatenus sit magna ut
reverentia propria temperat et corrigat in dicitur
Caveat tamen ne nimis exasperet ut quod non sit
nimis durus ideo si peccator hinc vult peni-
tere permittat sibi remedia de peccatis ita quod semper
peccator mereatur consolatus ab eo Et istis re-
paratis faciat sibi confessionem qualem movet quod
si recorderet de aliquo peccato mortali revertatur
ad confessionem Et sic imposita poenitentia absolvat
eum in nomine domini Ita tamen quod si sit excommunicatus ma-
iori excommunicatione nullomodo absolvat donec sit
ab excommunicatione absolutus Sed quia per rationem docet
nam quilibet hinc tunc autem potest absolvi a mi-
nori excommunicatione Ideo magis procedat ad absolviendum

& p[er]d[er]e absoluat eum ab illa exco[m]muni[ca]tione dicens
 Aucte dei n[ost]ri qu[ia] n[on] qu[ia] absoluo te a vinculo exco[m]muni-
 cationis si quid incurristi p[ro] aliquâ participatione ex-
 co[m]muni[ca]to[r]is Et postea absoluat eum a peccatis obliu[is]
 et confessis **Q**uod ponat q[uod] aliquis sacerdos q[uod] aliquis
 p[ro]phanos furores ut mutos ut cecos ut furiosos
 ut demoniacos et forte sint istos c[um] i[n] peccato mortali
 q[uod] faciet de istis. si em[en] moueat furiosu[m] ad p[ri]mam
 n[on] p[otes]t quia non audit Si mutus n[on] p[otes]t q[ui]fiteri
 Et si aliquis talis e[st] cecus n[on] p[otes]t videre p[er]grin[u]m
 ut mutus nec etiã p[otes]t lege. furiosus n[on] est capax
 r[ati]onis nec est demoniacus **D**ico q[uod] sacerdos d[icit]
 facere posse suu[m] ut eos inducat ad p[ri]mam et contritio[n]em
 s[ed] q[uod] est possibile. s[ed] ubi uel scriptis mutus q[ui]t
 p[er]grin[u]s et omib[us] alijs modis quib[us] poterit Et si
 n[on] potest orat ad d[omi]n[u]m et faciet orat[i]o[n]e[m] p[ro]p[ri]am
 ut deus illustret corda eor[um] ad p[ri]mam et om[n]i
 m[od]o amiserit de contritio[n]ib[us] n[on] i[m]putabit sibi
 Quomodo aut[em] se debet habere sacerdos ad infirmu[m]
 q[uod] amisit loquelam et n[on] p[otes]t confiteri **U**nde sup[er]
 p[ar]te p[ri]ma tractatu de Extraxia caplo. ix. **U**
Cam d[icit]ur de p[ar]te clauis et effect[u] confessionis
Quia supra e[st] de effect[u] contritio[n]is ager[et].
 Item est q[uod] peccata i[n] contritio[n]e dimittuntur
 Dubiu[m] existit quid dimittit sacerdos utute
 clauis i[n] absolutione eum n[on] dimittat culpa[m] q[uod] illa
 ut d[omi]n[u]s e[st] dimittit i[n] contritio[n]e **N**ec etiã pena
 q[uod] ad huc postq[uam] absolutu[s] e[st] remanet obligatus
 ad pena[m] **E**tia[m] istam materia[m] istud e[st] d[omi]n[u]s
 dicendu[m] iste em[en] qui accedit ad confessione[m] aut e[st]
 p[er]fecte contritus aut non **S**i e[st] p[er]fecte contritus

Imo deus virtute contritionis remittit sibi peccata
Ita qd auaritia accedat ad confessionem mundatus est a
culpa Si aut non e pfecte contritus tunc virtute
confessionis ista imperfecta contritio reducit ad pfectam
ita qd de a trito fit virtute confessionis contritus
et virtute confessionis remittit sibi peccatum quantum ad
culpam. **Notandum** tamen qd qm dicitur peccata dicitur
ut confessione dimitti intelligendum e deo dimittit
peccatum no contritione ut confessione **Vnde Ambrosius**
Et ponit d. pa. d. 1. Verbu dei peccata dimittit
Et Aug. d. q. d. 11. Nemo tollit peccata nisi p. s.
xp. qui e agnus tollens peccata mundi tollit aut
et dimittendo que facta sunt et adiuvando ne fiant
et p. duocendo ad vita ubi fieri no possunt. Et
aut dicit plus p. s. non excludit p. m. 2. s. h. u.
et p. m. s. m. quia dicitur in dicitur s. p. a. t. m. a. t.
Et istud ubi e quantum ad opa que sunt ad op. a.
Quid go faciunt illi claves ut absolucio sacerdotis
Dicendum qd dicit aliqui qd deus mundat animam a
macula culpe et sacerdos absoluat eam a vinculo
pene eter. fatetur qd no intelligo istos. No em
videtur qd aliquis postq mundatus e a macula culpe
mortalis sit obligatus pene eter. cu ista peccata
no debent nisi peccata mortali. Si go deus mundat
animam in contritione a culpa mortali. absoluit eam
et p. qm a vinculo pene eterne. Et id dicit aliqui
q. qm peccatum in confessione dimittat. i. quantum ad
culpam. 2. quantum ad reatum pene eterne. Tamen
peccator adhuc remanet obligatus ad duo. s. ad con.

faciendum peccatum et aliquam satisfactionem pro peccatis
 faciendam Et deo sacerdos utute clauum absoluit
 eum a vinculo q̄ tenebat ad confitendum et ligat
 eum ad satisfaciendum factioz Et sic dicit sacerdos
 solue et ligare utute clauum Quis uero sit q̄ peccator
 obligatus sit ad illa duo non uideo tñ q̄ s̄m ead
 istorz forma absolutionis sacramentalis possit bñ
 verificari Non enim dicit sacerdos absoluo te a
 confessione s̄ dicit absoluo te a peccatis Ergo s̄m
 ista ead oportet q̄ aliquo mō absoluat eum a peccatis
 Et id dicit aliqui q̄ peccator q̄ peccatum nō solu e ob
 ligatus deo que offendit ymo et ecclesie cui per
 rando se subtrahit Et id quibz dicitur reconciliat
 deo adhuc tñ remanet reconciliandus ecclesie
 et reconciliat ecclesie q̄ q̄ssione q̄sando s̄z illi
 q̄ dicit ecclesie Et licet istud sit uero nō tamen
 uidetur sufficere ead clauos nō solu se extendat
 ad absoluedum et ligandum in tñ ymo et dicitis
 dicente xpo Quodcuq̄ ligaueris sup terra etc
 Et id dicit aliqui q̄ sacerdos dante clauum
 nō facit aliquid nisi solu onsiue Unde dicit q̄
 absoluit et absolutu ondit Unde qñ dicit absoluo
 te et sensus Absolutu ondo te et isti uident
 fundare deum suu in aucte Ambrosij dicentis
 Sacerdos quide officiu suu exhibet s̄ nulliq̄ p̄ca
 tis uira exerceat Et deum istorz paru uidetur
 attribuere clauibz et uerbu Ambrosij intendem
 du e q̄ sacerdos nulliq̄ p̄ctis uira exat aut
 totitate s̄ tñ ministrat Et id dicit aliq̄
 q̄ sacerdotis in uita clauum absoluit culpa

si iuravit eam dicens confitens non potest obicem
et sacerdos absoluit a pena purgatorij cui peccator
erat obligatus non eam relaxando sed commutando
Et hoc sub condicione scilicet si explet penam iuramentum
ita quod si penam dicitur et condigna absoluitur a tota
pena purgatorij Et si non est condigna non absoluitur
a tota sed a tanta Et ideo si moratur expleta penam
condigna non punietur in purgatorio Si autem penam
non fuit condigna vel si fuit et non explevit ad vitam
ista applicabit eam in purgatorio Et ista opinio videtur
in rationabilis Alij dicunt quod omne peccatum mortale per
offensum divine bonitatis quod est infinita debita per
peccatum mortale est infinita et pro quibus omnibus iuris iustitiam
rationabilis utitur aut clamum per fit proportionabil
nobis in quantum utitur clamum corat confitenti passio
populi quod dat efficaciam omnibus sacramentis et que sufficiunt
enim ad satisfactionem ad ad satisfaciendum pro peccatis
totius mundi Unde secundum hoc videtur virtus clamum
est quod utitur clamum corat confitenti passio populi
in eum utitur pro satisfaciendo pro peccatis quod non facebat
ante Unde credo quod eum per in i positum de penam
a sacerdote est efficacius ad satisfaciendum pro peccatis
quam si aliquis diceret centum milia pro peccatis pro illud
habet efficaciam a passioe populi illa a merito dicerentur
Et ista opinio est multum rationabilis *Cam Guden*

Confessionis sigillum non debet esse ita secretum quod nullo modo nullo pacto
et nulla re debet frangi immo ante sacerdos debet
abstinere quantum pena etiam morte si revelaret con-
fessionem nec verbo nec scripto nec nutu nec signo.
Et de hoc dicit Gregorius et hinc de peccato dicitur.

Sacerdos ubi dicitur sic Sacerdos ante omnia caveat
 ne de his que ei confitentur peccata sua aliam dicitet
 quod ei confessus est nec per aliquem nec extrinsecus neque
 ipse absit per aliquo scandalo Nam si hoc fecerit depo-
 natur et omnibus diebus vite sue ignominiosus per-
 nando pergit **Ita** de penitentijs et remissionibus. c.
 Omnis utriusque sexus Caveat sicut sacerdos ne verbo
 aut signo ut alio quovis modo prodatur aliquatenus peccatum
 Et si prudentiori consilio indigerit illud caute absque
 ulla expressione requirat quoniam qui in principali iudicio sibi
 detrahit presumpsit revelare non solum a sacerdotali of-
 ficio detrahitur **Et** ad agendum penitentiam in arto mo-
 nasterio detrahendum Ita quod in decretali ista dicitur
 confessor de hoc quid agere debeat et quo caute **Si**
 eundem sacerdoti in confessione occurrat casus super quo
 non possit bene consilium offerenti debet super hoc consilium
 prout se ut videtur quid agere debeat **Et** sub qua
 forma revelabit istum peccatum quod aliter confessus est sibi
Ordo quod sub ista **Si** talis casus accideret quod est fa-
 nendum ut si aliquis confiteretur de isto peccato quod est
 sibi consulendum **Non** autem ut credo debet dicere Ego au-
 divi istud in confessione quod dicendo sic metuetur quod ipse
 non audiat ut ipse vno ut vultis et tenet locum dei
Et multominus debet dicere quidam confessus est michi
 istud quia dicendo sic in generali et tripliciter revelat
 confessionem **Et** est quia confessio fuit facta deo et non
 sibi nisi ut tenet locum dei **Et** pone Sacer-
 dos super crimine quod audiat de confessione idcirco
 de teste compellitur iurare quod faciet si dicat re-
 velat confessionem si negat perjurat **Dico** quod si
 solus sciat per confessionem ipse debet iurare se misit

scire & manū illa sup qua interrogatur nec pūrat qz
nē nihil scit quāvis eū sciat illud crimen sibi fuisse
confessū nē scit tamē utz confitens in confitendo
dixerit verū ul falsū Et iō nē pē iurā se nihil
scire Sz quid iudex erit cavillosus & interrogabit
eum qz iuramentū utz audierit aliquid de crimine
illo de quo agit^r Dicendū qz iurā nō ligat eū
ad dicendū aliquid de mā ista Cū eū iuramentū
nō fuerit ductū ut eēt iudicū iniquitatē ex de
iure iurādo In quōto In nullo qz sit tōtū mandātū
dei & obligatus. s. tōtū illud qz nō falsū testimoniū
dices nullū iuramentū obligat ad hoc Nūc talis
licite pē iurā se nihil audivisse et intelligat qz
nihil audiuit ut hō uel qz modū quo dēbet testi
ficari **Alitū** pōt Sacerdos p confessionē factā aliquē
hēticū in p̄cepta sua ul alibi qui eōs inducit ad
heresim quid faciet iste sacerdos **Raymundus** d p̄na
sua videt^r dicit in isto tād confessionē p̄p̄tē nō videt
Et rō sua ē qz talis nō suat fidem eū sit hēticus
et infidelis et iō tali nō ē fides p̄māda **p̄m̄**
qz i nōi **Salua** tamē rēverētia **Raymundus** magis
videt^r in rōpna eptati optimo alia quā eēt idem
Raymundus veritatē Itz qz sacerdos nō dēbet
curē confessionē ipsius Sz dēbet audire Ep̄m ul m̄
p̄torē et dicit Custodi et sigila sup oves tuas
quia lupus ē in grege Et qz dicit **Raymundus**
Cū iste sit infidelis nō ē ei suada^r Dico qz nō rē
volando ita confessionē nō suat^r fides hōis deo
qui fidelis ē in omnibz cōs suis Sz magis confitens
pē licet rē confessionē qz dicat illa qz dixit sibi in

confessione. Dico qd confitens bene potest facere qd illa
 que confessor facit ut deus sciat ut homo. Dico
 s. extra confessionem facit ut deus illa qd dicit sibi
 in confessione et sic confessor potest illa dicit ex qd audit
 ea extra confessionem. Et in quibus sufficit qd confitens
 dicit confessori. Ego do vobis licentia qd dicitis
 ea que dicit vobis in confessione ut oportet pro
 pleret sibi omnia extra confessionem. Aliq. doctores
 dicunt qd sufficit qd licet confessor. Quid tamen
 Inadus dicit in quarto suo qd non sufficit vno tenet
 ad replicare sibi extra confessionem. Et ratio sua que
 occurrat quatuor ad modum est ista. Quia dicit que sunt
 de veritate sacramenti nulli potest dispensare nec est
 papa de quo magis videtur. Et tunc tenet forte
 de veritate confessionis sacramentalis ut diffuse probat
 Ideo nulli potest contra hoc dispensare. Videt nulli
 potest licentia qd ea que sciuntur in confessione vnde
 sunt. Ideo ad hoc qd revelantur opus qd sciatur aliter
 qd per confessionem. Ex his patet qd si aliquis sciat aliter
 per confessionem aliter qd per confessionem potest illud revelare
 et super illo testificari eodem modo quo scit ex confessione.

Notandum qd sigillum confessionis dicitur et principaliter
 respicit peccata ut patet ex decretali. Sic videtur
 scriptum. Obligaat omne sacerdos ne ubi aut
 signo aut quocumque alio modo prodatur peccatum. Ex qd
 iudicium et quada congruitate apparet alia. Et
 hoc de confessione sufficit. *Tractatus tertius*

Appeditis per *primum de satisfactione*
 de gratia de duabus partibus quoniam Con
 tritione s. et confessione de tunc scilicet
 satisfactione agendum. Circa qua
 consideranda sunt sex. primo quid

satisfactio 2 in quibz consistit **Secundo** de elemosia
1^a p^o p^o satisfactio **Tercio** de ieiunio que
2^a p^o p^o Quarto de orone que 2^a tria pars
Quinto de mensura satisfactio 1^a que p^o p^o est
imponenda p^o unoquoqz p^o Sexto utz una
possit satisfacere pro alio **Cap^m p^o p^o quid est**

Satisfactio **q^m dicitur** est p^o p^o satisfactio
causas evadere et eaz suggestionibz
aditu no indulget Ita q^d d^o diffinitioe ista tan
gunt^r duo q^d debent ee d^o omⁿi p^o p^o p^o
Sicut em^o bona et copleta medicina dz ee cu
rativa iⁿfirmat^r p^oterite 2 p^o p^o p^o p^o
fuisse Ita satisfactio dz ee d^o iⁿmediu p^o p^o
p^o p^o et iⁿ cautela futuri p^o p^o p^o p^o ad du^o
p^o p^o causas evad^r 1^a iⁿ d^o eaz suggestio
nibus r^o Quia ead^o medicina si sit com^o m^o
dz ee appata iⁿfirmat^r 2 ordinari d^o p^o cont^r
iⁿfirmatate teste **beo Iheronimo** qui dicit q^d
dicna oculibz morbo adhibenda e^o **No** em^o p^o
nat oculu q^d sanat calicam^o Et p^o q^d dicit
beus Isid^o iⁿ p^o p^o canonica sua **Om^e q^d**
iⁿ m^o d^o aut e^o concupiscentia carnis aut coru
pistencia oculo^o aut sup^obia uite **Et** **beus dicit**
q^d tres s^ut radices omⁿi p^o p^o f. **Avaricia** q^d
datur intelligi p^o **9°** q^d dicit concupiscentia o
culo^o **Invidia** que dat^r intelligi p^o **9°** q^d
dicit g^o p^o carnis **Duplicia** que dat^r intelli
gi p^o **9°** q^d dicit sup^obia uite **Ad** contra
istas tres radices p^o p^o ordinat^r tres p^o p^o
satisfactio^o scilz **Elemosina** que ordinatur
cont^r avaricia **Ieiunium** q^d ordinat^r q^d luxuria

oratio que ordinat^r contra superbiam Et sic put
 tres ptes satisfactiois s. elemosina ieiunium et
 oratio Et de istis tribus p ordine q agendum Et
 pmo de elemosina **Ca^m 2^m de elemosina**

Uret varia et diuisa de uirtute elemose
 a sctis et doctoribz sunt scripta tamen
 ille sctus **Thobias** omnes breui sermo comprehendit
 dicens elemosina uiam a morte et a peccato li
 berat et no patiet^r ad ire ad tenebras **Thos**
 sua aut^r 3 triplex. pmo consistit in cordis q
 tritioe qd s aliquis se offert sacrificiu deo de
 quo d^r **in ps** sacrificiu deo spiritus tribulatio
 cor contritio et humilitas deus non despicies
 Et de ista d elemosina dicit **Capiens Eccl^s**
xxx miserere me tunc placens deo Et elem
 osina sic dicta no e ps satisfactiois pmo 3
 ps integralis pmo conditio satisfactiois q
 ut dicit q pmo put tres ptes scz q tritio
 confessio et satisfactio **Alia** 3 elemosina
 q consistit in opatione proximi i quatuor opatione
 alienis miseris sicut in eis Et de ista dicit
Job Ab initio qualuit meum miseratio et ab
 utero matris egressa 3 meum **Tertia** co
 sistit in largitione manuali qd scz aliquis
 exhibet alicui aliqd tpale subsidium ppter
 deum Et de ista intendimus hic Et de hac
 dicit **Saluator** in **luc^a xi. c.** Date elem
 osina et ecce oia munda sunt uobis Et
Ambrosius pascere fame moriente et nisi pa
 ueris occidisti Et sub ista elemosia con
 tinentur septem opa m^e de quibz dicit^r

in tertia particula Et quatuor ad modum circa ele-
mosina consideranda sunt quatuor primo de quo
debet fieri elemosina Secundo a quo de fieri ele-
mosina Tertio cui debet fieri Quarto quomodo de fieri

Dimissa De quo debet fieri elemosina
Ista distinctio de natio et superfluo que
ab aliquibus doctoribus fit Dicendum quod in hoc
concordat doctores omnes quod de alieno nec de
illicite acquisito non debet fieri elemosina
Unde Iheronimus in iij. c. addens filio suo de quo
esset elemosina facienda dicit bono dnm
de tua sibi. de tua dicit non aliena Et qd
non est putanda elemosina si pauperibus dype-
retur qd ex illicitis rebus acquirit. Modo
tamen circa hoc quod illicitum acquisitum potest esse tribus
modis. Sicut omnino quodammodo illicitum acquisitum in aliquibus
non tunc est dominium in accipiente ut in rapina
et furto. Sicut alia in quibus tunc est dominium
sed tamen operatur repetitio ut in usuris. Sicut
alia in quibus tunc est dominium et non operatur re-
petitio ut in pecunia vel rebus acquisitis
ex iustitiam vel metris. In primis duobus
casibus scilicet quod non tunc est dominium vel si tunc
est tunc competit repetitio. Non potest fieri elemosina
sed potest debet iustitiam iuxta modum qui po-
netur infra. Unde de acquisito furto rapina
usura simonia non potest fieri elemosina. In
tercio autem casu scilicet si non tunc est dominium et non
operatur repetitio sicut de acquisito ex iustitiam
vel metris de istis potest fieri elemosina.
Et hanc distinctionem approbat Ambrosius in iij. q. v.

non sane in fine **S**ed iniquum de hijs q̄ acquirit̄
 ludo alio ul' capilloz ul' quocunq; alio ludo
 pot' fieri elemosina **D**icendum q̄ intelligo h̄c
 q̄ loquor de ludo non de ludo qui fit causa
 placij ul' recreacionis q̄ talis ludus 3 licitus
 plid q̄ fit honestus et debet 3tūstancijs
 iustitiz **S**ed loquor de ludo q̄ fit causa ru-
 piditatis qui 2 oīno 2 simpliciter illicitus tū
 in eo concurrat multa peccata **P**rimo 2 ibi
 d'pendit lucradū **E**cce cupiditas q̄ 2 radix
 oīno maloz **S**ecundo 2 ibi uoluntas spoliandi
Primū **E**cce rapina **T**ertio 2 ibi usura
 maxia s̄ xij p̄ xij nō plid in anno ul' in
 mēse s̄ d̄ eod̄ die **Q**uarto multiplicat̄
 ibi mendacia 2 uerba sciosa et uana **Q**uinto
 2 ibi blasphemia ecce heresis **S**exto 2 ibi
 corruptio multiplex p̄p̄mnoz q̄ ludū appi-
 ruit **S**eptimo 2 ibi scandalū bonoz **O**ctauo
 contemptus p̄hibitionis s̄c̄e m̄ris ecclesie
Nono 2 ibi amissio tempoz 2 alioz bonoz
 que illo tpe tenet̄ h̄c facē **E**x quibz oīnibz
 p̄z q̄ntū peccant qui talibz ludis uacant
Et de pena clericoz qui talibus ludis uac-
 rat legit̄ in canonibz aploz sic **E**p̄us
 aut p̄br aut diaconus alio aut clericatus
 d̄seruiens aut d̄smat aut certe d̄apnet̄
Subdiaconus aut l̄cor aut cantor p̄lia fa-
 tiens aut d̄smat aut corone p̄uert̄ **P**at̄
 go q̄ illud q̄ in ludo acquirit̄ illicitē
 acquirit̄ **S**ed iniquum pot' repeti **D**icit̄ aliq̄
 doctores q̄ nō s̄ ille qui lucratur 2 debet

De ludo

illa paupibus erogae ar. m. xiiij q. 6. No sane
Cum emittiturpudo certat. ex pte seruissz
melior e condicio possident. Alij dicunt 2 ferre
quasi omnes doctores canoniste qd pe repeti 2
pbat. de Alcatombz lege ultra in fine Et
de greta constitucio q usq ad .l. annos qd
repeti et scdm istos de acquisit in ludo no
qd fieri elemosina Farrundus 2 q cordat
ad co Thomas et quasi omnes Theologi di
cunt q distinguendum e q aut aliquis ligit
voluntate 2 ex cupiditate no coactus per
aliquem 2 tunc si amisit non pe ipe qd
amisit. Si ille q lucratus e tenet illud dnd
paupibz. Si lucratus e tenet ipe tunc in
iudicio aut dnt ligit attractus p em ul p
oportunitate alius 2 tunc si amisit pe ipe
tenet si lucratus e no tenet ipe tunc si debet
qd lucratus e paupibz erogae ista sunt
pbant q multa iura et e pte responsa roo
et equitati. **N**otandum tamen q sunt aliqui
ppos quibz in districte tenet quis ipe tunc
quidq lucratus e ab eis in ludo ut furiosi
p. d. i. g. pupilli miores .x. annis. m. e. t.
rapti. s. m. d. i. c. e. r. i. m. u. t. i. et qui morbo ppetuo
laborat quia tales. rebus suis sup ee no
pnt. Ideo dant. eis tutores et curatores
Idem videt. de monachis et ceteris religiosis
et filiis familias qui no hnt peculium cas
trump ul quasi castrense. et uxore q non
hnt res pateruales et etia administrator
veru ecclesiasticaz que paupum sunt 2 filijs

Nam ad talis pced 2 administratio multiplici rōe
 videt et sed sit culpabilis et vitiosa restitueda
 est non dico ei qui amisit eam in ludo s; tutori
 ul curatori ul dno ul marito ul p̄d ul mōs
 terno ul ecclesie etc. **Quis p̄ facere elemo**

Elemosina p̄ facere quicūq; est **sm̄ny**
 qui iuris et habet dominium ul admissit
 rōne aliquoz bonoz ep̄alium Nūq; q̄ mōch; q;
 ul aliqua alia p̄sona religiosa p̄ facere elemo
 sinā dno q; talis p̄sona aut h; administra
 tione aut nō habet **S**i hab; administracōez
 p̄ et debet ymo quidq; sup e sibi i n̄tantialz
 ecclesie et causis pijs e expēdend; dūente
 b̄o **Bernhardo** Bona ecclesiaz pauperū
 sul et quidq; a m̄str; ecclesie p̄ter curā
 et m̄strū retine totū e facitologū et ra
 p̄na **S**i nō habet administracōe credo
 saluo meliori iudicio q nō p̄ nec debet
 facere elemosinā nisi de plati sui petita licē
 tia et ob̄tenta **Monachus** em̄ nō potest
 tractare et utilitates monasterij sui nisi
 de p̄cepto abbat̄ **vj. q. 1. monachi de g. d.**
v. non oportet Et hoc intelligo nisi ille q;
 indiget elemosina sit in extrema neccitate
 constitutus. i. indigeat ad mortē qz d isto ca
 su debet sibi dare elemosina si p̄t **E**sto
 etiā q; platus expresse m̄hiberet sibi qz
 in tali casū dū homo tene; ex p̄cepto di
 subuenire p̄vie **Quota** illud **Ambrosij** pas
 se fame monētem etc. **E**t etiā in tali casū
 omnia sui communiā **xlviij. d.** sicut h; etc.

Nota tamen qd si monachus no hns administratoz
de pcepto abbatis uadat ad aliqua pognatioz
ut ad studiu sine aliqua distinctione qd dicit
elemosina Na eo ipso qd platus dedit sibi licen-
tiam standi in stolis ut eiddi ad pognatioz
videt sibi de disse licentia facendi. **S**id que
honeste scolans pgrum soler face uat ty
q moderate faciat i quilibz em dz se qformae
moribus illoru inter quos uiuit. **S**z nulp
exor pot face elemosina sine licentia siri
Dicendum qd si exor hz nos pasermalis id e
pprias pter dote sic dicit a pira q d iux
et farina qd e dos q iuxta dote pot de
illis et duto sro face elemosina **C** d
partis qui hac lege de rebus cof siri
sicut de pane et sro et alijs que a pbatu
et bono ac laudabili more soler ad dispo-
nem exoris ptine pot face elemosina mo-
deste tamen z sru facultate siri z maione
ut more indigencia ul multitudine paupm
et debet sibi formae qstiam q no displi-
ceat marito in cor de etia si qd qz phibuit
sibi ore. **S**olent cof mariti face talem
phibitione uxoribus ut no retrahant eas
a toto s ab excessu que supplicant. eas
fidras si haberet alienas minus laxas
potest cof qformare qstias et de qualitate
et miseria paupis cogitans q si malis
alio uidet oibz modis placet ei q fiet sibi
elemosina. **S**z si omo et p sise dicat sibi
confra q sro displiceat. deponat illa

consuetam si potest si non potest. non dicit et dolere
 quod non potest dare Et sic intelligo illud ca. xxxvii
q. v. Quid dicitur ubi dicitur quod tunc scandalum est
 non debet fieri elemosina Et illud intellige. si pe-
 tens non sit in extrema necessitate constitutus
 quia tunc morose debet dare. aliter peccat
 Et dixi de rebus civi intellige de rebus
 dotabilibus Nam verum dotale dicitur dicitur
 penes eundem C. de rei vendi. dote nulla
C. de iure dote in rebus Quis aut Albertus
 dicit quod si mulier lucrosa. i. si ex officio
 suo lucratur Esto quod non habeat bona parva
 haec de eo quod lucratur? potest absque mandato et
 consensu civi facere elemosinam filius etiam
 familiaris non potest facere elemosinam de rebus patris
 sine eius licentia et mandato nisi supponat
 quod placeat patri sicut supradixi de hoc Et
 hoc intellige nisi talis filius habeat periculum
 castrense vel quasi castrense. de tali enim
 periculo potest facere elemosinam et dicitur pro
 dicit quidam doctor et habet de r. tra. p.
 Et tamen sub qua elemosina? una corporalis est
 genti datur quidam potest aliam qualem dimitte
 re a quo legem fuit 3a delinquentem corrigere
 et errantem reducere in viam veritatis periculum
 castrense est quod acquiritur ex militia. Periculum
 vel quasi castrense est quod acquiritur ex scia
 vel alio artificio honesto intellige etiam nisi si
 datur pauperibus in extrema necessitate constitutos
 De filio etiam ante ad peregrinationem vel ex
 istente in studio intellige sicut dixi supra

de monacho Et multoties seruus ut ancilla potest
facere elemosinam de rebus domini nisi forte fuerit
eis commissa administratio bonorum domini quod tunc
potest facere mediate si sciat quod dominus non displicet

Questio non debet Cui dicitur dari elemosina
dantur nisi indigent et hoc sonat *na*
nomen elemosine dicitur enim elemosina pro quod
dicitur **Et** brandus ab elyos quod est miser et morosus
quod est aqua quasi miserorum id est indigentium aqua
horum autem qui petunt elemosinam quidam petunt
quasi ex debito sicut religiosi mendicantes qui
predicant et celebrant cotidie pro benefactoribus
suis et isti videmus constet eos habere istud officium
sicut etiam videmus alijs preferendi **Et** dicitur
ista petere quasi ex debito quod non plene dantur
eis temporalia immo et spiritualia accipiunt ab eis
Vnde in ipsa talis dicitur apostolus i corinthios 13
Si spiritualia uobis seminamus non est mirum si te
poralia erant metamus Alij petunt tunc uite sue
sustentationem sicut isti pauperes qui mendicant et in
isto casu aut homo potest sibi dare aut non potest
Si potest omnibus dare tunc debet dare omnibus absque
aliqua discrimine **Et** ad hoc inducitur exemplum
Abraham et **Isaac** qui quoniam omnes indigentem
reprobant hospicio angelos receperunt **Si**
enim aliquos repellerent forsitan in illos an
gelos repulissent **Et** in hoc casu ait Isaiah
Crisostomus **Quicquid** ab hac furda et ne
phanda aut diabolica curiositate scilicet discrimi
nandi in pauperem et pauperem Nam enim
equita eorum quos accipis et quibus das mer
cedem tibi retribuimus **Et** deus si ex uoluntate

rate et honore fortuna multa. ex mod 2 bo
 nitate Uly. 3. Quinciamq. Ite Greg. 10. q.
iiij. Qm in fine Ubi dicit q. eia exposito
danda 2 elemosina hoc intellige ta 2 cogit
tato q. de quolibet alio notorio peccatore quod
intelligendu 2 msi fatuitate ubi negligent
iusticia et fuerint dicitores q. in tali casu
no 2 eis fienda elemosina ut dicit Augustus
et pont. m. q. v. c. Non oib. Et hoc intelligat
msi esuriant ad morte Tunc emi qm tunc
negligent iusticia debent pasci msi forte
indp seculari dampnasti eos ppt stela sua
ad moriend fame **I**n scdo casu ubi no pt
datre oib; puto q. omes equalit indigeat
dicit Ambrosius Modo 2 consideranda s; 2
fideli. causa. locu. tempus. modu. modu
dine. sangnis pmpuitatem. etate. debilitate
condicionu. sine nobilitate **F**ideli qua
fideli 2 pferendus infideli **C**ausa q. si duo
tonent. capti unq ppt culpa sua 2 alius
sine culpa iste pferendus eet alij. **L**ocu
qua captus sine drentu in carce est p
ferendus illi qui ppt libere in quocunq. vult
Tempus q. si unq 2 in tpe pperucomis est
pferendus alij qui nulla pperucomis parit
modu ut no totu em d. nec simul effid
dant. opes s; dypete dypent. nisi for
te aliqui ex toto velit relinquere nudum
Necessitudine ut magis indigens minus indi
genti pferat. **S**angnis pmpuitate ut q
pmpuit pferatur **E**trate q. serens

per inueniuntur pferendi **D**ebilitate ut infirmus
pferatur sano et debilis forti **N**obilitate ut
nobilis pferatur ignobili **E**t istud totum intellige
dum d' ceteris pibus **T**alis enim condicio possit
et ex sua pte quia reformae² partem in contin
Sed quomodo quidam habet patrem infidelē qui indiget
elemosina et extraneus fidelis indiget etiam ele
mosina **I**pe non potest subuenire utriusque sed enim tunc
sui subueniet patri infideli an extraneo
fideli **I**n isto casu dicitur aliqui quod pro infide
lis est pferendus extraneo fideli in exhibendo
indigentem si extraneus fidelis est pferendus pro
in dilectione **A**m. xxx. d. c. i. **E**t fundat ista
opinio super illud preceptum honora patrem tuum
Et hoc intelligat² si equaliter indigeant **S**i enim
extraneus indigeat ad mortem et pater non ex
traneus est pferendus pro alio dicitur et con
stat quod boni extranei sunt malis quam quibus pfe
rendi **Q**uod istorum verus dicitur. **l**ib. tribuendi
cio relinquatur **Quomodo debet fieri elemosina**

Quia secundum philosophum in ethicis modus imponit
ipsum actum quod intelligo de ipse moribus
Non enim sufficit facere bonum nisi bene fiat
Vnde precepit dominus moysi iuste quod iustum est
exequens **Q**uo ad hoc quod elemosina sit med
toria requirit² quod debito modo fiat **V**nde debet
fieri elemosina gratanter sicut letantur **V**nde
apostolus. y. cor. x. c. **Q**ui tribuit in hilarita
te non ex tristitia aut ex necessitate. **h**ilare
aut datore diligit deus **S**ed debet fieri
letanter **V**nde saluator matth. vi. c. **C**um

facis elemosina noli ante te tuba canere sicut
 oportet facere et sequitur Te aut faciente elemo-
 sina nesciat sinistra tua quid faciat dextera
 tua. **Tertio** dicitur fieri habundantia et hoc per fa-
 cultates dantis. Unde Gregorius in 3° c. filii pⁱ
 multum tibi fuerit tribue habundantia. si autem
 exiguum illud exiguum dexteri stude. **Quarto**
 prudenter ut fiat per formam traditam capto p^r
 cedenti. **Quinto** dicitur fieri ad intentionem rectam ut
 scilicet fiat propter Deum non ad vanam gloriam. Unde
per Gregorium Unde celum mereri potest non ben-
 edictionem ipsorum favoris querat. **Capitulum 3^m De**

Secunda pars satisfactionis ieiunio
 est ieiunium de quo dicitur in Thobias. Bo-
 na est elemosina tunc ieiunio. **Modum**
 tamen quod triplex est. **Primum** est abstinentia
 corporis a cibo mali. **Secundum** est afflictio a
 gaudiis temporalibus. **Tertium** est abstinentia a peccato mor-
 tali. Et de hoc triplici ieiunio debemus casti-
 gare iumentum nostrum. **Primum** enim proficit ieiu-
 nare a cibo nisi ieiunantur a peccato. Unde scriptum est
per Gregorium Quae ieiunamus et non appetisti.
 huiusmodi ieiunium est et nescisti. loquitur in
 propria ieiunantem in peccato mortali. Et subdit
 responsione in propria dei Ecce ad lites et con-
 tentiones ieiunantur et prociat pugna topice
 et sequitur iniquum tale est ieiunium quod elegi
 quasi dicitur quod non primo istud dissolue colliga-
 tiones impietatis. solve fasticulos depunctes
 et omne onus peccati disrumpere. frange. esurienti

panem tuum et egenos bagosque induc d. domum tuam
Cum uideris in die operi cum et carne tua ne des
perens **Et** 3 notandum q. d. n. instituit ieiunium in
quadraginta s. fructum postea i. d. n. qm ieiunauit xl
diebus et quadraginta noctibus **Ad** hoc aut q. ieiunium
sit meritorium quatuor debent apud ynnitari
s. largitas. leticia. hora et mensura **De** largi-
tate dicit **Gregorius** **Et** m. aduocaturus eras si no
iunares da paupibus ut ieiunium tuum sit saturi-
tas aut tue no mar subij lucrū **Et** **Greg.** Illud
ieiunium deus approbat qdo ad eum manus elemosi-
narum leuat **Idem** Illud q. ubi subtrahis alieni
largire **Et** inde caro tua affligit inde indiget
proximi caro subleuet. **De** leticia dicit populus ma-
g. Cum ieiunatis no erit sicut ypocte tristes. opti-
minat eum facies suas ut homibz appareat ieiunantes
De hora s. **De** hora **Monitum** q. hora come-
dendi i. diebz ieiuniorū e. hora nona ut circa
tra. iij q. s. m. q. dicit **Thomas** in iij. suo no oportet
in p. uere astrolabium s. sufficit q. no anticipet.
nimis notabiliter hora **Unde** legit d. pmo Regu
iij. r. q. Amathas qui anticipauit hora ad iudicium
fuit morti **De** quarto s. z. de mensura notandum
q. ieiunans debet comedere nihil sobrie **Unde**
dicit **beatus petrus** i. ult. r. Sobrii estote **Et** po-
suerit ubi attendit tam d. qualitate ubi q. in
quantitate **In** qualitate quide ut no comedantur
obaria p. hibita sicut carnes ut lactinica et
silitur no querant obaria exquisita ut exq.
suo no para **Unde** de hoc sup. r. de metaga-
tionibz sciendis in confessione **Sobrietatis** etia
attendenda est in quantitate ut salis no sumat.
abus nisi d. q. t. sufficit ad nature sustentatione

Impulsitas em tibi multa mala facit q̄ puocat ad
 luxuria et oē bonū opus dissipat **¶** In d̄ figura
 huius legit̄ in quinto libro Regū ult̄ c̄ q̄ maluzar-
 dan q̄ interpretatur p̄nceps totorū q̄ que in-
 telligit̄ uetrib̄ d̄glumies destruxit muros Ierusal̄m
 p̄ q̄ intelligit̄ uirtutes aut̄ fidelis **Auḡ** q̄ uis
 auditate riborū lassata p̄dit om̄is uirtute
¶ Notandū etiā q̄ uenimū d̄bito mō obfuarū tā
 bona facit **¶** Prīmū eū eleuat ad cōtemplatiōez
 diuinoz **¶** Scdū d̄pmit̄ stimulu carnaliū uicioze
 Tertio impetrat grām uirtutū et celestiu p̄miorū
 Et ista tria tagunt̄ d̄ p̄faciōe q̄ tanta d̄ q̄ d̄ra
 gesima que dicit̄ sic Qui corporali uenimō si-
 ra q̄p̄mis. mente eleuat. uirtute largis et
 p̄mia **¶** Uia cōp̄mis quātū ad 2^m mētē eleuat q̄m
 ad p̄mū uirtute rē q̄m ad terciū **¶** Notandū est
 q̄ p̄ uenimū intelligit̄ om̄es afflictioēs corpo-
 rales sicut sigillat̄ p̄gnatioēs. flagella 2 plia

¶ Facio q̄ 3° terra **Explic̄ q̄m d̄ oratio**
¶ Op̄ satisfactiois diffinit̄ a Damaseno
 oratio ē pius affrū mētis in d̄m tendens q̄
 plerūq̄ ne pigritet̄. ī bonū p̄rponens **¶** Vel
 sic orō ē conueniēs uonū ad aliquid īp̄tendū
 in d̄m tendentiū **¶** Notandū q̄ in orōe nō d̄nt̄ peti-
 lunt̄ t̄palia ad minū p̄ticipaliū s̄ d̄bent̄ peti-
 p̄ualia et p̄tēcia ad salute **¶** Intra illud ma-
 thei vi c̄ **¶** Prīmū quōrte regnū d̄i 2 iusticiā
 ei⁹ et h̄c oīa t̄palia adiēt̄m nob̄ **¶** Quē
 aut̄ p̄t̄ petenda in orōne oūdit̄ xp̄us quādo
 discipulis dicit̄ **¶** Magister docet̄ nos orare
 d̄icit̄ **¶** Cum oratis dicit̄ pater noster **¶** Et d̄

hoc dicitur infra in eadem parte ubi tractabitur ista materia.
Notandum autem quod ad hoc quod oratio sit mediorum et puriorum
froniam requiritur quod habeat viii conditiones scilicet
quod sit fidelis. serena. humilis. discretus. deuota
reuerenda. secreta. pura. lacrimosa. attentus. ser-
uanda. oposa. et assidua. De istis non plus prosequi
quia de se sunt nota cuilibet admittere uolenti.
Valeret autem oratio prope contra omnia spiritualia. **Et**
Medicina super illud locum. Hoc genus de morbo
non curat nisi de oratione et ieiunio aut sit medicina
cuilibet morbo et adhibenda. Non sanat oculum quod
sanat calcaneum. Ieiunia sanat pestes corporis
Oratio sanat pestes mentis. Si autem queratur
quod ista propter modum sacrificiorum sit potior scilicet
elemosina vel oratio vel ieiunium. Dicendum quod si
operantur quantum ad obiectum quod est immediate reperi-
unt vel quantum ad materiam circa quam sunt. sic oratio
est dignior et potior alijs duabus. Oratio enim habet
deum per mediatum obiectum ut patet ex diffinitione.
Nihil oratio est affectus mentis tendens in deum. Ele-
mosina habet per mediatum obiectum materiam proximi quod
ad hanc releuandam ordinatur. Ieiunium enim habet
per mediatum obiectum lasciuia carnis quod ad hanc
refrenandam ordinatur. Oratio est et circa spiritualia.
Elemosina et ieiunium circa corporalia que
manifestum est quod quantum ad hoc oratio est dignior et
potior elemosina et ieiunio. Si autem comparatur
quantum ad ambitum sic elemosina est potior oratione
et ieiunio quia elemosina generat de se ieiunium
et orationem. Aliter enim qui dat elemosinam indiget
obligat ipsum ad orandum pro se deum et sic oratio

melius d' elemosina. **Al** etiam qui facit elemosina
 d' p'ceptis ieiunij et abstinentie illius q' i'cipit
 eam et sic ieiunium de elemosina continet. **Unde**
 credo q' elemosina e' utilior et potior ad satisfi-
 faciendum ieiunio et oratione. **Et** videt' ista me-
 ritio beati pauli d' ep'la 1 iij. c. ad thymo. ubi
 dicit **Sic** exerce te ipud ad pietate et ad elemo-
 sinam. **Na** corporalis exercitio et ieiunium ad mo-
 dum utilis. **Pietas** aut' i' elemosina ad omnia
 ualet p'missione h'us vite que nunc e' et futue.

Cap. p'dm' d'ne p'm' d'z' ipom' p' q'libz' p'cc'
Quanto peccat' e' g'ius tanto et'is p'abilz'
 debet d'poni maior et g'ior satisfi-
 factio pro eo. **Et** dico et'is p'ibus quia talis
 distancia posset ee ex p'te p'one peccat'is
 ut etiam ex p'te p'cc' q' minus graui p'cc' debet
 d'poni g'ior satisfactio. **Verbi** g'ra constat q'
 sufficere matre e' g'ius p'cc' q' sufficere h'oc
 roij et tamen g'ior p'na debet d'poni de uice
 h'omicide q' matricide. **Et** id e' q' p'na debet
 e' talis q' sit in remedium p'cc' p'teriti et
 cautela futuri. **Et** id quia homines s'nt magis
 p'romi ad h'omicidium q' ad matricidium ut g'o
 mag' retrahant' maior p'na d'poni debet
 p' h'omicidio q' p' matricidio. **Ex** ali' causa
 maior p'na debet d'poni iuueni lubrico q'
 seni s'nt et'is p'ibus quato peccat' e' g'ius tato
 maior p'na debet d'poni p' eo. **Ad** videndum
 g'o q' p'na debet d'poni pro unoquoq' p'cc'
 videndum e' de gradibz' p'cc'oz' q'do scilicet
 peccat' e' g'ius altero. **Notandum** g'o q' g'uitas

pe attendi in pccis tribus modis Quomodo circa idem
pccatu Et hoc duobus modis Quomodo ex pte cause
inductus ad pccatu Nam sicut dicit Gregorius
pccatu tribus modis committit Nam ignorantia
aut infirmitate aut studio. aut certa scia pccat
quodam pccatu qd pccatur ex infirmitate et quibus
q si pccaretur ex ignorantia si multo magis
si pccaretur ex certa scia. de pe. di. iij. Sicut
Sciendum eundem maior pccatu et impenitentia q pccatu
pccato ex infirmitate. i. ex repugnancia ut ex
fragilitate. q q pccatu pccato ex ignorantia
Et multo maior q pccatu pccato ex certa scia
ho e cont illud dicit qd dicit Ambrosius dicit Gra
uiter pccat qui sibi pccat impenitentia. quibus
qui contempnit si quibus q ignorat qd exponit
dum q quibus. i. periculosissime q pccat pccatu
no agit de pccatu qd ignorat. Unde Iohannes ob
aureo nullu ducunt tale remediū contra
pccatu sicut corp qm uata mēna de pe. di. iij.
Judas. Et hoc intelligat cu recordat homo
de pccatu ad conuersione no ad delatione Alio
modo pe attendi quibus pccat de pccatu ex
pccatu ipius pccatu Ad ut dicit Augustinus Tribus quibus
quomodo ad pccatu scz suggestio delatione
et consensu Ita ipius pccatu tres sunt differentie
scz pccatu in corde. in ore et in consuetudine Ita
q pccatu in ore e quibus q in corde si quibus
e in consuetudine. Eundem iste tres differentie in
colliguntur p tres mortuos quos populus legi
suscepisse. s. filius Archiisimagogy filius Adue

2 lazari. **Quellam** suscitavit in domo esse peccatū
 cogitationis **Quem** in porta civitatis esse peccatū
 operationis. **lazari** quod quatuordecim in mōnime
 to esse peccatū consuetudinis **Quella** suscitavit
 tanto ubi **Quem** ubi et motu. **lazari** ubi ubi
 fletu et lacrimis **Ad** ostendendum quod maior pnia
 e ipone da quod peccatū operationis quod peccatū cogitatio
 nis si multo maior quod peccatū consuetudinis **Alio**
 quod attendi gravitas in dūda peccatū **tra** tamen
 quod sint eiusdem generis sicut dicit **Augu** de peccatis
 luxurie dicens **Adulterij** malū emat formi
 ratione. **Emat** ab incestu. **peius** e in matre
 quod in aliena uxore concubere si horum omnium pes
 simū quod contra naturā fit **Tertio** modo pe
 attendi gravitas in peccatū et hoc in dūda peccatū
 dūda quod sicut dicit **Augu** quod quicquid e hoc
 tidū quod adulterij **xxxij. q. ij.** **Et** quid **seris**
Et **condemnat** peccatū que dicitur quod mittit **cont**
du sicut idolatā heresim blasphemā 2 phid
 pū quāra alijs **Et** de hoc magis dicit **de** **etia**
pe quod agitur de **de** **pe** **cept** **Sup** quo
 modo e gradus in peccatū **videndum** quod se debet
 hū peccatū circa ipone pnia **Circa** quod
 sciendum quod peccatū sua doctor tenet quod omnes pnia
 pū arbitrari. .i. arbitrio sacerdotū taxande
 et hoc considerat inuis quāitate 2 qualitate
Itē ppe dignitate officio paupertate infirmita
 te sine debilitate pplexione sine consuetudine
 pietate lacrimis deuotionis. religionis. regibus
 et ipis qualitate **Verū** et omnibus alijs considerandis

supra populo **Unde** hoc ipse ipse penitus dicitur
moderatio constituta sit tuo iudicio pro ut
dudum aios ppereris et deuotos **Ita** dicitur
Synodo de hoc sic **postmodum** dicitur eorum qd pperit
ut quato tpe uel quali mo penite debeat qm de
hincud **xxvi. q. vi. tpa** hoc sit hoc **Idem** dicit
Uedimus de p. d. i. **Uensura** **Ut** aut magis
particulari sciunt simplices sacerdotes quomodo
imponere penite pcedere deant **Notandum**
q regulat q punitio adulterio. fornicatione
homicidio. Soluntario et ceteris duobz capita
libz et septem qmd imponenda **Et** hoc duplici
rone **Una** e qua deus pcepit maria pcor
uoyi lepra p fusa q qua intelligit rugilibz
pca mortalis lepra septe diebz egredi ex
castra et post emundatione redire ad cast
Sec ro pmit. **xxviii. q. ij.** hoc ipse **Et** p dicitur
hoc q die intelligimus **Annus** **Quo** ubi dicitur di
cent q **pheta** dicit q **ano** **Adi** tibi **Alia**
ro e ut sicut q pcam mortale pcor amittit
septiforme gracia psub **Ita** p pmas sep
temu ea retinet **Notandum** aut q licet ut
dicitur e q **quod** duobz sit imponenda qmd septe
nis tamen magis ul minus appera dz imponi
q ut maioritas ul minoritas duobz pensatis ce
teris circumstantijs hoc exposcit ut d sequentibus
appetit **Sunt** namq plures casus q quibus
ppter peccant dignitate ul pca enormitate
imponit maior qmd ul et ex varijs causis
minor **Na** psuber si fornicatione fecerit
dz age pmas **decem** annor **si** forma edua

9. lxxxij. pbr. Et istud intelligunt quida de
 simplici fornicatione Alij uero et forte beris
 de incestu ul de adultorio ut pote quia cognos-
 ut consanguineo. ul affine ul conjugatam
 Item pbr si cognouit filiam sua ppuale qua
 baptisauit ul cuius confessione audiuit ul in
 confirmatione tenuit dz agere pniaz xij. annoz
 et etia dz deponi et ipa dz de relinquere res
 suas paupibz et in monastio deo usq ad mor-
 tem suam. xxx. q. Si quis sacerdos qre qui
 cognouit monialem dz age pniaz x. annoz
 et ipa pbr sui forma postea xxxvi. q. 1. de
 filia duota. Matricida dz penter de reu
 amnis sedm forma patris aspera poita xxxij
 q. ij. lator. xxxi. ad huc tponit quoz
 pnia. xxxij. q. ij. Admonere. Nota etia q
 pniaz dquod lectis tuerim filij mortui ille
 ex cuius culpa contingit si sit plura idui debet
 ut intret monasteriu eiusd Epato ubi peccat
 sua ppetua deplorat pnia. Si tamen no potit
 hoc ppter carnis fragilitate induci redda
 e ei licentia conthendi matrimoniu imposta
 sibi qui pnia in perulo remanet. Similiter
 no debet induci ingredi monasteriu et alijs duo-
 bus casibz quoz unus e si alteri coningit sunt
 nisi forte quis uellet simili ingredi. Alij
 casus e si habet filios puos a quibz non pt
 necd nisi aliquis timent deo sine suspectioe
 filios educaret. Si aute nescit ut istud acci-
 derit puta q negligent collocauerat petu
 in leo. et in mane timent eu exortu debet

agere ut dicit aliqui doctores p̄mā t̄d amoz
quoz om̄s sit in pane et aqua. ex d̄ h̄is q̄ filios
occiderunt Et. ij. et. ij. 2. ij. q. 1. Consultisti p̄ro
homicidio casuali r̄poneda ē p̄mā viduoz q̄
culpa p̄cedit casum alias nulla nisi forte ad cau
telam. li. d. h̄is ued et duobz cap̄tis sequentibz
Et credo q̄ dem iudicium ē in homicidio necis
De ista manā vide in t̄ra p̄te in tractatu d̄ d̄e
p̄ap̄ De Gario zodomitico q̄ sit detestabile p̄
p̄ augustinū dicente q̄ longe maig crime ē q̄ cog
noscere matrem patet et p̄ pena zodomitis
infligam qui igne z sulphure d̄ celo missis
penentur Istud et̄ p̄mā clamat p̄p̄alid̄ em
dicta ad d̄m Quid d̄ bene p̄p̄alid̄ d̄ d̄
Clamor zodomoz z gomorroz venit ad me
Quia ut ait Augu p̄ istud p̄mā violat̄ p̄re
tas que nob̄ debet ee ad deo cū ead̄ nata
eius ip̄s ē auctor. libidinis p̄p̄itate polluit̄
xxxij. q. vij. flagitia De isto aut̄ p̄cto dicit
id̄ Augu videns deus in h̄udua nā tantū
nephas cont̄ nūq̄ fieri fere desit iramari
et infinita mala d̄ isto nephando crime p̄nt
dici Est end tante maledictiois q̄ nō pl̄d̄ actq̄
s̄ et̄ ip̄a p̄laris ob loquētis am̄es audietū
Ip̄az quodamō polluit̄ elem̄ta Et istud male
cogitant hyppami p̄ueri end irunabilis exites
et et̄ mulieb̄s adundia muliebri postposita
illud nephandū et̄ exetabile id̄ q̄do castel
lami nominat̄ om̄bz p̄is id̄bis im̄stent. ex
quo ut d̄m̄ ē ob loquēt̄ am̄es audietū
ip̄a et̄ elem̄ta polludtur Unde labia

talia ad ferro debent candenti cauterizari
 Unde credo qd pro huius nequandissimo crime
 gravissima pena est iungenda. Multa alia etiam
 ponuntur in diversis capitulis in corpora decretorum
 qd quibus est maior pena qd septembris imponenda
 que admittit hic. quia talia etiam de iure et
 consuetudine respuantur. iudicio Episcoporum qd credo
 talia iura melius me scire tunc est quia in dis-
 tincte credo omnes penas hodie esse arbitra-
 rias. i. iudicio sacerdotum taxandas penarum
 contritione et condicione peccatorum et omnibus alijs
 circumstantijs. Unde tanta posset esse conditio
 confitentium qd pro maximo peccato esset ei modica
 peno nulla pena imponenda. **Sicut fecit**
Sanctus Clemens in 9. Cui dum quadam die eq-
 uaretur per Romanam quaedam mulier qd de remotis
 partibus venerat accessit ad eum portans cum
 puerum quod in brachijs et voce magna cum
 lacrimis clamavit. Pater. sic miserere mei per-
 ratrus et da mihi penam quia habui istum puerum
 quem porto a filio meo. Et ipsa coram omnibus
 absoluit eam imposuitque penam qd vivitaret
 ferias septem qd annu in pane et aqua. Et
 mulier recedens et revolvens perdit gravitate
 peccati et puritate penam credidit qd ipsa non bene
 intellexisset eam et in crastinum accessit ad pa-
 pam equitante. Et confessam est sicut prius. Et
 ipsa absoluit eam imposita penam qd daret tria
 pater meo. Et mulier itaq; recedens et perdit
 prius peccatum et penam revolvens. **Tractato ad papa**

Lex

redyt et tota aumbz ut pub fecerat confessio fuit
quid ipa absoluit dponens sibi q dicit eund pr
noster Et cu interrogatur que ita modura pniaz
dponet ei **S**ubdit ascendit dolor et Reverendia
plus q passa 3 d confitendo ita publice pniaz
pud qua si in ditz diebz vite sue iuunaret in
pane 2 aqua **E**xemplo go isto confessio i dpon
tioe pnie debz attend et Reverendia qfict
2 fm q videtur maiore ul minore contritione
d dponere maiore ul minore pniaz **N**otandum
tq qd pto ubi facienda e iudicatio sicut in
symonia ul iuramento sicut in furto. rapina
depdatione. mcedio usura. fraudulenta et
dolosa negotiatioe. ludo fm distinctione sup
posita debet pmo dponi q iudicet et resti
nat si pt 2 si no pt heat ainy iuramenti et
debeat q no pt et pmittat q si dxy det sibi
d quibz qd iuratur. alio no absoluat. nec pniaz
dponat. **N**otandum est q sacerdotes q debet
iudicare pniaz q contrarium corundente ipd
pcto ut supbo orone Avaro elemosina. luxu
inisp abstinentia Et si videtur expediti pneg
nacione ut sit macetur caro et iuramentum
et no iurament. ad delatione. ex memoria facta
ul appetu pponit ul loci cu qua 2 i qo pniaz
e pperatid **lxxxj** d. Galat **rob** q. i. vultet
Notandum est q debet tunc sacerdotes q noy
dponat pniaz seruo q qua fiat pndicium
duo nec discipulo q qua fit pndicium ma
gistro nec co. Et istud potissime caueat cir
ca eund et exere q noy dponat penitentia

mo.

Cui p quid fiat pndicnd alteri. **S**z ponatur
 aliquis pccor confitet penitet & pccis sub
 ut dicit se penitere non tñ sult subire omib
 pnie dicens se delicatū et infirmū ul male
 oplexionatū ul filia quid fiet de isto. **A**duo
 p si dicit se penite & pccis et pponat de ce
 tero se abstinē tamē alligans fragilitatē
 recusans satisfactioib appetitātē. **D**ebet pccer
 dos ipud inducē ut habeat amū pccū ad oēs
 satisfactioē portanda ostendendo sibi magni
 tudinē pccōr suoz et q̄ et q̄nta bona ami
 pt p pccā istā que omnia recuperabit p pccāz
 dū dūdo est que et q̄nta sustinuit pccū p
 pccis nris qui tamē pccū erat delicatū quot
 et quāta sustinuerūt sancti martires 2 s̄c
 virgines tene 2 delicate a pccis imūnes
Quāta gō pccā dicit tantis ac tñbz pccis
 q̄ in gmissi et multa alia d̄ ostend sibi. **E**t
 si ad omibz istis nō p̄ ed inducē iponat ei
 talem pccāz quā scripsit credat eū portatē
 posse. **E**t ad hō dicitat nos exm xpi quidq̄
 graue pccāz d̄posuisse legit. **N**isi eade et
 amplius noli peccare. **V**id Johes Crisostis
 sup illud locū **A**lligant onera quia 2c dicit
 se **S**i erramus modica pccāz d̄ponetes **N**one
 melius ē ppter miam rōnē d̄ac q̄ p̄p̄ mīa
 crudelitate succubere penitētē. **1001. q. 114**
Alligant **A**ugū **S**i nōy p̄ gaudere pccōz
 de simoda pccōz purgationē gaudet salte
 q̄ liberatū a p̄hemā mittit ad purgatorū

Ex quo patet quod si prima imposita a sacerdote non est
condigna complebitur in purgatorio. Item ponit
aliquis confiteri peccata sua. tunc non solum abstinere ab
eis vel solum abstinere ab uno et non ab alio modo
talis est admittendus ad penitentiam. Dico quod confessor
de confessione istius recipere non tunc de cuius absoluit
sed debet sibi de peccatis confessis saluberrime consulere
quod potest exhibere et consilium quod faciat aliquid
penitentiam pro peccatis suis et inducere eum ad bonum quantum
poterit. Et omnia bona que de consilio sacerdotis iste
faciet quantum ad formam. v. sine caritate fructus
ius non valeat sibi dicitur ad vitam eternam obtine-
dam tamen valebit sibi ad quatuor vel ad
aliquid peccatorum. Primum ad extremum iudicium supplicium
tolerabilis subeundum de peccato dicitur. Si quis autem
non habet caritatem. Secundo ad temporalem prosperitatem
obtinendam de peccato dicitur. Cauendum pro quibus. Sed
quilibet. Tertio ad hoc ut citius illustreretur cor
eius ad penitentiam de peccato dicitur. falsas in fine. Quarto
quia dyabolus non potest sibi tantum nocere prout patet
de Iudeo de quo narrat Gregorius in diallogo
quod quia se signavit demones non poterunt ei
nocere. Ex dictis patet quod ad hoc quod penitentiam sit satis
fructuosa et iudicialis opus quod sit fructuosa dicitur caritate. et quod
ille qui fructu sit sine peccato mortali. Sed post deum
penitentiam fuit dicitur penitentiam et ante quod applicat pe-
nitentiam laborat de peccato mortali et ex parte de illo
peccato quod proleat penitentiam dicitur post redit ad statu
gratiae valet illa penitentiam vel tenet eum iterare
ad hoc dicitur Thomas in iii suo quod quedam sunt

opa satisfactoria quoz effectus manet postq̄
 ipa facta sūt p̄t̄ postq̄ facta ē elemosia adhuc
 manet eius effectus. s. diminutio substantie
 tp̄alis dantis. **S**icut postq̄ uinum r̄ma
 net effectus uinum quz ē debilitas corp̄is
 uinum ē talia quibz sūt d̄p̄t̄o mortali facta
 nō t̄y oz q̄ uerent. **A**lia sūt opa satisfactoria
 q̄ p̄p̄ facta sūt nichil r̄manet de hys sicut
 ē or̄. **E**t iō p̄ fiat d̄p̄t̄o mortali opz q̄
 uerent. **U**bi si alium fuit i uicta p̄ma q̄ di
 cat **C**entū p̄ n̄ si dicit ea i p̄t̄o mortali
 nō q̄plet p̄m̄z sua ymo oz q̄ ex̄us i grad
 reuertit illa centū. **S**ectus de elemosina

z uim̄s ut d̄m̄. **E**t circa hoc sciendū
 q̄ opa facta d̄ caritate mortificant. q̄ sequē
 p̄t̄o mortali et em̄ificant. postea p̄ b̄ra
 p̄m̄z si sequat. **S**z illa q̄ m̄ly fuerunt
 b̄ra r̄ illa que fuerūt facta i p̄t̄o mortali
 nūq̄ p̄t̄ em̄ificari **ut r̄ng possit satisfac̄**

Nunc restat uidere b̄t̄ p̄ alio. **C**irca quod
 sciendū q̄ iste p̄ quo alius satisfaciat aut
 ē b̄ng aut mortuū. **S**i sit b̄ng aut ip̄e p̄
 p̄e satisfac̄. aut nō p̄. **S**i p̄e dico q̄ b̄ng
 nō p̄e pro alio satisfac̄. **E**t r̄ q̄m̄ mouet
 ad hoc ē ista **E**quitas em̄ diuine iusticie
 exigit ut qui peccat satisfaciat ut supponit
 q̄ oportet q̄ p̄e satisfaciat. **S**i aut nō p̄e
 p̄e satisfac̄ tūc dico q̄ alig p̄e pro eo
Sz ad hoc requirūt multa. **Q**uidā ex p̄e

illius qui satisfacit **Queda** ex pte illius p qo
satisfacit **Queda** ex pte utriusq **Queda**, ex
pte opis satisfactorij **Ex** pte illius qui satisfacit
requirit punitas s q ille q satisfacit sit ob
ligatus punitate sanguinis illi p quo satisfact
sunt credo q p pater eet impotens ad satisfaciend
Dum. filius possit ceteris cõmunitibz satisfaciend p
prie **Et** ratio est quia pater et filius sũt quasi una
psona **Ex** pte illius p quo satisfact nõquit nõced
tas. s q indigeat et eet impossibilitas. s q non
possit p se satisfaciend **Ex** pte utriusq nõquit nõ
caritas. s q uterq sit in caritate q caritas est
radix merendi et sine ipa nullũ opus e satisf
factoriũ **Ex** pte opis nõquit maioritas sibi
q ille q satisfacit pro alio faciat plus q faciet
ille p quo satisfacit **Quia** si ille p quo satisfact
eet obligatus ad ieiunandiõ suã feriã sextam
nõ sufficit q ille q satisfacit p eo ieiunaret
illam sextã feriã. ymo debet amplius ieiunare
Credo eet q nõquit q fiat pteate superior
Si aut ille p quo satisfacit sit mortuus tũc aut
e in paradiso et tũc nõ indiget ut aliquis p eo sa
tisfaciat **Quia** ut dicit **Augg** iniuriã facit mar
tiri q orat p eo martire qdõ e intelligendũ de
quolibet exenti in paradiso ut exõsse dicitur exõ de cele.
missaz cõ **Ed** martire **Aut** e in inferno 2 tũc
sũt cõmõ opinionẽ omũ **Theologoz** nichil qdõ
fiat p eo sufficit sibi in inferno em nulla est
redemptio **Aut** e in purgatorio et tũc p
satisfacit p eo a suis **Et** ita dicit **Augg** in

libro de agenda ^{ad eorum utilitatem} cura mortuorum ubi dicit sic
 Non estimemus ^{ad eorum utilitatem} ad mortuos pro quibus curam
 gerimus puenire nisi qd p eis sine Altaris sine
 elemo sinaz sine orand sacrificijs supplicat.
 xij q. ij. Non estimemus Et Gregorius anime
 defunctorum quorum moribus plunditur aut oblationibus
 sacerdotum aut orationibus sanctorum aut carorum elemo
 sinis aut ieiunijs cognatorum. licet autem de
 opud multa alia centi dicenda hec tunc qd dca
 sut breuitate causa sufficiant. pp opus ip
 statione rema postulans a lectore ut que
 corrigenda eident et addenda. no uidentur
 aut s benigno corrigat et emendat et
 incipit tertia pars huius opusculi et continet
 quatuor Capitula 29

Omnium dno et magister Ihus xps
 de mundo ascensus ad patrem dis
 cipulos quomodo se habent ad fide
 les quos suo redimeret sanguine
 Instruens dixit Euntes docete omnes gentes
Matthi ulto In qo rones ecclesiaz discipulis
 succedentes instruxit et monuit ut sibi sub
 ditos doctrina sana et salutifera informaret
 Quod in lege veteri pulcherrime extitit si
 gnatum ubi legitur qm rionali iudicij q legalis
 sacerdos gerebat in portone ubi dorso doctrina
 et ueritas erant sculpta In qua re dicitur
 intelligi q euangelici sacerdotes ueritate dor
 trina debet in se gere et eam suis subditis
 predicare Alioquin be etne male dicitur rritus

Sic eis q̄ p̄p̄ia dūb̄ cōminat̄ dicens h̄c uobis
canes muti nō ualentes latrare ap̄erto eūd
rector ecclesiasticus canis dicit̄ quas latratu p̄
dicationis et doctrine euāgelice. lupos i. demo
nos arcere debent a grege dñi et dormiet̄
d̄p̄t̄is suis excitare. Et tūc muti efficiat̄
dū uel d̄p̄dia t̄mp̄t̄ ul̄ ex ignorantia t̄c̄
Et iō m̄ito a dño r̄p̄bat̄. Quia ex re p̄d̄mo p̄
laborat̄ d̄z et p̄llerti aūo uigilat̄ ne dñe
sue ignorant̄ existat quādyms tantū d̄ ea sc̄e
teneat̄ q̄ sciat̄ suū officiu d̄bit̄e exequi r̄ sibi
missū p̄p̄ia d̄format̄. Et h̄o q̄ntū ad ea que
ip̄e p̄p̄s d̄z sc̄e. que q̄o ad m̄it̄ possūt r̄d̄uci
ad quāq̄ **u**delit̄ ad credenda. **ad** petenda
ad facienda **ad** fugienda et et̄ ad p̄p̄anda
Debz q̄o nōr̄ ecclesiasticus sibi subditos instruat̄
quid credendū q̄ petendū q̄ faciendū quid
fugendū sit r̄ et̄ quid p̄p̄andū. **Pr**imū cō
tinet̄ in articūl̄ fidei. **Secū**dū d̄petitionibus
dñe orōis. **Tertiu**m et q̄ntū in p̄cept̄ d̄ta
logi. **Quartū** in dōct̄bz glorie p̄cipi. **Et** d̄ q̄t̄
in ista t̄ria p̄t̄cula 3̄ agendū. **Et** p̄m̄ h̄o ista
t̄ria p̄t̄cula in q̄r̄ cap̄la diuidit̄. **Cap̄lū** p̄m̄
d̄ articūl̄ fidei. **Cap̄lū** 2m̄ d̄ petitionibus
orōis dñe. **Cap̄lū** 3m̄ d̄ decem p̄cept̄is
Cap̄lū quartū d̄ dōct̄ibus beatorum. **Cap̄m̄ p̄m̄**

T **Est** ap̄l̄o ad heb̄ xj **d̄ articūlis fidei**
dñe fidei impossibile d̄placere d̄o p̄fi
d̄s eū 3̄ fundamentū om̄i bonoz̄ op̄m̄ sine q̄o
om̄is edificatio constructa d̄fuit atq̄ cadit̄

Cap̄m̄ p̄m̄
Cap̄m̄ p̄m̄

Ita aut fides in articulis fidei complectitur que
 qui articuli omnes in symbolo colliguntur. **Nota**
 tamen quod quatuor symbola que hic in verbis varijs
 sunt varia. tamen in sensu et fine sunt eundem
 eundem vocatur symbolum apostolorum illud scilicet. **Credo** quod
 dicitur in **Completo** et in prima. Et vocatur apostolorum
 quia apostoli receperunt primum in gratia. illud quod posuerunt
 Et ex hoc vocatur symbolum. quod dicitur a singulis
 et solus quod quilibet apostolorum apposuit. hoc quod
 unde Petrus incepit dicens **Credo** in deum patrem
 omnipotentem Et cetera apostoli fuerunt reliqua precepta
Secundum vocatur symbolum Nicenum quod sancti presbiteri illud
 in Nicena synodo proposuerunt Et illud tantum
 in missa. sicut deum super fuit parte prima tractatu
 de **Eucharistia** c. 10. **Tertium** vocatur symbolum
 Athanasij quod sanctus Athanasius illud proposuit
 et istud dicitur in prima scilicet **Quicumque** **velit**
Quartum vocatur quod symbolum **Innocentianum**
 sive **lateranense** quod fuit positum sub Innocen-
 tio in consilio lateranensi Et illud postquam de
 prima unitate et fide catholica firmius credimus
 Et ita sicut in quatuor evangelijs tota veritas
 doctrine et fidei christiane apprehenditur. Ita disti-
 quatuor symbola omnes articuli fidei continentur. Et
 sicut omnia evangeliorum doctrina est una Ita omnia
 istorum quatuor symbolorum est una sicut atque
 fides Et sicut iuxta **Cyprianum** **Presbiteris**
 nota sit in medio rotæ **Quaternaria** quod istorum sym-
 bolorum sunt articuli fidei quod quidem articuli fidei

ab alijs dicitur ad xij et ab aliquibus quatuordecim
Illi qui dicunt ad duodecim distinguunt eos penes
nummum apolorum qui symbolum ut dicitur et apposuerunt
et fidem catholicam predicaverunt et ecclesiam firmam
dixerunt Illi qui dicunt eos ad quatuordecim
Distinguunt eos penes Mariam de qua patet omni
et Maria de qua patet articuli fidei sit divinitas et
humanitas Quia dicitur in istis verbis Verbum deum
et homo est secundum quod istos septem articuli sunt
pertinentes ad divinitatem et septem pertinent ad
humanitatem Articuli pertinentes ad divinitatem dis-
tinguuntur sic quod unus respicit contra tres appi-
citur personam et tres opera personarum Ille qui respicit
essentiam et credere in deum unum et unum. Unum
quidem in essentia et unum in personis Et contra
istud articulum erravit Manichaeus qui posuit duos
deos. Unum bonum et alterum malum Et propter quod
in symbolo apolorum dicitur solus Credo in deum
in symbolo niceno fuit additum Credo in unum
deum Et de isto articulo dicitur in symbolo Athanasii
fides catholica habet et ut unum deum in unitate et
unitate divinitate conditur Quasi dicitur Cre-
damus deum esse unum in essentia et unum in personis
Articuli pertinentes ad personam sunt tres Unus
et credere in personam patris et de isto dicitur in
symbolo primum ad potentiam Ita quod patet et per
divinitatem Non quidem personam naturam vel spiritum
sed solus personam originis quod personam patris a nullo
originatur sed aliter personam originatur ab ea Et quod
tangit in symbolo Athanasii cum dicitur pater a
nullo et factus nec creatus nec genitus. Sedus

articulus de illis qui p[ro]met ad p[ro]nas est cred[ere] in p[ro]na filii Et de isto d[icitur] in Symbolo Et in
 theop[ro]p[ro]na filii eius unicus Ita q[uod] debemus cred[ere] q[uod]
 q[uod] p[ro]na filii non sit nec creatur s[ed] g[er]m[in]u[m]
 a p[ro]p[ro] Et hoc tangit[ur] in Symbolo Athanasii
 cu[m] d[icitur] filius a p[ro]p[ro] solo & non fact[us] n[on] car[is]
 s[ed] g[er]m[in]u[m] Et contra istu[m] articulu[m] erravit Ar
 rius qui dixit filiu[m] & creatura[m] & mo[r]e
 patris Ideo contra erro[r]e[m] Arii fuit additu[m]
 in Symbolo Niceno d[icitur] & d[icitur] l[ite]r[is] & l[ite]r[is]
 d[icitur] & d[icitur] u[er]o g[er]m[in]u[m] n[on] fact[us] q[ui]squam
 patri. Licet eni[m] filius i[n]q[ui]s homo sit minor
 p[ro]p[ro] Tame[n] in qua[r]ta d[icitur] & equalis p[ro]p[ro] Ita d[icitur]
 Athanasius Equalis p[ro]p[ro] s[ed] in diuinitate minor
 p[ro]p[ro] s[ed] in h[um]anitate f[uer]it et alii h[er]etici
 qui dixeru[n]t filiu[m] & g[er]m[in]u[m] ex p[ro]p[ro] ex t[em]p[or]e
 & n[on] fuisse ab et[er]no Et con[tra] istu[m] erro[r]e[m] fuit
 additu[m] in Symbolo Niceno Et ex p[ro]p[ro] natu[m]
 ante om[n]ia secula **T**ertius articulus de illis
 qui p[ro]met ad p[ro]nas est cred[ere] in p[ro]na p[ro]p[ro]
 sancti Et de isto articulo d[icitur] in Symbolo Ap[osto]lice
 Crede in p[ro]na s[an]c[t]u[m] Ita q[uod] debemus cred[ere] p[ro]na
 s[an]c[t]u[m] & co[n]tra d[icitur] a p[ro]p[ro] & filio p[ro]cedente[m]
 Ita dicit Athanasius dicens Sp[irit]us s[an]c[t]us a p[ro]p[ro]
 et filio n[on] fact[us] nec creatus nec g[er]m[in]u[m] s[ed] p[ro]ce
 dens Et contra istu[m] articulu[m] errant quidam
 dicentes p[ro]na s[an]c[t]u[m] a solo p[ro]p[ro] p[ro]cedere **C**ontra
 contra erro[r]e[m] co[r]p[or]u[m] addidit Romana eccl[esi]a
 in Symbolo dicens Qui a p[ro]p[ro] filioq[ue] p[ro]cedit
 f[uer]it et alii h[er]etici q[ui] dixeru[n]t p[ro]na s[an]c[t]u[m]

et creatura 2 no deo Et contra errore isto
fuit addid in simbolo niceno Qui ad patre 2 filio
ut adoratur et conglificat. Nulla enim creatura
de adorari equali adoracione cu deo Contra istos
tres articulos erravit Sabellius qui posuit co
fusione psonarum dicens q eadem psona quz
erat pater. quz erat filius quz spūs sctus Con
tra que dicit Athanasius Alia e psona patris
alia filij alia spūs scti Unde sciendum q una
psona e alia ab alia non tñ e aliud Unde
ista e vera pat e alius a filio s ista e falsa
et heretica quod e aliud a filio qz eo qd duo alii
dicat diuinitate in psona s eo q duo aliud dicat
diuinitate in conua ¶ Alij tres articuli pntet
ad opa caritatis quoz quedam pntet ad opa ne
videlicet ad opus creacionis 2 de hoc e omnis
articulus q dñs cred deo ee creator omni
creaturarum Et de isto articulo dñs in simbolo
aploz Creator celis et terre Et tunc istud
articulu erravit manicheus q dixit q deus bonus
creauit res diuissibiles s deus malus creauit res
visibiles Unde tunc errore pnd fuit addid in
symbolo niceno visibilia omnia 2 diuissibilia ¶ No
tandum est q in simbolo aploz dñs creatorem
In simbolo aut niceno dñs factorem Et tñ e qua
dñs e inter facere et creare quia crea
re e aliquid ex nichilo pducere ffact e pducere
aliquid ex aliquo quia qd deus p dñcipio crea
uit materia ta celestia q terrestria ex qua
postea fuit alia ¶ Deo dicitur creator quia no
postea ex illa materia fuit alia creaturas

Quid dicitur **fratrem** operum est de quodam pti-
 ment ad opus grē videlicet opus iustificacionis
 Et de hoc est unus articulus falsus q̄ dicitur credi
 q̄ p̄ grām dī remittit̄ p̄ccā fidelibz unitis in
 unitate et fide ecclie catholice Et de hoc dicitur in
 simbolo aptoz **Sciam** eccliam catholicam. et unam
 sane scōz q̄munionē. remissionē peccatorū
 Et in isto articulo apprehenditur oīa sacramēta
 ecclie Et quidā sacrosanctā Romānā eccliam de baptis-
 mo et eucharistia et alijs ecclie sacramētis d quibz
 fideles p̄biturē cōtant et p̄ que fit p̄ccōrū
 r̄missio. credit p̄ducit et docet esse credendū
 Et contra istū articulū erravit pelagius q̄
 populi q̄ p̄ actū solū liberi arbitrii absq̄ grā
 dī poterat hūc r̄missio p̄ccōz **Contra** etiā
 istū articulū errant Iacobyte Nicolayte et
 omēs hētici et Iudei et saraceni et quicūq̄
 de baptismo et eucharistia et alijs sacramētis
 credunt aliē q̄ sancta romana ecclia **Contra**
 est istū articulū errant sp̄cialiter greci qui
 negant sacrosanctā romanā eccliam eē caput
 et m̄gram omī eccliaz **Vnde** cōtra istū erro-
 rem fuit additū in simbolo Nicēno **Apturam**
 eccliaz **Contra** est errorē donati q̄ populi bap-
 tismū dēbere utari fuit additū in simbolo
 Nicēno **Confiteor** unū baptisma **Op̄z** etiā
 de quodā p̄tinet ad opus glorię. s̄ opus glo-
 rificacionis et de hoc est unus articulus videlicet
 q̄ credimus omēs resurrecturos tam bonos
 q̄ malos et bonos esse p̄miandos et malos

primus dicitur Et de isto dicitur in simbolo aploz dicitur
resurrectione. vitam eternam Et in simbolo anacno
Sopetto resur reptione mortuoz Et vita beatu
peruli Amici Et in simbolo Arhanasy ad cuius adue
tu omes hoies resurget huiusmodi corpulz suis reddi
turi sicut de factis proprijs rone Et qui bona egerut
ibunt in vitam eternam qui vero mala in igne eternum
Isti go sicut articuli fidei pntinetes ad diuinitate
Alij septem pntinetes ad humanitate qm dicitur de q
repatio filij dei dicitur. s. q filij dei sunt conceptus
in utero beate uirginis uirginitate pntis sicut Et de hoc dicitur
in simbolo aploz Qui conceptus est de spiritu scto
Et in simbolo anacno Qui ppter nos homines
et ppter nostram salutem descendit de celis Et ita
natus est de spiritu scto Contra istud articulu orra
uit manicheus dicens dei filiu no carna carne
s. fantasmata assumpsisse Et cont istud error
dicitur in simbolo Arhanasy Quis dicitur ppter ho
ex aia ronalit et humana carne subsistens **Sec**
cundus articulu de his q pntinet ad humanitate
est de natiuitate pntendimus dei filiu ab etno
natum ex patre. ex ~~patre~~ ^{matre} natus ex uirgine
q uirgo extitit et ante pntu et d pntu 2 p q pntu
Et de isto articulo dicitur in utroq simbolo
Natus ex maria uirgine **Tertius articulus.**
pntinet ad humanitate est de passioe. s. pntendimus
dei filiu q salute nra passio crucifixio 2 mor
tuo et sepulchro Et hoc quatuor ad natura huma
nam quia natura diuina nichil patiebatur Et de
isto articulo dicitur in utroq simbolo Passus
sub poncio pylato crucifixus mortuus 2 sepultus

¶ Quartus articulus ad huanitate ptinet e de d'p'e
 su ad inferos s'z q' credimus q' aia popi que i morte
 sepata fuit a corpore. Contra ditati. corpe est diu
 nitati. Conito remanete in sepulcro. **D**escendit ad
 hymbid' s'roz patz q' e queda p'p' infm' z s'roz pa
 tres qui in fide de cristo incarnado z i caritate
 decesserant. **I**nde liberavit p'atoribz immanetibz
 i m'fho d'apnatoz. **E**t de isto articulo d' i utiqz
 simbolo. **D**escendit ad inferos. **¶** Quintus articulus
 ptinet ad huanitate e de d'p' i' rectioe scilicet
 q' credimus dei filiu' r'surrexisse a mortuis t'cia
 die s'z q' s'p'ime p'p'az p'dyocat. **E**t de isto
 articulo dicit in simbolo. **T**ercia die r'sur
 rexit a mortuis. **¶** Notandum aut q' p'p'us no
 fuit ad sepulchro nisi xl horis s'z dicit ibi fuisse
 tribus diebz q'do s'm Augu intelligendu est
 p' **S**ynodochen ut ponat' p'p' dicit q' tota die
 vnde ip'e fuit ibi q' ultimo p'te diei uenerat
 q' i' p'pletorio illig' dei diei fuit p'ortu' d' sepul
 chro et fuit ibi q' tota diem saluati. **E**t per
 p'ma p'te diei dicitur quia d' amora r'surrexit
¶ Sextus articulus ad huanitate ptinet e de
 ascensu ad celos. **¶** q' p'p' die a re
 surrectione sua popus ad magna comitua ad
 geloz et aiaz s'roz patz quas ab inferno
 abstraxerat. ascendit ad celu' et sedet ad dex
 tera dei p'ris. **E**t de isto articulo d' i simbolo
Ascendit ad celos sedet ad dexteram dei p'ris
 omnipotentis. **¶** Septimus articulus e de aduentu
 ad iudiciu'. **E**t de isto articulo d' i simbolo

Unde ventura iudicabit viuos et mortuos. Iste
50 sunt quatuordecim articuli fidei quorum septem
pertinet ad diuinitatem et septem ad humanitatem christi.
Et istos articulos debent sacerdotes subditos suos
docere et maxime illos qui pertinent ad humanitatem
et potissime illos de quibus ecclesia solemniter
sicut de articulo de conceptione. De quo fit festum
de Annuntiatione Beate marie. et articulo de na-
tuitate. de quo fit festum in natuitate christi.
Articulus de passione de quo fit festum de pasce.
Articulus de resurrectione de quo fit festum de pascha.
Et articulus de ascensione. Iste articulos
quibus fidelis postquam uenit ad amos discretionis
tenetur scire explicitate. Et de istis articulis ad qua-
ritate pertinentibus habentur apud Nasit. Alluit
patitur. descendit ad yma. Surgit et ascendit
veniet iudicare iuxta. Hec est fides catholica.
quod corde credo. ore confiteor. in qua fide uolo
uiuere et mori. protestans me de omnibus credere sicut
sacro sancta ecclesia romana credit. Et si quid
minus huius dixi totum reuocet et totum habeatur
quod non dicit. Ca. 7. 27. de petitionibus dominice orationis

Modum et formam orandi saluator tradens
discipulis dixit. Cum oratis dicite pa-
ter noster qui es in celis. Circa quod nondum
per istam orationem excellit omnes alias orationes diuinitatis.
Primo ratio magis quod ea opposuit quod fuit propter deum
uerum et uerum hominem in quo omnes thesauri sa-
pientie et scientie dei sunt absconditi. Quod ergo
magis quod ea opposuit excellit omnes alios magis

Tanto ista orō excellit omēs orōnes alias Unde
 vocat̄ ista orō dicitur Quia dū dicitur eam
 composuit et ordinavit **S**ecundo excellit alias orō
 nes rōne forme Est em̄ orō breuissima Ita q̄
 nemo p̄t dicere q̄ rōne sue p̄plexitatē sibi gnet̄
 tedū ul̄ fastidiū **N**otandū t̄y q̄ licet ut dicitur
 est p̄t̄ta breuis in uerbis Est tamē p̄funda in
 sensu et ad impetrandū efficacissima Unde
 dicitur **S**apientib̄ breuis oratio penetrat
 celū **T**ercio excellit omēs alias orōnes rōne
 mē de qua est In ip̄a em̄ continent̄ oīa uerba
 tam̄ i uita ista q̄ in alia Unde notandū q̄ sal
 uator in ista orōe sic p̄cedit q̄ p̄mo docet nos
 captare dei benignit̄ā **S**ecundo docet orandi
 modū et formam **P**rimū facit cū dicit **P**ater n̄r
Secundū facit cū dicit **A**dueniat regnū tuū et
Curta p̄mū duo facit **P**rimo docet nos captare
 dei benignit̄ā **2**o docet nos optare orōnis
 efficaciam cū dicit **S**atisfietur **3**o dicit ergo
 pater n̄r q̄ es in celis **I**bi p̄mo confitemur
 deū et om̄i reip̄ p̄cipiū quia p̄r̄ **S**ecundo alle
 gam̄ in̄m̄ p̄uilegiū quia dicitur in̄r̄ **T**ercio
 allegam̄ et notam̄ nomē eius p̄p̄riū **I**bi q̄
 es **Q**uarto assignam̄ sibi certū domiciliū
 in celis dicitur ergo pater n̄r et **A**bi fr̄nd̄
 p̄ p̄m̄ q̄ dicit alle **S**eruus pater accipit
 quinq̄ mod̄s **Q**uia p̄mo mō d̄r̄ p̄r̄ rōe cure
 alio mō rōne geniture alio mō rōe ctatis
 alio mō rōne honoris alio modo rōe creationis

iste quique moris deus est pater omni pmo ratione
tunc ita dicit Paulus dicens omne sollicitudine
vram ponetes in deo qui ipse est cura de omnibus
Et ipse met ipse dicit in matheo Nolite solliciti
et dicentes quid manducabimus aut quid bibemus
quo ne opiemur? sit enim pater et celestes et herodibus
indiget. Secundo deus est pater omnium ratione genitricis
tunc unde de deo dicit apostolus voluntarie genuit
nos ubi videtur ut singulis inveniatur aliquid creature eius
Unde quilibet pater dicit illud psalmus Dominus dixit ad me
filius meus es tu ego hodie genui te Et de quo
libet dicit deus illud quod dicit in psalmo Regum
Ego eram illi in pater et ipse erit michi in fi
lius Tertio deus est pater ratione antiquitatis Unde
de eo dicit Daniel Antiquus dicens pater et libri
Sidelis libri quod scripturae apte sunt coram eo Unde ad
possumus dicit quod dicit apostolus Quod pater hanc
deum Quarto deus est pater omnium ratione honoris
Quia deum deum honorare specialiter honorat et reverentia
qua ad deum dicitur litania. qui honor nulli
creature debet exhiberi Unde quilibet debet
dicere illud quod dicit in matheo Confiteor
tibi domine deus pater celi et terre Ita quod
fieri tibi idem quod laudare sive honorare
Quinto deus est pater omnium ratione creationis
Unde moyses Nunquid non ipse est pater tuus
qui possedit fecit et creavit te Unde ex hoc
quod dicitur pro hanc fiduciam illud quod dicitur
oro petimus obtinendi Unde possumus arguere
sic pater dat filio illud quod petit ab eo
sicut quod illud quod petit in se fit et filio nati

Et dicitur dicitur omni et illud quod petimus
 ista oratione et iustissimum et ualde nobis necessarium
 quod fiducia habemus quod deus totum dabit nobis
 Et fundatur ista ratio super uerbum saluatoris in lucā
 ubi dicit sic Si uos ad peccata mali nostris bona
 data dare filiis uestris Quantomagis pro uester celestis
 dabit uobis propter bonum operetibus se quasi dicat
 quod primo dabit **Secundo** in oratione ista allegamus
 in uerbo privilegium cui dicimus noster **Ubi** notandum
 quod prius ut dicitur et deus sit pro omni illis quibus
 moribus tamen nobis qui sumus indigni unde baptizati
 et uisum et specialiter pro **Unde** nos baptizati
 et uisum in christo possumus dicere pro in **Unde**
 ipse dicitur pater noster quia nos sumus ab eo li-
 berati misericordius **Adoptati** specialius **Edu-**
 cati nobiliter **Informati** salubriter **Ad** dicitur quod
 deus est specialiter pater noster quia nos christi
 am sumus ab eo redempti siue liberati misericorditer
Unde nos possumus dicere deo illud quod dicitur
 in apocalypsi 10. c. **Redemisti** nos deo in
 sanguine tuo **De** qua redemptione dicit pe-
trus 1. p. 1. c. **Non** ex corruptibilibus auro
 uel argento redempti estis de uana cura co-
 uersatione sed propter sanguinem agni immolati
 dum in ihesu christo **Secundo** dicitur quod deus est specialiter
 pater noster quia nos christiani sumus ab
 eo adoptati specialiter et de hoc dicit apostolus
 misit deus spiritum filii sui in corda nostra ut
 clamamus ablati pater ut adoptionem filiorum
 dei reciperemus **Tertio** dicitur quod deus est

pater noster **Quia** nos populi sumus ab eo educati
nobilius In sacramento eius **Sukidit** pasit nos
deus corpus et sanguine xpi Ita dicit ipsemet in
Iohanne **Evangelio** dicens Caro mea uel est tibi et sang-
uine meus uel est potus De isto cibo dicit **ps** pa-
nem angelorum manducauit **ho** De quo panis di-
cit **populus** **qui** manducauit ex hoc panis uiuet
in eternum **Unde** ecclesia tantum **hunc** recognoscit
in uoce gratia actione **grumpit** dices **o** **q** suauis
est **dne** **ppus** tuus qui ut dulcedine tua in filiis
demandans panem suauissimo prestitis de celo. **esu-**
netes **hunc** **reple** bonis **fastidiosis** **diuites**
dimittens **manes** **Quarto** dicit qd deus est **ppa-**
liter **pr** **in** **Quia** nos populi sumus ab eo **dis-**
mati salubrius **Et** hoc qd doctrina **euangelica**
que sola est doctrina salutifera et salubris
Et istam doctrina petebat **dauid** cum dicebat **do-**
mitate et disciplina et suam **dote** me **Et** de ista
disciplina dicit **Sapientis** **ps** **115** **Audi** fili mi
disciplina patris tui **Ex** hoc go qd diuina **in-**
habemus fiducia qd illud quod in ista oratione a deo
petimus dabit nobis ut arguamus se **condupale**
trahit ad se accesserunt **ex** **de** **gse** **ecclesie** ut
aliam **ecclesiam** **li. vi.** **Et** deus dedit **per** **ppu** **nos**
pro uocamus **ad** **in** **et** **ppu** **eius** **omnia** **se-**
cessoria **Ergo** **certi** **sumus** qd ista nobis dabit
a deo **Et** **fundat** ista ratio **sup** **u** **ap** **di**
cent in **Epla** **ad** **Romanos** **Si** **deus** **q** **nos**
quis contra nos. qui **pprio** **filio** **suo** **no** **ppu**
sp **nos** **omnibz** **tradidit** **illud** **Quomodo** **etia**
non **ad** **illo** **omnia** **nos** **donauit** **q** **dicit** **q** **imo**

Tercio in ista oratione nominamus nomen dei proprium
 cuius dicitur **Qui est** **T**ercia quod sciendum
 quod quibusdam doctoribus in ista vita nescimus
 nomen proprium dei **T**ameñ in omnia nomina que
 dicuntur de deo istud nomen quod est est magis
 sibi proprium quod patet **Q**uia moyses interroganti quid
 videret filius israel si interrogaret quod erat
 nomen dei **D**ixit **D**eus per **Exodi** **ij** **17** **D**ices
 filius israel qui est. **A**nsit me ad uos dicens
 ego deo **Q**ui est **Q**uia deus est prima entitas
 omnia perficiens. prima veritas omnibus sufficiens
 pura veritas omnes erudiens. Vera caritas
 et reficiens **D**icitur quod deo dicitur **Qui est** quia
 ipse prima entitas nunquam deficiens **V**nde ipse
 dicit de se in **Exodo** **ij** **17** **E**go sum qui sum
Pater **A** periculo usque in periculo tuus est deus **S**ed
 dicitur **Qui est** quia deus est prima veritas
 omnibus sufficiens **V**nde **I**uueni uocati se bonum
 dicit **x**p^{us} **N**emo bonus nisi plus deo **E**t de
 deo dicit **p**ater **B**onus est tu et in bonitate tua
 doce me iustificaciones tuas **E**t **a**p^lus. **S**ufficien
 tia mea ex deo est **T**ercio dicitur **Qui est**
 quia deus est pura veritas omnes erudiens
Vnde dicit **x**p^{us} **I**n **I**ohanne **xviii** **17** **E**go
 sum **V**ra veritas et vita **E**t in **marco** **xvii**
Vagister **S**im^{us} quia verax est et **V**ra de
 in **V**eritate docet. **Q**uarto dicitur **Deo** **Qui**
 est quia deus est vera caritas omnes reficiens
Vnde in **prima Canonica** **Iohis** **iii** **16** **D**eus.

caritas et qui manet in caritate in deo manet et
deus in eo Et ipse met dicit in matheo xi c. be
nate ad me omnes qui laboratis et onerati estis
et ego reficiam uos dicendo ego qui es fiducia
hominis quod deus qui est firma entitas nulli deficiet
quia est summa bonitas omnibus sufficiet Quia est pura
uicitas oes erudiet Quia est uera caritas oes
reficiet **Quarto** dico quod in ista oratione coaptata
de dei beniuolentia assignamus sibi certum donum
celum cui dicimus in celis Certe quod nondum quod
celum quo ad modum est quadruplex Quia est relid
spuiale. male. spuale et intellectuale Celid sup
uale est ipsa trinitas Et de isto celo dicit in he
nesi xvi c. suppete celid et ipsam trinitatem
et numeram stellas et eius proprietates et proprie
tates per potes Celid male quo ad modum est celid
Empireum de quo dicit in Genesi i c. Impudico
creantur deus celid quod secundum strabum intelligit
de celo Empireo Celid spuale est deuota anima
de quo dicit in ps deus in celo sedes eius Celid
inteltuale est natura angelica de quo illud
uidetur deum celi et angeli firmati sunt secundum bono
In quolibet istorum celorum est deus Quia de primo
celo et de trinitate est indiuisus per essentiam In 2o
celo et Empireo est clarus essentia per gloriam In ter
tio celo et anima deuota est habitans per gratiam
In quarto celo et in natura angelica est ex
cellentia per excellentiam Dico primo quod deus
in primo celo et de trinitate est indiuisus per esse
ntiam Et de hoc dicit de prima Canonica uisita

Iohannis Tres patres qui testimonium dant in celo. pa-
 ter. Verbum. et spiritus sanctus. Et hi tres patres sunt
 sunt scilicet per eandem. Secundo dico quod deus est in secundo
 celo. et in Empyreo clare in sublimi gloria. Unde
 in apoc. Spiritus est spiritus in celo et archa testamenti
 supra. **Archa** testamenti est deus quod ut dicit apostolus
 ad hebr. 10. non testamenti mediator. Tertio
 dico quod deus est in 3o celo et in aere duota ipse
 inhabitans per gratiam. Unde in ps. Ad te levavi
 oculos meos qui habitas in celis. et in aere
 duota. Quarto dico quod deus est in celo. et duota
 angelica ipse elevans per excellenciam. Unde ps.
 Elevata est magnificencia tua super celos. **Glosa**
 et super nomen ordinis angelorum. Dicendo ergo. et
 habemus fiducia quod quia deus est in primo celo in
 ipsum transformabimur. Quia est in secundo in ipso habitabimur.
 Quia est in tertio quod ipsum inhabitabimur.
 Quia est in quarto quod ipsum elevabimur. Et per tria.
 prima per duce orationis in qua captamus dei be-
 nivolenciam. **Sequitur** 2a per in qua optamus
 suam primam orationem efficaciam dicendo satisfacet
 nomen tuum. Et est prima petitio in ordine si est
 ultima in re suae materiae. **Tertio** quod sciendum
 quod ad hoc quod oratio nostra habeat efficaciam. et quod ad hoc
 quod exaudiat. requiruntur quatuor. **videlicet** quod fiat
 cum firmitate fidei. Cum bonitate rei. Cum de-
 votione animi. et quod fiat in nomine christi. Dico
 primo quod ad hoc quod oratio habeat efficaciam operans
 quod fiat cum firmitate fidei. sicut cum distinctio

Et inefficax nisi sit debito signo signatus Ita oratio
Et inefficax nisi sit signaculo fidei consignata
Et dicit dicitur Christus Quid orantes petitis in
dite i signaculo fidei signate et accipietis id
est fiet uobis ut enim dicitur in 1^a Joh^e c. 10° Scimus quod
peccatores deus non exaudit ut autem dicit apostolus
omne quod non est ex fide perit et Et ideo ut dicit
Christus veri adoratores adorabunt patrem in spiritu
et ueritate ueritate scilicet fidei **Secundo** dico quod ad hoc
quod oratio habeat efficaciam oportet quod fiat cum bonitate rei
et quod in oratione non petantur nocua sed uilia Sicut enim
libellus ineptus est nullus Ita oratio inepta est nulla
In cuius signum dicitur Christus petitis et non accipitis
eo quod male petitis **Tercio** dico quod ad hoc quod oratio
habeat efficaciam oportet quod fiat cum deuotione ad
sicut enim ad hoc quod fumus ascendit de thuribulo
oportet quod sit ibi ignis Ita ad hoc quod oratio ascendat
ad deum oportet quod sit igne deuotionis accensa
In cuius signum legitur in Apoc^o Stetit angelus in
aram templi habens thuribulum aurum in manu sua
et data sunt ei incensa multa que sunt orationes sanctorum
et ascendit fumus aromaticus in conspectum dei de
manu angeli **Idem** petebat ps Dirigat orationem
meam sicut incensum in conspectum tuo **Quarto**
dico quod ad hoc quod oratio habeat efficaciam oportet quod fiat
in nomine christi sicut enim illud quod peruratur
agit non ualeat nisi agat nomine peruratur Ita cum
fumo orando peruratur christi si uolumus exaudi
dum oportet quod petamus in nomine christi **Unde**
dicit Christus Quidque perierit patris in nomine

meo dabit vobis Ista quoniam optamus terrorem
 tuum dicimus Confiteatur nomen tuum **T**ria per tanguntur
 in hoc quod dicimus confiteatur nomen tuum quod scilicet. In modo
 id est quod firmum in quo per firmitas fidei Alio
 idem est quod sine terra in quo dicitur veritas in ter-
 ra non id est quod sanguis tinctus in quo dicitur
 ad designat. **Q**uartum tangit in hoc quod dicit non
 tuum de quo non dicit in quarto et ultimo In no-
 mine meo demonia eicient. **L**inguis loquentur
 novis et si mortiferum quid biberint non eos noc-
 bit. super egros manus imponet et bene habebunt
 Et sic videtur 2^a pars dicitur oratio in qua
 optamus orationis efficaciam. **E**sequitur tertia pars
 principalis in qua docemur orandi modum et formam
 ad dicitur **A**dueniat regnum tuum etc. **T**ertia quod
 sciendum quod ab isto loco usque in fine continetur
 sex petitiones in quibus petimus omne quod dicitur
 nobis tam in vita ista quam in alia in tota presentia
 hanc consistat in duobus scilicet in declinatione
 mali et perpetuatione boni. **I**ta in ista oratione peti-
 tur ut nobis bona operetur et ut malum a nobis auferat
Quartum ad collationem boni ponuntur tres pe-
 titiones. **E**o enim sit triplex bonum. scilicet bonum glorie
 bonum gratie et bonum nature. **I**stud triplex bonum
 petimus nobis dari. **N**am bonum glorie petimus cum
 dicimus **A**dueniat regnum tuum. scilicet paradisi. **E**t est
 sensus **P**ater noster qui es in celis petimus
 quod regnum tuum adveniat id est ad nos veniat. **E**t
 quare melius dicitur adveniat regnum tuum quam dicitur

In ista oratione
 a malo et fac bonum

adueniamus in regnum tuum. Dico quod ad denotandum
quod gloria paradisi non habetur ex propriis meritis sed ex
merita gratia dei. Quota uero apostoli dicuntur ad titum
inquit non ex operibus iusticie que seruimus nos sed per
sua misericordia saluos nos fecit. Ideo dicitur adueniat regnum
123 ex gratia tua et ad nos ueniat. Non autem dicimus
adueniamus quia ut dicitur ex multis meritis non
possimus in illud uenire. Memoro enim quod uenire
nisi pater traxerit eum ut dicitur in Iohanne
De isto regno dicit Augustinus loquens in proprio christi
sermone habeo. Quid est Regnum celorum. Cuius enim
Paupertate regnum. Uilitate gloria. Sorte Cura
Bonum gratia peritiam in dicimus. Fiat uoluntas tua
sicut in celo et in terra. Ad cuius eundem uicium
dicitur quod homo uocat in scriptura terra. Unde per
Anima mea sicut terra. Unde de hoc iusto bene
dixisti. Dicitur ad eum. Angeli autem sicut in paradiso
in paradiso existetes uocantur celo. Unde per Celi
enarrat gloria dei. Est ergo sensus a pater
in qui es in celo fiat uoluntas tua in terra et in
nobis hominibus et ceteris sicut fit in celo. et sicut
fit in angelis et beatis. Vel per terra intelligitur
ecclesia militans. Per celo ecclesia triumphans ut per
sensus sicut fit uoluntas tua in ecclesia triumphante
terra peritiam quod fiat in ecclesia militante. Que
autem est ista uoluntas docet nos apostolus dicens
Hec est uoluntas dei sacrificatio gratia. Et dicit fiat
uoluntas tua quia ut dicit christus non uis quod
dicit dicit dicit ueniat in regnum celorum sed qui
fecerit uoluntate patris mei qui in celis est.

Intrabit in regionem celozum **P**anem nature petimus
 cum dicimus panem nostrum cotidianum da nobis
 hodie Et est sciendum quod panis dicitur a panis
 est et totum In hoc enim quod petimus panem petimus
 omnia nobis necessaria ad sustentationem huius imperii
 et sustentationem vite nec est istud contra illud quod
 deum fuit pro secula tractatu scio et de oratione
 non sunt petenda temporalia quia intelligendum est
 quod non sunt petenda dicitur et pro se si quantum sunt
 necessaria ad habendum celestia et sic bene possunt
 peti Unde Gregorius in Colloquio Sic impetramus
 pro bona temporalia ut non amittamus eterna Vel
 intelligendum est quod non sunt petenda ad super-
 fluitate sed ad sustentationem Et sic petimus
 ea huius Unde petimus hodie quia non petimus
 nisi quantum est necessarium pro die Ita petebat Da-
lemon quidam xxxv. c. ad dicitur Divitias et
 paupertates me dederis mihi sed tantum virtuti
 mee tribue necessaria Et paulus pro ad theos pro
hutes alimeta et quibus regamur huius contenti-
 sumus Notandum est quod triplex est panis que
 petimus in ista oratione Primus est panis spiritualis
 auster panis Et iste est panis ordinaris et
 de isto est panis dicitur in 1. Cor. c. vi Est puer-
 bus huius quibus quibus panes ordinaris Isti quibus
 panes sunt quibus partes panis scilicet contritio
 confessio oratio elemosina et ieiunium de quibus
 deum et in secula pro Secundus panis est facia
 mentalis eucharisticus de quo panis dicitur in 1. Cor.
 in c. hoc est panis qui de celo descendit
 cui manducaverit ex hoc panis vivet eternum

In fortitudine istius panis ambulabant fideles
usq; ad monte paradisi Tercius d panis malis
sive tpalis sbe Et de isto pane dicitur Genesi
co. iij. In sudore vultus tui est panis tuus
petimus in ordine ista prota id est saluatoris di
centis co. xij. in lucia Amice accommoda in tres
panes Iste ergo tres petitiones respiciunt col
latione boni. Sunt alie tres q; respiciunt abla
tione mali. Contra qd nondum q; duplex est
malu. s. malu culpe et malu pene. Malu cul
pe d duplex s. pteritid et futurum. Contra ergo
ergo sunt tres petitiones mali. In pma petimus
malu culpe pteritid nob dimitti ad d. Dimitte
nobis debita mala sicut et nos dimitting de
bitoribus nris. Ista debita sunt pccata supra
pabola popi quid pposuit Symoni leproso dicitur
Luci. viij. c. Duo debitoris erat euda fene
ratori. Que pabola s. in glosa mt. 23 de debito
pccati. Ista debita petimus nob dimitti a do
sicut nos de dimitting debitoribus nris
i. illi q; cont' nos peccauerunt. q; isto intelligi
de debito iurandi quas dmq; dimitte. Alio
quid nisi dimitting de no dimittet nobis
dicente xpo pr. vii celestis no dimittet
uobis nisi vos dimiserit. Quisquisq; de cor
dibus vris. In q; eud mensura mensi fuerit
eadem mensura reuocet' uob. Si ergo vob
q; deus remittet pccata tua tibi dimitte tu
illis q; contra te peccauerunt. Alio quid dicitur.

tibi **Et** ore tuo te iudico perire nequa dicitur
 dimitte id sicut ego dimitto **Et** tu no dimittes
 go dicit q tibi no dimitto **Et** magis ille q dicit
 in fratre odio dicit istam orationem perat dicit
 q no quia no dicit ea in propria psona s in ppa
 ecclesie q ppz quia dicit nobis et no no **Et** id
 cu vniuersalis ecclesia magis possit errare magis
 erratur in dicendo ista oratione **An** 2a peti
 tione petim a malo culpe future paueri
 no dicim **Et** me nos iducab iteptacione
Notandu go q temptatio aliquid patur dicitur
 sicut d Gen xxiij c. qu dicit **T**emptauit deus
 abraham **Et** in libro sapientie in c. deus aut
 teptauit illos et tuenit eos dignos se **Et** d.
 deus teptare duobz modis **Quo**o pmissiue **Et**
 ita patur qn dicit **D**eus teptauit illos idz
 teptari pmissit **Alio** d. teptare ut odat
 exemplum virtutis alijs sicut teptauit abraham
 ut odatet virtute obedientie ei **Et** de tali
 no intelligim hic **Aliquid** aut temptat pnt
 i malo **Et** e duplex **nam** quedam e ab hoste
 e a demone **Quedam** a carne iquatu scilicet
 caro dsingit **Temptatio** q ab hoste no est
 peccat nisi qsonia pbi pmo si resistat pbi est
 multu mitoriu **Et** isto mo fuit popus teptatu
 ut d. in matheo c. iij. **ubi** d. dicitur e ihus
 in d. frou ut temptaret ad diabolo in **Temp**
 tatio que e ex carne somp puenit ex pto
Inquatu ipa rebellio carnis ad spm puenit
 in nobis ex pto pmoq parentiu et d. male
 peccat originale **mo** ista rebellio quatu ad pu

principium non est in malis peccatis per se quia per motum
non per in peccatis malis Sed resistit isti rebellionem
sive illud per motum bene et in peccatis nostris
Et idem consentit temptationi sive per ab hoste
sive a carne per se per motum Ita quod per se per sensus
et deliberatione et per motum mortale Sed si per se
sensus subitus et quasi subrepticius. et per motum
uomale modo ergo in ista temptatione nos non
petimus ne temptemur. sed petimus ne de temptatione
inducamur. tunc autem de temptatione inducimus tunc et
consentimus Et idem in ista petitione nichil aliud
petimus nisi quod deus det nobis virtute resistendi tem-
tationi quod apostolus 1 cor. 10 permittit ei factum
dicens fidelis deus qui non permittit vos temptari
super illud quod potest sed facit tunc temptatione quod
tunc Ita ut possit sustinere In alia petitione
petimus a malo pene liberari tunc dicimus Sed
libera nos a malo Ita quod intelligitur hoc de malo
pene eterne quod est simpliciter malum Nam malum
pene temporalis per se et est aliquid bonum sicut bonum
fuit miribus pati et sustinere multas penas
et multa tormenta Unde a tali malo non pe-
timus liberari sed a malo pene eterne Insuper quod
petit etiam. libera me deus de morte eterne
In fine omni petitionum subiungitur Amen. i. ita
fiat quasi confirmatio omni petitionum Sic ergo
in oratione dicuntur per septem petitiones in quibus
prima petimus omnibus efficaciam tunc dicimus
sufficit nomen tuum. quasi dicimus. sicut nos
tuum est firmum et firmum Ita illud quod petimus
in ista oratione per firmum Et idem licet ista oratio

sit prima in ordine Tamen est ultima intentione
 Item alijs sex petimus nobis omne bonum conferri
 et a nobis omne malum auferri donec Dominus ut
 nobis hoc omnia concedant. Et ista sufficiant
 quantum ad nos quia forte alio de ista materia
 latius loquar. **Capitulum de decem preceptis**

Interroganti suum quid faciendo ut
 tam hinc eterna videtur repositus Si vis
 ad vitam ingredi sua mandata Quasi dixerit
 Ingressus ad vitam eterna et observatio mandatorum
 Que quidam mandata sunt precepta decalogi Et dicitur
 decalogus a decem quod est decem et logos quod est sermo
 quasi decem preceptorum sermo Sunt ergo precepta
 legis decem Quorum quedam ordinat hominem Si
~~duo sunt sunt qui homo est obligatus deo ad~~
~~quedam in proximum Precepta que ordinat hominem~~
 ad deum sunt tria sunt qui homo est obligatus deo
 ad tria Sunt enim vasallus debet dominus tria scilicet
 fidelitate ut non recognoscatur aliquo alio domino
 Reverentia ut non faciat ei obprobrium et similitudinem
 ut impendat ei debitum obsequium Sic quilibet
 de dictamine iuris naturalis est obligatus deo ad
 ista tria Et id quod ad primum est istud preceptum
 Non habebis deos alienos coram me Quatuor
 ad secundum est istud Non assumes nomen dei tui
 vanum Quatuor ad tertium est istud Memoro quod dicitur
 sabbi sabbatizans Precepta que ordinat hominem
 ad proximum sunt septem Ordinatur enim homo ad pro-
 ximum duobus modis scilicet ut bonum sibi faciat et ne
 sibi nocere Quatuor ad primum est primum preceptum
 scilicet honora patrem tuum et matrem tuam Quatuor
 ad secundum sunt sex precepta scilicet enim homo nocere

Primo tribus modis. **¶** Vnomo facto Alio modo uerbo
Tertio modo voluntate ffacto p[ro] sibi necesse tribus
modis. s[ic] in p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a ul[tra] in p[ro]p[ri]a sibi quicquid
ul[tra] in p[ro]p[ri]a substantia Quatuor ad s[er]m[onem] d[icitur] istud
p[re]ceptum Non occides Quatuor ad r[ati]o[n]em est istud
Non mechaberis Quatuor ad e[ss]e d[icitur] istud No
furtiuo facies Quatuor ad hoc ne nocent ho
p[ro]ximo ubi d[icitur] istud non falsu[m] testimoniu[m] dices
Quatuor ad hoc ne nocent homo p[ro]ximo uolun
tate sunt alia duo Quia ne nocent sibi uolun
tate libidinis et istud d[icitur] Non corrupistes uxorē
p[ro]ximi tui Ne aut[em] nocent sibi uoluntate cupidi
tatis d[icitur] istud Non corrupistes suu[m] ul[tra] ancilla[m] no
bonu[m] non azimu[m] Ista ergo s[un]t decem p[re]cepta
de quor[um] quolibet aliqua p[er] ordine[m] s[un]t dicenda.

Primu[m] p[re]ceptu[m] **primum p[re]ceptu[m]**
est Non habebis deos alienos coram me
Ista qu[ia] isto p[re]cepto p[ro]hibet[ur] o[mn]i[u]m ydolatria o[mn]i[u]m
heresis et omnes p[ro]p[ri]et[es] p[ri]uilegij sive diuinatione
nes quocunq[ue] mo[do] s[un]t sive fiant in igne sive
in aere sive in aqua sive in terra Sive i[n] corpi
bus mortuor[um] Sive in app[ar]itu garrity ul[tra] vo
latus animi Sive in caracteribus Sive uana
in p[ro]p[ri]etate p[ro]phetar[um] ul[tra] eu[an]gelio[rum] 2 aliar[um]
scripturar[um] et regularit[er] o[mn]i[u]m diuinatione quo
cumq[ue] p[ro]dictor[um] mador[um] ul[tra] p[ri]mo fiat p[ro]hibita
d[icitur] in isto p[re]cepto et d[icitur] maledictus a deo et a
s[an]c[t]a ecclesia tamq[ua]m ydolatra 2 ip[s]e d[icitur] h[er]etice p[ro]hibita
Cum enim futu[m] que plures dei s[un]t. p[er] tales
superstitiones aliqui ducunt laborat diuini
tatis uera creatur[um] attribuunt **Ita dicit y
saia** dicens priora et nouissima diuinitate

michi et dicam q̄ dñi est uos Augustinus nō obser-
 uetis dies qui dicuntur egerati aut
Januarij in quibz cautele et quedā comessa-
 ciones et ad dūcē dona dandū. q̄ i p̄ncipio
Ami bonifati augurio aut aliquos menses
 ā tpa. dies aut annos aut lunę et mēse
 p̄cipz emp̄. q̄ et qui hab et quasidē diuina-
 riones. aut fata. aut auguria obstat. aut
 attendit aut q̄sentit obstatibz. aut flibz. dicit
 aut ad domū corp̄ uadit. aut in sua domo in-
 trodūcit ut introget. sicut se p̄d p̄pianam
 et baptisimū p̄uaricasse. et paganiū 2 apof-
 totā et dñi inimicū eē et nō dñi q̄m̄ mēre
 nisi ecclesiastica emendatō p̄mā dō r̄toriliet²

Nota t̄y q̄ agricolę qui suant tpa ad semēdū
 ut ad arborē incidēdas et ad plā q̄ certam
 et nālem hūt rōne. Vel pl̄ipici qui ad medici-
 nas dandā. ut minucioes facēdas 2 ad plā
 obstat dies certos et tpa nō condēpnantur
 hū cum em̄ om̄ia ista m̄stera subsint quātū
 ad naturā corporeā influēcie corp̄ celestis
 nō ē p̄hibitū p̄mo ē debitū et m̄m̄ r̄pp̄re
 distis et attendere in fluxū stellaz 2 planetaz
 Et tū aīd rōnalis in nullo subit influēcie istoz
 corp̄ dūcte Tholomeo aīd sapiēs dūali-
 astribz. Rep̄re talia in hīs q̄ a lib̄ arbit̄
 p̄cedit ē sup̄sticiō et canū. Unde ex cla-
 more cornitibz p̄noscitur plūmā futurā nō
 ē sup̄sticiō tū talia aīalia ex dispositōe
 et inuitatōe aeris possunt in corp̄ibz suis
 sentire talē inuitatōe. **Notandum** etiā

q̄ si aliquis ut aliqua aliqua herbam dūdo sym
bolical ordine dūca ut ponat eā sup̄ aliquē
infirmū Ista interioe ut dicit̄ deus & creator
om̄is et dñs honoetur non d̄pbat̄. Idemodo
nulla alia obſcurā ſup̄ſtitioſa obſuet̄ uel
miſceat̄. xxvi q. vi. Non liceat et q. viij. nō
obſuet̄. Et iſtud ē hūidū q̄ regula generali
in mat̄ia iſta q̄ inquisitionis q̄ fit p̄ duca
tionē demonū tacita ul̄ exp̄ſſa quō eadē fiat
ſive p̄ caractes ſive p̄ figurab. ſive quōcūq̄
In iſto p̄cepto prohibita ē quod erit de iſt̄
gen̄erib̄ d̄ quibz d̄t̄ant̄ noia d̄i & angeloz
et ponū̄ multa bona uerba. Vnde diligenter
adūtendū ē ne m̄ illa noia adm̄ſceat̄ aliqua
noia ignota que maḡ ſūt noia demonū q̄
noia angeloz. Cum enī ut dicit̄ Be. da nulla
falſa doctrina ſit q̄ nō aliqua vera falſis adm̄ſ
ceat̄. Impoſſibile ē quin d̄ iſt̄ ſup̄ſtitioſis nō
adm̄ſceant̄ aliqua bona cū malis & q̄ modicū
fermeti tota maſſa corrūpit. quātūcūq̄ ſūt
ibi multa bona. ſi ſūt ibi aliqua mala totū
ē corrūptū et ſup̄ſtitū. Quia et̄ angel̄ mal̄
ſepe tū figurat̄ ſe in angelū lucis. Non eſt
credendū iſt̄ fantaſticis qui dicūt ſe eū
angelos ul̄ ſc̄os aliquos. Vnde dicit̄ ap̄t̄us
plate ſpiritus ſi ex deo ſūt. Secūdo mandatu
S Secūdo p̄ceptū. Non aſſumes nōm̄
d̄i tui dānū. Ita q̄ in p̄cepto iſto p̄hi
bentur p̄mo et p̄cipaliter om̄es p̄d̄z p̄m̄ij
que ſūt multe. Ad cuius evidenciā ē ſt̄endū

q ad hoc q iura mentu sit licitu oz q sint ibi
 tria. scilicet Veritas Iudicium et Iusticia Ita dicit Dns
 p psalm 145 Quia abit apud Dns i uitate
i iusticia et iudicio xxij. q. 1. Et quid abit et si
aliquis istorum trium defuerit punitur d. xxij. q. 1.
Ad datendum Veritas enim est q in conscia
indatis ut firmus sciat ita et prout uirat al si
credat no d. de scia q de crude litate in uere
Iudicium d. hic. Discreta deliberatio fit ut no
uincet enim veru nisi pro uitate q ad dicit
aliqui aliquid uere q ei expedit ut utile est
credere et no uult credere simplici asserioni
Iusticia ut id quod uirat sit licitu et honestu
ex de Iure uirado Et si popus Quocumq ergo
uincet sine inductu fit asserionu sive pro
missoru q ad q istorum deficiat sive q uincet
falsu sive uere tame uiras credat uiras falsu
sive q uincet absq aliqua uirtute sive q uincet
aliquis illicitu semp et punitu et de Iure cont
quod preceptu Sed quid fiat de istis Iuramentis
cotidianis q fiut ex quada leuitate et ex q da
mala gsuetudine namq et ibi punitu ad deficit
ibi iudicium Dico q fit Et si fiat de re licita
et sine intencione deceptu ut fallendi illud
punitu no est nisi pro ueniale Si aut fiat
intencione fallendi uel si fiat de re illi
cita et pro ueniale Unde nota q ad Iura
mentu no fiut duentiu ut fit inductu in
uirtutis Iuramentu quod fit de re illicita uel
quod fit contra caritate et q no pe seruari

sine interitu salutis etne Sicut si iurare
me aliquo iudicaturum ut non daturum obsequium
ut aliquod tale quicquid est nec est aliquatenus
obsequandum Vnde Bedimus In male pmissis re
sponde fidem In tempi uoto muta dicitur Mo
tandum est quod hic prohibetur iudicaturum quod fit per
falsos deos quod non debet fieri a christianis Tamen
credo quod christianus ubi est expedire non possit
recipere iudicaturum a pagano pro deos suos Mo
etiam quod non est iurandum nisi pro aliquibus videlicet
pro evangelio pro altari pro cruce pro aliquibus
sacris In manu est episcopi pro iurare christi. q. i. si
aliqua et q. v. Cui iurat Vnde non quod qui
iurat per creaturam non concessa debet acce
rime castigare ut dicit Raymundus Terran

Tertium preceptum est iemento ut preceptum
dum sablo scribitur Ita quod in isto precepto
preceptum primo et principale obsequari debet
dicitur Et ex sequenti precepto alie festiuitates
solempnes que ponuntur de q. d. iij. iudicandum
Natiuitas domini sancti stephani Iohannis euangeliste
Innocentii Siluestri Inuictus domini Epypha
nia purificatio sancte marie Cum pascha cum
tota eius hebdomada Tres dies rogationum
Ascensio domini Dies petro et pauli Iohannis
baptiste Quodam apolorum et maxime petri et
pauli quod mundum sua predicacione illudauerunt
Sancti laurentij Assumptio sancte marie Natiuitas
eiusdem Dedicatorio sancti michaelis Dedicatio cu
cunq; oratorij domini sancti martini Et

Illi festiuitates quas singuli epd in suis epatibz
 ad iplo collaudauerunt qui curis quorantibz
 iduende sut no ty qualis omnibz tamen h^o uli
 mid intellige de sab, canonizat ab ecclia roma.
 p epus p se no possi alique scm canonisat
 ep^o de re. 2 ne sciz ca^o pmo Relique ued
 festiuitates q^o dnu no sut colende ad feriadu
 nec pphibende. Hec ita septa sut de Anata
 die de qse. diij pmdrandu It^o Eusebi^o p^o
 statit festu Inuentionis s^oe Cruc^o v. nouas q^oij
 solempnit^o celebrau de qse diij Cruc^o. No
 est q^o in isto caplo pmdrandu Non fit metio
 de Annuntiatione b^oe marie no ty sit festu re
 lebre 2 solempne. Et forte dicit aliquis
 tud proptu de die sabbati 2 no de die dnuo
 intelligendu e. Ad cui^o euidenciā nondū q^o in
 lege veteri fuerit quedā pcepta cerimonia
 lia quedā moralia Cerimonialia erat illa
 q^o p^omebat ad p^oralom cultū di sicut q^o tali
 die fuerit tale sacrificiū ut tale et est illa q^o
 p^omebat ad ceremonias illig^o ppli sicut q^o indu
 erent tali ueste 2 p^oha. Et ista pcepta ex q^o
 ppus r^osurrexit no fuerit ob^ouada ymo q^o
 ea ob^ouaret mortalit^o peccaret. Moralialia
 erat illa que erant de dictamine legis nat^o
 sicut de fide. honorat^o p^otes 2 p^oha 2 t^olia
 pcepta adhuc manet in uirtute sua q^o ad op^o
 re^o p^o de ob^ouacione sabbati q^oaz erat mo
 rale quā ad hoc s^o q^o debitas honor ipen
 dunt de q^o istud e de dictamine legis

nature s̄ quia tali die dedito talis honor d̄p̄
d̄retur magis q̄ alia die. Erat ceremoniale
inquit requies illius erat signa illiq̄ sabb̄i
magni quo popus quiescit d̄ populis. Et ideo
quid ad istud cessant illud preceptum Ita q̄ dies
sabbati fuit mutata in die d̄m̄ca 2 r̄dnabilis
In hac em̄ die mundus sup̄sit exordium Resur
rexit popus gress̄ m̄cedit et vita accepit p̄d
cipium Et ista d̄ m̄cedio h̄ati Pauli in Ep̄la
ad colos̄ ubi dicit Nemo uos d̄ducat in cibo a
potu aut d̄ parte diei festi aut neomnie a
sabbatoz que s̄nt umbra futuror̄ Et d̄ hoc d̄s
putat Apl̄us ad hebreos iij 2 iij cap̄lis Et
habent̄ sup̄ hoc multa cap̄la d̄ q̄ d̄ iij In die
bus festiuis debet uacare hom̄es ym̄s et psal
mis et c̄nt̄is sp̄ualibz et alijs bonis opibz
magis q̄ alijs duobz Et ideo debet ut abstinēd̄
ab od̄ ope s̄uili Nō solum a p̄o q̄d̄ p̄prie p̄
uile dicit̄ quia facit hom̄em s̄uū d̄yaboli Et
ead̄ ab opibz mechanicis et negocijs perula
ribus ut mercatū nō fiat nec placitū nec
aliquis ad mortē ut pend̄ iudicē nec p̄m̄eda
uinent̄ nisi q̄ p̄ate facienda d̄ q̄ d̄ iij Rogatio
nes De h̄is mechanicis et perulanz expressit
deus dicens Sex diebz opaber̄ opera tua
septimo aut̄ die sabbatū d̄ d̄m̄ dei tui Nō
facies om̄d̄ opus tu et filiḡ tuā et filia tua
seruū tuū 2 ancilla tua 2 iumentū tuū et
aduenā quā 2 m̄tra portarū tuarū Nota est
q̄ p̄pter piculū hostiū ut temp̄or̄at̄ d̄m̄ine

us pnt fructus colligi in diebus dominis & festiuis
Ita tamen qd de illis qd posse sciunt illi quoz
pnt largiores elemosinas erogare **Colones**
est in quod diebz pnt scribere in quadamlibet
suis locis suas quas qd ebdomada audierunt

Quartum preceptum est secundum Quartum preceptum

Quod illis que pertinet ad proximum hoc est
honorare proximum tuum et matrem tuam Ita qd d' isto
precepto dicitur preceptum qd pntes honoret. Et
intelligendum no solum de honore reuerencie pot
q oscularer eis manum & pedem vno de honore
subsidij & puidencie s' q puidat eis in necessitate
facultate vniuersitatis. Non enim cadit pntis & matris
intelligitur q'plati & magno carere & dno tpales
quibz adus est honor & dicitur exhibenda. No
minim est pntis & matris intelligitur oibz pnt
quibz si indigeat pnt p'prie m' opa exhibenda
Et notandum qd opm m' quedam pnt
spuales. quedam tpales. Spuales pnt iste
fulere in fructibus. Corrige delinquentes. Re
mune duriantibus. Conplari tristes. Custodie
oportunos. Orae qd p'prietoribus. **Versus**
Conspice. castiga. dimitte solari. fer. ora.
Corpales pnt iste q'pate esurientes potate
sacientes. Vestire nudos. Visitare infirmos.
Redime captiuos. Collige hospicio uagos. Di
peline mortuos. **Versus** Visito poto tibi
redimo teogo colligo tondo **Quintum preceptum**

Quintum preceptum est sciendum de pntis
tibus ad proximum & non occidit. supple
dicitur in quo precepto prohibetur

homicidium Et sub nomine homicidij intelligit^r omnia
dumna corporalis que per inferi proximo Et non
dud q duplex e homicidium quia quoddam est
spirituale quoddam terale Spudale fit quidam mo^{us}
si adiendo Unde Iohes in prima canonica sua Qui
odit fratrem suum homicida e Detrahendo male
operando. morendo. Et de istis tribus modis hec
d. pe. d. i. homicidiorum et c. Omnis iniquitas
Et c. noli putare Quod subtrahendo d. lxxxvi.
Pascite fame morietur si no pausti occidisti
Et quolibet istorum homicidiorum sine docto^re est
peccatum mortale. Homicidium corporale sine docto^re
res fit duobus modis Unomo illo Alio modo
facto Verbo fit tribus modis scilicet precepto
Complicio et defensor Et quolibet istorum si
fiat iuste e peccatum mortale. Facto fit quatuor
modis scilicet Insuperia necessitate. casu et solidi
tate Insuperia ut cum iudex ut iudex reum
iuste condemnatum ad morte. occidit hoc hoc
tatum si fit ex amore ut amore fundendi hu
manum sanguinem licet talis iuste occidatur
quia meret^r morte Iste tamen peccat mortaliter
propter intentionem corruptam Si vero fiat ex
amore iusticie nec peccat iudex qd condemnando
eum ad morte nec propeudo iustro ut occi
dat eum nec iudex exequendo mandatum iudi
cis Id tamen faciat iuris ordine servato
probat^r hoc ex illo apli ad Romanos ubi d^r
Sic omnia aut peccatis sublimioribus subdita
Et sequit^r Non enim sine causa. gladius per
tat de enim iudex e iudex in ira ei qui

male agit. **S**i fiat necitate distinguitur quia
 illa necitas aut fuit evitabilis poterat enim
 evadere absque occisione hominis et tunc dicitur
 homicidium et debet agere penitentiam pro mortali.
 Aut fuit inevitabilis quod occidit hominem absque
 meditatione primo tunc dolore ad se et sua libe-
 rando. Et in isto casu non dicitur peccata nec astu-
 gitur ad penitentiam. Debet tamen dolere et suis peccatis
 ascribere quia ita tanta potuit venire necitate.
Bonaz enim mencit ibi de duemine culpa alii cul-
 pa non est extra de homicidio. **Iustificasti** Si
 autem fiat casu. **Hic** distinguitur quod aut iste da-
 bat operam rei licite aut illicite puta quod pec-
 rit lapidatus in loca pro qua consueverunt ho-
 mines trahi. Vel dum firmabat quidam bene
 aliquis a bove vel equo prostratus interijt vel
 filia. In isto casu talis simpliciter dicitur homicidium.
Si dabat operam rei licite puta quia
 incidebat arbori sibi necessarium vel depone-
 bat fenum de curru vel filiam si adhibuit dili-
 gentiam quam debuit. **videlicet** respiciendo vel
 clamando non minus tarde vel dimisso sed
 ipse congruo et alio. Ita quod si aliquis erat
 ibi vel veniebat poterat fugere vel sibi cavere
 non deputat sibi. **Plat** hinc distinctio d. l.
Sepe contingit extra de homicidio quiddam

Si autem fiat homicidium voluntate sine omni dis-
 tinctione tenendum est quod est gravissimum et enor-
 me peccatum. **d. l.** Si quis voluntarie **exord**
Sextum preceptum dicitur non morda **papud**
 beris. Ita quod in isto precepto prohibet dicitur

omnis concubitus p[ro]p[ri]us ad legitima uxore[m] que
aut et quot p[ro]p[ri]e talis concubitus vide supra p[re]
secunda tractatu[m] scdo capto 10o **Septimum p[re]ceptu[m]**

Septimum p[re]ceptu[m] 3 non fin tu facies tra q
ij isto p[re]cepto p[ro]hibet[ur] fin tu rapina. s[er]ua
fraus. dolus. et gradualit[er] omnis acquisitio illicita alic
ius rei quomodocumq[ue] 2 quocumq[ue] pallio sine titulo
fiat **Octauum p[re]ceptu[m]**

Octauum p[re]ceptu[m] 3 no falso testimoniu[m] dices
tra q in isto p[re]cepto p[ro]hibentur omne meda
cio Et scienda q s[ecundu]m Augustinu[m] libro de me
dacio dicit p[ro] quid medacioz qd 2 qd fit in
doctrina fidei 2 bonoz mox ut dicit p[ro]p[ri]e non
nata de mana id est ut no 2 passu[m] in cruce
vel aliud ple[n]e contra articulos fidei ut bonos mo
res. Secundo 2 qd nulli p[ro]dest et obest alicui
ut 2 medacio ut 2 tractio ut falsi testes in
causa criminali Tertio 2 qd p[ro]dest alicui 2 obest
alteri ut medacio falsi testes in causa p[ro]curaria
Quarto 2 quod fit pla[m]e[m] mende[n]di libidini q[ui]
sine causa 2 utilitate Quinto 2 quod fit plac
di cupiditate ut medacio adulationis Sexto
2 q nulli obest 2 p[ro]dest alicui ad evitanda[m]
p[er]icul[um] p[er]one ut si aliquis sciens p[er]one[m] alic
uius tollenda[m] a fine ut a p[ro]dome mediat[ur] p[er]
nefite[m] ubi fit Septimo 2 qd nulli obest 2
p[ro]dest alicui ad evitanda[m] p[er]icul[um] p[ro]pone ut si
aliquis querat[ur] ad morte[m] 2 aliquis mediat[ur] p[er]
nefite[m] ubi fit Octavo 2 quod nulli obest et
p[ro]dest alicui ad go ut ab imudicia corpali
aliquis mecat[ur] ut si uolenti corripere uirgine[m] me
ciatu[m] aliquis dicens eam esse coniugatam

Alia distinctio ponit^r ab Augustino scilicet q^d mendacium
aliud quicquid et istud comprehendit quidq^d quid p^rime
distinctio et est p^rime p^rime mortale p^rime q^d p^rime
Aliud est officiosum et istud comprehendit tria ultra quid
p^rime distinctio et est p^rime veniale Aliud est
isotopum et istud est credo q^d est p^rime veniale q^d
intelligo quado ille cui dicit^r novit causa isotopi
fuisse dictum et q^d noⁿ dicit^r ex libidine m^edicendi

Ad mendacium adularium nota q^d aliquis p^rime adulari
alium tribus modis Unomo bonum attribuendo
quod noⁿ h^{ab}et Et de isto dicit aliqui q^d est mortale
Aliqui q^d est veniale Aliomo approbando malum q^d
habet et istud p^rime omne est mortale Alio modo
ex tollendo bonum quod habet Et istud p^rime omne
est veniale ut **nomiⁿo p^rceptum**

Nomine p^rceptum et d^eminu^m q^d habent actum in te
riore actum s^{ed} voluntate scilicet q^d nullus
concupiscat alienam uxorem et non uxorem intelligit
quendam mulierem Quia ut dicit p^rime Quicquid
videt mulierem ad concupiscendam eam id mortale
est Et noⁿ concupiscat alienam rem ad possidendam
Uxor p^rceptore quoda^m p^rime affirmativa quoda^m
negativa ut patet de p^rime Affirmativa obligant
semper s^{ed} noⁿ ad semper s^{ed} p^rime loco et tempore Ne
gativa obligant semper et ad semper de istis dicit
p^rime habent opus Quid credi dicit p^rime iure
vana q^d ead^{em} Sabbata p^rime et generaliter p^rime
Non sis occisor . mortuus fur . testis iniquus Qui
cuq^{ue} thoro^{rum} meo^{rum} q^d t^rancto suab^{us} ut ram^{us} de do
ribz q^d h^{ab}e^t p^rime

Quia teste Augustino nullum bonum inveniunt
quod neq^{ue} malum impunitum Ideo ultimo videndum
est de d^ebitis et de p^rime q^d habebat illi

qui obsequabunt precepta ista. **N**otandum quoque quod obsequa-
toribus preceptorum istorum dabitur. **S**eptem dotes
i. septem glorie in paradiso. **T**res ex parte anime et
quatuor ex parte corporis. **E**x parte anime. **C**laritas.
sicut si quod videlicet deus clarus sine aliquo velamine.
Et in ista visio consistit tota nostra beatitudo. **V**nde
Augustinus. **V**isio est tota merces. **E**t ista clara vi-
sio succedit visioni fidei. **I**ta dicit **p**aulus. **V**idimus
nunc scilicet in vita ista quod periculum et enigmata sunt
fidei tue aut scilicet in paradiso facie ad faciem. **S**ed
deus ex parte anime est firma tentio quod scilicet ita fir-
miter tenet deum quod nullomodo immobilitatis eum a-
mittere. **E**t de ista tentione dicitur in **C**anticis. **T**e-
nui eum nec dimittam. **E**t ista firma tentio succedit
virtuti spei. **T**ercia deus anime bene erit perfecta
fructio. sicut quod anime beata perfecte fructus et adhaerit
deus et sanabitur et delectabitur in eo. **P**er **S**ana-
bar anime apparuit gloria tua. **E**t ista perfecta
fructio succedit amori caritati. **E**t de istis tribus
dotibus dicit **A**ugustinus. **V**idelicet. **A**malamus. **L**auda-
mus. **Q**uod officium habet deus in paradiso scilicet
videlicet amare et laudare deum. **P**ost resurrectionem
nunc autem habet deus quatuor dotes ex parte corporis.
Sua corpora nostra erunt agilia. i. movibilia
per quatuordecim partium sine aliqua fatigatione et
labore. **E**runt etiam impassibilia quia a nullo pote-
runt pati. **E**runt etiam immortalia quia nullo modo
poterunt mori. **E**runt etiam clarissima. **V**nde **S**al-
uator. **S**plendet sicut sol in regno patris
mei. **C**uius regni concivis nos faciat rex re-
gnum et deus **D**ivinitus. **I**hesus **X**pist **A**men.

H Et circa officium Curatorum *De fine huius operis*
 breuiter a me scripta sunt ut simplices
 in aliquo instruerentur et magis quod ad aliquid
 discipulanda laborarent. Obsecrans ut si in illo
 libello isto lector aliqua utilia tuemat ipsa
 attribuat de pluri gratias ei referens quod michi
 precium aliquatula semetilla intelligentie inprimis
 dignatus est. Illa autem que minus bene dicta sunt
 me ignorancie aut inadvertencie asserens rad-
 tatiue corrigat et quod me precare ad dominum
 precibus fundat. *ref Amen*

Explicit Vampulus Curatorum. Deo gratias

Scriptum et completum per me Gericum medicum sub
Anno Dni Millesimo Quadringesimo Quinqua-
gesimo Tertio In vigilia omni sancti Petri ref

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[A faint red rectangular stamp or seal, possibly a library or archival mark, with illegible text inside.]

167

